

សុត្តនិបាត

CS sut.kn.snp | ភាគទី ៥៥

សង្ខេប

សុត្តនិបាត «បណ្តុំសូត្រ» សៀវភៅទីប្រាំនៃ ខុទ្ទកនិកាយ មាន ៧១ គុំសូត្រខ្លីៗជា ៥ វគ្គ («ជំពូក») ។

sut kn snp បាលី cs-km: sut.kn.snp អង្កេតថា: sut.kn.snp_att PTS: ?

សុត្តនិបាត

«បណ្តុំសូត្រ»

បកប្រែពីភាសាបាលីដោយ
ព្រះសង្ឃនៅប្រទេសកម្ពុជា

ប្រតិចារិកពី [sangham.net \[http://forum.sangham.net/index.php/topic,2446.0\]](http://forum.sangham.net/index.php/topic,2446.0) ជាសេចក្តីប្រាប់ការបោះពុម្ពផ្សាយ

សង្ខេបទាន ២០២២

ការបកប្រែជំនួស: មិនទាន់មាននៅឡើយទេ
មានដោយ (បន្ថែមការពិពណ៌នាអំពីសូត្រនៅទីនេះ)

0:00 / 0:00

សុត្តនិបាត នៅក្នុងឯកសារ pdf មួយ។ (sut.kn.snp.pdf)

- នមោ ភស្សុ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សិ -

ឧរគវគ្គ ទី១ | ចូឡវគ្គ ទី២ | មហាវគ្គ ទី៣ | អដ្ឋកវគ្គ ទី៤ | បាយនវគ្គ ទី៥

CS sut.kn.snp | ភាគទី ៥៥

(សុត្តនិបាត)

ឧរគវគ្គ ទី១

CS sut.kn.snp.v1 | ភាគទី ៥៥

(១. ឧរគវគ្គ)

(១. ឧរគសូត្រ)

[១] ភិក្ខុណា បន្ទោបង់សេចក្តីក្រោធ ដែលឆ្ងល់ឡើងហើយ ដូចបុគ្គលបន្ស្សាបពិសពល្ម ដែលជ្រាបទៅដោយឱសថទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងអាយុ៖ ដូចពស់សកសំណកចាស់ គ្រាំគ្រាចេញ ។ ភិក្ខុណា ផ្តាច់បង់វាចៈ មិនមានសេសសល់ ដូចគោកាត់ផ្តាសយក ដែលដុះក្នុងស្រះ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងអាយុ ដូចពស់សកសំណកចាស់ គ្រាំគ្រាចេញ ។ ភិក្ខុណា បានផ្តាច់បង់តណ្ហា មិនមានសេសសល់ ញ៉ាំងតណ្ហា ដែលជាភិលេសជាតិ គ្រាច់ទៅ អន្តោលទៅដោយហោស ឲ្យរឹងស្ងួត ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងអាយុ ដូចពស់សកសំណកចាស់ គ្រាំគ្រាចេញ ។ ភិក្ខុណា កំចាត់មានៈ មិនមានសេសសល់ ដូចជំនន់ធំ កំចាត់បង់នូវស្មារនបបួស ដែលទ្យូលភាពក្រែកលែង ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងអាយុ ដូចពស់សកសំណកចាស់ គ្រាំគ្រាចេញ ។ ភិក្ខុណា កាលស្វែងរកមិនបាននូវសារៈ ក្នុងភពទាំងឡាយ ដូចបុគ្គលស្វែងរកនូវផ្កាធិដីដើមល្ងាទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងអាយុ ដូចពស់សកសំណកចាស់ គ្រាំគ្រាចេញ ។ សេចក្តីក្រោធ មិនមានក្នុងសន្តាននៃភិក្ខុណា មួយទៀត ភិក្ខុណា ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវបុណ្យ និងបាប ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា បានលះបង់ត្រើយខាងអាយុ ដូចពស់សកសំណកចាស់ គ្រាំគ្រាចេញ ។ ភិក្ខុណា កំចាត់បង់ ផ្តាច់បង់ ឲ្យជ្រុះស្រឡះ រន្ធវិក្កុះទាំងឡាយ ខាងក្នុងសន្តាន មិនមានសេសសល់ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងអាយុ ដូចពស់សកសំណកចាស់ គ្រាំគ្រាចេញ ។ ភិក្ខុណា មិនស្ទុះទៅ មិនក្រាញនៅ ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវបំបញ្ជាធំមិ្ម ទាំងអស់នេះបាន ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងអាយុ ដូចពស់សកសំណកចាស់គ្រាំគ្រាចេញ ។ ភិក្ខុណា មិនស្ទុះទៅ មិនក្រាញនៅ ព្រោះដឹងច្បាស់ថា ធម្មជាតិ មានខន្ធជាដើមទាំងអស់នេះ មិនទៀងទាត់ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងអាយុ ដូចពស់សកសំណកចាស់គ្រាំគ្រាចេញ ។ ភិក្ខុណា មិនស្ទុះទៅ មិនក្រាញនៅ ជាអ្នកប្រាសចាកវាចៈ ដោយគិតថា ធម្មជាតិ មានខន្ធជាដើមទាំងអស់នេះ មិនទៀងទាត់ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងអាយុ ដូចពស់សកសំណកចាស់គ្រាំគ្រាចេញ ។ ភិក្ខុណា មិនស្ទុះទៅ មិនក្រាញនៅ ជាអ្នកប្រាសចាកវាចៈ ដោយគិតថា ធម្មជាតិ មានខន្ធជាដើមទាំងអស់នេះ មិនទៀងទាត់ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងអាយុ ដូចពស់សកសំណកចាស់គ្រាំគ្រាចេញ ។ ភិក្ខុណា មិនស្ទុះទៅ មិនក្រាញនៅ ជាអ្នកប្រាសចាកវាចៈ ដោយគិតថា ធម្មជាតិ មានខន្ធជាដើមទាំងអស់នេះ មិនទៀងទាត់ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងអាយុ ដូចពស់សកសំណកចាស់គ្រាំគ្រាចេញ ។ អនុស្សយក្តីលេសណាមួយ មិនមានដល់ភិក្ខុណា ឬអ្នកលម្អល ដែលភិក្ខុដកចេញហើយ មិនទៀងទាត់ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងអាយុ ដូចពស់សកសំណកចាស់គ្រាំគ្រាចេញ ។ ភិក្ខុណា មិនស្ទុះទៅ មិនក្រាញនៅ ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្រវល់ក្រហាយ មិនមានដល់ភិក្ខុណា ឬបច្ច័យដើម្បីដើរមកកាន់ត្រើយខាងអាយុ មិនមាន ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងអាយុ ដូចពស់សកសំណកចាស់គ្រាំគ្រាចេញ ។ មិនមាន ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងអាយុ ដូចពស់សកសំណកចាស់គ្រាំគ្រាចេញ ។ មិនមានដល់ភិក្ខុណា ឬអ្នកលម្អល ដែលកើតអំពីព្រៃតូច គឺតណ្ហា មិនមានដល់ភិក្ខុណា សេចក្តីសម្រេចដោយហេតុ (តណ្ហា) ដើម្បីករដែលជាបំណងហើយ មិនមាន ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងអាយុ ដូចពស់សកសំណកចាស់គ្រាំគ្រាចេញ ។ ភិក្ខុណា លះបង់នីវរណៈ ៥ ប្រការ ជាអ្នកមិនគានតឹង ឆ្លងសេចក្តីរឿងរឿង ប្រាសចាកសរ គឺភិលេស ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងអាយុ ដូចពស់សកសំណកចាស់គ្រាំគ្រាចេញ ។

ចប់ ឧរគសូត្រ ទី១។

ធនិយសូត្រ ទី២

(២. ធនិយសូត្រ)

[២] (សេដ្ឋីបុគ្គ ឈ្មោះធនិយគោបៈ ពោលថា) យើងមានបាយចម្អិនហើយ មានទឹកដោះរួតហើយ ជាអ្នកនៅជាមួយជនបរិស័ទ ទៀបឆ្នេរទន្លេមហិ ខ្លួម យើងបានប្រក់ហើយ ភ្លើងក៏បង្ហាត់ហើយ ម្ចាស់ភ្លៀង ឥឡូវនេះ បើអ្នកចង់បង្ហូរ ចូរបង្ហូរមកចុះ។
 (ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ថា) តថាគត មិនមានសេចក្តីក្រោធ ប្រាសចាកសេចក្តីរឹងក្តឹងហើយ នៅអស់ក្រើមួយ ក្បែរឆ្នេរទន្លេមហិ ខ្លួម គឺអត្តភាព មានដំបូលបើកចេញហើយ ភ្លើង្រ រលត់ហើយ ម្ចាស់ភ្លៀង ឥឡូវនេះ បើអ្នកចង់បង្ហូរ ចូរបង្ហូរមកចុះ។
 (ធនិយគោបៈ ពោលថា) រពោម ក៏មិនមាន គោទាំងឡាយ ក៏ដើរទៅក្នុងច្រក ដែលមានស្មៅលូតលាស់ល្អ គោទាំងឡាយ ក៏អត់ធននឹងភ្លៀងដែលបង្ហូរមក ម្ចាស់ភ្លៀង ឥឡូវនេះ បើអ្នកចង់បង្ហូរ ចូរបង្ហូរមកចុះ។
 (ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ថា) ក្បួន តថាគតបានចង ចាត់ចែងស្រេចហើយ តថាគត បានឆ្លងដល់ត្រើយ កំចាត់បង់នូវឱយៈបាន សេចក្តីត្រូវការដោយក្បួន មិនមានទៀតទេ ម្ចាស់ភ្លៀង ឥឡូវនេះ បើអ្នកចង់បង្ហូរ ចូរបង្ហូរមកចុះ។
 (ធនិយគោបៈ ពោលថា) ប្រពន្ធរបស់យើង ជាអ្នកស្តាប់បង្គាប់ ជាស្តីមិនឡេះឡោះ ជាទីពេញចិត្ត កូននៅរួមអស់កាលដ៏វែង យើងមិនដែលល្ងន់ដីដីអាត្រកតិចតួច របស់ប្រពន្ធនោះឡើយ ម្ចាស់ភ្លៀង ឥឡូវនេះ បើអ្នកចង់បង្ហូរ ចូរបង្ហូរមកចុះ។
 (ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់ថា) ចិត្តរបស់តថាគត ជាធម្មជាតិស្តាប់បង្គាប់ ជាចិត្តរួចស្រឡះហើយ តថាគត បានអប់រំហើយ ទូន្មានល្អហើយ អស់កាលដ៏វែង ចំណែកបាប មិនមានដល់តថាគតទៀតទេ ម្ចាស់ភ្លៀង ឥឡូវនេះ បើអ្នកចង់បង្ហូរ ចូរបង្ហូរមកចុះ។
 (ធនិយគោបៈ ពោលថា) យើងជាអ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយផ្លែឈូលចំពោះខ្លួនឯង ចំណែកខាងកូនទាំងឡាយរបស់យើង មានសេចក្តីមូលមិត្ត ឥតមានរោគទេ យើងមិនដែលល្ងន់អាត្រកតិចតួច របស់កូននោះឡើយ ម្ចាស់ភ្លៀង ឥឡូវនេះ បើអ្នកចង់បង្ហូរ ចូរបង្ហូរមកចុះ។
 (ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់ថា) តថាគត មិនមែនជាអ្នកស្ស័យលម្អលអ្នកណាមួយទេ តថាគត គ្រាច់ទៅដោយឥតមានជាប់ចំពាក់ក្នុងលោកទាំងមូល សេចក្តីត្រូវការដោយផ្លែឈូល មិនមានទេ ម្ចាស់ភ្លៀង ឥឡូវនេះ បើអ្នកចង់បង្ហូរ ចូរបង្ហូរមកចុះ។
 (ធនិយគោបៈ ពោលថា) គោជំទង់ក៏មាន កូនគោកំពុងបៅដោះក៏មាន មេគោមានគភ៌ និងមេគោកំពុងដោយឈ្មោល ក៏មាន គោឈ្មោលជាគោបារបស់យើងក៏មាន ម្ចាស់ភ្លៀង ឥឡូវនេះ បើអ្នកចង់បង្ហូរ ចូរបង្ហូរមកចុះ។
 (ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់ថា) គោជំទង់ក៏មិនមាន កូនគោកំពុងបៅដោះ ក៏មិនមាន មេគោមានគភ៌ និងមេគោកំពុងដោយឈ្មោល ក៏មិនមាន

គោរពបូជាជាគោត្ត របស់តថាគត ក៏មិនមាន ម្ចាស់ភ្លៀង ឥឡូវនេះ បើអ្នកចង់បង្ហូរ ចូរបង្ហូរមកចុះ។

(ធនិយគោបៈ ពោលថា) បង្គោលស្នឹង (សម្រាប់ចងគោ) យើងបានបោះមិនរៀកទេ ខ្សែពូរទាំងឡាយ ដែលវេញអំពីស្មៅយ៉ាងយូរ ក៏នៅថ្មី មានសណ្ឋាននៅល្អ កូនគោកំពុងពៅដោះ មិនអាចទាញផ្តាច់បានទេ ម្ចាស់ភ្លៀង ឥឡូវនេះ បើអ្នកចង់បង្ហូរ ចូរបង្ហូរមកចុះ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា) តថាគត ផ្តាច់ចំណង គឺសំយោជនៈ ចំណែកខាងលើប្រាំ ដូចគោឧសភៈ ផ្តាច់នូវចំណង ទំលាយចំណង គឺសំយោជនៈប្រាំ ខាងក្រោម ដូចជីវ័ទំលាយវណ្ណ៍ដោយ មិនបានចូលទៅកាន់ដំណេកក្នុងគភ៌ទៀតទេ ម្ចាស់ភ្លៀង ឥឡូវនេះ បើអ្នកចង់បង្ហូរ ចូរបង្ហូរមកចុះ។

ខណៈនោះឯង មហាមេឃ បង្ហូរភ្លៀងឲ្យពេញនូវទីទាប និងទីទួល ធនិយគោបៈ បានពន្យល់ភ្លៀងបង្ហូរ ក៏ពោលនូវសេចក្តីនេះថា ឱណករបស់យើងមិនមែនគឺចៅទេ ព្រោះយើងបានឃើញនូវព្រះមានព្រះភាគ បពិត្រព្រះអង្គមានចក្ខុ យើងសូមដល់ព្រះអង្គជាទីពឹង សូមព្រះមហាមុនី ជាសាស្តាចារ្យនៃយើង។ យើងទាំងឡាយ គឺប្រពន្ធ និងខ្ញុំព្រះអង្គ ជាអ្នកស្តាប់បង្គាប់ សូមប្រព្រឹត្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះសុគត សូមជាអ្នកបានដល់ត្រើយនៃជាតិ និងមរណៈ ធ្វើទីបំផុតនៃទុក្ខ។

(មានចិត្តបាប និយាយថា) បុគ្គលមានបុគ្គ រមែងត្រេកអរនឹងបុគ្គទាំងឡាយ បុគ្គលមានគោ រមែងត្រេកអរនឹងគោទាំងឡាយ ដូច្នោះដែរ ការត្រេកអររបស់នរណា រមែងមាន ព្រោះតែឧបទិទាំងឡាយ (គ្រឿងជាប់ជំពាក់) បុគ្គលណា មិនមានឧបទិ បុគ្គលនោះ ទើបមិនត្រេកអរ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា) បុគ្គលមានបុគ្គ រមែងសោកនឹងបុគ្គទាំងឡាយ បុគ្គលមានគោ រមែងសោកនឹងគោទាំងឡាយ ដូច្នោះដែរ ការសោករបស់នរណា រមែងមានព្រោះតែឧបទិទាំងឡាយ លុះតែបុគ្គលណា មិនមានឧបទិ បុគ្គលនោះ ទើបមិនសោក។

ចប់ ធនិយសូត្រ ទី២

ខត្តវិសាណសូត្រ ទី៣

CS sut.kn.snp.1.03 | ភាគទី ៥៥

(៣. ខត្តវិសាណសុត្តំ)

[៣] បុគ្គលដាក់អាជ្ញាចោលចេញ ចំពោះពួកសត្វទាំងអស់ មិនបានបៀតបៀននូវសត្វទាំងនោះ សូម្បីសត្វណាមួយ មិនគប្បីប្រាថ្នានូវបុគ្គ គឺគប្បីត្រូវការសំឡាញ់អំពីណា គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

សេចក្តីស្រឡាញ់ រមែងមានដល់បុគ្គល ដែលប្រឡូកប្រឡូង ទុក្ខដែលជាប់តាមចំពោះសេចក្តីស្រឡាញ់នេះ ក៏រមែងកើតឡើង បុគ្គលឃើញទោស ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គលអ្នកមានចិត្តប្រតិព័ទ្ធ កាលអនុគ្រោះនូវពួកមិត្ត ដែលមានចិត្តល្អ រមែងញ៉ាំងប្រយោជន៍ ឲ្យសាបសូន្យ បុគ្គលកាលឃើញនូវភ័យ ក្នុងការមូលមិត្តភ្នាក់ងារហើយ គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។ សេចក្តីស្រឡាញ់ចំពោះកូន និងប្រពន្ធ ដូចបូស្សី ដែលបែកគុម្ព ជាក់កណ្តាល បុគ្គល កាលមិនជាប់ជំពាក់ ដូចជាទីពឹងឫស្សី គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

ម្រឹកក្នុងព្រៃ ជាសត្វមិនជាប់ចំណង ទៅរកចំណីតាមចំណងចិត្តបាន យ៉ាងណា វិញ្ញូជន កាលបើឃើញសេរីភាព^១ (យ៉ាងនោះ) គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

ការហៅរក រមែងមានដល់ជនស្ថិតនៅក្នុងកណ្តាលនៃសំឡាញ់ គឺការនៅ ការឈរ និងការត្រាច់ចារិក បុគ្គលកាលបើឃើញសេរីភាព ដែល (ពួកជនពាល) មិនប្រាថ្នា គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

ការលេង ការត្រេកអរក្នុង (កាមគុណ) រមែងមានដល់ជនស្ថិតនៅក្នុងកណ្តាលនៃសំឡាញ់ មួយទៀត សេចក្តីស្រឡាញ់ដ៏ធំទូលាយ រមែងមានក្នុងបុគ្គទាំងឡាយ បុគ្គលកាលបើធូលីទ្រាន់នឹងការព្រោតព្រាស ចាកសត្វ និងសង្ខារជាទីស្រឡាញ់ហើយ គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គល ជាអ្នកនៅជាសុខ ក្នុងទិសទាំង ៤ មិនលំបាក ត្រេកអរដោយបរិក្ខារ តាមមានតាមបាន ជាអ្នកអត់ជន ចំពោះអន្តរាយទាំងឡាយ ទាំងជាអ្នកមិនគក់ស្លុត គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បព្វជិតពួកខ្លះ ឬគ្រហស្ថអ្នកគ្រប់គ្រងផ្ទះ គេសង្គ្រោះបានដោយកម្រ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ចំពោះបុគ្គនៃបុគ្គលដទៃ គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

ជីវបុរស លះបង់នូវត្រូវទាំងឡាយ ជាគ្រឿងប្រាកដនូវភាពជាគ្រហស្ថ កាត់ចំណងរបស់គ្រហស្ថទាំងឡាយ ដូចជាវល្លសង្កត់ជុំរុះស្លឹក គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បើបុគ្គលបានអ្នកប្រាជ្ញ មានធម៌ជាគ្រឿងនៅដោយប្រពៃ ជាសំឡាញ់ មានប្រាជ្ញាខ្ជាប់ខ្ជួន ត្រាច់ទៅជាមួយគ្នា គ្រប់សង្កត់នូវសេចក្តីអន្តរាយទាំងពួងបាន គប្បីមានចិត្តត្រេកអរ មានស្មារតី ត្រាច់ទៅជាមួយសំឡាញ់នោះទៅចុះ។

បើបុគ្គល រកអ្នកប្រាជ្ញ មានធម៌ជាគ្រឿងនៅដោយប្រពៃ ជាសំឡាញ់ មានប្រាជ្ញាខ្ជាប់ខ្ជួន ត្រាច់ទៅជាមួយគ្នាពុំបានទេ គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចព្រះពោលៈបង់នូវជែន ដែលព្រះអង្គឈ្នះហើយ ឬដូចជីវល្លៈមាតង្គៈ លះបង់ហ្វូង ត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃ។

តាមពិត យើងសរសើរនូវការបរិបូណ៌ដោយសំឡាញ់ហើយ តែសំឡាញ់មានគុណប្រសើរជាង និងសំឡាញ់មានគុណស្មើ បុគ្គលគ្រប់សេចក្តី រាប់រក បើ (កុលបុត្រចង់បានប្រយោជន៍) រកសំឡាញ់ទាំងនុះពុំបានទេ គប្បីជាអ្នកបរិភោគគោជនដែលមិនមានទោស ហើយត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គលឃើញនូវកងមាសទាំងពីរដ៏ភ្លឺផ្អែក ដែលជាងមាសធ្វើសម្រេចហើយដោយល្អ រណ្តា ១១ដៃ គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

ការចរចាដោយវាចាក្តី ការជាប់ចំពាក់ក្តី ជាមួយនឹងកុមារជាតំរប់ពីរ មានដល់អញ យ៉ាងនេះ បុគ្គលកាលបើឃើញនូវភ័យនុះ

តទៅខាងមុខហើយ គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

ពិតណាស់ កាមទាំងឡាយដ៏វិចិត្រ មានរសផ្អែម ជាទីរីករាយនៃចិត្ត តែងញ៉ាំងឱ្យនិរតិ ដោយសភាពដ៏ប្លែក ៗ បុគ្គលឃើញទោស ក្នុងកាមគុណទាំងឡាយហើយ គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

ចង្រៃ បួស ឧបទ្រុព ពោត កិលេស ដូចសរ និងភ័យទាំងនុំ រមែងមានដល់យើង (ព្រោះកាម) បុគ្គលកាលបើឃើញភ័យនុំ ក្នុងកាមគុណទាំងឡាយហើយ គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គលគ្របសង្កត់នូវសត្រូវទាំងអស់នុំ គឺត្រជាក់ ក្តៅ គន្លាម សម្រេក ខ្យល់ និងកំដៅថ្ងៃ របោម និងពស់ហើយ គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

ដ៏រី មានខ្លួនសមរម្យ មាំមួន មានសម្បុរដូចផ្កាយភ្លឺ កាលលះបង់នូវហ្វូង ហើយនៅក្នុងព្រៃ គួរដល់អធ្យាស្រ័យ យ៉ាងណា បុគ្គលគប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស (យ៉ាងនោះ)។

បុគ្គលបាននូវមិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងសម័យ គឺលោកិយសមាបត្តិ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ មិនមែនជាទីតាំងនៃបុគ្គលអ្នកត្រេកអរក្នុងពួកទេ បុគ្គលពិចារណាពាក្យ របស់ព្រះពុទ្ធ ជាព្រះអាទិច្ចដល់ហើយ គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គលកន្លងនូវទិដ្ឋិអាក្រក់ ដល់នូវធម៌ទៀង មានមគ្គបានហើយ មិនបាច់មានអ្នកដទៃដឹកនាំ ព្រោះដឹងថា អាត្មាអញ មានញាណកើតហើយ គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គល មិនជាប់ចិត្តក្នុងអាហារ មិនកុហក មិនមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន ជាអ្នកមិនលុបគុណគេ ក៏បាត់បង់មោហៈ ដូចជាទឹកចត់ចេញបាន មិនមានទីអាស្រ័យ (គឺកិលេស) ក្នុងលោកទាំងមូល គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គលគប្បីរៀនរសំឡាញ់ដ៏អាក្រក់ ដែលបង្ហាញនូវអំពើមិនជាប្រយោជន៍ អាស្រ័យនៅក្នុងកម្មមិនស្មើ (គឺទុច្ចរិត) មិនគប្បីសេចក្តីប្រសើរឡើយដែលជាប់ចំពាក់ ដែលស្រវឹង (ក្នុងកាមគុណ) ដោយខ្លួនឯង គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គលគប្បីគប់រកនូវមិត្តជាពហុស្រុត ទ្រទ្រង់នូវធម៌ ប្រកបដោយកម្មដ៏ថ្លៃថ្នូរ មានប្រាជ្ញាជាងវៃ លុះដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍ទាំងឡាយហើយ គប្បីបន្ទោបង់ នូវសេចក្តីសង្ស័យចេញ ត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គល មិនគាក់តែងនូវការលេងផង ការត្រេកអរផង កាមសុខផង ក្នុងលោក មិនអាឡោះអាល័យ រៀបចំជាទីដ៏ស្អិតស្អាង អ្នកពោលពាក្យពិត គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គលលះបង់កូនផង ប្រពន្ធផង បិតាផង មាតាផង ទ្រព្យទាំងឡាយផង ស្រូវទាំងឡាយផង ផៅពង្សទាំងឡាយផង កាមទាំងឡាយ តាមចំណែករៀងខ្លួនផង គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

កាមគុណនេះ ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ សុខក្នុងកាមគុណនេះ មានប្រមាណតិច កាមគុណ មានសេចក្តីត្រេកអរតិច ទុក្ខក្នុងកាមគុណនេះ ច្រើនក្រៃលែង បុគ្គលអ្នកមានបញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ការជាប់ចំពាក់ក្នុងកាមគុណនុំ ដូចជាបួស គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គលទំលាយនូវសំយោជនៈ ដូចត្រីក្នុងទឹក ទំលាយបង់នូវបណ្តាញ មិនត្រឡប់មក (រកសំយោជនៈ) វិញ ដូចជាភ្លើងនេះ (មិនត្រឡប់វិលវិញ) គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គលមានចក្ខុដាក់ចុះ មានជើងមិនពិស្ថិត មានឥន្ទ្រិយគ្រប់គ្រងល្អ មានចិត្តរក្សាទុក មិនដោកដាំ មិនពោលពាក្យ (ដោយកិលេស) គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គលលះបង់នូវរក្ខជាត្រឡប់ប្រាកដ នូវភាពជាគ្រហស្ថ ដូចដើមបារិវត្តត្រីក្ស មានស្លឹកជុះហើយ គប្បីជាអ្នកមានសំពត់កាសាយ ចេញបួស ត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គលមិនធ្វើសេចក្តីប្រាជ្ញា ក្នុងរសទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនល្មោក (ក្នុងអាហារ) មិនចិញ្ចឹមអ្នកដទៃ ជាអ្នកត្រាច់ទៅតាមប្រក មិនមានចិត្តជាប់ចំពាក់ក្នុងត្រកូលផ្សេង ៗ គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គលលះបង់នូវនិរវាណៈ ទាំង ៥ បន្ទាប់នូវឧបកិលេសនៃចិត្តទាំងអស់ចេញបាន ជាអ្នកមិនអាស្រ័យ (ដោយតណ្ហា) កាត់បង់នូវទោស ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គលបានធ្វើនូវសុខទុក្ខ និងសោមនស្ស ទោមនស្ស ក្នុងកាលមុន ឲ្យនៅពីក្រោយខ្នងហើយ បាននូវឧបក្ខាសមថៈ (ក្នុងចក្ខុវិស័យ) ដ៏បរិសុទ្ធហើយ គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គល មានសេចក្តីព្យាយាម ប្រារព្ធដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន មានចិត្តមិនរយ្យា អ្នកប្រព្រឹត្តមិនខ្ជិលច្រអូស មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងដ៏មាំ ប្រកបដោយកម្លាំងប្រាជ្ញាហើយ គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គលមិនលះបង់នូវឈាន ជាធម្មជាតិសំស្កាត់ (ចាកសត្វ និងសង្ខារ) ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏សមគួរ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ អស់កាលជានិច្ច ពិចារណាឃើញទោស ក្នុងភពទាំងឡាយហើយ គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គលកាលប្រាជ្ញានូវការអស់តណ្ហា ជាអ្នកមិនប្រហែស មិនឆ្គួត មិនគ ជាអ្នកមានការចេះដឹង មានស្មារតី មានធម៌ពិចារណាហើយ ជាបុគ្គលទៀង មានសេចក្តីព្យាយាម គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គលមិនគក់ស្លុត (ក្នុងលក្ខណៈ មានមិនទៀងជាដើម) ដូចសីហៈ មិនគក់ស្លុតនឹងសំឡេងទាំងឡាយ មិនបានជាប់ចំពាក់ (ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានខន្ធជាដើម ដូចខ្យល់ មិនជាប់នឹងសំណាញ់ មិនជាប់ (ដោយតណ្ហា និងលោកៈ) ដូចឈ្នួកមិនទទឹកដោយទឹក គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស។

បុគ្គលគប្បីអាស្រ័យនូវសេនាសនៈដ៏ស្អាត ដូចជាសីហៈ ជាស្តេចសត្វ មានកំលាំងច្រើន គ្រាប់គ្របសង្កត់ កំហែងនូវពួកម្រឹត គប្បីគ្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុរុយរមាស។

បុគ្គលកាលចំរើនមេត្តាផង ឧបេកាផង ករុណាផង មុទិកាផង ដែលជាហេតុរួចស្រឡះ (ចាកកិលេស) ក្នុងកាលគួរ មិនប្តឹងប្តាក់ចំពោះសត្វលោកទាំងអស់ហើយ គប្បីគ្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុរុយរមាស។

បុគ្គលលះបង់ភគៈផង ទោសៈផង មោហៈផង ទំលាយនូវសំយោជនៈទាំងឡាយ មិនគក់ស្តុកក្នុងការក្ស័យជីវិត គប្បីគ្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុរុយរមាស។

ពួកមនុស្ស មានប្រយោជន៍ជាហេតុ ទើបគប់រាជផង បំរើផង ពួកមិត្តសំឡាញ់ទាំងឡាយ ដែលគតហេតុ រកបានដោយក្រ ក្នុងថ្ងៃនេះ ពួកមនុស្ស (រឿងនៃ) មានប្រាជ្ញាចំពោះប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ជាអ្នកប្រកបដោយអំពើមិនស្អាត បុគ្គលគប្បីគ្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុរុយរមាស។

ចប់ ឧត្តវិសាណសូត្រ ទី៣

កសិការទ្វាជសូត្រ ទី៤

(៤. កសិការទ្វាជសូត្រ)

CS sut.kn.snp.1.04 | ភាគទី ៥៤

[៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងទិក្ខុណាតិរិមហាវិហារ (អាស្រ័យ) ក្នុងស្រុកព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះឯកនាឡា ក្នុងដែនមគធៈ។ សម័យនោះឯង កសិការទ្វាជព្រាហ្មណ៍ មាននង្គ័លចំនួន ៥០០ ប្រកបក្នុងកាលសាបព្រោះ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ និងចិរិរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ទ្រង់យ៉ាងសំដៅទៅត្រង់កន្លែងការងារ របស់កសិការទ្វាជព្រាហ្មណ៍។ សម័យនោះឯង ការអង្គុសបាយ របស់កសិការទ្វាជព្រាហ្មណ៍ ក៏កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជឿវិញចូលទៅកាន់ទីអង្គុសបាយ (របស់កសិការទ្វាជព្រាហ្មណ៍) លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ទ្រង់ឈរនៅក្នុងទីដីសមគួរ។ កសិការទ្វាជព្រាហ្មណ៍ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ កំពុងទ្រង់ឈរនៅ ដើម្បីចិណ្ឌបាតហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះសមណៈ ខ្ញុំព្រះអង្គ កូរុរាសផង កំពុងព្រោះផង លុះកូរុរាស សាបព្រោះហើយ ទើបបរិភោគ។ បពិត្រព្រះសមណៈ ចំណែកព្រះអង្គ ចូរកូរុរាសសាបព្រោះ លុះព្រះអង្គកូរុរាស សាបព្រោះហើយ ចូរបរិភោគចុះ។

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ គថាគតកិក្ខុរាសផង សាបព្រោះផង លុះគថាគតកិក្ខុរាស សាបព្រោះហើយ ទើបបរិភោគដែរ។ បពិត្រព្រះសមណៈ យើងខ្ញុំមិនបានឃើញនឹមក្តី នង្គ័លក្តី ដាលក្តី ជន្លូញក្តី សត្វបំរើក្តី របស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើនសោះ ប៉ុន្តែហៅគុំអ្វីបានជាព្រះគោតមដ៏ចំរើននិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ គថាគតកិក្ខុរាសផង សាបព្រោះផង លុះកូរុរាស សាបព្រោះហើយ ទើបបរិភោគដែរ។

លំដាប់នោះ កសិការទ្វាជព្រាហ្មណ៍ បានពោលចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថា ដូច្នោះថា

[៥] ព្រះអង្គប្តេជ្ញាថាជាអ្នកកូរុរាស ប៉ុន្តែយើងមិនឃើញនូវការកូរុរាសរបស់ព្រះអង្គសោះ យើងសូរនូវការកូរុរាស សូមព្រះអង្គប្រាប់ឲ្យយើងដឹងនូវការកូរុរាសរបស់ព្រះអង្គ។

(ព្រះអង្គត្រាស់ថា) គថាគត មានសទ្ធាជាពូជ មានតបដម្ា ជាក្មេង មានប្រាជ្ញាជានិម មិននង្គ័ល គថាគត មានហិរិដាចន្ទោល មានចិត្តជាខ្សែ មានសតិជាដាល និងជន្លូញ។ គថាគត គ្រប់គ្រងកាយ គ្រប់គ្រងវាចា សង្រួមនូវអាហារក្នុងផ្ទៃ ធ្វើនូវការជម្រះ (នូវស្មៅ គីកិលេស) ដោយសច្ចៈ គថាគត មានករិស្សបស្សៀមជាគ្រឿងឈប់សម្រាក។ វិរិយៈរបស់គថាគត ជាក្មេងនាំទៅនូវធុរៈ ជាហេតុនាំឲ្យបាននូវព្រះនិព្វានដ៏ក្រូមចាកយោគី ទៅកាន់ទីដែលគេទៅ មិនសោកសៅ ជាទីដែលគេមិនត្រឡប់វិញ។ ការកូរុរាសដែលគថាគតកូរុរាសហើយយ៉ាងនេះ ជាគុណជាតិមានផលមិនចេះស្លាប់ទេ បុគ្គលធ្វើនូវការកូរុរាសបែបនេះ ទើបរួចចាកទុក្ខទាំងពួង។

[៦] គ្រានោះឯង កសិការទ្វាជព្រាហ្មណ៍ ក៏ដោះបាយដាក់ក្នុងភាជន៍សិរិត្ត្ត ដ៏ដ៏ បង្ហោនចូលទៅថ្វាយព្រះមានព្រះភាគថា សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើន សោយបាយាសចុះ ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ក៏ជាអ្នកកូរុរាស ព្រោះថា ព្រះគោតមដ៏ចំរើន រមែងកូរុរាស ចំពោះការកូរុរាស ដែលមានផលមិនចេះស្លាប់។

គោជនដែលគថាគតពោលហើយដោយគាថា ជាវត្តមិនគួរដល់ការបរិភោគទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ នេះមិនមែនជាទីនឿមរបស់ពួកជនអ្នកឃើញច្បាស់ (នូវអាជីវិបាកសុទ្ធិ) ទេ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ តែងបន្ទោបង់នូវគោជន ដែលពោលហើយដោយគាថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលបើជនមាននៅ ការស្វែងរកនេះ ជាការប្រព្រឹត្តិចិញ្ចឹមជីវិត។ អ្នកច្រមុផ្គត់ផ្គង់ ចំពោះលោកអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ បរិបូណ៌ដោយគុណសព្វគ្រប់ មានអាសវៈអស់ហើយ ស្ងប់ម្លាប់ចាកកុក្កុច្ចៈ ដោយវត្តដ៏ទៃ និងបាយទឹកផងចុះ ព្រោះថា ការផ្គត់ផ្គង់នោះ ជាបុណ្យក្នុងរបស់បុគ្គលអ្នកប្រាជ្ញាបុណ្យ។

[៧] បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បើដូច្នោះ តើខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យនូវបាយាសនេះដល់បុគ្គលណាវិញ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ គថាគត មិនឃើញបុគ្គលដែលបរិភោគបាយាស ដល់នូវការស្វែងរក ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណាព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសមុតិទេព និងមនុស្សដ៏សេសទេ រៀវលែងតែគថាគត ឬសារិកគថាគតចេញ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះ អ្នកច្រមុផ្គត់ផ្គង់បាយាសនោះ ក្នុងទីដែលគ្មានវត្ថុស្រស់ ឬទម្លាក់ទៅក្នុងទឹក ដែលគ្មានសត្វទៅចុះ។ គ្រានោះឯង កសិការទ្វាជព្រាហ្មណ៍ក៏ទម្លាក់បាយាសនោះ ទៅក្នុងទឹកដែលគ្មានសត្វ។ លំដាប់នោះ បាយាសនោះ ដែលព្រាហ្មណ៍ទម្លាក់ចុះទៅក្នុងទឹកហើយ ក៏ពូល់ឡើងឆ្ងុះ ៗ ពូល់ឡើងឆ្ងុះ ៗ ហុយឡើងទ្រប ហុយឡើងទ្រលោម។ ដុំដីដកដំលែនេះ ក្តៅអស់មួយបីថ្ងៃ ដែលគេដាក់ចុះក្នុងទឹក រមែងពូល់ឡើងឆ្ងុះ ៗ ពូល់ឡើងឆ្ងុះ ៗ ហុយឡើងទ្រប ហុយឡើងទ្រលោម យ៉ាងណាមិញ បាយាសដែលព្រាហ្មណ៍ទម្លាក់ទៅក្នុងទឹក ក៏ពូល់ឡើងឆ្ងុះ ៗ ពូល់ឡើងឆ្ងុះ ៗ ហុយឡើងទ្រប ហុយឡើងទ្រលោម ក៏យ៉ាងនោះដែរ។

[៨] គ្រានោះឯង កសិការទ្វាជព្រាហ្មណ៍ មានចិត្តគក់ស្តុក ព្រឺរោម ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបសិរ្សៈ

ទៀបព្រះបាទព្រះមានព្រះភាគ សរសើរព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ក្តីច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ក្តីច្បាស់ណាស់។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឆ្លងដ្ឋានដោយអនេកបរិយាយ យ៉ាងនេះ (ក្តីច្បាស់ណាស់) ដូចមនុស្សថ្លាវរបស់ដែលផ្គាប់ ឬដូចគេបើកបង្ហាញរបស់ដែលបិទបាំង ឬក៏ដូចគេប្រាប់នូវផ្លូវ ដល់អ្នករង្វេងទិស ពុំនោះសោត ដូចគេទ្រោលប្រទេសក្នុងទិសនិរតី ដោយគិតថា មនុស្សអ្នកមានចក្ខុទាំងឡាយ ឃើញនូវរូបទាំងឡាយបាន។ ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់ព្រះគោតមមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាសមណៈ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រាប់នូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក ដល់នូវសរណៈស្មើដោយជីវិត កាងអំពីថ្ងៃនេះ ជាដើមទៅ។ ខ្ញុំព្រះអង្គ គប្បីបាននូវឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះគោតមដ៏ចម្រើន។ កសិការទ្វាជប្រាហ្មណ៍ ក៏បាននូវបព្វជ្ជា បាននូវឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ។ លុះព្រះការទ្វាជៈដ៏មានអាយុ បានឧបសម្បទាមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង មិនធ្វេសប្រហែស មានសេចក្តីល្ងាយមាម មានចិត្តស្ងប់ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុលបុត្តចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនត្តមរធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវអនត្តមរធម៌នោះ ដ៏ជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយៈ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមរបស់ខ្លួនឯង ក្នុងអត្តភាពនេះ បានដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវានិកច្ឆដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះការទ្វាជៈដ៏មានអាយុ រាប់ថា ជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ។

ចប់ កសិការទ្វាជសូត្រ ទី៤។

ចុន្ទសូត្រ ទី៥

CS sut.kn.snp.1.05 | ភាគទី ៥៥

(៥. ចុន្ទសូត្រ)

[៤] (ចុន្ទកម្មារបុត្ត ក្រាបទូលសួរព្រះមានព្រះភាគថា) ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមទូលសួរព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានបញ្ញាច្រើន ជាព្រះពុទ្ធ ជាម្ចាស់នៃធម៌ ប្រាសចាកគណ្តាដ៏ឧត្តម ជាងសត្វដើងពីរ ប្រសើរជាងសារថិទាំងឡាយ តើពួកសមណៈក្នុងលោកនេះ មានប៉ុន្មាន សូមព្រះអង្គសំដែងប្រាប់នូវពួកសមណៈនោះឲ្យទាន។

(ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ចុន្ទ) សមណៈមានត្រឹមតែ ៥ ពួក មិនមានដល់តំរប់ ៥ ទេ កាលបើអ្នកសួរបញ្ជាក់ហើយ គឺថាគតដឹងប្រាប់នូវសមណៈទាំងនោះ ដល់អ្នក គឺសមណៈឈ្នះកិលេសដោយមគ្គ ១ សមណៈសំដែងប្រាប់នូវមគ្គ ១ សមណៈរស់នៅក្នុងមគ្គ ១ សមណៈប្រទេសនូវមគ្គ ១។

(ចុន្ទកម្មារបុត្ត ទូលសួរថា) ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ តែងសំដែងនូវសមណៈណាថា ជាសមណៈឈ្នះកិលេសដោយមគ្គ សមណៈដុតបំផ្លាញនូវកិលេសដោយមគ្គ ជាបុគ្គលឆ្លឹងមិនបាន រស់នៅក្នុងមគ្គ ខ្ញុំសួរហើយ សូមព្រះអង្គសំដែងប្រាប់ឲ្យទាន មួយទៀត សូមព្រះអង្គប្រាប់នូវសមណៈអ្នកប្រទេសនូវមគ្គ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា) សមណៈណា កន្លងផុតនូវសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាកសរ គឺកិលេស ត្រេកអរក្នុងព្រះនិព្វាន មិនជាប់ចំពាក់ដោយគណ្តា ជាអ្នកសោធន៍សត្វលោក ព្រមទាំងទេវលោក ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ សំដែងនូវសមណៈបែបនោះ ថាជាអ្នកឈ្នះកិលេសដោយមគ្គ។ សមណៈណា ក្នុងសាសនានេះ ដឹងនូវព្រះនិព្វាន ថាជាគុណជាតិឧត្តមក្រៃលែង ហើយសំដែងចែកនូវនិព្វានធម៌ ក្នុងលោកនេះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ហៅសមណៈ ដែលជាអ្នកកាត់បង់នូវសេចក្តីសង្ស័យ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មិនមានសេចក្តីញាប់ញ័រនោះថា ជាអ្នកសំដែងប្រាប់មគ្គ ជាសមណៈ ទី ២ នៃភិក្ខុទាំងឡាយ។ សមណៈណា មានស្មារតីសង្រួមហើយ សេពនូវគន្លង មិនមានទោស រស់នៅក្នុងមគ្គ ជាផ្លូវនៃធម៌ គឺព្រះនិព្វាន ដែលព្រះពុទ្ធសំដែងប្រពៃហើយ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ហៅសមណៈនោះ ថាជាអ្នករស់នៅក្នុងមគ្គ ជាសមណៈ ទី ៣ នៃភិក្ខុទាំងឡាយ។ សមណៈណា ធ្វើនូវគេទរបស់ពួកអ្នកមានវត្តល្អ ឲ្យជាគ្រឿងបិទបាំង ជាអ្នកស្មោះស្មា អ្នកទ្រុស្រុកក្រហមមានប្រកាចឃ្លើសឃ្លង មានកលមាយា មិនសង្រួម ពោលពាក្យឃ្លី ឡេះឡោះ ប្រព្រឹត្តបន្លំ សមណៈនោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកទ្រុស្រុកមគ្គ។ គ្រហស្ថណា ជាអ្នកចេះដឹង ជាអរិយសារីរី ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ស្មាស់ច្បាស់នូវសមណៈទាំងនេះ សទ្ធារបស់គ្រហស្ថនោះ រមែងមិនសាបសូន្យទេ ព្រោះដឹងថា ពួកសមណៈទាំងអស់ មិនដូច្នោះទេ ព្រោះឃើញដូច្នោះ គប្បីប្រៀបនូវសមណៈមិនអាចក្រក ឲ្យស្មើដោយសមណៈអាចក្រក ឬគប្បីប្រៀបនូវសមណៈបរិសុទ្ធ ឲ្យស្មើដោយសមណៈមិនបរិសុទ្ធ ដូចម្តេចកើត។

ចប់ ចុន្ទសូត្រ ទី៥។

បរាភវសូត្រ ទី៦

CS sut.kn.snp.1.06 | ភាគទី ៥៥

(៦. បរាភវសូត្រ)

[១០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះឯង ទេវតា ១ អង្គ កាលដែលលាត្រឺបបឺមយាមកន្លងទៅហើយ មានរស្មីដ៏រុងរឿង ញាប់វត្តជេតពនជុំវិញទាំងអស់ ឲ្យភ្លឺស្លាងហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយស្តិតក្នុងទិសមគ្គ។ លុះទេវតានោះ ស្ថិតនៅក្នុងទិសមគ្គហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថាដូច្នោះថា។

[១១] យើងទាំងឡាយ មកដើម្បីសួរព្រះគោតមដ៏ចម្រើន (ដោយគិតថា) យើងទាំងឡាយ សូមសួរអំពីបុរសបុគ្គល ដែលមានសេចក្តីវិនាស ចុះអ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

(ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា) បុរសដែលចម្រើន ជាបុគ្គល គឺបណ្ឌិតដឹងបានដោយងាយ បុរសដែលវិនាស ជាបុគ្គល គឺបណ្ឌិតដឹងបានដោយងាយដែរ បុគ្គលអ្នកប្រាជ្ញាធម៌ រមែងចម្រើន អ្នកស្អប់ធម៌ រមែងវិនាស។

យើងទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនេះ ថា នោះជាសេចក្តីវិនាសទី ១ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គសំដែងនូវហេតុទី ២ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

បុគ្គលមានពួកអសប្បុរសជាទីស្រឡាញ់ មិនធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ចំពោះពួកសប្បុរស ពេញចិត្តចំពោះធម៌របស់ពួកអសប្បុរស

នោះជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

យើងទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនេះថា នោះជាសេចក្តីវិនាសទី ២ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គសំដែងនូវហេតុទី ៣ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

ជនអ្នកដេកលក់ច្រើនក្តី និយាយច្រើនក្តី មិនខ្ជិលខ្ជួនក្តី ខ្ជិលច្រអូសក្តី ប្រាកដតែខាងក្រោយក្តី នោះជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

យើងទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនេះថា នោះជាសេចក្តីវិនាសទី ៣ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គសំដែងនូវហេតុទី ៤ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

បុគ្គលជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ តែមិនចិញ្ចឹមមាតាក្តី បិតាក្តី ដែលចាស់ មានវ័យកន្លងហើយ នោះជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

យើងទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនេះថា នោះជាសេចក្តីវិនាសទី ៤ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គសំដែងនូវហេតុទី ៥ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

បុគ្គលបញ្ឆោតព្រាហ្មណ៍ក្តី សមណៈក្តី ឬអ្នកសូមដទៃក្តី ដោយពាក្យកុហក នោះជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

យើងទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនេះថា នោះជាសេចក្តីវិនាសទី ៥ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គសំដែងនូវហេតុទី ៦ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

បុរសបុគ្គល មានទ្រព្យជាគ្រឿងត្រេកអរច្រើន មានប្រាក់ សម្បូណ៍ភោជន បរិភោគនូវភោជនមានរសឆ្ងាញ់តែម្នាក់ឯង នោះជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

យើងទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនេះថា នោះជាសេចក្តីវិនាសទី ៦ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គសំដែងនូវហេតុទី ៧ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

ជនដែលរឹងក្អឹងដោយអាងជាតិក្តី រឹងក្អឹងដោយអាងទ្រព្យក្តី រឹងក្អឹងដោយអាងគោត្រកូលក្តី ហើយមើលងាយញាតិរបស់ខ្លួន នោះជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

យើងទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនេះថា នោះជាសេចក្តីវិនាសទី ៧ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គសំដែងនូវហេតុទី ៨ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

ជនជាអ្នកលេងស្រីក្តី លេងស្លាក្តី លេងល្បែងគ្នាល់ក្តី រមែងញ៉ាំងទ្រព្យ ដែលខ្លួនបានហើយ បានហើយ ឲ្យវិនាសទៅ នោះជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

យើងទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនេះថា នោះជាសេចក្តីវិនាសទី ៨ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គសំដែងនូវហេតុទី ៩ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

ជនមិនត្រេកអរនឹងប្រពន្ធរបស់ខ្លួន ទៅខូចចំពោះពួកស្រីពេស្យា ឬខូចចំពោះប្រពន្ធនៃបុគ្គលដទៃ នោះជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

យើងទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនេះថា នោះជាសេចក្តីវិនាសទី ៩ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គសំដែងនូវហេតុទី ១០ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

បុរសមានវ័យកន្លងហើយ នាំយកស្រ្តី (ភ្លេង) ដែលមានដោះក្បំ ដូចជាផ្លែទន្លាប់ រមែងដេកមិនលក់ ព្រោះសេចក្តីប្រថីណ្ឌចំពោះស្រ្តីនោះ នោះជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

យើងទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនេះថា នោះជាសេចក្តីវិនាសទី ១០ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គសំដែងនូវហេតុទី ១១ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

បុរសបុគ្គល តាំងស្រ្តីអ្នកលេងខ្លះខ្លាយ ឬបុរសបែបនោះដែរ ក្នុងឋានៈជាធំ នោះជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

យើងទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនេះថា នោះជាសេចក្តីវិនាសទី ១១ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គសំដែងនូវហេតុទី ១២ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

បុគ្គលដែលកើតក្នុងខត្តិយត្រកូល មានភោគៈតិច តែមានសេចក្តីប្រាថ្នាធំ ទៅប្រាថ្នារដ្ឋសម្បត្តិ នោះជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស។

បុគ្គលជាបណ្ឌិត បរិបូណ៌ដោយការឃើញដ៏ប្រសើរ ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវសេចក្តីវិនាសទាំងនេះក្នុងលោក បណ្ឌិតនោះ រមែងគប់កន្ទុកលោក ដែលមានសេចក្តីសុខដ៏ក្សេមក្សាន្ត។²⁾

ចប់ បកវសូត្រ ទី៦។

វសលសូត្រ ទី ៧

(៧. វសលសូត្រ)

[១២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្សៀង ប្រដាប់បាត្រ និងចិវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ យាងទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត។ សម័យនោះឯង អគ្គិកការទ្វាដព្រាហ្មណ៍ (ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះការទ្វាដៈ អ្នកបង្ហាត់ភ្លើង) កំពុងបង្ហាត់ភ្លើង ផ្លូវផ្លូវគ្រឿង ឬដាក់ក្នុងលំនៅ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាច់ទៅកាន់លំដាប់ច្រក (ផ្ទះ) ដើម្បីបិណ្ឌបាត ផ្សេងចូលទៅក្នុងលំនៅរបស់អគ្គិកការទ្វាដព្រាហ្មណ៍។

អត្ថិកភាពទ្វាដក្រហូណា បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏ពោលទ្រព្យទៅរកព្រះមានព្រះភាគថា នៃស្រមណីកំណេរ អ្នកចូរឈប់ក្នុងទីនេះសិន។ នៃសមណៈ អ្នកចូរឈប់ក្នុងទីនេះសិន នៃអ្នកថោកទាប អ្នកចូរឈប់ក្នុងទីនេះសិន។

កាលដែលអត្ថិកភាពទ្វាដក្រហូណា និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់តបនឹងអត្ថិកភាពទ្វាដក្រហូណាថា ម្ចាស់ព្រហ្មណ៍ អ្នកស្គាល់បុគ្គលថោកទាប ឬធម៌ដែលធ្វើឲ្យថោកទាបដែរឬ? បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់បុគ្គលថោកទាប ឬធម៌ដែលធ្វើឲ្យថោកទាបទេ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សំដែងធម៌ដែលជាហេតុឲ្យខ្ញុំស្គាល់បុគ្គលថោកទាប ឬធម៌ដែលធ្វើឲ្យថោកទាបផង។ ម្ចាស់ព្រហ្មណ៍ បើដូច្នោះ អ្នកចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយល្អចុះ តថាគតនឹងសំដែងប្រាប់។ អត្ថិកភាពទ្វាដក្រហូណា ទទួលស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ព្រះមានព្រះភាគ សំដែងសេចក្តីនុះថា

[១៣] បុគ្គលណា មានសេចក្តីក្រោធ ចង់សេចក្តីក្រោធទុក (គំនុំ) ជាបុគ្គលបាប លុបគុណគេ ប្រាសចាកសម្មាទិដ្ឋិ មានមាយា អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះថា ជាបុគ្គលថោកទាប។ បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ បៀតបៀននូវសត្វ ដែលមានកំណើតម្តង ឬមានកំណើតពីរដង...! ឬបុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីអាណិតចំពោះសត្វ អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប។

បុគ្គលណា សម្លាប់ ឬទ្រុឌរឹបជាន់នូវអ្នកស្រុក ឬអ្នកនិគម ដែលអ្នកផងដឹងច្បាស់ ជាអ្នកសង្កត់សង្កិនគេ អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប។

បុគ្គលណា កាន់យកទ្រព្យក្នុងស្រុក ឬក្នុងព្រៃដែលបុគ្គលប្រកាន់ថាជារបស់អញ ជាទ្រព្យដែលគេមិនឲ្យ ដោយអាការលូច អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប។

បុគ្គលណា បូលទ្រព្យគេ យកមកប្រើប្រាស់ ហើយគេចកែថា (អញ) មិនចំពាក់បំណុលអ្នកទេ អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប។

បុគ្គលណា សម្លាប់អ្នកផង ដែលដើរក្នុងផ្លូវ ដោយប្រាថ្នាទ្រព្យរបស់ណាមួយ ដណ្តើមយកទ្រព្យរបស់ណាមួយ អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប។

បុគ្គលណា គេសូរជាបន្ទាល់ និយាយកុហក ព្រោះហេតុនៃខ្លួនក្តី ព្រោះហេតុនៃបុគ្គលដទៃក្តី ព្រោះហេតុនៃទ្រព្យក្តី អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប។

បុគ្គលណា ប្រព្រឹត្តខូចចំពោះប្រពន្ធ របស់ពួកញាតិ ឬសម្លាញ់ ដោយការកំហែង ឬដោយការស្រឡាញ់ស្ម័គ្រចិត្ត អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប។

បុគ្គលណា ជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ តែមិនចិញ្ចឹមមាតា ឬបិតាដែលចាស់ដំណូង មានវ័យកន្លងហើយ អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប។

បុគ្គលណា ប្រហារមាតា ឬបិតា បងប្អូនប្រុស បងប្អូនស្រី ឬម្តាយក្មេក ឬក៏ជេរប្រទេចដោយវាចា អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប។

បុគ្គលណា កាលដែលគេសូរចំពោះហេតុមានប្រយោជន៍ ហើយពន្យល់ប្រាប់ហេតុដែលគ្មានប្រយោជន៍ បង្ហាញដោយពាក្យបិទបាំង អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប។

បុគ្គលណា បានធ្វើបាបកម្ម ហើយប្រាថ្នាថា អ្នកផងកុំគប្បីដឹងនូវអញ បុគ្គលណា មានការងារបិទបាំង អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប។

បុគ្គលណា ទៅកាន់ត្រកូលញាតិមិត្តដទៃ ទាំងបានបរិភោគភោជនដ៏ស្អាត ហើយមិនបានបូជាគេ ដែលមកកាន់ផ្ទះរបស់ខ្លួនវិញ អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប។

បុគ្គលណា បញ្ឆោតព្រហ្មណ៍ក្តី សមណៈក្តី ឬអ្នកសូមមង្គលក្តី ដោយពាក្យកុហក អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប។

បុគ្គលណា ជេរប្រទេចព្រះពុទ្ធ បូជារឿយសំពះពុទ្ធ ឬបរិព្វាជក ឬក៏គ្រហស្ថ អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប។

បុគ្គលណា មិនមែនជាអរហន្តទេ តែប្រេថា (ខ្លួន) ថាជាអរហន្ត បុគ្គលនោះ ជាចោរក្នុងលោក ព្រមទាំងព្រហ្មលោក នេះឯងជាបុគ្គលថោកទាបបំផុត។

បុគ្គលថោកទាបទាំងនេះឯង តថាគតបានប្រកាសហើយ បុគ្គលមិនមែនថោកទាប ព្រោះជាតិ មិនមែនជាព្រហ្មណ៍ព្រោះជាតិទេ បុគ្គលថោកទាប ព្រោះកម្ម ជាព្រហ្មណ៍ ក៏ព្រោះកម្ម។

អ្នកទាំងឡាយ ចូរដឹងនូវសេចក្តីនោះ ដោយពាក្យនេះចុះ ដូចឧទាហរណ៍នេះឯង កូនរបស់មនុស្សចណ្តាល មានឈ្មោះប្រាកដថា សោបាកមាតក្នុង មាតដ៏កុហកនោះ បាននូវយសដ៏ប្រសើរ ដែលគេបានដោយក្រក្រិលឯង ពួកក្សត្រ ព្រាហ្មណ៍ជាច្រើន តែងមកកាន់ទីបំរើរបស់កុហកនោះ។

មាតង្គកុមារនោះ ឡើងកាន់យាន គឺសមាបត្តិ ៨ អាចឲ្យទៅកាន់ទេវលោក ប្រាសចាកផលិតិ គឺកិលេស ជាផ្លូវធំ ឆៀយណាយនឹងកាមរាគហើយ ទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក។

ជាតិ មិនមែនយាត់មាតង្គនោះ ចាកការកើតក្នុងព្រហ្មលោកទេ។ ពួកព្រហ្មណ៍ ជាដៅពង្សព្រោះមន្ត កើតក្នុងត្រកូលអ្នករៀនមន្ត ពួកព្រហ្មណ៍ទាំងនោះ រមែងប្រាកដក្នុងបាបកម្មទាំងឡាយរៀប ៗ ទុក្ខតិដែលអ្នកដងត្វរតិៈ ជឿល ក្នុងបច្ចុប្បន្នក៏មាន ក្នុងបរលោកក៏មាន (ព្រោះបាបកម្មជាបច្ច័យ)។

ជាតិ មិនមែនយាត់ពួកព្រហ្មណ៍ទាំងនោះ ចាកទុក្ខតិ ឬចាកការតិៈជឿលទេ។ បុគ្គលមិនមែនថោកទាប ព្រោះជាតិ មិនមែនជាព្រហ្មណ៍ ព្រោះជាតិទេ បុគ្គលថោកទាប ព្រោះកម្ម ជាព្រហ្មណ៍ ក៏ព្រោះកម្មដែរ។

[១៥] ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់យ៉ាងនេះហើយ អគ្គិកការទ្វាដព្រហ្មណ៍ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ភ្នំព្យាសណាល្អ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ភ្នំព្យាសណាល្អ ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់សំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ ដូចគេផ្ការន្ធរបស់ដែរផ្ទាប ឬដូចគេលើកបង្ហាញរបស់ដែលកំប៉ាំង ពុំនោះ ដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នករង្វេងផ្លូវ ពុំនោះសោត ដូចគេបង្ហាញទូលប្រែង ក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា មនុស្សអ្នកមានចក្ខុ មើលឃើញរបស់ឡាយបាន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់នូវព្រះគោតមដ៏ចម្រើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាសរណៈ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណ៍គមន៍ ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនេះទៅ។

ចប់ វសលសូត្រ ទី៧។

មេត្តាសូត្រ ទី៨

CS sut.kn.snp.1.08 | ភាគទី ៥៥

(៨. មេត្តាសូត្រ)

[១៥] កិច្ចណា ដែលអរិយបុគ្គល បានស្រង់ដឹងនូវចំណែកនៃធម៌ដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ គឺព្រះនិព្វាន (បានធ្វើហើយ) កិច្ចនោះ កុលបុត្រអ្នកកណ្តាលក្នុងប្រយោជន៍ គួរធ្វើ (កុលបុត្រនោះ) គួរជាអ្នកអាចហ៊ានផង មានកាយវាចាត្រង់ផង មានចិត្តត្រង់ល្អផង ជាបុគ្គលប្រដៅងាយផង មានសភាពទន់ភ្លន់ផង មិនមិនមានៈដីក្រៃលែងផង។ ជាអ្នកសន្តោសផង គេចិញ្ចឹមងាយផង មិនមានកិច្ចកង្វល់ផង ប្រព្រឹត្តស្រែងព្រមផង មានឥន្ទ្រិយស្ងប់ផង មានប្រាជ្ញាថាសាស្ត្រផង មិនភ្នំឆ្ងល់ផង មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយផង។ វិញ្ញដនទាំងឡាយ គប្បីតិៈជឿលនូវជនទាំងឡាយដទៃ ដោយកម្មណា មិនគួរប្រព្រឹត្តធ្វើនូវកម្មនោះ ដែលជាកម្មណាមក សូម្បីតិចតួច (ហើយគប្បីជ្រាបយេន្យោចិត្ត ចំពោះពួកសត្វថា) សូមឲ្យពួកសត្វទាំងពួង មានសេចក្តីសុខ មានសេចក្តីក្សេមក្សាន្ត មានខ្លួនដល់នូវសេចក្តីសុខចុះ ពួកសត្វដែលមានជីវិត ឥតមានសេសសល់ ទោះសត្វជាអ្នកមានសេចក្តីឥតស្ងួត គឺនៅមានតណ្ហាក្តី ជាអ្នកម៉ាមួន គឺឥតមានតណ្ហាក្តី ពួកសត្វដែលមានកាយវែងក្តី ធំក្តី មានកាយយ៉ាងកណ្តាលក្តី ខ្លីក្តី ស្មមក្តី ធាតុក្តី ពួកសត្វដែលយើងឃើញក្តី មិនឃើញក្តី ពួកសត្វដែលនៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី កើតរួចហើយក្តី កំពុងស្វែងរកកំណើតក្តី សូមឲ្យសត្វទាំងអស់ (នោះ) មានខ្លួនដល់នូវសេចក្តីសុខចុះ។ សត្វដទៃ មិនគួរកំហែងបៀតបៀនសត្វដទៃឡើយ មិនគួរមើលងាយគេតិចតួច ក្នុងទីណាមួយឡើយ មិនគួរប្រាជ្ញានូវសេចក្តីទុក្ខ ដល់គ្នានឹងគ្នា ដោយសេចក្តីក្រែវក្រោធ ដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អាតចង្អៀតចង្អាតឡើយ។ មាតាប្តីមរក្សាបុគ្គល ដែលកើតអំពីខ្លួន ជាបុគ្គលតែមួយ ដោយអាយុ គឺថា សូម្បីជីវិតកំហិននេះបង ក្នុងការរក្សានូវបុគ្គល យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលគួរចម្រើនមេត្តាចិត្ត មិនមានប្រមាណ ចំពោះពួកសត្វទាំងពួង ក៏យ៉ាងនោះឯង បុគ្គលគួរចម្រើនមេត្តាចិត្ត មិនមានប្រមាណ ជាធម៌មិនចង្អៀត មិនមានល្អៀរ មិនមានសត្រូវ ទៅក្នុងលោកទាំងអស់ ទាំងខាងលើ ខាងក្រោម ទាំងទទឹង គឺត្រង់កណ្តាលផង (បុគ្គលអ្នកចម្រើនមេត្តាចិត្តនោះ) ទោះឈរក្តី ដើរក្តី អង្គុយក្តី ដេកក្តី ជាអ្នកមានសេចក្តីដាក់កង ទៅប្រាសហើយ គឺជាអ្នកមិនដេកលក់ អស់កាលត្រឹមណា គួរដឹកល់នូវមេត្តានូវស្ម័គ្រិៈ (អស់កាលត្រឹមណោះ)។ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលនូវដំណើរនេះ ថាជាព្រហ្មវិហារ ក្នុងសាសនានេះ។ (បុគ្គលដែលមានមេត្តាព្រហ្មវិហារ) មិនអាស្រ័យនូវទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានសីល ប្រកបដោយទស្សនសម្បត្តិ គឺសោតាបត្តិមគ្គ បន្ទាប់នូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាមទាំងឡាយ ដោយសកទាតាមិច្ឆត្ត និងអនាតាមិច្ឆត្ត រមែងមិនមកកាន់គុណសេយ្យសន្តិ គឺថា មិនមកកើតក្នុងគភ៌ទៀតឡើយ។

ចប់ មេត្តាសូត្រ ទី៨។

ហោមវតសូត្រ ទី៩

CS sut.kn.snp.1.09 | ភាគទី ៥៥

(៩. ហោមវតសូត្រ)

[១៦] (សាតាគិរយក្ស ពោលថា) ថ្ងៃនេះ ជាថ្ងៃឧបាសថថ្ងៃ ១៥ រាត្រីទិព្វក្រាមដហើយ ណ្ហើយចុះ យើងទាំងឡាយ នឹងទៅគាល់ព្រះគោតម ជាសាស្តា មានព្រះនាមមិនថោកថយ។

(ហោមវតយក្ស សួរថា) ព្រះហឫទ័យ (របស់ព្រះគោតម) តាំងនៅល្អ នឹងជឿ ក្នុងសត្វទាំងអស់ទេឬ គម្រិះរបស់ព្រះអង្គ បានធ្វើឲ្យស្មាតជំនាញ ក្នុងដង្ហែរម្តាយ និងអនិដង្ហែរម្តាយហើយឬ។

(សាតាគិរយក្ស ពោលថា) ព្រះហឫទ័យ របស់ព្រះគោតមនោះ តាំងនៅល្អ នឹងជឿ ក្នុងពួកសត្វទាំងអស់ មួយទៀត គម្រិះព្រះអង្គ បានធ្វើឲ្យស្មាតជំនាញ ក្នុងដង្ហែរម្តាយ និងអនិដង្ហែរម្តាយហើយ។

(ហោមវតយក្ស សួរថា) ព្រះគោតម មិនកាន់យកវត្ថុ ដែលគេមិនបានឲ្យទេឬ ព្រះអង្គសង្រួមក្នុងពួកសត្វ ឬឆ្ងាយចាកសេចក្តីប្រមាទឬ មិនបោះបង់ចោលឈានទេឬ។

(សាតាគិរយក្ស ពោលថា) ព្រះគោតមនោះ មិនកាន់យកវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យទេ មួយទៀត ព្រះអង្គសង្រួមក្នុងពួកសត្វ ទាំងឆ្ងាយចាកសេចក្តីប្រមាទហើយ ជាព្រះពុទ្ធ មិនបោះបង់ឈានចោលឡើយ។

(ហោមវតយក្ស សួរថា) ព្រះសមណគោតម មិនពោលពាក្យកុហកទេឬ មានគន្លងនៃពាក្យមិនអស់ទេឬ (មិនពោលផស្សភាព) មិនពោលពាក្យញុះញង់ទេឬ មិនពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ទេឬ។

(ស្ថាតាគិរយក្ស ពោលថា) ព្រះសមណគោតមនោះ មិនពោលពាក្យក្រហកទេ មួយទៀត មានគន្លងនៃពាក្យមិនចេះអស់ ទាំងមិនចេះពោលពាក្យញុះញង់ទេ តែងពោលពាក្យមានប្រយោជន៍ ដោយបញ្ញា។

(ហោមវតយក្ស សួរថា) ព្រះពុទ្ធមិនត្រេកអរក្នុងកាយទេឬ ព្រះហឫទ័យមិនល្អក៏ទេឬ ព្រះអង្គកន្លងបង់នូវមោហៈហើយឬ មានបញ្ញាចក្ខុ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយឬ។

(ស្ថាតាគិរយក្ស ពោលថា) ព្រះពុទ្ធនោះ មិនត្រេកអរក្នុងកាយទាំងឡាយទេ ទាំងព្រះហឫទ័យសោត ក៏មិនល្អក៏ ព្រះអង្គកន្លងបង់នូវមោហៈទាំងអស់ ជាព្រះពុទ្ធ មានបញ្ញាចក្ខុ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ។

(ហោមវតយក្ស សួរថា) ព្រះពុទ្ធ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាឬ មានចរណៈដ៏បរិសុទ្ធ ប្រពៃឬ អាសវៈទាំងឡាយ របស់ព្រះអង្គអស់ហើយឬ ការកើតក្នុងភពថ្មីទៀត មិនមានទេឬ។

(ស្ថាតាគិរយក្ស ពោលថា) ព្រះគោតមបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាទាំងមានចរណៈដ៏បរិសុទ្ធប្រពៃ អាសវៈទាំងអស់ របស់ព្រះអង្គអស់ហើយ ភពថ្មីរបស់ព្រះអង្គ មិនមានទៀតឡើយ។ ព្រះហឫទ័យ របស់ព្រះមុនី បរិបូណ៌ដោយកម្មផង ដោយគន្លងនៃពាក្យផង ណ្ហើយចុះ យើងនឹងទៅគាល់ព្រះគោតម ដែលបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ។

អ្នកចម្រក យើងនឹងទៅគាល់ព្រះគោតម ដែលមានព្រះដង្កា ដូចជាស្នងនៃសត្វរមាំង មានព្រះកាយស្នង ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានអាហារភិច មិនឡេះឡោះ!!! ជាអ្នកស្ងប់ស្ងៀម ដុតកំដៅកិលេសក្នុងព្រៃ។

យើងនឹងចូរទៅគាល់ ហើយសួរនូវការរួចចាកអន្ទាក់នៃមច្ច ចំពោះព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រសើរ គ្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចជាសត្វសីហៈ មិនអាចឡោះអាណ័យក្នុងកាយទាំងឡាយ។ យើងនឹងសួរនូវព្រះគោតម ជាអ្នកប្រាប័ត្នល្អបង្ហាញ ជាអ្នកដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ជាព្រះពុទ្ធ កន្លងបង់នូវវៀរ និងភ័យ។

(ហោមវតយក្ស សួរថា) សត្វលោកកើតឡើងព្រោះអ្វី ធ្វើសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលព្រោះអ្វី សត្វលោកប្រកាន់នូវអ្វី សត្វលោកលំបាកព្រោះអ្វី។

(ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា ម្ចាស់ហោមវតៈ) សត្វលោកកើតឡើងព្រោះវត្ថុ ៦ ធ្វើសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលព្រោះវត្ថុ ៦ សត្វលោកប្រកាន់មាំនូវវត្ថុ ៦ សត្វលោកលំបាកព្រោះវត្ថុ ៦។

ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងសួរនូវផ្លូវជាទីនាំទៅ សូមព្រះអង្គប្រាប់ ការប្រកាន់មាំ ដែលនាំឲ្យសត្វលោកលំបាក តើដូចម្តេច សត្វលោក តែងរួចស្រឡះចាកទុក្ខ ដោយប្រការដូចម្តេច។

កាមគុណ ៥ មាននរោជាគំរប់ ៦ ក្នុងលោក ដែលតថាគតសំដែងហើយ សត្វលោកកំចាត់បង់ហើយ នូវឆន្ទៈក្នុងកាមគុណនេះ តែងរួចស្រឡះចាកទុក្ខ យ៉ាងនេះឯង។ ផ្លូវជាទីនាំទៅនូវសត្វលោកនេះ តថាគតបានប្រាប់ហើយ ដល់អ្នកទាំងឡាយ តាមពិត តថាគតនឹងប្រាប់នូវផ្លូវនេះ ដល់អ្នកទាំងឡាយ សត្វលោកតែងរួចស្រឡះចាកទុក្ខយ៉ាងនេះ។

ក្នុងលោកនេះ នរណាហ្ន៎ ឆ្លងអន្លង់បួនបាន ក្នុងលោកនេះ នរណាហ្ន៎ ឆ្លងនូវសមុទ្រ គឺសង្សារបាន នរណាហ្ន៎ មិនលិចចុះក្នុងជំរៅ គឺសង្សារ ដែលមិនមានទីពឹង មិនមានទីគោរព។

បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយសីល មានបញ្ញា មានចិត្តជាសមាធិ ជាអ្នកសំគាល់នូវត្រៃសិទ្ធិ ក្នុងសន្តាន មានស្មារតីសព្វកាល រមែងឆ្លងអន្លង់ ដែលឆ្លងបានដោយក្រ (បុគ្គលណា) រៀនចាកកាមសញ្ញា កន្លងផុតសំយោជនៈ ទាំងអស់ មានសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងភពអស់ហើយ បុគ្គលនោះ មិនលិចចុះក្នុងទីជ្រៅ គឺសង្សារ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលបុគ្គលនោះ មានប្រាជ្ញាជ្រាលជ្រៅ ឃើញនូវប្រយោជន៍ដ៏ល្អិត មិនមានកង្វល់ មិនជាប់ចំពាក់ ក្នុងកាមភិក្ខុ ផុតស្រឡះចាកកិលេសទាំងពួង អ្នកស្វែងរកប្រយោជន៍ដ៏ធំ ចំពោះកុសលកម្មទាំងឡាយ ក្នុងផ្លូវដ៏ជាទិព្វ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលបុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានឈ្មោះមិនថយថោក ឃើញនូវប្រយោជន៍ដ៏ល្អិត ឲ្យនូវប្រាជ្ញា មិនជាប់ក្នុងសេចក្តីអាឡោះអាណ័យក្នុងកាម ជាអ្នកប្រាជ្ញ ដឹងហេតុសព្វគ្រប់ ស្វែងរកប្រយោជន៍ដ៏ធំ ចំពោះកុសលកម្មទាំងឡាយ ក្នុងផ្លូវដ៏ប្រសើរ។

ឱហ្ន៎ ថ្ងៃនេះ យើងបានឃើញល្អ ជាពេលក្តីស្វាងល្អ ជាពេលនៃអរណល្អ ពួកយើងបានឃើញព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលព្រះអង្គឆ្លងអន្លង់បានហើយ មិនមានអាសវៈ។ ពួកយក្សទាំងមួយពាន់នាក់នេះ ជាអ្នកមានបូជ្ជី មានយសទាំងអស់គ្នា បានដល់នូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ជាសមណៈ

ព្រះអង្គជាសាស្តាដ៏ប្រសើរ របស់យើងខ្ញុំទាំងឡាយ។ យើងខ្ញុំទាំងនោះ នឹងគ្រាច់ទៅកាន់ស្រុកតូចៗ^២ ស្រុកធំ ភ្នំតូច ភ្នំធំ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធផង នូវសភាពដ៏ល្អរបស់ព្រះធម៌ផង។

ចប់ ហោមវតសូត្រ ទី៩។

អាឡូវកសូត្រ ទី១០

(១០. អាឡូវកសូត្រ)

[១៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងលំនៅរបស់អាឡូវកយក្ស ក្បែរក្រុងអាឡូវ។ គ្រានោះឯង អាឡូវកយក្ស ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក៏ពោលនឹងព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា នែសមណៈ ចូរចេញទៅ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ប្រពៃហើយ អាវុសោ ហើយក៏ស្តេចចេញទៅ។ អាឡូវកយក្ស ពោលថា នែសមណៈ ចូរចូលមកវិញ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ប្រពៃហើយ អាវុសោ ហើយក៏ស្តេចចូលមក។ អាឡូវកយក្ស ពោលនឹងព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះទៀត ជាគំរប់ ៦ ដងថា នែសមណៈ ចូរចេញទៅ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ប្រពៃហើយ អាវុសោ រួចក៏ស្តេចចេញទៅ។ អាឡូវកយក្ស ពោលថា នែសមណៈ ចូរចូលមកវិញ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ប្រពៃហើយ អាវុសោ ហើយក៏ស្តេចចូលមក។ អាឡូវកយក្សនោះ ពោលនឹងព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះទៀត ជាគំរប់ ៣ ដងថា នែសមណៈ ចូរចេញទៅ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ប្រពៃហើយ អាវុសោ ហើយក៏ស្តេចចេញទៅ។ អាឡូវកយក្ស ពោលថា នែសមណៈ ចូរចូលមកវិញ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ប្រពៃហើយ អាវុសោ ហើយក៏ស្តេចចូលមកវិញ។ អាឡូវកយក្ស ពោលនឹងព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះទៀត ជាគំរប់ ៥ ដងថា នែសមណៈ ចូរចេញទៅ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា ម្ចាស់អាវុសោ តថាគតនឹងមិនចេញទៅទេ អំពើណាដែលអ្នកត្រូវធ្វើ ធ្វើអ្នកធ្វើអំពើនោះចុះ។

នៃសមណៈខ្ញុំនឹងសូរស្រឡាចំពោះលោក បើលោកមិនដោះស្រាយឲ្យយើងទេ យើងនឹងធ្វើចិត្តលោកឲ្យ

រើរវាយ ឬរើរកហាមទុំយរបស់លោក ឬក៏ចាប់ដឹងគ្រវែងចោលទៅត្រើយម្ខាងទន្លេគង្វារ។ ម្ចាស់អាវសោ គឺថាគតមិនឃើញអ្នកណា ដែលធ្វើចិត្តនៃគតថាគតឲ្យរើរវាយបាន ឬហែកហាមទុំយ ឬក៏ចាប់ដឹងគ្រវែងចោលទៅត្រើយម្ខាងទន្លេគង្វារ ក្នុងមនុស្សលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្បត្តិទេព និងមនុស្សដ៏សេសឡើយ ម្ចាស់អាវសោ អ្នកប្រាជ្ញានឹងសូរយ៉ាងណា ចូរសូរមកចុះ។ គ្រានោះឯង អាឡូវកយក្ស បានពោលនឹងព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថា ដូច្នោះថា

[១៤] ក្នុងលោកនេះ អ្វីជាទ្រព្យដ៏ប្រសើរ របស់បុរស អ្វីដែលគេប្រព្រឹត្តល្អហើយ តែងនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ អ្វីមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពិសាជាងសេចក្តីឡាយ បណ្ឌិតហៅជីវិតនៃអ្នករស់នៅបែបណា ថាជាជីវិតប្រសើរ។

(ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាសំថា) ក្នុងលោកនេះ សទ្ធា ជាទ្រព្យដ៏ប្រសើររបស់បុរស ធម៌ដែលគេប្រព្រឹត្តល្អហើយ តែងនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ពាក្យសត្វមានសេចក្តីស្រឡាញ់ពិសាជាងសេចក្តីឡាយ បណ្ឌិតហៅជីវិតនៃអ្នករស់នៅដោយបញ្ញា ថាជាជីវិតប្រសើរ។

បុគ្គលឆ្លងអន្លង់បានដោយអ្វី ឆ្លងមហាសមុទ្របានដោយអ្វី កន្លងសេចក្តីទុក្ខបានដោយអ្វី បរិសុទ្ធបានដោយអ្វី។

បុគ្គលឆ្លងអន្លង់បានដោយសទ្ធា ឆ្លងមហាសមុទ្របានដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ កន្លងសេចក្តីទុក្ខបានដោយព្យាយាម បរិសុទ្ធបានដោយប្រាជ្ញា។

បុគ្គលបាននូវប្រាជ្ញាដោយអ្វី បាននូវទ្រព្យដោយអ្វី ដល់នូវសេចក្តីសរសើរដោយអ្វី ចង់នូវមិត្តទាំងឡាយបានដោយអ្វី បុគ្គលចេញចាកលោកនេះ ទៅកាន់លោកខាងមុខ ហើយមិនសោយសោកក្នុងលោកខាងមុខដោយអ្វី។

បុគ្គលជឿធម៌របស់ព្រះអរហន្ត ស្តាប់ដោយគោរព ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានបញ្ញាពិចារណា រមែងបាននូវប្រាជ្ញា...! ដើម្បីដល់ព្រះនិព្វាន បុគ្គលមានការងារដ៏សមគួរ មានធុរៈ...! មានព្យាយាមប្រឹងប្រែង...! រមែងបាននូវទ្រព្យ បុគ្គលដល់នូវសេចក្តីសរសើរ ដោយសច្ចៈ បុគ្គលកាលឲ្យ រមែងចង់នូវមិត្តទាំងឡាយបាន។

ធម៌ទាំង ៤ នេះ គឺសច្ចៈ ១ ធម្មៈ (បញ្ញា) ១ ធិតិ (ព្យាយាម) ១ ចាតៈ (ការបរិច្ចាគ) ១ របស់បុគ្គលណាមានសទ្ធា នៅគ្រប់គ្រងដូះ បុគ្គលនោះឯង រមែងមិនសោយសោក ក្នុងលោកខាងមុខ។

អញ្ជើញអ្នកទៅសុំពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាច្រើនដទៃទៀតចុះ បើមានធម៌ដទៃទៀត ក្នុងលោកនេះ ឲ្យក្រលែងជាងសច្ចៈ ទមៈ ចាតៈ ខន្តិ ទៅទៀត។

ឥឡូវនេះ ខ្ញុំចាំបាច់សុំពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាច្រើនធ្វើអ្វីទៀត (ព្រោះ) ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំដឹងប្រយោជន៍ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោកខាងមុខច្បាស់ហើយ ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ស្តេចមកកាន់ដែនអាឡូវ ដើម្បីគង់នៅជាប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គហើយ ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គដឹងច្បាស់ហើយថា មានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ចំពោះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធណា ថាជាមានមានផលច្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងត្រាច់ទៅអំពីស្រុក ទៅកាន់ស្រុក អំពីបុរីទៅកាន់បុរី សូមថ្វាយបង្គំនូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ (នោះ) ផង នូវសភាពដ៏ល្អរបស់ព្រះធម៌ផង។

ចប់ អាឡូវកសូត្រ ទី១០។

វិជយសូត្រ ទី១១

CS sut.kn.snp.I.11 | ភាគទី ៥៤

(១១. វិជយសុត្តិ)

[១៩] ថាបើបុគ្គលដើរក្តី ឈរក្តី អង្គុយក្តី ដេកក្តី រមែងបត់ចូល លាចេញ នេះជាការកំរើកកាយ។

កាយប្រកបដោយឆ្អឹង និងសរសៃទាំងឡាយ គ្របដណ្តប់ដោយស្បែក និងសាច់ បិទបាំងដោយសម្បុរវៃ មិនប្រាកដតាមពិត។

កាយពេញដោយពោះរៀនផង ពេញដោយអាហារផ្លែផង ដោយដុំថ្លើមផង ដោយក្រពះនោមផង ដោយបះដូងផង ដោយសួតផង ដោយទាចផង ដោយក្រពះបាយផង ដោយទឹកសរសៃប្រចាំផង ដោយទឹកមាត់ផង ដោយញើសផង ដោយខ្លាញ់ខាប់ផង ដោយឈាមផង ដោយទឹកអិលផង ដោយទឹកប្រមាត់ផង ដោយខ្លាញ់រាងផង។

មួយទៀត វត្តមិនស្អាត រមែងហូរចេញតាមទន្លេទាំង ៩ របស់កាយនោះសព្វកាល គឺព្រៀកភ្នែក ហូរចេញអំពីភ្នែក មូលត្រចៀកហូរចេញអំពីត្រចៀក ទឹកសរសៃហូរចេញអំពីប្រមាត់ ជួនណា ចេញតាមមាត់ ប្រមាត់ និងស្បែក ក៏ខ្ពះចេញតាមមាត់ដែរ ញើស និងក្អែកហូរចេញអំពីកាយ។

មួយទៀត កាយនោះ មានក្បាលប្រហោង ពេញដោយខ្លូរក្នុងក្បាល ជនពាលត្រូវអវិជ្ជាបរិវតហើយ រមែងសំគាល់កាយនោះថា ល្អ កាលណាកាយនោះស្លាប់ទៅ ដេកនៅលើមេដៃ មានណាខៀវ ត្រូវគេបោះចោលទៅក្នុងព្រៃស្មសានហើយ កាលណោះ ជនទាំងឡាយជាញាតិ ក៏លែងរមើល ស្វាន ចចក ផ្តែ ដង្កូវ ជញ្ជាំងស៊ីកាយស្លាប់នោះ ចំណែកពួកសត្វដទៃ មានក្អែកត្នាតជាដើម ក៏ចឹកស៊ុនកាយស្លាប់នោះដែរ។

ភិក្ខុណាក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានបញ្ញា បានស្តាប់នូវពុទ្ធជនៈហើយ ភិក្ខុនោះ រមែងកំណត់ដឹងនូវកាយនោះ ព្រោះឃើញច្បាស់តាមពិត។ សរិរៈរស់នេះ យ៉ាងណា សរិរៈស្លាប់នុ៎ះ ក៏យ៉ាងនោះ សរិរៈស្លាប់នុ៎ះ យ៉ាងណា សរិរៈរស់នេះ ក៏យ៉ាងនោះ ភិក្ខុគប្បីវិសាយនូវសេចក្តីប្រាជ្ញាក្នុងកាយ ទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅ ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុនោះ មានបញ្ញាប្រាសចាកនន្ទរាគ ដល់នូវបទ គឺព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាតិមិនស្លាប់ ចេញចាកវិន័យ គឺពិស្វា ជាធម្មជាតិស្ងប់ មិនច្រៀត។ កាយ មានដឹងពីរចនៈ មិនស្អាត មានក្លិនអសោច៍ ពេញដោយសាកសពផ្សេង ៗ ហូរចេញអំពីរន្ធនោះ ៗ។

បុគ្គលណា មានកាយមានសភាពដូច្នោះ ហើយលើកដំកើងខ្លួនឯង មើលងាយបុគ្គលដទៃ (បុគ្គលនោះ) គ្មានធម្មជាតិអ្វី ក្រៅអំពីការមិនឃើញ (នូវអរិយសច្ចៈទេ)។

មុនិសូត្រ ទី១២

(១២. មុនិសូត្តំ)

[២០] ភ័យកើតអំពីរសេចក្តីស្និទ្ធស្នាល ធ្វេល គឺរាគៈជាដើម កើតអំពីលំនៅ គឺរូបនិមិត្តជាដើម ការមិនមានលំនៅ និងការមិនមានសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលនុះឯង ជាការឃើញរបស់មុនី (អ្នកប្រាជ្ញ)។

បុគ្គលណា បានផ្តាច់បង់នូវកិលេសដែលកើតហើយ មិនបណ្តោះ កិលេសដែលកំពុងកើត មិនប្រមូលមក (នូវបច្ច័យ) នៃកិលេសនោះ អ្នកប្រាជ្ញ ហៅបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលមានប្រយោជន៍ប្រសើរក្នុងចំណោមអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ កំពុងប្រព្រឹត្តិ បុគ្គលនោះ ស្វែងរក (នូវខន្ធ មានសីលត្អូងជាដើម) បានឃើញហើយនូវចំណែកនៃសន្តិភាព។

បុគ្គលណា ពិចារណាឃើញទីកើត (នៃកិលេស) ទាំងឡាយ ហើយលះបង់ពូជ មិនប្រមូលមកនូវជីវៈ គឺតណ្ហា និងទិដ្ឋិ បុគ្គលនោះឯង ជាមុនី ឃើញនូវទីបំផុតនៃការអស់ជាតិ លះបង់នូវអកុសលវិតក្កៈ មិនដល់នូវកិរិយាវាប (ថាជាអ្នកត្រេកអរ ឬប្រទូស្តឡើយ)។

បុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវលំនៅ គឺកំណត់ទាំងអស់ មិនប្រាថ្នាលំនៅទាំងនោះទៀត សូម្បីលំនៅណាមួយ បុគ្គលនោះ ជាមុនី មានសេចក្តីប្រាថ្នាទៅប្រាសហើយ ជាអ្នកដែលប្រាថ្នា មិនប្រមូលមក (នូវកម្មជាកុសល ឬអកុសល) ព្រោះជាអ្នកដល់នូវត្រើយគឺព្រះនិព្វាន។

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវបុគ្គលនោះ អ្នកគ្របសង្កត់នូវធម៌ទាំងពួង ដឹងច្បាស់នូវធម៌ទាំងពួង មានបញ្ញាល្អ មិនជាប់ក្នុងពួកធម៌ទាំងពួង លះបង់នូវធម៌ទាំងពួង រួចស្រឡះ ព្រោះអស់ទៅនៃតណ្ហា ថាជាមុនី។

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវបុគ្គលនោះ អ្នកមានកំឡាំង គឺប្រាជ្ញា ប្រកបដោយសីលវ័ត មានចិត្តដ៏កល់មាំ ត្រេកអរក្នុងឈាន មានស្មារតី រួចចាកធម៌ជាគ្រឿងជាប់ មិនរឹងរូស មិនមានអាសវៈ ថាជាមុនី។

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវបុគ្គលនោះ ជាបុគ្គលឯក ត្រាច់ទៅ ជាអ្នកសៀម^{១០} មិនប្រមាទ មិនញាប់ញ័រ ក្នុងសេចក្តីនិន្ទា និងសរសើរ ដូចជាសត្វសំប៉ាៈ មិនតក់ស្លុតព្រោះសំឡេង មិនជាប់ក្នុងសំណាញ់ គឺតណ្ហា និងទិដ្ឋិ ដូចជាខ្យល់មិនជាប់ក្នុងសំណាញ់ មិនប្រឡាក់ដោយលោក ព្រោះគ្រឿងប្រឡាក់ គឺតណ្ហា និងទិដ្ឋិ ដូចផ្កាយក្នុងមិនប្រឡាក់ដោយទឹក ជាអ្នកដឹកនាំគេ មនុស្សដទៃមិនតប្បីនាំទៅបាន ថាជាមុនី។

ជនទាំងឡាយដទៃ តែងពោលនូវវាចាមានទីបំផុតដោយជំរិត ចំពោះវត្តណា បុគ្គលណា (មិនដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ឬ តូចចិត្ត ក្នុងវត្តនោះ) ដូចជាសសរ ដែលបុគ្គលដាំចុះក្នុងកំពុងសម្រាប់ឯង អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវបុគ្គលនោះ អ្នកមិនរាគៈទៅប្រាសហើយ មានឥន្ទ្រិយតម្កល់ល្អហើយ ថាជាមុនី។

បុគ្គលណា មានខ្លួនស្ថិតនៅត្រង់ដូចជាខ្លា កាលពិចារណាឃើញការពុំរាបសា និងការរាបសា តែងខ្ពើមកម្មទាំងឡាយដ៏លាមក អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវបុគ្គលនោះ ថាជាមុនី។

បុគ្គលណា មានខ្លួនសង្រមហើយ មិនធ្វើបាប ទោះនៅក្មេងក្តី កណ្តាលក្តី ជាមុនី មានខ្លួនរៀបចាកបាបហើយ ជាបុគ្គលមិនមានការបៀតបៀន មិនប្រទូស្តនូវបុគ្គលណាមួយ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ រមែងដឹងច្បាស់នូវបុគ្គលនោះ ថាជាមុនី។

បុគ្គលណា ចិញ្ចឹមជីវិតដោយបុគ្គលដទៃឲ្យ បាននូវដុំបាយណា ទោះម្តេងក្តី កណ្តាលក្តី សេសសល់ក្តី មិនសរសើរ មិនបន្តុះបង្គាប់ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវបុគ្គលនោះ ថាជាមុនី។

បុគ្គលណា មិនជាប់នៅក្នុងវ័យណាមួយ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវបុគ្គលនោះ ដែលជាអ្នកសៀម ប្រព្រឹត្តរៀបមថុនធម្ម រៀបស្រឡះចាកសេចក្តីស្រវឹង និងសេចក្តីប្រមាទ រួចចាកចំណង គឺកិលេស ថាជាមុនី។

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវបុគ្គលនោះ អ្នកឃើញនូវបរមត្ថ ព្រោះដឹងច្បាស់នូវលោក ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវអន្លង់ និងសមុទ្រ មិនញាប់ញ័រ កាត់ផ្តាច់នូវគ្រឿងចាក់ស្រែះ មិនស្រវឹងនូវតណ្ហា និងទិដ្ឋិ មិនមានអាសវៈ ថាជាមុនី។

ជនទាំងពីរនាក់ មានការនៅ និងការចិញ្ចឹមជីវិតឆ្ងាយគ្នា មិនស្មើគ្នាទេ គឺគ្រហស្ថជាអ្នកចិញ្ចឹមប្រពន្ធ ១ អ្នកបួសមិនប្រកាន់ខ្លួន ជាអ្នកមានវត្តល្អ ១ គ្រហស្ថមិនបានសង្រមក្នុងការបៀតបៀនជីវិតសត្វដទៃ មុនីសង្រមរក្សានូវពួកសត្វអស់កាលជានិច្ច។ ដូចជាសត្វក្លោក មានកខៀវ ហើរតាមអាកាស មិនដល់នូវសន្ទុះរបស់ហ្មង្ស ក្នុងកាលណា ៗ ឡើយ គ្រហស្ថ ក៏យ៉ាងនោះដែរ នឹងធ្វើតាមភិក្ខុជាមុនី អ្នកស្ងប់ស្ងាត់ អ្នកចំរើនឈានក្នុងព្រៃមិនបាន។

ចប់ មុនិសូត្រ ទី១២។

ចប់ ឧរគវត្ត ទី១។

ឧទ្ទាននៃឧរគវត្តនោះ គឺ

និយាយអំពីការប្រៀបដោយសត្វពស់ ១ ធនិយគោបាល ១ បុគ្គលប្រៀបដោយក្មេងមាស ១ កសិករទ្វាដប្រាហ្មណ៍ ១ ចន្ទ ១ សេចក្តីរិនាស ១ បុគ្គលថោកទាប ១ មេត្តា ១ ហេមវត្សរៈ ១ អាឡូវក្សយក្ស ១ អំពីការលះ ១ មុនី ១ រូមជា ១២ ហៅថា ឧរគវត្ត។

ចូឡវគ្គ ទី២

(២. ចូឡវគ្គោ)

(១. រតនសូត្តិ)

[២១] ពួកភូត! ណា ស្ថិតនៅលើផែនដីក្តី ពួកភូតណា ស្ថិតនៅលើអាកាសក្តី ដែលមកប្រជុំក្នុងទីនេះ សូមពួកសត្វទាំងអស់នោះ មានចិត្តល្អ មួយទៀត ចូរស្តាប់នូវភាសិតដោយគោរព។ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ជាភូតទាំងអស់ ចូរស្តាប់ ចូរធ្វើនូវមេត្តាចិត្ត ក្នុងឯពួកសត្វ ជាមនុស្សជាតិ ពួកមនុស្សណា នាំនូវពេលវេលា ក្នុងវេលាថ្ងៃ ឬវេលាយប់ ព្រោះហេតុនោះ សូមអ្នកទាំងឡាយ កុំប្រហែស ចូររក្សានូវមនុស្សទាំងនោះ។ ទ្រព្យជាទីគាប់ចិត្តណាមួយ ក្នុងលោកនេះ ឬក្នុងលោកដទៃ រតនៈក្នុងដំខត្តមណា ក្នុងស្ថានសួគ៌ក្តី (ទ្រព្យ និងរតនៈរត្តទាំងនោះ) ស្មើដោយព្រះតថាគត មិនមានឡើយ រតនៈ គឺព្រះពុទ្ធនេះឯង ជាតនៈដំខត្តម។ ដោយពាក្យសព្ទនេះ សូមសូស្តីកើតមាន។

ព្រះសក្យមុនី មានព្រះហឫទ័យដម្កល់មាំ បានត្រាស់ដឹងហើយ នូវព្រះធម៌ណា ជាគ្រឿងក្ស័យកិលេស ប្រាសចាករតនៈ ជាធម៌មិនស្លាប់ ជាធម៌ឧត្តម របស់អ្វីមួយស្មើដោយព្រះធម៌នោះ មិនមានឡើយ រតនៈ គឺព្រះធម៌នេះឯង ជាតនៈដំខត្តម។ ដោយពាក្យសព្ទនេះ សូមសូស្តីកើតមាន។

ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ទ្រង់សរសើរនូវសមាធិណា ថាជាសមាធិស្អាត បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលនូវសមាធិណា ថាជាធម៌ឲ្យនូវផលដោយលំដាប់ សមាធិដទៃ ស្មើដោយសមាធិនោះ មិនមានឡើយ រតនៈ គឺព្រះធម៌នេះឯង ជាតនៈដំខត្តម។ ដោយពាក្យសព្ទនេះ សូមសូស្តីកើតមាន។

បុគ្គលទាំងឡាយណា ៨ ពួក ដែលសប្បុរសទាំងឡាយសរសើរហើយ លើកបំផុត បាន ៤ គូ បុគ្គលទាំងឡាយនោះ ជាសារីរករបស់ព្រះសុគត លោកគួរដល់ទិព្វណាទាន ទានទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ចំពោះបុគ្គលទាំងនោះ ជាទានមានផលច្រើន រតនៈ គឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជាតនៈដំខត្តម។ ដោយពាក្យសព្ទនេះ សូមសូស្តីកើតមាន។

អរិយបុគ្គលទាំងឡាយណា ក្នុងសាសនានៃព្រះគោតម ប្រកបត្រូវល្អហើយ មានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា អរិយបុគ្គលទាំងឡាយនោះ ដល់ហើយនូវព្រះអរហត្តផល ហើយចូលទៅកាន់ព្រះនិព្វាន បាននូវការរលត់កិលេសដោយទទេ គឺតថាមនទិញដូរឡើយ ហើយសោយ (នូវផល) រតនៈ គឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជាតនៈដំខត្តម។ ដោយពាក្យសព្ទនេះ សូមសូស្តីកើតមាន។

សសរខៀន ដែលគេបោះភ្ជាប់នឹងផែនដី ជារបស់មិនកម្រើកដោយខ្យល់ព្យុះ ដែលបក់មកអំពីទិសទាំង ៤ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលណា ពិចារណាឃើញដាក់នូវអរិយសព្ទ ទាំងឡាយ តថាគតហៅអ្នកនោះ ថាជាសប្បុរស (មិនញាប់ញ័រ) ក៏យ៉ាងនោះដែរ រតនៈ គឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជាតនៈដំខត្តម។ ដោយពាក្យសព្ទនេះ សូមសូស្តីកើតមាន។

អរិយបុគ្គលទាំងឡាយណា ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវអរិយសព្ទ ដែលព្រះតថាគតមានប្រាជ្ញាដ៏ជ្រៅ សំដែងឲ្យហើយ អរិយបុគ្គលទាំងនោះ ទុកជាប្រមាទដ៏លើសលន់ក៏ដោយ អរិយបុគ្គលទាំងនោះ និងមិនកាន់យកនូវរក ជាគំរប់ ៧ (គឺមិនកើតទៀតហួសពី ៧ ជាតិឡើយ) រតនៈ គឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជាតនៈដំខត្តម។ ដោយពាក្យសព្ទនេះ សូមសូស្តីកើតមាន។

ធម៌ ៣ គឺ សក្តាយទិដ្ឋិ វិចិត្រិក្ខា សីលព្វតបរមាស ឬការប្រព្រឹត្តិតាមណាមួយ ដែលរសោតាបន្នបុគ្គលនោះ បានលះបង់ហើយ ជាមួយនឹងទស្សនសម្បត្តិ គឺសោតាបន្និមគ្គ មួយវិញទៀតសោតាបន្នបុគ្គល បាននូវស្រឡះចាកអបាយទាំង ៤ ហើយ មិនគួរធ្វើនូវអភិហាន ៦ គឺអនន្ធិរយកម្ម ៥ និងការរោកចិត្តទៅកាន់សាសនាដទៃឡើយ រតនៈ គឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជាតនៈដំខត្តម។ ដោយពាក្យសព្ទនេះ សូមសូស្តីកើតមាន។

ទុកជាសោតាបន្នបុគ្គលនោះ ធ្វើនូវបាបកម្ម ដោយកាយវាចា ឬក៏ដោយចិត្ត (ព្រោះសេចក្តីភ្លាំងភ្លាត់) សោតាបន្នបុគ្គលនោះ មិនគួរបិទបាំងនូវបាបកម្មនោះឡើយ ព្រោះភាពនៃបុគ្គលដែលឃើញនូវព្រះនិព្វានហើយ ជាបុគ្គលមិនគួរបិទបាំងនូវបាបកម្ម ដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយសំដែងហើយ រតនៈ គឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជាតនៈដំខត្តម។ ដោយពាក្យសព្ទនេះ សូមសូស្តីកើតមាន។

គម្ពុឈើក្នុងព្រៃ មានត្រួយលូតលាស់ ក្នុងខាងដើមគម្ពុរដូវ គឺខែក្តៅ យ៉ាងណាមិញ ព្រះពុទ្ធបាសន៍ដឹងហើយ នូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាធម៌អាចញ៉ាំងសត្វទាំងឡាយ ឲ្យដល់នូវព្រះនិព្វាន ដើម្បីប្រយោជន៍ដំខត្តម ក៏យ៉ាងនោះឯង រតនៈ គឺព្រះពុទ្ធនេះឯង ជាតនៈដំខត្តម។ ដោយពាក្យសព្ទនេះ សូមសូស្តីកើតមាន។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរ ទ្រង់ដឹងដឹងប្រាបនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ប្រទាននូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ទ្រង់នាំមកនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គប្រសើរ មិនមានអ្នកណាជាង ទ្រង់សំដែងនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ រតនៈគឺព្រះពុទ្ធនេះឯង ជាតនៈដំខត្តម។ ដោយពាក្យសព្ទនេះ សូមសូស្តីកើតមាន។

កម្មចាស់អស់ហើយ កម្មថ្មី រមែងមិនកើតប្រាកដ អរិយបុគ្គលទាំងឡាយណា មានចិត្តនឿយណាយក្នុងភពតទៅ អរិយបុគ្គលទាំងនោះ មានពូជអស់ហើយ មានឆន្ទៈ គឺសេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងចិត្ត មិនដុះឡើងឡើយ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា តែងរលត់ទៅ ដូចជាប្រទេស (ដែលរលត់) រតនៈ គឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជាតនៈដំខត្តម។ ដោយពាក្យសព្ទនេះ សូមសូស្តីកើតមាន។

ពួកភូតណា ស្ថិតនៅលើផែនដីក្តី ពួកភូតណា ស្ថិតនៅលើអាកាសក្តី ដែលមកប្រជុំក្នុងទីនេះ យើងទាំងឡាយសូមនមស្កានូវព្រះពុទ្ធ ទ្រង់បានត្រាស់មកហើយដូចគ្នា ដែលទេវតា និងមនុស្សប្រជាហើយ សូមសូស្តីកើតមាន។

ពួកភូតណា ស្ថិតនៅលើផែនដីក្តី ពួកភូតណា ស្ថិតនៅលើអាកាសក្តី ដែលមកប្រជុំក្នុងទីនេះ យើងទាំងឡាយ សូមនមស្កានូវព្រះធម៌ ដែលមានមកហើយដូចគ្នា ដែលទេវតា និងមនុស្សប្រជាហើយ សូមសូស្តីកើតមាន។

ពួកភូតណា ស្ថិតនៅលើផែនដីក្តី ពួកភូតណា ស្ថិតនៅលើអាកាសក្តី ដែលមកប្រជុំក្នុងទីនេះ យើងទាំងឡាយ សូមនមស្កានូវព្រះសង្ឃ ដែលមានមកហើយដូចគ្នា ដែលទេវតា និងមនុស្សប្រជាហើយ សូមសូស្តីកើតមាន។

(២. អាមគន្ធសុត្តិ)

[២២] សប្បវេស កាលបរិភោគនូវស្រូវស្រងៃ ស្រូវកន្ទុយដំរី និងសណែកព្រៃ បត្តប្បណៈ¹⁸⁾ មូលប្បណៈ¹⁹⁾ និងគវិប្បណៈ²⁰⁾ ដែលបានមកដោយធម៌ មិនពោលពាក្យក្រហាក ព្រោះសេចក្តីប្រាថ្នានូវកាមទេ។

បពិត្រកស្សប្បៈ លោកនោះ កាលបរិភោគនូវសាច់ណាមួយ ដែលបុគ្គលធ្វើហើយដោយល្អ សម្រេចហើយដោយល្អ តាក់តែងហើយដ៏ឧត្តម ដែលជនទាំងឡាយដទៃឲ្យហើយ កាលបរិភោគនូវវាយស្រូវសាលី ឈ្មោះថា បរិភោគនូវវត្តមានក្លិនឆ្អាប។

ម្ចាស់ព្រហ្មពន្ធ លោកកាលបរិភោគនូវវាយស្រូវសាលីទាំងឡាយ ដោយសាច់នៃសត្វស្លាប ដែលបុគ្គលតាក់តែងល្អហើយ ពោលយ៉ាងនេះថា វត្តមានក្លិនឆ្អាប មិនគួរដល់អាត្មាអញ។

បពិត្រព្រះកស្សប្ប ខ្ញុំនឹងសួរនូវសេចក្តីនេះនឹងលោក វត្តមានក្លិនឆ្អាបរបស់លោក មានប្រការដូចម្តេច។ ការសម្លាប់សត្វ វាយ កាត់ ចង លូច ពោលពាក្យក្រហាក ប្រាកប្រាស បញ្ឆោត រៀនក្បួនឥតប្រយោជន៍ សេពភិរិយារបស់បុគ្គលដទៃ នេះហៅថា វត្តមានក្លិនឆ្អាប មិនសំដៅយកការបរិភោគសាច់ទេ។ ជនទាំងឡាយណា ក្នុងលោកនេះ មិនសង្រួមក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រាថ្នា ញ៉ាមជ្រប់ក្នុងសេចក្តីច្របល់ ដោយភាពមិនស្អាត គឺមិច្ឆាដ៏វែង ជានតិកទិដ្ឋិ មានកាយកម្មជាដើម មិនរាបសា ឲ្យដឹងបានដោយក្រ នេះហៅថា វត្តមានក្លិនឆ្អាប មិនសំដៅយកការបរិភោគសាច់ទេ។ ជនទាំងឡាយណា ជាអ្នកប្រាថ្នាចំពោះវត្តដ៏សៅហ្មង ជាអ្នករិះរុស សីសាច់ខ្លាំង²¹⁾ ទ្រុស្តមិត្ត មិនមានអាណិត ប្រកាន់ខ្លួន មិនឲ្យទានជាប្រក្រតី មួយទៀត មិនដែលឲ្យវត្តអ្វីដល់អ្នកណាមួយ នេះហៅថា វត្តមានក្លិនឆ្អាប មិនសំដៅយកការបរិភោគសាច់ទេ។

សេចក្តីប្រាស ស្រវឹង រឹងក្លឹង បង្កលោភ ចិបបាំងទោស ច្រណែន លើកខ្លួន ប្រកាន់ខ្លួន មើលងាយគេ ស្ម័គ្រស្មាលដោយពួកអសប្បវេស នេះហៅថា វត្តមានក្លិនឆ្អាប មិនសំដៅយកការបរិភោគសាច់ទេ។ ពួកជនណា មានបាបជាប្រក្រតី ចំពាក់បំណុលគេ និយាយចាក់ដោតគេ តោងដោយពិហារ ទ្រុស្តសីល ក្នុងសាសនានេះ ជាជនអាក្រក់ ជនណាធ្វើអំពើអាក្រក់ក្នុងលោកនេះ នេះហៅថា វត្តមានក្លិនឆ្អាប មិនសំដៅយកការបរិភោគសាច់ទេ។ ពួកជនណា ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនសង្រួមក្នុងសត្វទាំងឡាយ កាន់យកទ្រព្យនៃបុគ្គលដទៃ ប្រកបខាងការរៀនរៀន ជាអ្នកទ្រុស្តសីល ជាប្រានសីដីអាក្រក់ មិនអើពើ នេះហៅថា វត្តមានក្លិនឆ្អាប មិនសំដៅយកការបរិភោគសាច់ទេ។ សត្វទាំងឡាយណា ជាប់ចំពាក់ក្នុងពួកសត្វទាំងនេះ ជាអ្នកខឹង អ្នកសម្លាប់ ប្រកបក្នុងអកុសលជានិច្ច លះលោកនេះ នឹងទៅកាន់លោកដ៏ឥត មានក្បាលសំយុងចុះទៅនរក នេះហៅថា វត្តមានក្លិនឆ្អាប មិនសំដៅយកការបរិភោគសាច់ទេ។

ការមិនស្មើគ្នា និងសាច់ មិនស៊ីបាយ អាត្រាត (ការសក់ ឬងសក់ លាបដោយភក់ ស្លៀកស្បែកខ្លាញ់) សេពខាងការបរិភោគ មួយទៀត អមរតបៈ ទាំងឡាយដ៏ច្រើន²²⁾ ដែលមានក្នុងលោក វេទមន្ត ការបូជាភ្លើង ឬដោយញូ (មានអស្សមេធាៈ) ជាដើម និងការសេព (នូវទីក្តៅ ក្នុងគឺម្លូ រដូវជាដើម ទាំងនេះ ញ៉ាំងសត្វដែលមិនទាន់ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ ឲ្យស្អាតមិនបានទេ។ បុគ្គលណា គ្រប់គ្រងក្នុងឥន្ទ្រិយទាំង ៦ នោះ ដឹងច្បាស់តន្ត្រីយទាំង ៦ ហើយគប្បីប្រព្រឹត្តតាំងនៅក្នុងធម៌ ត្រេកអរក្នុងការទៀងត្រង់ និងសេចក្តីទំនុក្គំន កន្លងផុតគ្រឿងចំពាក់ លះបង់ទុក្ខទាំងអស់ មានប្រាថ្នា មិនជាប់នៅ ក្នុងអារម្មណ៍ដែលខ្លួនឃើញ ដែលពុំ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានគ្រាសសេចក្តីនេះរៀប ៗ ដូច្នេះហើយ គឺស្សព្រាហ្មណ៍ អ្នកដល់នូវត្រើយនៃមន្ត ក៏ដឹងនូវសេចក្តីនោះ ព្រះមុនី ជាអ្នកមិនមានក្លិនឆ្អាប គឺកិលេស មិនអាស្រ័យតណ្ហា នឹងទិដ្ឋិ ឥតអ្នកណាមួយដឹកនាំឲ្យអាក្រក់បាន ទ្រង់ប្រកាសដោយគាថាទាំងឡាយដ៏វិចិត្រ។ ព្រាហ្មណ៍បានស្តាប់បទសុភាសិត ដែលមិនមានក្លិនឆ្អាប ជាគ្រឿងបន្លាចនូវទុក្ខទាំងពួង របស់ព្រះពុទ្ធហើយ ក៏មានចិត្តឱនលំទោន ថ្វាយបង្គំព្រះតថាគត សូមបទដ្ឋា ក្នុងទីនេះឯង។

ចប់ អាមគន្ធសុត្ត ទី២។

ហិរិសូត្រ ទី៣

(៣. ហិរិសុត្តិ)

[២៣] បណ្ឌិតបុរស គប្បីដឹងនូវបុគ្គលនោះ ដែលមិនមានសេចក្តីរៀនខ្មាស មិនមានសេចក្តីខ្ពើមអើម និយាយថា ខ្ញុំជាសម្លាញ់ (របស់អ្នក) មិនអើពើនឹងការងារទាំងឡាយ (របស់ស៊ីឡាញ់) ដែលខ្លួនអាចធ្វើបានថា បុគ្គលនោះ មិនមែនជាមិត្តរបស់អញទេ។

បុគ្គលណា ពោលវាចាជាទីស្រឡាញ់ ដែលខ្លួនមិនប្រព្រឹត្តតាមចំពោះមិត្ត បណ្ឌិតទាំងឡាយ កំណត់ដឹង (នូវបុគ្គលនោះ) ថា គ្រាន់តែជាអ្នកនិយាយ តែមិនធ្វើ។

បុគ្គលណា មិនប្រមាទសព្វកាល មានសេចក្តីរង្គើសក្នុងការបែកបាក់គ្នា ជាអ្នកឃើញរៀប ៗ នូវទោស បុគ្គលនោះ មិនហៅថាមិត្តទេ លុះតែបុគ្គលណា ដែលបុគ្គលដទៃ បំបែកមិនបាន ដេកនៅ (ឥតរង្គើស) ក្នុងមិត្តណា បុគ្គលនោះឯង ទើបហៅថាជាមិត្ត។

បុគ្គលជាអ្នកប្រាថ្នានូវផល កាលនាំមកនូវផ្ទះ ជារបស់បុរស រមែងញ៉ាំងហិន គឺព្យាយាម ជាទីធ្វើឲ្យកើតបាមោធិៈ នាំមកនូវសេចក្តីសរសើរ ជាសុខ ឲ្យចំរើន បុគ្គលក្រែបជិតនូវរសនៃសេចក្តីស្ងប់ប្រាប់ផង នូវរសនៃព្រះនិព្វាន ជាទីចូលទៅម្ខាងផង ជិតនូវរសនៃចិត្ត ដែលកើតអំពីអវិជ្ជាធម៌ហើយ រមែងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្រលំក្រាយ មិនមានបាប។

ចប់ ហិរិសូត្រ ទី៣។

មង្គលសុត្ត ទី៤

(៤. មង្គលសុត្តិ)

[២៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងរត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសារគី។

គ្រានោះឯង ទេវតាអង្គ ១ កាលវេលាក្រឹបបមយាម កន្លងទៅហើយ មានស្មើដំរីរៀង ញ៉ាំងរត្តជេតពនជុំវិញទាំងអស់ ឲ្យភ្លឺស្លាង ហើយចូលទៅកាន់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយឈរនៅក្នុងទីសមគួរ។ លុះទេវតានោះ

CS sut.kn.snp.2.03 | ភាគទី ៥៤

CS sut.kn.snp.2.04 | ភាគទី ៥៥

ឈរក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថាដូច្នោះថា

[២៥] ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយជាច្រើន ប្រាថ្នានូវសុស្តី បានគិតរកនូវមង្គលទាំងឡាយ សូមព្រះអង្គទ្រង់សំដែងនូវមង្គលដ៏ឧត្តម។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងថា) ការមិនសេពគប់បុគ្គលពាលទាំងឡាយ ១ ការសេពគប់បណ្ឌិតទាំងឡាយ ១ ការបូជាដល់បុគ្គលដែលគួរបូជាទាំងឡាយ ១ (ទាំង ៣) នេះ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម។

ការនៅក្នុងប្រទេសដ៏សមគួរ ១ ភាពនៃបុគ្គលបានធ្វើបុណ្យទុកក្នុងកាលមុន ១ ការដកល់ខ្លួនដោយប្រពៃ ១ (ទាំង ៣) នេះ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម។

ពាហុសច្ចៈ ១ សិល្បសាស្ត្រ ១ វិន័យដែលសិក្សាដោយប្រពៃ ១ វាចាដែលពោលត្រឹមត្រូវ ១ (ទាំង ៥) នេះ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម។

ការបំរើមាតាបិតា ១ សេចក្តីសង្គ្រោះបុត្រ និងភរិយា ១ ការងារទាំងឡាយមិនច្របូកច្របល់ ១ (ទាំង៣) នេះ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម។

ទាន ១ ការប្រព្រឹត្តិធម៌ ១ ការសង្គ្រោះពួកញាតិ ១ ការងារមិនមានទោស ១ (ទាំង ៥) នេះ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម។

ការមិនត្រេកអរក្នុងបាប និងកិរិយាវៀរពាក្យបាប ១ សេចក្តីសង្រួមចាកកិរិយាផឹកទឹកស្រវឹង ១ សេចក្តីមិនប្រមាទក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ១ (ទាំង ៣) នេះ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម។

សេចក្តីគោរពចំពោះបុគ្គលដែលគួរគោរព ១ ការប្រព្រឹត្តិបន្ទាបខ្លួន ១ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះរបស់ដែលមាន ១ ភាពនៃបុគ្គលអ្នកដឹងឧបការគុណដែលអ្នកដទៃធ្វើដល់ខ្លួន ១ ការស្តាប់ធម៌តាមកាល ១ (ទាំង ៥) នេះ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម។

សេចក្តីអត់ធន់ ១ ភាពនៃបុគ្គលដែលប្រដៅងាយ ១ ការបានឃើញ បានចូរបសមណៈទាំងឡាយ ១ ធម្មសាក្ខីតាមកាល ១ (ទាំង ៥) នេះ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម។

សេចក្តីព្យាយាមដុតបាបធម៌ ១ ការប្រព្រឹត្តិធម៌ដ៏ប្រសើរ ១ ការឃើញនូវអរិយសច្ចៈទាំងឡាយ ១ ការធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ១ (ទាំង ៥) នេះ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម។

ចិត្តនៃបុគ្គលណា ដែលលោកធម៌ពាល់ត្រូវហើយ មិនរើកើបញ្ឈប់ញ័រ ១ មិនមានសេចក្តីសោក ១ មានចូលី គឺរាគៈ ទៅប្រាសហើយ ១ ចិត្តក្សេមក្សាន្ត ១ (ទាំង ៥) នេះ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម។

ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ធ្វើនូវមង្គលទាំងឡាយ ប្រាកដដូច្នោះហើយ ជាអ្នកមិនចាលចាញ់ ក្នុងទីទាំងពួង តែងដល់នូវសុស្តីក្នុងទីទាំងពួង (ម្ចាស់ទេវតា អ្នកចូរកាន់ជឿថា) មង្គលទាំង ៣៨ ប្រការ មានការមិនសេពគប់នូវបុគ្គលពាលជាដើមនោះ របស់ទេវតា និងមនុស្សទាំងអម្បាលណោះ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម។

ចប់ មង្គលសូត្រ ទី៤។

សូចិលោមសូត្រ ទី៥

(៥. សូចិលោមសុត្តំ)

[២៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកឃ្លាំងនេះ។ សមីយមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើត្រៃដូ ជាលំនៅនៃសូចិលោមយក្ស ទៀបគយាគ្រាម។ សមីយនោះឯង ខរយក្ស និងសូចិលោមយក្ស នាំគ្នាទើបទៅជិតព្រះមានព្រះភាគ។ លំដាប់នោះ ខរយក្សបាននិយាយនឹងសូចិលោមយក្សថា ទុំៈព្រះសមណៈ! សូចិលោមយក្ស ឆ្លើយថា ទុំៈមិនមែនព្រះសមណៈទេ ទុំៈគ្រាន់តែប្រហែលនឹងព្រះសមណៈ ថាខ្ញុំសង្កេតឲ្យដឹងថា ជាព្រះសមណៈ ឬប្រហែលនឹងព្រះសមណៈសិន។ វេលានោះ សូចិលោមយក្ស ក៏ចូលទៅជិតព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ បន្ទន់កាយ ទៅរកព្រះមានព្រះភាគ។ ចំណែកព្រះមានព្រះភាគ ងាកព្រះកាយចេញ។ លំដាប់នោះសូចិលោមយក្ស ទូលសួរព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះសមណៈ ខ្លាចខ្ញុំឬ? ម្ចាស់អាវុសោ គថាគតមិនខ្លាចអ្នកទេ តែសម្តីសួរបស់អ្នកឯងអាត្រាក់។

ព្រះសមណៈ ឃើងនឹងសួរប្រស្នាចំពោះលោក បើលោកមិនឆ្លើយប្រាប់ឃើង ឃើងនឹងធ្វើចិត្តរបស់លោកឲ្យរវើរវាយ ឬនឹងហែកហ្លួងយកលោក ឬក៏នឹងចាប់ជើងបោះទៅត្រើយម្ខាងទន្លេគង្គា។ ម្ចាស់អាវុសោ បុគ្គលណា គប្បីញ៉ាំងចិត្តគថាគតឲ្យរាយមាយក្តី ហែកហ្លួងយកគថាគតក្តី គប្បីចាប់ជើងគថាគត ត្រូវបោះទៅត្រើយម្ខាងទន្លេគង្គាក្តី គថាគតមិនឃើញបុគ្គលនោះ ទោះបីក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណប្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេសឡើយ ម្ចាស់អាវុសោ មួយទៀត អ្នកប្រាថ្នា (នឹងសួរ) ប្រស្នាណា ចូរសួរប្រស្នានោះមកចុះ? លំដាប់នោះ សូចិលោមយក្ស បានពោលទៅនឹងព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថាដូច្នោះថា

[២៧] រាគៈ និងទោសៈ មានអ្វីជាហេតុ សេចក្តីមិនត្រេកអរ សេចក្តីត្រេកអរ និងការព្រឺពោម កើតមកអំពីអ្វី មនោវិតក្កៈ កើតមកអំពីអ្វី ដែលគួរលះបង់ចោល ដូចជាពួកក្មេងលែងក្អែកចោល។

រាគៈ ទោសៈ មានអត្តភាពនេះជាហេតុ សេចក្តីមិនត្រេកអរ សេចក្តីត្រេកអរ និងការព្រឺពោម កើតមកអំពីអត្តភាពនេះ មនោវិតក្កៈ កើតមកអំពីអត្តភាពនេះ ដែលគេលះបង់ចោល ដូចជាពួកក្មេងលែងក្អែកចោល។²²⁾

កិលេសទាំងឡាយ កើតមកអំពីសេចក្តីស្នេហា គឺតណ្ហា ក៏កើតអំពីខ្លួន ដូចជាពួរព្រៃ ដែលកើតអំពីដើមព្រៃ កិលេសដ៏ច្រើន ជាប់ចំពាក់ក្នុងវត្ថុកាមទាំងឡាយ ដូចជាពួរឈើចាក់ស្រែកក្នុងព្រៃ។

ពួកជនណា ដឹងនូវកិលេសនោះ ថាកើតអំពីហេតុណា ពួកជននោះ តែងបន្ថោបង់នូវហេតុនោះចេញ ម្ចាស់យក្ស ចូរអ្នកស្តាប់ចុះ ពួកជនទាំងនោះ តែងឆ្លងនូវអន្លង់នេះ ដែលគេឆ្លងបានដោយក្រ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឆ្លង ដើម្បីដល់ព្រះនិព្វាន ដែលជាទីមិនកើតទៀត។

ចប់ សូចិលោមសូត្រ ទី៥។

ធម្មចរិយសូត្រ ទី៦

(៦. ធម្មចរិយសុត្តំ)

[២៨] ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែងពោលនូវធម្មចរិយៈ^(២៨) និងព្រហ្មចរិយៈ^(២៩) នេះ ថាជាវត្ថុនៃដ៏ខុសប្រសិនបើបុគ្គលចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសក្នុងធម្មវិន័យ។

បើបុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានមាត់រឹង ត្រេកអរក្នុងការបៀតបៀន ដូចជាសត្វម្រឹម ជីវិតរបស់បុគ្គលនោះ ជាជីវិតអាត្រាត្រៃលែង បុគ្គលនោះ តែងញ៉ាំងធូលី គឺកំលែស ឲ្យចិញ្ចឹមឡើងដល់ខ្លួន។

ភិក្ខុអ្នកត្រេកអរក្នុងជម្លោះ ត្រូវមោហាធម៌ចាក់ស្រែះហើយ ក៏លែងដឹងធម៌ដែលពួកភិក្ខុបានប្រាប់ហើយផង ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងផង ភិក្ខុអ្នកត្រូវអវិជ្ជាវិបតិ ហើយបៀតបៀននូវព្រះខិណ្ឌាស្រពទាំងឡាយ ដែលជាអ្នកមានខ្លួនអប់រំហើយ រមែងមិនស្គាល់នូវសេចក្តីស្មើស្ម័គ្រ ជាង្រូវទៅកាន់នរក ហើយចូលទៅកាន់អពាយ ៥ ចេញចាកគភ៌ទៅកាន់គភ៌ ចេញចាកអស្រូវកាយ ទៅកាន់អស្រូវកាយ ភិក្ខុនោះ រមែងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខក្នុងបរលោក។ មួយទៀត បុគ្គលដែលមានសភាពយ៉ាងនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយកំលែស ដូចទីក្នុង លាងជ័រ បានដោយកម្រ ដូចជាវណ្ណាលាមក ពេញប្រៀបអ្នករាប់ឆ្នាំ (ដែលគេលាងសម្អាតបានដោយកម្រ)។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរដឹងនូវបុគ្គល ដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះ គឺកាមគុណ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក មានសេចក្តីត្រិះរិះអាត្រា មានអាចារៈ និងគោចរៈអាត្រាបែបនេះ។ អ្នករាល់គ្នា គប្បីជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា ធៀសរាងនូវបុគ្គលនោះចេញ ចូរចោះបង់ចោលដូចជាគោលាសកម្មចោល ចូរទាញចេញនូវបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តកិច្ចខ្មាច់ តពីរនោះទៅ គប្បីបណ្តេញនូវពួកបុគ្គលដែលដូចជាសំដីស្រូវ មិនមែនជាសមណៈ ប្រកាន់ថា ខ្លួនជាសមណៈចេញ។ លុះអ្នកទាំងឡាយ បណ្តេញបុគ្គលអ្នកប្រាថ្នាអាត្រា មានអាចារៈ និងគោចរៈអាត្រាបានហើយ ជាអ្នកបរិសុទ្ធសម្រេចការនៅជាមួយនិងបុគ្គលបរិសុទ្ធ អ្នកមានសេចក្តីគោរពប្រាថ្នាអាត្រា គរទៅនឹងជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា មានប្រាថ្នាចាស់វ្តា ធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន។

ចប់ ធម្មចរិយសូត្រ ទី៦។

ព្រាហ្មណធម្មិកសូត្រ ទី៧

(៧. ព្រាហ្មណធម្មិកសុត្តំ)

[២៩] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះ ពួកព្រាហ្មណមហាសាល ជាច្រើននាក់ នៅក្នុងដែនកោសល ជាមនុស្សចាស់គ្រាំគ្រា ជាព្រឹទ្ធាចារ្យ មានអាយុច្រើន រស់នៅបានយូរឆ្នាំមកហើយ មានអាយុក៏ជ្រុលចូលមកក្នុងបច្ចឹមវ័យហើយ បាននាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រីករាយជាមួយនិងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះព្រាហ្មណមហាសាលទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ពួកព្រាហ្មណប្រាកដក្នុងព្រាហ្មណធម៌ របស់ពួកព្រាហ្មណជាន់ចាស់ដែរឬ? ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ ពួកព្រាហ្មណ មិនប្រាកដក្នុងព្រាហ្មណធម៌ របស់ពួកព្រាហ្មណជាន់ចាស់ទេ។ បើព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមិនជូនព្រះទ័យទេ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សំដែងព្រាហ្មណធម៌ របស់ពួកព្រាហ្មណជាន់ចាស់ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយចុះ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណទាំងឡាយ បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង។ ព្រាហ្មណមហាសាលទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា

[៣០] ពួកគរសីជាងមុន ជាអ្នកមានចិត្តសង្រួមហើយ មានគបៈ គឺឥន្ទ្រិយសំរិះ លះបង់កាមគុណទាំង ៥ ធ្វើប្រយោជន៍បម្រុងខ្លួន។

ពួកព្រាហ្មណ មិនមានសត្វចិញ្ចឹម មិនមានប្រាក់ មិនមានស្រូវសន្សំទុក មានតែទ្រព្យ និងស្រូវ គឺការស្វាធ្យាយ រក្សាតែព្រហ្មវិហារ ជាកំណប់ទ្រព្យ។

ពួកទាយក តាក់តែងភក្ត្រណា ដកល់ទៀបទ្វារផ្ទះ ដើម្បីពួកព្រាហ្មណទាំងនោះ ពួកទាយកបានសំគាល់នូវភក្ត្រនោះ ដើម្បីឲ្យដល់ពួកព្រាហ្មណ កាលស្វែងរកនូវភក្ត្រ ដែលគេចាត់ចែងដោយសទ្ធា។

ពួកអ្នកជនបទ និងអ្នកដែន ជាមនុស្សសម្បូរដោយសំពត់ជ្រលក់ដោយពណ៌ផ្សេងៗ ដោយទីដេក និងទីនៅអាស្រ័យទាំងឡាយ តែងថ្វាយបង្គំពួកព្រាហ្មណទាំងនោះ។

ពួកព្រាហ្មណជាអ្នកមិនត្រូវគេបៀតបៀន មិនត្រូវគេសង្កត់សង្កិន ព្រោះធម៌រក្សា ជននីមួយៗ មិនហាមឃាត់ពួកព្រាហ្មណទាំងនោះ ក្នុងទ្វារផ្ទះនៃគ្រូកូល ដោយប្រការទាំងពួងឡើយ។

ព្រាហ្មណទាំងនោះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ (តាំងអំពីក្មេង) អស់ ៥៤ ឆ្នាំ ពួកព្រាហ្មណបានប្រព្រឹត្តនូវការស្វែងរកវិជ្ជា និងចរណៈមុន។

ព្រាហ្មណទាំងនោះ មិនបានទៅកាន់ផ្ទះនៃបុគ្គលដទៃ និងមិនទិញភរិយាយកមកនៅរួមសង្វាសគ្នា ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ទេ។

ពួកព្រាហ្មណ មិនប្រព្រឹត្តមេត្តាធម៌ ក្នុងចន្លោះដែលដល់នូវការរៀបចំរដូវ រៀបលែងតែសម័យគួរនោះ។

ពួកព្រាហ្មណតែងសរសើរព្រហ្មចរិយៈ^(៣០) សីល សេចក្តីទៀងត្រង់ សេចក្តីទន់ភ្លន់ គបៈ គឺឥន្ទ្រិយសំរិះ សេចក្តីស្តុកបូក សេចក្តីមិនបៀតបៀន និងសេចក្តីអត់ធ្មត់។

ព្រាហ្មណស្មើដោយព្រហ្ម ជាអ្នកមានព្យាយាមមាំមួន ខ្ពង់ខ្ពស់ជាងពួកព្រាហ្មណទាំងនោះ ព្រាហ្មណស្មើដោយព្រហ្មនោះ សូម្បីតែយល់សប្តិឃើញសេចក្តីមេត្តាធម៌ ក៏មិនដែលមាន។

មនុស្សមួយពួកក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកចេះដឹង កាលសិក្សាតាមវគ្គរបស់ព្រាហ្មណស្មើដោយព្រហ្មនោះ បានសរសើរព្រហ្មចរិយៈ សីល

នាវាសូត្រ ទី៨

(៨. នាវាសុត្តិ)

[៣២] បុរសបានដឹងធម៌ អំពីសំណាក់អាចារ្យណា គប្បីបូជាអាចារ្យនោះ ដូចជាទេវតាបូជាព្រះឥន្ទ អាចារ្យអ្នកចេះដឹងច្រើន ដែលមានសិស្សបានបូជាហើយនោះ ជាអ្នកមានចិត្តព្រះថ្លាក្នុងសិស្សនោះ រមែងធ្វើធម៌ឲ្យដាក់ច្បាស់។ សិស្សនោះ កាលបើបានធ្វើធម៌នោះ ឲ្យគាំងនៅហើយ បានពិចារណា ជាធិរជន ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរតាមធម៌ រមែងជាអ្នកដឹង ជាអ្នកធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ទាំងជាអ្នកមានបញ្ញាស្អាត បុគ្គលដែលមិនប្រមាទ រមែងសេពគប់អ្នកប្រាជ្ញបែបនោះ។ សិស្សកាលបើសេពគប់នឹងអាចារ្យ ជាអ្នកទន់ទាប ល្ងង់ខ្លៅ មានប្រយោជន៍មិនទាន់សម្រេច មានតែសេចក្តីប្រណែនគេ រមែងមិនបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវធម៌ក្នុងសាសនានោះ មិនបានផ្តល់ផុតសេចក្តីសង្ស័យ ដល់នូវមរណៈ។ ជនចុះកាន់ទន្លេ មានទឹកច្រើន លំហាចហូរខ្លាំង ជននោះ កាលសោតអំណែតទៅតាមខ្សែទឹក ធ្វើម្តេចនឹងអាចចម្លងពួកជនទៀតបាន យ៉ាងណាមិញ។ បុគ្គលណា មិនបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវធម៌ មិនបានស្តាប់សេចក្តី (ក្នុងសំណាក់) នៃពួកពហុស្សត មិនទាន់យល់ដោយខ្លួនឯង ជាអ្នកមិនទាន់អស់សេចក្តីសង្ស័យ ធ្វើម្តេចនឹងអាចញ៉ាំងជនទៀតឲ្យយល់បាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ បុគ្គលឡើងជិះទូកដ៏ម៉ា បរិបូណ៌ដោយចែវ និងផ្កា ជាអ្នកដឹងខ្លាំងក្នុងការទូកនោះ ជាអ្នកល្អសរសៃ មានគំនិត គប្បីចម្លងពួកជនដទៃជាច្រើន ក្នុងទូកនោះបានយ៉ាងណាមិញ ចំណែកបុគ្គលណា ជាអ្នកដល់នូវដទៃ មានចិត្តបានអប់រំហើយ ជាពហុស្សត មិនញាប់ញ័រ (ក្នុងលោកធម៌) បុគ្គលនោះឯង ជាអ្នកចេះដឹង ញ៉ាំងពួកជនដទៃ ដែលជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយការត្រងត្រាប់ និងឧបនិស្ស័យឲ្យចេះដឹងបាន ក៏យ៉ាងនោះឯង។

ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគួរសេពគប់សប្បុរស ជាអ្នកមានប្រាជ្ញ ទាំងជាពហុស្សត បុគ្គលនោះ កាលដឹងសេចក្តីហើយ ប្រតិបត្តិតាម ជាអ្នកដឹងធម៌ច្បាស់ រមែងបាននូវសេចក្តីសុខ។

ចប់ នាវាសូត្រ ទី៨។

កិសីលសូត្រ ទី៩

(៩. កិសីលសុត្តិ)

[៣៣] (ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ក្រាបទូលសួរថា) នរជនមានសីលដូចម្តេច មានមារយាទដូចម្តេច ចំរើននូវអំពើទាំងឡាយដូចម្តេច គប្បីជាបុគ្គលប្រតិស្នានមាំល្អ (ក្នុងសាសនា) ផង ដល់នូវប្រយោជន៍ខ្ពង់ខ្ពស់ គឺអរហត្តផលផង។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) បុគ្គលត្រូវប្រព្រឹត្តកោតក្រែងចំពោះបុគ្គលដែលចំរើន ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រណែន ស្គាល់កាលគួរចូរនិងគ្រូ ស្គាល់ខណៈស្តាប់ធម៌កថា ដែលលោកពោល គប្បីស្តាប់សុភាសិតទៀតដោយគោរព។

បុគ្គលគួរធ្វើការរឹងក្លឹង ឲ្យប្រះស្រឡះ ប្រព្រឹត្តបន្ទាបខ្លួន ហើយចូលទៅកាន់សំណាក់គ្រូ តាមការគួរ គប្បីរលឹករឿយ ៗ ទាំងប្រព្រឹត្តដោយប្រពៃនូវអត្ត (ភាសិត) ធម៌ សីល និងព្រហ្មចារ្យ (ដើសេស ដែលត្រូវសំដែងហើយ)។

បុគ្គលគួរជាអ្នកមានធម៌ជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងធម៌ បិតនៅក្នុងធម៌ ចេះវិនិច្ឆ័យនូវធម៌ មិនគួរប្រព្រឹត្តនូវពាក្យ ដែលប្រទុស្តចំពោះធម៌ គប្បីញ៉ាំងកាលឲ្យអស់ទៅ ដោយសុភាសិតទាំងឡាយដែលពិត ៗ។

បុគ្គលគួរលះបង់នូវការសើច រីករាយ ការចរចាឥតប្រយោជន៍ ការខ្សឹកខ្សួល ការប្រទុស្ត ការធ្វើនូវមាយា ការកុហក ការដាប់ចិត្ត ការប្រកាន់ ការប្រណាំងប្រជែង សំដីអាក្រក់ ទឹកអម្នាត់ គឺគាត់ទិក្ខុលេស និងការជ្រប់នៅដោយគណ្ណា គប្បីជាបុគ្គលប្រាសចាកសេចក្តីស្រវឹង មានចិត្តបិតនៅម៉ា។

សុភាសិតទាំងឡាយ (ដែលប្រកបដោយសមថវិបស្សនា) គឺអ្នកប្រាជ្ញដឹងច្បាស់ ថាមានសារៈ ឯញ្ញាណសំរេចអំពីសុតៈ គឺអ្នកប្រាជ្ញដឹងច្បាស់ថា មានសមាធិជាសារៈ បញ្ញា និងសុតៈ រមែងមិនចំរើនដល់នរជន ដែលជាអ្នកមានចិត្តរហ័ស ជាអ្នកធ្វេសប្រហែស។

មួយទៀត ជនពួកណា ត្រេកអរក្នុងធម៌ ដែលអរិយបុគ្គលសំដែងហើយ ជនពួកនោះ រមែងប្រសើរដោយចិត្តមមនោកម្ម និងកាយកម្ម ជនពួកនោះ រមែងបិតនៅក្នុងសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ស្ងប់ស្ងៀម និងសមាធិ ហើយបានដល់នូវខ្លឹមនៃការស្តាប់ផង នៃប្រាជ្ញាផង។

ចប់ កិសីលសូត្រ ទី៩។

ឧដ្ឋានសូត្រ ទី១០

(១០. ឧដ្ឋានសុត្តិ)

[៣៤] (ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងពួកភិក្ខុយ៉ាងនេះថា) អ្នកទាំងឡាយ ចូរក្រោក (ចូរអង្គុយចំរើនកម្មដ្ឋាន) ប្រយោជន៍អ្វី ដោយការដេកកំបស់អ្នកទាំងឡាយ ព្រោះថា អ្នកទាំងឡាយ ឈឺជាធិត្វ ត្រូវសរ គឺគាត់ទិក្ខុលេសចាក់ដោតហើយ កំពុងតែឈឺបាក់ ម្តេចក៏នៅដេកលក់។

អ្នកទាំងឡាយ ចូរក្រោកអង្គុយ ចូរសិក្សាឲ្យមាំមួន ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ កុំឲ្យមធ្យាជបានដឹងនូវអ្នកទាំងឡាយ ថាជាអ្នកប្រមាទ ហើយធ្វើឲ្យរង្វង់ លុះក្នុងអំណាចនៃខ្លួនឡើយ។ ពួកទេវតា និងមនុស្ស ត្រូវការនឹងអារម្មណ៍ជាដើម អាស្រ័យជាប់នៅ (ក្នុងអារម្មណ៍នោះ) ព្រោះគណ្ណាណា អ្នកទាំងឡាយ ចរឆ្លងនូវគណ្ណាជាគ្រឿងផ្សាយនុះ កុំឲ្យខ្វល់ៈកន្លងផុតនូវអ្នកទាំងឡាយឡើយ ព្រោះថា ពួកជនដែលខណៈកន្លងហើយ រមែងសោករំលោភនឹងក្នុងនរក។

សេចក្តីប្រមាទ ជាឆ្ងល់ ឆ្ងល់ធ្លាក់ចុះតាមសេចក្តីប្រមាទ ព្រោះតែសេចក្តីប្រមាទ កុលបុត្រដកចោលនូវសរ គឺគាត់ទិក្ខុលេសរបស់ខ្លួនបានដោយវិជ្ជា គឺអាសវក្ខ័យញ្ញាណ ព្រោះតែសេចក្តីមិនប្រមាទ។

(១១. រាហុលស្មត)

[៣៥] (ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សួរថា) អ្នកមិនមើលងាយអ្នកប្រាជ្ញព្រោះតែនៅរួមគ្នារឿយ ៗ ទេឬ បុគ្គលអ្នកប្រោលគប់ភ្លើងបំភ្លឺដល់ពួកមនុស្ស អ្នកកោតក្រែងដែរឬ។

(ព្រះរាហុលដ៏មានអាយុ ក្រាបទូលថា) ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនមើលងាយអ្នកប្រាជ្ញ ព្រោះតែនៅរួមគ្នារឿយ ៗ ទេ បុគ្គលអ្នកប្រោលគប់ភ្លើងបំភ្លឺដល់ពួកមនុស្ស ខ្ញុំព្រះអង្គកោតក្រែងជានិច្ច។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) អ្នកចូរលះនូវកាមគុណ ៥ មានសភាពជាទីស្រឡាញ់ ជាទីត្រេកអរនៃចិត្ត ចេញចាកផ្ទះមកបួសដោយសទ្ធា ហើយធ្វើនូវទីចំផុតទុក្ខចុះ។

អ្នកចូរគប់រកនូវកល្យាណចិត្ត និងទីដេក ទីអង្គុយដ៏ងាយ ស្ងប់ស្ងាត់ មិនមានសំឡេងគឺកក់ ចូរជាអ្នកស្គាល់ប្រមាណក្នុងភោជន។

អ្នកកុំធ្វើបំណង ក្នុងបច្ច័យទាំងនេះ គឺចំរើរបៀប ចំណូលចាកប្រាជ្ញ រសេនាសនប្បច្ច័យ និងគិលានប្បច្ច័យឡើយ កុំត្រឡប់មកកាន់លោកទៀតឡើយ។

អ្នកចូរសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខផង ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ផង ចូរមានស្មារតី ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ចូរជាបុគ្គលច្រើនដោយសេចក្តីស្ងៀយណាយ។

អ្នកចូរលះនូវសុភវិនិច្ឆ័យ ដែលប្រកបដោយភាគៈ ចូរចំរើនចិត្តដោយអស្មក ឲ្យជាចិត្តមូលតែមួយ តាំងមាំដោយប្រពៃ មួយទៀត ចូរចំរើននូវអនិច្ចត្តិវិបស្សនា ចូរលះនូវអនុស័យ គឺមានៈ លំដាប់តត់ពីនោះ អ្នកនឹងប្រព្រឹត្តស្ងប់ម្យ៉ាង ព្រោះលះបង់មានៈ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទូន្មានព្រះរាហុលដ៏មានអាយុជារឿយ ៗ ដោយគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង។

(១២. និគ្រោធកប្បស្មត)

[៣៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងអគ្គាឡវ័រចេតិយវិហារ ជិតក្រុងអាឡវ័រ។ សម័យនោះឯង ព្រះចេះរល្មោះនិគ្រោធកប្បៈ ជាឧបដ្ឋាយិករបស់ព្រះវណ្ណិសៈមានអាយុ ទើបតែបរិនិព្វានថ្មី ៗ ក្នុងអគ្គាឡវ័រចេតិយវិហារ។ គ្រានោះ ព្រះវណ្ណិសៈដ៏មានអាយុ ទៅក្នុងទីស្ងាត់ គេចេញចាកអារម្មណ៍ សម្ងំនៅ កើតមានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា ព្រះឧបដ្ឋាយិករបស់អាក្ខាអង្គ បរិនិព្វានហើយ ឬមិនទាន់បរិនិព្វានទេ។ លំដាប់នោះ ព្រះវណ្ណិសៈដ៏មានអាយុ ចេញចាកទីសម្ងំ ក្នុងសាយណសម័យ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគុះ។ ព្រះវណ្ណិសៈដ៏មានអាយុ លុះអង្គុយក្នុងទីសមគុះហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គ ទៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំនៅក្នុងអគ្គាឡវ័រចេតិយវិហារនេះ កើតមានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្ត យ៉ាងនេះថា ព្រះឧបដ្ឋាយិករបស់អាក្ខាអង្គ បរិនិព្វានហើយ ឬមិនទាន់បរិនិព្វានទេ។

លំដាប់នោះ ព្រះវណ្ណិសៈដ៏មានអាយុ ព្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើចំរើនឆៀងស្មាម្ខាង ប្រណម្យអញ្ជូលី ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំទូលសួរចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថាថា

[៣៧] ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ សូមសួរព្រះសាស្ត្រ ព្រះអង្គមានបញ្ហាមិនខ្សោយខ្សោកចោកទាប ភិក្ខុណា ជាអ្នកកាត់ផ្តាច់សេចក្តីសង្ស័យក្នុងបច្ចុប្បន្ន មានកេរ្តិ៍ល្អោះ មានយស មានចិត្តត្រជាក់ បានធ្វើមរណកាលក្នុងអគ្គាឡវ័រចេតិយវិហារ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ល្មោះរបស់ភិក្ខុជាប្រាហ្មណ៍នោះ ព្រះអង្គទ្រង់ប្រោសប្រទានហើយថា និគ្រោធកប្ប ភិក្ខុនោះ កាលនមស្មារនូវព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រាជ្ញនូវការផុតស្រឡះ (ចាកកិលេស) បានប្រារព្ធព្យាយាម ឃើញនូវផែនដីមាំ។ បពិត្រព្រះសក្យៈ មានចក្ខុវិញ្ញាណ គឺសព្វញ្ញតញ្ញាណ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងអស់គ្នា ចង់ដឹងនូវសារីកនោះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានប្រុងត្រចៀកនឹងស្តាប់ជាស្រេចហើយ ព្រះអង្គជាគ្រូរបស់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរលើស។ បពិត្រព្រះអង្គ អ្នកមានប្រាជ្ញាគ្រាស់ដូចជាផែនដី សូមព្រះអង្គកាត់បង់នូវសេចក្តីសង្ស័យ របស់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ សូមទ្រង់សំដែងនូវសេចក្តីនុះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់នូវភិក្ខុដែលបរិនិព្វានហើយ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកមានចក្ខុវិញ្ញាណ សូមព្រះអង្គប្រកាសក្នុងកល្យាណពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ដូចជាព្រះឥន្ទ ជាសហស្សនៃត្រ (ទ្រង់ប្រកាសក្នុងកល្យាណ) ពួកទេវតា។ គន្លឹកិលេសណាមួយ ដែលជាផ្លូវនៃមោហៈ ជាពួកនៃកិរិយាមិនដឹង ជាទីតាំងនៃសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងលោកនេះ គន្លឹកិលេសទាំងនោះ មានដល់នូវព្រះតថាគត រមែងមិនមាន ព្រោះព្រះអង្គមានភ្នែកដ៏ឧត្តម ជាងជនដទៃទាំងឡាយ។ ក៏ប្រសិនបើ ព្រះមានព្រះភាគ ជាវិញ្ញប្បវេស មិនកំចាត់បង់កិលេស ដូចជាខ្យល់កំចាត់នូវពពកទេ លោកទាំងអស់ ដែលមោហៈរូបវិតហើយ ក៏ទៅជាងជិតសូន្យ សូម្បីពួកនរេជនដែលមានពន្លឺ ក៏មិនគប្បីត្រឡប់បាន។ មួយទៀត ពួកអ្នកប្រាជ្ញ ជាអ្នកធ្វើនូវពន្លឺរុងរឿង គឺបញ្ញា បពិត្រព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ព្រោះលោកនោះ បានជាខ្ញុំព្រះអង្គ សំគាល់នូវព្រះអង្គ ថាជាយ៉ាងនោះឯង ពួកខ្ញុំព្រះអង្គដឹងថា ព្រះអង្គជាអ្នកឃើញតាមពិត ទើបនាំគ្នាចូលមកគាល់ព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គទ្រង់សំដែងឲ្យប្រាកដ នូវនិគ្រោធកប្បត្រូវ ចំពោះពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុងពួកបរិវេទ បពិត្រព្រះអង្គមានព្រះសូរសៀងដ៏ពិរោះ សូមព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់នូវព្រះរាជាជាទីគាប់ចិត្តជាគាល់ សូមព្រះអង្គទ្រង់បញ្ចេញព្រះសូរសៀងសន្សឹម ៗ ដោយព្រះសូរសៀងមូលពីពោះ ដែលសង្ហារតាក់តែងទុកដោយល្អ ដូចហង្ស ផ្តង់វិសេកសម្រែកបន្តិច ៗ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងអស់គ្នា តាំងចិត្តត្រង់នឹងប្រុងស្តាប់ព្រះអង្គ។ ខ្ញុំព្រះអង្គ និងសូមទទួលភោជនាព្រះអង្គ អ្នកមានជាកិ និងមរណៈ លះបង់ហើយមិនសេសសល់ ក៏ចាត់បង់ (នូវបាបទាំងពួង) ផ្សំទ្រង់សំដែងនូវផែនដី ព្រោះថា ការធ្វើបានតាមប្រាជ្ញា មិនមានដល់បុព្វដូនឡើយ ចំណែកខាងការពិចារណា ហើយធ្វើបានតាមប្រាជ្ញា រមែងមានដល់ព្រះតថាគតទាំងឡាយ។

សម្បជន្តវេយ្យាករណ៍ (ការព្យាករណ៍ដំត្រឹមត្រូវ) នេះ គឺព្រះអង្គមានបញ្ជាផ្សំរៀង បានត្រឹមត្រូវប្រពៃហើយ អញ្ជូលីជាទីបំផុតនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានប្រណម្យស្រីយ ដោយប្រពៃ បំពិគ្រព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាមិនទាន់ទាប កាលព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាប (នូវគតិវិញ្ញាណនៃព្រះនិគ្រោធកប្បៈ) កុំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គរង្វង់ឡើយ។ បពិត្រព្រះអង្គ មានព្យាយាមមិនទាន់ទាប ព្រះអង្គបានជ្រាបច្បាស់នូវអរិយសច្ចៈធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង កាលព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបនូវវេយ្យាករណ៍យុទ្ធវិជ្ជាដ៏ទាំងពួង កុំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គរង្វង់ឡើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ ប្រាជ្ញានូវព្រះវាចា (របស់ព្រះអង្គ) ដូចជាបុគ្គលក្តៅ ដោយកំដៅថ្ងៃក្នុងរដូវក្តៅ ប្រាជ្ញារកទឹក សូមព្រះអង្គបង្ហាញនូវព្រះសូរសៀង។ និគ្រោធកប្បកិក្ខុ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏មានប្រយោជន៍ណា ព្រហ្មចរិយធម៌នោះរបស់លោក មិនឥតប្រយោជន៍តិចតួចឡើយ លោកនោះ បាននិព្វាន ដូចជាអរិសត្វបុគ្គល ដែលមានចិត្តផុតហើយ ឬជាសឧបាទិសេសៈ (ដូចជាសេត្វបុគ្គល) ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ប្រុងស្តាប់នូវព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះអង្គនោះ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថា) និគ្រោធកប្បកិក្ខុ បានកាត់ផ្តាច់នូវតណ្ហាក្នុងនាម និងរូបនេះ ជាខ្សែធម៌ខ្មៅ គឺកិលេសមានដែលដេកត្រាំអស់ក្រិតជាអង្វែង បានឆ្លងផុតការកើត និងការរលួយ មិនមានសេសសល់ ព្រះមានព្រះភាគប្រសើរជាងបញ្ចវគ្គិយកិក្ខុ បានត្រាស់ព្យាករដោយប្រការដូច្នោះ។ បពិត្រព្រះអង្គជាឥសីគំប៉ ៧²⁷ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ បានស្តាប់ព្រះបន្ទូលព្រះអង្គហើយជ្រះថ្លា ព្រោះប្រស្នាដែលខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបទូលសរ មិនឥតអំពើឡើយ ព្រះអង្គជាព្រហ្មណិ មិនបានបញ្ជាក់ខ្ញុំព្រះអង្គឡើយ។ សារករបស់ព្រះពុទ្ធ និយាយយ៉ាងណា ធ្វើយ៉ាងនោះ បានកាត់ផ្តាច់នូវបណ្តាញ គឺតណ្ហាដ៏ទាបរបស់មច្ចុមារ ដែលមានមាយាច្រើន ដែលផ្សាយទៅ (ក្នុងគេត្រឹមករដ្ឋៈ) នោះ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ និគ្រោធកប្បកិក្ខុ បានឃើញហេតុជាខាងដើមនៃឧបាទិសេស ឱហ្ម និគ្រោធកប្បកិក្ខុ បានប្រព្រឹត្តកន្លងនូវ (គេត្រឹមករដ្ឋៈ) ជាទីទ្រទ្រង់នៅនៃមច្ចុមារ ដែលគេឆ្លងបានដោយកម្រក្រៃពេក។

ចប់ វង្សសស្ត្រ ទី១២។

សម្មាបរិព្វាជនិយស្ត្រ ទី១៣

CS sut.kn.snp.2.13 | ភាគទី ៥៥

(១៣. សម្មាបរិព្វាជនិយស្ត្រ)

[៣៤] (ព្រះពុទ្ធនិម្មិត ទ្រង់សួរថា) ខ្ញុំសូមសួរនូវព្រះមនី ដែលមានប្រាជ្ញាច្រើន បានឆ្លងចាកឱយៈ (ដល់នូវត្រើយ គឺព្រះនិព្វាន) បានរំលត់ហើយ មានព្រះទ័យតាំងនៅមាំ កិត្តបន្ទោបង់នូវកាមទាំងឡាយ ហើយចេញចាកផ្ទះ កិត្តនោះ ឈ្មោះថាវៀរដោយប្រពៃក្នុងលោក តើដោយប្រការដូចម្តេច។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) កិត្តណា បានគាស់រំលើងនូវមង្គលផង នូវការប្រកាន់ឧប្បាត²⁸ (មានរន្ធពាញ្ញជាដើម) ផង នូវការប្រកាន់យសសប្តិផង នូវការប្រកាន់លក្ខណៈផង កិត្តនោះ ឈ្មោះថា បានលះបង់ស្រឡះនូវមង្គលជាទោស កិត្តនោះ ឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃក្នុងលោក។

កិត្តបន្ទោបង់នូវគម្រកក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាបស់មនុស្សផង របស់ទេវតាផង កន្លងនូវរាជ បានត្រាស់ដឹងនូវធម៌ កិត្តនោះ ឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃក្នុងលោក។

កិត្តធ្វើចិត្តមិនឲ្យត្រេកអរ លះនូវពាក្យញុះញង់ទាំងឡាយ នូវសេចក្តីក្រោធ និងសេចក្តីកំណាញ់ លះនូវរាគៈ និងទោសៈ កិត្តនោះ ឈ្មោះថាវៀរដោយប្រពៃក្នុងលោក។

កិត្តលះបង់នូវសេចក្តីស្រឡាញ់ និងស្តាប់ មិនប្រកាន់មាំ មិនអាស្រ័យក្នុងសភារៈតិចតួច (ដោយតណ្ហា និងទិដ្ឋិ) ឡើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ចាកសំយោជនិយធម៌ទាំងឡាយ (ធម៌ជាអារម្មណ៍នៃសំយោជនៈ) កិត្តនោះ ឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃក្នុងលោក។

កិត្តនោះ បន្ទោបង់នូវឆន្ទភក្តី ក្នុងខន្ធជាគ្រឿងប្រកាន់ មិនដល់ (នូវការឃើញ) ថាមានខ្លឹមក្នុងឧបទិ គឺខន្ធទាំងឡាយនោះ ជាបុគ្គលមិនអាស្រ័យ (ដោយឆន្ទៈ និងរាគៈ) មិនបាច់មានបុគ្គលដទៃណានាំឡើយ កិត្តនោះឈ្មោះថាវៀរដោយប្រពៃក្នុងលោក។

កិត្តមិនភ្ញាក់ខុសដោយកាយ វាចា និងចិត្ត ដឹងច្បាស់នូវធម៌ដោយប្រពៃ ប្រាជ្ញាយកនូវបទ គឺព្រះនិព្វាន កិត្តនោះ ឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃក្នុងលោក។

កិត្តណា មិនក្រអឺតក្រឡឹង ដោយគិតថា គេថ្នាយបង្កអញ សូម្បីគេជេរក៏មិនតបត បាននូវអាជនរបស់អ្នកដទៃឲ្យ ក៏មិនស្រវឹង កិត្តនោះ ឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃក្នុងលោក។

កិត្តលះបង់សេចក្តីលោភ និងភព វៀរចាកការកាប់កាត់ និងការចង (សក្ខដទៃ) កិត្តនោះ ជាអ្នកឆ្លងផុតចាកសេចក្តីរៀងឆ្ងល់ ប្រាំសចាកសរ គឺសេចក្តីសោក កិត្តនោះ ឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃក្នុងលោក។

កិត្តណា បានដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រព្រឹត្តដ៏សមគួររបស់ខ្លួនផង មិនបៀតបៀនជនដទៃណាមួយក្នុងលោកផង ដឹងច្បាស់នូវធម៌តាមសេចក្តីពិត កិត្តនោះ ឈ្មោះថាវៀរដោយប្រពៃក្នុងលោក។

អនុស័យទាំងឡាយណាមួយ មិនមានដល់កិត្តណា អកុសលមូលទាំងឡាយ កិត្តណា បានដកចោលហើយ កិត្តនោះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រាជ្ញា មិនមានសេចក្តីអាស្រ័យ កិត្តនោះ ឈ្មោះថាវៀរដោយប្រពៃក្នុងលោក។

កិត្តអ្នកអស់អស់ហើយ លះបង់នូវមានៈ កន្លងផុតនូវធម៌ ជាគន្លងនៃរាគៈទាំងបួន ទូន្មានខ្លួន សម្រេចនូវព្រះនិព្វាន មានចិត្តតាំងនៅមាំ កិត្តនោះ ឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃក្នុងលោក។

កិត្តអ្នកមានសទ្ធា ប្រកបដោយសុភ័យ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរមត្ត បានឃើញសម្មត្តនិយម គឺមគ្គ កាលពួកសត្វប្រព្រឹត្តទៅដោយទិដ្ឋិ ៦២ ក៏មិនប្រព្រឹត្តទៅដោយពួក ជាអ្នកប្រាជ្ញា អាចបន្ទោបង់នូវលាភៈ ទោសៈ និងសេចក្តីថ្នាំងថ្នាក់ កិត្តនោះ ឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃក្នុងលោក។

កិត្តបានឈ្នះកិលេស ដោយអរហត្តមគ្គដ៏បរិសុទ្ធ ចើកចេញនូវកិលេសជាគ្រឿងប្រក់ ជាអ្នកស្អាតក្នុងចក្ខុសប្បិច្ឆធម៌ ដល់នូវត្រើយ

គឺព្រះនិព្វាន មានសន្តានមិនរំភើបដោយគណ្ណា ជាអ្នកឈ្លានវៃក្នុងអរិយមគ្គ គ្រឿងដឹងនូវធម៌ជាទីរស់តនៃសង្ខារ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា រៀងដោយប្រពៃក្នុងលោក។

ភិក្ខុកន្លងនូវកប្បុរៈ^{២២២} គឺគណ្ណា និងទិដ្ឋិ ក្នុងខន្ធទាំងឡាយ ដែលជាអតីត និងអនាគត ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាដ៏បរិសុទ្ធ ព្រោះកន្លងផុត (នូវអទ្ធា ៣^{២២៣}) មានចិត្តផុតស្រឡះចាកអាយតនៈទាំងពួង ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា រៀងដោយប្រពៃក្នុងលោក។

ភិក្ខុកំណត់ដឹងនូវបទ គឺសច្ចៈមួយ ៗ ហើយត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈធម៌ ឃើញនូវព្រះនិព្វាន មិនមានគ្រឿងដោតក្រែង ជាទីលះបង់នូវអសារៈទាំងឡាយ ព្រោះអស់ទៅនៃឧបទ្ទិកិលេសទាំងពួង ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា រៀងដោយប្រពៃក្នុងលោក។

(ព្រះនិម្មិតពុទ្ធ ពោលសរសើរថា) សេចក្តីពិតថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះ មានសេចក្តីបែបនោះដដែលថា ភិក្ខុណា មានការនៅយ៉ាងនេះ ជាអ្នកទូន្មានខ្លួន ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសំយោជនធម៌ទាំងពួង ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា រៀងដោយប្រពៃក្នុងលោក។

ចប់ សម្មាបរិព្វាជនិយសូត្រ ទី១៣។

ធម្មិកសូត្រ ទី១៤

CS sut.kn.snp.2.14 | ភាគទី ៥៤

(១៤. ធម្មិកសុត្តិ)

[៣៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសារគី។ គ្រានោះ ធម្មិកឧបាសិក បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ជាមួយនឹងពួកឧបាសិក ប្រមាណ ៥០០ នាក់ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ ធម្មិកឧបាសិក លុះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំលូស្មូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថាដូច្នោះថា

[៤០] បពិត្រព្រះគោតម ទ្រង់មានព្រះបញ្ញាដូចផែនដី ខ្ញុំសូមក្រាបទូលសូរព្រះអង្គ បុគ្គលដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្លូវសុត្តិ ឬក៏ពួកឧបាសិកមានផ្ទះ ប្រតិបត្តិដូចម្តេច ទើបហៅថាសាវ័កល្អ។

ព្រោះព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវគតិផង នូវដំណើរទៅខាងនាយ (ចាកគតិ) ផង របស់សត្វលោក ព្រមទាំងទេវលោក បុគ្គលជាអ្នកឃើញសេចក្តីល្អិត ស្មើដោយព្រះអង្គ មិនមានឡើយ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ តែងពោលសរសើរព្រះអង្គ ថាជាព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ។

ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងហើយ ទ្រង់អនុគ្រោះពួកសត្វ ទ្រង់ប្រកាសញ្ញាណ និងធម៌ទាំងពួង បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់មានចក្ខុ គឺប្រាជ្ញាជុំវិញ ព្រះអង្គជាបុគ្គលមានភិលេសគ្រឿងប្រកបបើកចេញហើយ មិនមានមន្ទិល រុងរឿងក្នុងលោកទាំងពួង។

ស្តេចដំរីឈ្មោះឯវារណ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឈ្នះនូវបាបធម៌ហើយ ក៏ទៅក្នុងសំណាក់នៃព្រះអង្គ ស្តេចដំរីនោះ ប្រក្សានឹងព្រះអង្គ ហើយបានសម្រេចមគ្គផល បានស្តាប់ធម៌ មានចិត្តត្រេកអរ (អនុទៅនោះ) ថា សាធុ។

សូម្បីស្តេចឈ្មោះវេស្សវណកម្មៈ ចូលទៅរកព្រះអង្គ ក៏សាកសួរនូវធម៌ លុះស្តេចនោះសួរហើយ ព្រះអង្គក៏បានព្យាករ ស្តេចនោះ លុះបានស្តាប់ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ។ ពួកគិរិយណាមួយ ទោះបីជាអាជីវក ឬនិគ្រន្ត មានការពោល (អួត) ជាប្រក្រតី ពួកគិរិយទាំងអស់នោះ ក៏មិនកន្លងព្រះអង្គ ដោយប្រាជ្ញាបាន ដូចជាបុគ្គលឈរ មិនអាចនឹងកន្លងនូវបុរសដែលកំពុងស្ទុះទៅយ៉ាងហោសបានដូច្នោះដែរ។ ពួកព្រាហ្មណណាមួយ ដែលមានការ (អួត) ជាប្រក្រតី ឬពួកព្រាហ្មណណាមួយ ទោះបីជាព្រឹទ្ធិបាវ្យ ពុំនោះសោត ពួកជនដទៃណា ដែលមានសេចក្តីសំគាល់ថា ពួកយើងក៏ជាអ្នកមានទុរៈដែរ ពួកព្រាហ្មណជាដើមទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែជាអ្នកជាប់ជំពាក់ដោយសេចក្តី ចំពោះព្រះអង្គ គឺប្រាជ្ញាឲ្យព្រះអង្គកាត់សេចក្តីឲ្យ។

បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ធម៌ណាដែលព្រះអង្គសំដែងដោយប្រពៃហើយ ធម៌នេះឯង ជាធម៌ដ៏ល្អិតផង ជាធម៌នាំមកនូវសេចក្តីសុខផង ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងអស់គ្នា ចង់ស្តាប់នូវធម៌នោះឯង បពិត្រព្រះអង្គជាព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ កាលបើពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ទូលសួរហើយ សូមព្រះអង្គសំដែងនូវធម៌នោះ ឲ្យទាន។

ពួកភិក្ខុ និងពួកឧបាសិកទាំងអស់នេះ ក៏បានអង្គុយប្រជុំគ្នា ដើម្បីបានស្តាប់ក្នុងទីនោះដែរ បានស្តាប់នូវធម៌ដែលព្រះពុទ្ធមិនមានមន្ទិល ត្រាស់ដឹងហើយ ដូចជាពួកទេវតា (អង្គុយប្រជុំគ្នាដើម្បីស្តាប់) នូវសុភាសិតរបស់ព្រះឥន្ទ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ពាក្យគថាគតចុះ គថាគតនឹងញ៉ាំងអ្នកទាំងឡាយ ឲ្យស្តាប់នូវធម៌ជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវភិលេស អ្នកទាំងអស់គ្នា ចូរប្រព្រឹត្តធម៌ជាគ្រឿងកំចាត់បង់នូវភិលេសនោះ បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញា ឃើញនូវប្រយោជន៍ គប្បីសេពគប់នូវឥរិយាបថ ដ៏សមគួរដល់ឋានៈបព្វជិតនោះ។

ភិក្ខុមិនគប្បីគ្រាច់ទៅក្នុងកាលខុស ត្រូវតែគ្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុក ក្នុងកាលគួរ គឺពេលព្រឹកទល់ថ្ងៃត្រង់ ព្រោះថា ភិលេសជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ទាំងឡាយ រមែងជាប់នូវបុគ្គលអ្នកគ្រាថ្ងៃទៅក្នុងកាលមិនគួរ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មិនទៅក្នុងកាលខុសឡើយ។

ធម៌ទាំងឡាយណា គឺរូប សំឡេង ក្លិន រស ផ្សព្វ តែងញ៉ាំងពួកសត្វឲ្យស្រវឹង ភិក្ខុនោះ បន្ទាប់នូវសេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយនុះហើយ គប្បីចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងកាលគួរ លុះបានបិណ្ឌបាតក្នុងកាលគួរហើយ ត្រូវចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង អង្គុយសម្ងំក្នុងទីស្ងាត់ គិតនូវខន្ធសន្តានខាងក្នុង គ្រប់គ្រងចិត្តបានល្អហើយ មិនគប្បីនាំចិត្តចេញទៅខាងក្រៅឡើយ។ បើភិក្ខុនោះ ចរហើយនឹងសារវកក្តី អន្សតិរិយណាមួយក្តី ភិក្ខុក្តី គួរពោលឡើងនូវធម៌ដ៏ឧត្តមនោះ មិនគួរពោលពាក្យញុះញង់ផង មិនគួរពោលពាក្យគិះដៀលអ្នកដទៃផង។

ព្រោះមោឃបុរសពួកមួយ តែងពោលភ្លាត់នូវការនិយាយ (ប្រណាំងប្រជែង) គថាគតមិនសរសើរនូវពួកជន ដែលមានប្រាជ្ញាតិចទាំងនោះឡើយ ការជាប់ចំពាក់ (ដោយរិកទ តាំងឡើង) អំពីគន្លងនៃពាក្យនោះ ៗ តែងជាប់ចំពាក់នឹងជនទាំងនោះ ដ្បិតជនទាំងនោះ រមែងញ៉ាំងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងការនិយាយនោះដ៏ងាយ (អំពីសមថៈ និងរិបស្សនា)។ សារីកអ្នកមានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ស្តាប់ធម៌ដែលព្រះសុគតទ្រង់សំដែងហើយ គប្បីពិចារណាហើយសមសេពនូវបិណ្ឌបាតផង រិកាផង ទីដេក ទីអង្គុយផង ទឹកសម្រាប់លាងចូលជាប់នឹងសង្ស័យផង។ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុមិនជាប់ចិត្តក្នុងធម៌ទាំងនុះ គឺបិណ្ឌបាត សេនាសីនៈ

និងទឹកស្រទាប់លាងធ្មេវជាប់នឹងសង្ហារឹម ដូចតំណក់ទឹកមិនជាប់លើស្លឹកឈូក។ ម្យ៉ាងទៀត គមាគតសំដែងនូវវត្តរបស់គ្រហស្ថ ដល់អ្នកទាំងឡាយ សារឹកអ្នកធ្វើយ៉ាងណា ទើបរល្មោះថា ជាអ្នកល្អ ព្រោះថា ធម៌របស់ភិក្ខុទាំងអស់ណា (ដែលគមាគតពោលក្នុងកាលមុន) ធម៌នុ៎ះ គឺបុគ្គលប្រកបដោយសេចក្តីហ្មត់ហ្មងមិនបានសម្រេចឡើយ។ បុគ្គលមិនគប្បីសម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯង មិនគប្បីប្រើអ្នកដទៃឲ្យសម្លាប់ មិនគប្បីពេញចិត្តនឹងពួកជនដទៃដែលសម្លាប់ ពួកសត្វណា មានសន្តានចិត្តខ្លាចខ្លួនក្តី ពួកសត្វណា មានចិត្តគក់ស្ងួតក្តី តែងមាននៅក្នុងលោក បុគ្គលគប្បីដាក់ចុះនូវអាហារក្នុងសត្វទាំងអស់នោះ។ លំដាប់ពីនោះ សារឹកកាលដឹង គប្បីរៀបរយនូវទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ មិនគប្បីលួចយកទ្រព្យតិចតួច ក្នុងទីណាមួយឡើយ មិនគប្បីពេញចិត្តនឹងពួកជន ដែលលួចទ្រព្យគេឡើយ គប្បីរៀបរយនូវទ្រព្យទាំងពួង ដែលគេមិនបានឲ្យ។ វិញជន គួររៀបរយនូវអត្រាហូចរឹយៈ ដូចជាបុគ្គលរៀបរយការងារដើរក្តើងកំពុងនេះនោះ កាលបើមិនអាចប្រព្រឹត្តត្រាហូចរឹយៈទេ ក៏កុំគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លងនូវប្រពន្ធរបស់ជនដទៃ។ បុគ្គលណាមួយ ចូលទៅក្នុងរោងប្រជុំក្តី ចូលទៅក្នុងកណ្តាលបរិស័ទក្តី មិនគប្បីពោលពាក្យកុហកចំពោះជនណាមួយ មិនគប្បីឲ្យអ្នកដទៃនិយាយកុហក មិនគប្បីពេញចិត្តនឹងពួកជនដែលនិយាយកុហកឡើយ គប្បីរៀបរយនូវការងារមិនពិតទាំងឡាយ។ បុគ្គលមិនគប្បីប្រព្រឹត្តជំនុំទឹកស្រវឹង គប្បីពេញចិត្តនឹងធម៌ គឺកិរិយារៀបចាកការដឹកនោះ គ្រហស្ថណា បានដឹងនូវកិរិយានោះ ថាមានកាណត្តគងជាជុត គ្រហស្ថនោះ មិនគប្បីដឹក មិនគប្បីពេញចិត្តនឹងបុគ្គលដែលដឹកឡើយ។ បុគ្គលពាលទាំងឡាយ ធ្វើនូវអំពើបាបដោយខ្លួនឯងក្តី ឲ្យជនដែលមានសេចក្តីប្រមាទទាំងឡាយធ្វើក្តី ក៏ព្រោះតែសេចក្តីស្រវឹង (ហេតុនោះ) បុគ្គលគួរលះនូវការដឹកនូវទឹកស្រវឹង ជាគ្រឿងបណ្តាលឲ្យកើតបាប នាំឲ្យផ្លាត នាំឲ្យរង្វង់ ទាំងនាំឲ្យលុងនុ៎ះចេញ។ បុគ្គលមិនគប្បីសម្លាប់សត្វផង មិនគប្បីកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យផង មិនគប្បីនិយាយពាក្យកុហកផង មិនគប្បីដឹកនូវទឹកស្រវឹងផង គប្បីរៀបចាកការប្រព្រឹត្តិមិនប្រសើរ គឺសេពមេធានមួយផង មិនគប្បីបរិភោគភោជន ក្នុងវេលាបំបៅ មិនគប្បីបរិភោគភោជន ក្នុងកាលខុស គឺថ្ងៃរសៀលផង មិនគប្បីទ្រទ្រង់នូវកម្រងផ្កាផង មិនគប្បីលាបនូវគ្រឿងក្រអូបផង។ គប្បីដេកលើគ្រែដីគួរ ឬកម្រាលលើដីផង ព្រោះអ្នកប្រាជ្ញចូរពោលនូវឧបោសថប្រកបដោយអង្គប្រាំបីនុ៎ះ ថាជាឧបោសថ ដែលព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គទ្រង់ដល់នូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ប្រកាសហើយ។ ព្រោះហេតុនោះ ជនអ្នកមានចិត្តជ្រះថ្លា រក្សាហើយ នូវឧបោសថ ដែលប្រកបដោយអង្គប្រាំបី ឲ្យមានសភាពពេញលេញល្អ អស់ថ្ងៃទី ១៥ ទី ១៥ និងថ្ងៃទី ៤ នៃបត្រផង អស់បារមីហារិកបក្ខផង។^{១២២})

ន័យមួយទៀត វិញជនដែលបានរក្សាឧបោសថ អំពីព្រឹកហើយ គួរមានចិត្តជ្រះថ្លារីករាយ អង្គាសភិក្ខុសង្ឃដោយបាយ និងទឹកតាមសមត្ថិវ។

វិញជននោះ គួរចិញ្ចឹមមាតាបិតាដោយធម៌ គួរប្រកបជំនួញដែលប្រកបដោយធម៌ គ្រហស្ថអ្នកមិនប្រមាទ ប្រព្រឹត្តិវត្តបែបនេះ រមែងទៅកើត ក្នុងពួកទេវតា ឈ្មោះថាសមម្ពុតា (ទេវតាមានពន្លឺដ្ឋាយចេញអំពីខ្លួន)។

ចប់ ធម្មិកសូត្រ ទី១៤។
ចប់ ចូឡវគ្គ ទី២។
ឧទាននៃចូឡវគ្គនោះគឺ

រតនសូត្រ ១ អាមគន្ធសូត្រ ១ ហិរិសូត្រ ១ មង្គលសូត្រ ១ សូចិលោមសូត្រ ១ កបិលសូត្រ ប្រដម្មចិរិយសូត្រ ១ ប្រាហ្មណធម្មិកសូត្រ ១ នារាសូត្រ ១ កិសិលសូត្រ ១ ឧដ្ឋានសូត្រ ១ វាហុលសូត្រ ១ វុត្តិសសូត្រ ១ សម្មាបរិញ្ញាជនីយសូត្រ ១ ធម្មិកសូត្រ ១ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ បានពោលនូវចូឡវគ្គថា មានសូត្រ ១៥ ដូច្នោះឯង។

មហាវគ្គ ទី៣

CS sut.kn.snp.3 | ភាគទី ៥៥

(៣. មហាវគ្គ)

បព្វជ្ជាសូត្រ ទី១

CS sut.kn.snp.3.01 | ភាគទី ៥៥

(១. បព្វជ្ជាសុត្តិ)

[៤១] ព្រះអាទិន្ធរ្មីមានអាយុ ពោលថា ខ្ញុំនឹងសំដែងនូវបព្វជ្ជាដែលព្រះពុទ្ធមានចក្ខុនោះ បានទ្រង់ព្រះជ្ជសហើយ ដោយប្រការយ៉ាងណា ទ្រង់ពិចារណាយើញយ៉ាងណា ទើបទ្រង់ពេញព្រះហឫទ័យនឹងបព្វជ្ជា។ ព្រះអង្គទ្រង់ឃើញថា យវាភាសនៈ ចង្កៀតចង្កៀល ជាទីកើតនៃធូលី គឺកិលេស មួយទៀត ទ្រង់ឃើញថា បព្វជ្ជាមានឱកាសទូលាយ ទើបទ្រង់ព្រះជ្ជស។ លុះព្រះអង្គទ្រង់ព្រះជ្ជសហើយ រៀបចាកបាបកម្មដោយយល់ លះបង់ការប្រព្រឹត្តិអាក្រក់ដោយវាចា ជិវៈអាជិវៈឲ្យបរិសុទ្ធ។ ព្រះពុទ្ធមានព្រះលក្ខណៈដ៏ប្រសើរបំផុតណា ទ្រង់យាងទៅកាន់ក្រុងវាជគីរី មានភ្នំព័ទ្ធជុំវិញ ដូចជាគ្រាលរបស់ពួកអ្នកមត្តដៈ ទ្រង់យាងបិណ្ឌបាត។ ព្រះរាជាជិដ្ឋិសារ ទ្រង់បិតលើប្រាសាទ ប៉ានទុកឃើញនូវព្រះពុទ្ធនោះ លុះទ្រង់ឃើញព្រះពុទ្ធបរិបូណ៌ដោយលក្ខណៈហើយ ទើបត្រាសសេចក្តីនេះ (ចំពោះអាមាត្យទាំងឡាយ) ថា ធម្មិកទាំងឡាយដ៏ចំរើន អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលសមណៈនេះ (សមណៈនេះ) មានរូបល្អបរិបូណ៌ដោយកំពស់ និងទំហំ មានសម្បុរស្មាត ទាំងបរិបូណ៌ដោយដំណើរដ៏សមរម្យ ក្រឡេកម្យ៉ាងមើលត្រឹមមួយជួរនឹម មានទុក្ខក្រឡេកចុះក្រោម មានស្មារតី សមណៈនេះ ដូចជាមិនមែនចេញចាកត្រកូលថោកទាបមក (ឫស) ទេ ពួកវាជទុត ចូរស្ទុះតាមទៅ (ឲ្យដឹងថា) ភិក្ខុ (នេះ) និងទៅក្នុងទីណា។ វាជទុតទាំងនោះ ដែលព្រះរាជាទ្រង់បញ្ជូនទៅហើយ ក៏ដើរប្រកិតទៅតាមក្រោយ (ដើម្បីឲ្យដឹងថា) ភិក្ខុ (នេះ) និងទៅក្នុងទីណា ការនៅ នឹងមានក្នុងទីណា។ (ព្រះពោធិសត្វ) ទ្រង់ត្រាច់ទៅកាន់ទីសព្វចេត ទ្រង់គ្របគ្រងទ្វារ សង្រមល្អ ព្រះអង្គមានសម្បុរដ្ឋាៈ មានស្មារតី បានញ៉ាំងជាត្រឡពេញជានាប គឺទ្រង់ទទួលតែលម្អ។ ព្រះពោធិសត្វ ជាអ្នកប្រាជ្ញនោះ លុះទ្រង់ត្រាច់បិណ្ឌបាតហើយ ក៏ស្តេចចេញអំពីនគរ យាងឡើងកាន់ភ្នំបណ្ណៈ ដោយគិតថា ការនៅ នឹងមានក្នុងទីនុ៎ះ។

ពួកទុត ៣ នាក់ លុះបានឃើញហើយ ក៏ចូលទៅរកព្រះអង្គដែលទៅគង់ក្នុងទីនោះ ចំណែកទុតម្នាក់ បានមកក្រាបទូលស្តេចថា បពិត្រមហាវរាជ ភិក្ខុនោះ អង្គុយក្នុងញកភ្នំបណ្ណៈ បែរមុខទៅខាងកើត (ពីនរទ្ធិ) ដូចខ្លាជ គោឧសកៈ និងសិលា។ លុះព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យរាជទូតហើយ ទ្រង់ប្រញាប់រូសកាន់ យាងចេញទៅកាន់ភ្នំបណ្ណៈដោយព្រះរាជយានដ៏ប្រសើរ។ ព្រះមហាក្សត្រិយ៍នោះ លុះទ្រង់យាងជុតទីដែលព្រះទ័ពទៅដោយយានហើយ ក៏ចុះចាកយាន ស្តេចចូលទៅដោយព្រះបាទ បានដល់ហើយ

កំចូលទៅរកព្រះពោធិសត្វ។ ព្រះរាជា ទ្រង់គង់ហើយ ទ្រង់ថ្លែងសំណេះសំណាល ដោយព្រះបន្ទូលគួរពូក
លះទ្រង់បញ្ចប់ព្រះបន្ទូលនោះហើយ ត្រាស់សេចក្តីនេះថា ខ្លួនលោកនៅកំពុងពេញវ័យ នៅក្មេង កំលោះដំទង់
ទើបកើតឡើងបានត្រឹមតែបឋមវ័យ នៅដំទង់បរិបូណ៌ដោយសម្បុរ និងកំពស់ ដូចជាមានជាតិជាត្រក្រិយ៍
លោកចូរញ៉ាំងជនជាប្រធាននៃសេនា (មេទាហាន) ឲ្យរុងរឿង ហើយចូរជាបុគ្គលមានពូកជន អ្នកមិនធ្វើអំពើអាក្រក់ជាបរិវារ
ចូររិះរកាតនូវគោតៈទាំងឡាយចុះ ខ្ញុំឲ្យដល់លោក កាលលើខ្ញុំសូរហើយ លោកចូរជ្រាបជាតិដល់ខ្ញុំ។

(ព្រះពោធិសត្វត្រាស់ថា) បពិត្រមហាពជ ត្រង់ទៅមានជនបទមួយ នៅប្របង្កិហិមន្ត ជាជនបទ បរិបូណ៌ដោយទ្រព្យ
និងជនអ្នកមានព្យាយាម អាស្រ័យនៅនឹងដៃនៃកោសល (មានជនមួយពួក) មានគោត្រជាអាទិ៍ចូរគោត្រ មានជាតិជាសាកិយៈ អាត្មាភាព
បានលើកចាកត្រកូលនោះ មកបួស អាត្មាភាពមិនត្រូវការដោយកាមទាំងឡាយឡើយ អាត្មាភាពបានឃើញទោសក្នុងកាមទាំងឡាយ
បានឃើញនូវការលើកចាកកាម ថាជាគ្រឿងរក្សម នឹងទៅប្រឹងប្រកបព្យាយាម ចិត្តរបស់អាត្មាភាព ត្រេកអរក្នុងព្យាយាមនុ៎ះ។

ចប់ បព្វជ្ជាសូត្រ ទី១។

បធានសូត្រ ទី២

CS sut.kn.snp.3.02 | ភាគទី ៥៥

(២. បធានសុត្តិ)

[៥២] (ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) មារ កាលពោលនូវរាជាប្រកបដោយសេចក្តីអាណិត ចូលទៅជិតតថាគតនោះ
ដែលមានចិត្តស្តង់ទៅរកព្យាយាម បានទៅដល់ស្ទឹងនេរព្វាក កំពុងតែសង្វាតដុតបំផ្លាញកិលេស
ដើម្បីសម្រេចនូវធម៌ជាទីរក្សមចាកយោគៈថា អ្នកស្តាំងស្តួម ហើយមានសម្បុរអាក្រក់ សេចក្តីស្លាប់កាន់តែជិតអ្នកហើយ។

អ្នកមានសេចក្តីស្លាប់មួយពាន់ភាគហើយ នៅរស់តែមួយភាគទេ បើអ្នកមានជីវិតរស់នៅ ប្រសើរជាង ព្រោះកាលអ្នករស់នៅ
គង់នឹងបានធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ។

កាលអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ និងបូជាភ្លើង គង់សន្សំបុណ្យបានច្រើន អ្នកនឹងធ្វើអ្វីកើត ដោយការព្យាយាម។

ផ្លូវទៅរកព្យាយាម ជាផ្លូវទៅបានដោយក្រ ធ្វើបានក៏ដោយក្រ ឲ្យសម្រេចបានដោយក្រ មារ បានឈរពោលគាថាទាំងឡាយនេះ
ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធ។

ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់នឹងមារនោះ ដែលមកនិយាយដូច្នោះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់មានមានចិត្តបាប អ្នកមានសេចក្តីប្រមាទជាដៅពង្ស
តថាគតកកក្នុងទីនេះ ព្រោះសេចក្តីត្រូវការ (ដោយបុណ្យ) ណា សេចក្តីត្រូវការដោយបុណ្យនោះ សូម្បីបន្តិចបន្តួច
មិនមានដល់ក៏ថាគតឡើយ បើពួកជនណា ត្រូវការដោយបុណ្យ ទើបមារគ្រូនិយាយ (យ៉ាងនេះ) នឹងពួកជននោះចុះ។

សទ្ធាផង តបៈផង វិរិយៈផង បញ្ញាផង រមែងមានដល់តថាគត កាលលើយ៉ាងនេះ ហេតុអ្វីក៏អ្នកមកសួរនូវការរស់នៅនឹងតថាគត
ដែលមានចិត្តស្តង់ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន។

សូម្បីខ្យល់នេះ ដែលអាចញ៉ាំងខ្សែទឹកស្ទឹងទាំងឡាយ ឲ្យរឹងស្ងួតបាន ក៏មិនអាចញ៉ាំងឈាមរបស់តថាគត
ដែលមានចិត្តស្តង់ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ឲ្យរឹងស្ងួតបានតិចតួចឡើយ។

កាលបើឈាមរឹងស្ងួតហើយ ប្រមាត់ និងស្នេស្តក៏រឹងស្ងួត កាលបើសាច់អស់ហើយ ចិត្តតថាគតរឹងរិតតែជ្រះថ្លា សតិផង បញ្ញាផង
សមាធិផង របស់តថាគត រឹងរិតតែតាំងនៅ។ ចិត្តរបស់តថាគតនោះ កាលសម្រាកសម្រាន្តនៅយ៉ាងនេះ ដល់នូវទុក្ខវេទនាដ៏ក្លៀវក្លា
ក៏មិននឹកនានូវកាមទាំងឡាយឡើយ អ្នកចូរមើលសេចក្តីបរិសុទ្ធរបស់សត្វចុះ។

កាមទាំងឡាយ ជាសេនាទី ១ របស់អ្នក សេចក្តីអផ្សុក ជាសេនាទី ២ សេចក្តីឃ្នាន និងស្រេក ជាសេនាទី ៣ របស់អ្នក តណា ជាសេនាទី ៤
ចិនមិទ្ធៈ ជាសេនាទី ៥ សេចក្តីតក់ស្លុត ជាសេនាទី ៦ សេចក្តីសង្ស័យ ជាសេនាទី ៧ របស់អ្នក ការមិលគុណ និងសេចក្តីរឹងក្តឹង ជាសេនាទី ៨
របស់អ្នក លាភ សេចក្តីសរសើរ សំភារៈ និងយស ដែលបានដោយអំពើខុស បុគ្គលណា លើកដំរីក្នុងខ្លួនឯងផង
បង្គាប់បង្គោនពួកជនដទៃផង ម្ចាស់មារ នេះជាសេនារបស់អ្នក ជាសេនាសម្រាប់ប្រហាររបស់មារ បុគ្គលមិនក្លៀវក្លា
មិនឈ្នះនូវសេនានោះទេ លុះតែឈ្នះសេនានោះ ទើបបាននូវសេចក្តីសុខ។

តថាគតនុ៎ះ គួររក្សាទុកនូវស្មៅយ៉ាង (ដូចទង់ដីយ) តថាគតខ្លើមជីវិតរបស់តថាគត (ដែលចាញ់សេនាមារ) ការស្តាប់របស់តថាគត
ក្នុងសង្គ្រាមប្រសើរជាង តថាគតចាញ់សេនាមារ ហើយរស់នៅមិនប្រសើរនោះឡើយ។

សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ដែលលិចលង់ក្នុងកាមទាំងនុ៎ះ រមែងមិនប្រាកដដោយ (សីលាទិគុណ) ឡើយ ពួកជនអ្នកមានវត្តរុក្ខ រមែងទៅ
(កាន់ព្រះនិព្វាន) តាមផ្លូវណា មារក៏មិនដឹងនូវផ្លូវនោះទេ។

តថាគតបានឃើញនូវសេនាទីទុំជុំវិញ ហើយក៏បែរមុខភ្លោះទៅដើម្បីគយទូនឹងមារ ដែលលើកចូលមក ព្រមទាំងវាបាន ដោយវាចាថា
អ្នកកំញ៉ាំងតថាគត ឲ្យឃ្នាតចាកទីឡើយ លោក ព្រមទាំងទេវលោក មិនអាចគ្របសង្កត់នូវសេនារបស់អ្នកណា តថាគត
អាចគ្របសង្កត់នូវសេនារបស់អ្នកនោះ ដោយប្រាជ្ញា ដូចជាយកថ្មមកសង្កត់នូវរាជានិដ្ឋានបាន។

តថាគត នឹងធ្វើនូវសម្មាសង្កប្ប ឲ្យស្ងាត់ផង ធ្វើស្មារតីឲ្យតាំងនៅមាំផង និងទូន្មានពួកសាវ័កជាច្រើន ចេញអំពីដែនមួយ
ទៅកាន់ដែនមួយ។

ពួកសាវ័កនោះ មិនប្រមាទ មានចិត្តស្តង់ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រដៅតថាគត អ្នកមិនប្រាថ្នា (នូវកាម) ពួកសាវ័កនោះ
នឹងទៅក្នុងទីណាហើយមិនសោក ក៏ទៅក្នុងទីនោះ។

(មារ បានបន្តិចខានថា) អាត្មាអញ បានជាប់ប្រកិតតាមព្រះមានព្រះភាគ អស់ ៧ ឆ្នាំហើយ មិនបាននូវចន្លោះ
គឺទោសរបស់ព្រះសម្តេចអ្នកមានសិរិសោះ។

ដូចសត្វក្អែក បានហើរចឹកជុំវិញផ្ទះ ដែលមានពណ៌ដូចខ្លាញ់ខ្លាបំ ដោយគិតថា អត្តាអញ គង់បានរបស់ទំនុកកន្លែងនុំខ្លះ គ្រឿងឆ្ងាយពិសា គង់មានក្នុងកន្លែងនុំខ្លះ មិនលែង។

អាត្មាអញ តាមយាយីព្រះសមណគោតម ដូចគ្នានឹងក្អែក (ដែលប្រឹងចឹក) ផ្ទុក្នុង ហើយមិនបានវត្តឆ្ងាយពិសា ក៏ហើរចេញទៅ។

កាលមាននោះ ត្រូវសេចក្តីសោកគ្របសង្កត់ហើយ ពិណក៏រមែកចេញចាកភ្លៀក គពីរនោះមក មាននោះ មានចិត្តអាក់អន់ ហើយក៏បាត់ទៅចាកទីនោះឯង។

ចប់ បទសូត្រ ទី២។

សុភាសិតសូត្រ ទី៣

CS sut.kn.snp.3.03 | ភាគទី ៥៥

(៣. សុភាសិតសុត្តិ)

[៤៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងរត្នធម្មតន របស់អនាថបណ្ឌិតសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវតី។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វាចាដែលប្រកបដោយអង្គ ៤ ឈ្មោះថា ជាសុភាសិត មិនមែនជាទុក្ខាសិតឡើយ ជាកាថាមិនមានទោសផង ដែលពួកវិញ្ញូជនមិនគប្បីតិះដៀលផង។ ប្រកបដោយអង្គ ៤ តើដូចម្តេច។ គឺបុគ្គលក្នុងលោកនេះ និយាយតែវាចាជាសុភាសិត មិននិយាយវាចាជាទុក្ខាសិត ១ និយាយវាចាជាធម៌តម្ប៉ាង មិននិយាយវាចាមិនមែនជាធម៌ ១ និយាយតែវាចាគួរស្រឡាញ់ មិននិយាយវាចាដែលមិនគួរស្រឡាញ់ ១ និយាយតែវាចាពិត មិននិយាយវាចាឡេះឡោះ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វាចាប្រកបដោយអង្គ ៤ នេះឯង ឈ្មោះថាជាសុភាសិត មិនមែនជាទុក្ខាសិតឡើយ ជាកាថាមិនមានទោសផង ដែលពួកវិញ្ញូជនមិនគប្បីតិះដៀលផង។

ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់នូវសូត្រនេះ លុះព្រះសុគតជាសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់នូវសូត្រនេះហើយ ទ្រង់ត្រាស់នូវគាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងលំដាប់តទៅថា

ពួកសប្បុរសបានពោលនូវវាចាជាសុភាសិតដ៏ឧត្តម (នោះជាទី ១) ពោលនូវវាចាជាធម៌ មិនពោលនូវវាចាមិនមែនជាធម៌ នោះជាទី ២ ពោលវាចាគួរស្រឡាញ់ មិនពោលវាចាដែលមិនគួរស្រឡាញ់ នោះជាទី ៣ ពោលពាក្យពិត មិនពោលពាក្យឡេះឡោះ នោះជាទី ៤។

[៤៤] លំដាប់នោះឯង ព្រះវត្តិសៈដ៏មានអាយុ ក្រោកចាកអាសនៈ ពីទូចិររៀងស្នាម្នាង ហើយប្រណម្យអញលំ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ រួចក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមសំដែងធម៌ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គសូមសំដែងធម៌។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់វត្តិសៈ អ្នកចូរសំដែងធម៌ចុះ។ លំដាប់នោះ ព្រះវត្តិសៈដ៏មានអាយុ បានសរសើរដោយគាថាទាំងឡាយដ៏សមគួរ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រថា

បុគ្គលមិនញ៉ាំងខ្លួនឲ្យក្តៅក្រហាយ មិនបៀតបៀនពួកជនដទៃ ដោយវាចាណា បុគ្គលគួរពោលវាចានោះឯង វាចានោះ ឈ្មោះថាជាសុភាសិត។ វាចាណា ដែលគួរត្រេកត្រអាល (ឬ) បុគ្គលមិនប្រកាន់នូវពាក្យអាក្រក់ ហើយពោលវាចាណា ជាទីស្រឡាញ់នៃពួកជនដទៃ បុគ្គលគួរពោលវាចាជាទីស្រឡាញ់នោះឯង។ វាចាពិត ជាកាថាមិនស្តាប់ នេះជាធម៌មានមកយូរហើយ ពួកសប្បុរសបានគាំងនៅក្នុងអង្គផង ក្នុងធម៌ផង ព្រោះសច្ចៈ។ ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ត្រាស់នូវព្រះវាចាណា ជាគ្រឿងក្សេមដើម្បីដល់នូវព្រះនិរ្យាន ដើម្បីធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ វាចានោះឯងឈ្មោះថា ជាកាថាដ៏ឧត្តម។

ចប់ សុភាសិតសូត្រ ទី៣។

សុន្ទរិកសូត្រ ទី៤

CS sut.kn.snp.3.04 | ភាគទី ៥៥

(៤. សុន្ទរិកការទ្វាដសុត្តិ)

[៤៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅប្របន្តរឿងស្ទឹងឈ្មោះសុន្ទរិកា ក្នុងរកាសលជនបទ។ សម័យនោះឯង សុន្ទរិកាទ្វាដព្រាហ្មណ៍ បូជាភ្លើង បំរើការបូជាភ្លើង ប្របន្តរឿងស្ទឹងសុន្ទរិកា។ សុន្ទរិកាទ្វាដព្រាហ្មណ៍ លុះបូជាភ្លើង បំរើការបូជាភ្លើងរួចហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ក្រឡេកមើលសព្វទិសទាំង ៤ ជុំវិញ ដោយគិតថា អ្នកណាហ្ន៎ គួរបរិភោគរបស់ជាសំណល់ អំពីយញ្ញនេះ។ សុន្ទរិកាទ្វាដព្រាហ្មណ៍ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ គង់ដណ្តប់ព្រះកាយ ព្រមទាំងព្រះសិប្ប ប្រគល់លើមួយដើមក្នុងទីដីធ្ល លុះឃើញហើយ ក៏កាន់យករបស់ជាសំណល់អំពីយញ្ញ ដោយដៃឆ្វេង កាន់យកលក្ខណ៍នេះដោយដៃស្តាំ ចូលទៅក៏ព្រះមានព្រះភាគ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បើកព្រះសិប្ប ដោយ (១) សូរជើងនៃសុន្ទរិកាទ្វាដព្រាហ្មណ៍។ លំដាប់នោះ សុន្ទរិកាទ្វាដព្រាហ្មណ៍ មានប្រាថ្នាត្រឡប់អំពីទីនោះមកវិញ ដោយគិតថា យំអើ អ្នកដ៏ចំរើននេះ ជាអ្នកកំណោះទេតើ យំអើ អ្នកដ៏ចំរើននេះ ជាអ្នកកំណោះទេតើ។ លំដាប់នោះ សុន្ទរិកាទ្វាដព្រាហ្មណ៍ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រាហ្មណ៍ពួកច្រើន ក្នុងលោកនេះ សូម្បីជាអ្នកកំណោះ ក៏មាន បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ ចូលទៅសូរដាតិចុះ។ លំដាប់នោះ សុន្ទរិកាទ្វាដព្រាហ្មណ៍ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា អ្នកដ៏ចំរើន មានជាតិជាអ្វី។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងសុន្ទរិកាទ្វាដព្រាហ្មណ៍ ដោយគាថាដូច្នោះថា

[៤៦] តថាគតមិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ មិនមែនជាឧបាសិកា មិនមែនជាវេស្សៈ បូជាវណ្ណៈណាមួយ ក៏មិនមែន តថាគតបានកំណត់ដឹងនូវគោត្របស់ពួកបុព្វដួន ហើយជាអ្នកមិនមានកង្វល់ ប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រាជ្ញាក្នុងលោក តថាគត ជាអ្នកអាស្រ័យនៅនឹងសម្បត្តិ មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ប្រាសចាកសក៏ មានចិត្តប្រាកដ មិនជាប់ចំពាក់នឹងពួកមនុស្សក្នុងលោក (ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ថ្វីតិ) អ្នកមកសាកសួរស្រឡាចពោះគោត្រ ដ៏មិនសមគួរនឹងតថាគត។

(ព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលថា) បពិត្រអ្នកដ៏ចំរើន ពួកព្រាហ្មណ៍តែងសាកសួរដោយនឹងពួកព្រាហ្មណ៍ថា អ្នកដ៏ចំរើន ជាព្រាហ្មណ៍ ឬមិនមែនទេ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) បើអ្នកនិយាយថា ខ្លួនអ្នកជាប្រាហ្មណ៍ ហើយនិយាយថា តថាគត មិនមែនជាប្រាហ្មណ៍ទេ។ ព្រោះហេតុនោះ តថាគត សូមសូរនូវសារិក្តិសាស្ត្រ ដែលមានបទ ៣ មានអក្ខរៈ ២៥ និងអ្នក។

(ព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលសូរថា) ពួកគេសី មនុស្ស ក្សត្រិយ៍ និងព្រាហ្មណ៍ជាច្រើន ក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យហេតុដូចម្តេច ទើបតាក់តែងនូវគ្រឿងយ័ញ្ញ ចំពោះពួកទេវតា។

(ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា) តថាគតពោលថា បុគ្គលណា ដល់នូវទីបំផុតនៃវដ្តទុក្ខ ដល់នូវវេទ (បុគ្គលនោះ) គប្បីបាននូវគ្រឿងបូជារបស់ជនណា ក្នុងកាលជាទីបូជា គ្រឿងបូជារបស់ជននោះ មែងសម្រេច គឺមានផលច្រើន។

(ព្រាហ្មណ៍ ក្រាបទូលសូរថា) ខ្ញុំព្រះអង្គ បើឃើញបុគ្គលណាមួយ ជាអ្នកដល់នូវវេទ ប្រហែលនឹងព្រះអង្គ គ្រឿងបូជារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ គង់សម្រេចដោយពិត ព្រោះមកពីខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានជួបប្រទះនឹងពួកជនប្រហែលនឹងព្រះអង្គ ទើបជនដទៃទៀត បរិភោគនូវនំឈ្មោះបូរ្យោសៈរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ។

(ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះហេតុនោះឯង អ្នកត្រូវការដោយប្រយោជន៍ គួរអ្នកចូលទៅសួរនូវបុគ្គលអ្នកសុបំរម្លាប់ ប្រាសចាកផ្សែង គឺសេចក្តីក្រោធ មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា អ្នកមុខជានឹងបានលោកអ្នកមានប្រាជ្ញាល្អក្នុងសាសនានេះមិនខាន។

(ព្រាហ្មណ៍ ក្រាបទូលសូរថា) បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គត្រេកអរនឹងគ្រឿងយ័ញ្ញ ចង់បូជាគ្រឿងយ័ញ្ញ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹង សូមព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រៀនប្រដៅខ្ញុំ ការបូជាចំពោះបុគ្គលណា មានផលច្រើន សូមព្រះអង្គប្រាប់បុគ្គលនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះ អ្នកចូរប្រុងសោតប្បសាទ តថាគតនឹងសំដែងធម៌ដល់អ្នក អ្នកកុំសូវជាគឺ សូវតែព្រឹត្តគ្រឿងប្រព្រឹត្តទុក្ខ ភ្លើងតែងកើតកំអុស ព្រះខិណ្ឌាសវន្តិយ៍ សូម្បីជាអ្នកមានត្រកូលថោកទាប មែងជាអ្នកទ្រទ្រង់គុណជាអាជានិយៈ ហាមឃាត់ទោស ដោយហ៊ានដៃវេ។ (បុគ្គលណា) បានទូន្មានខ្លួន ដោយបរមត្ថសច្ចៈ ប្រកបដោយការទូន្មានតម្រិយ៍ ជាអ្នកដល់នូវមគ្គុត្តារណាទី ៥ ជាទីបំផុតនៃវេទ បានប្រព្រឹត្តមគ្គុត្តារណាទីនេះចប់ហើយ ព្រាហ្មណ៍ណា ប្រាថ្នាបុណ្យ ហើយបូជា (ព្រាហ្មណ៍នោះ) គួរឲ្យទេវយ័ជ្ជធម៌ ចំពោះបុគ្គលនោះ តាមកាលគួរ។ ពួកជនណា បានលះបង់កាមទាំងឡាយ មិនមានសេចក្តីរក្សានិយម មានចិត្តសង្រួមត្រង់ល្អដូចខ្មារ ព្រាហ្មណ៍ណា ប្រាថ្នាបុណ្យ ហើយបូជា គួរឲ្យទុក្ខណាទាន ចំពោះពួកជននោះ ក្នុងកាលគួរ។ ពួកជនណា ប្រាសចាកតម្រេក មានតម្រិយ៍យ៉ាងមាំមួន ដូចជាព្រះព្រាហ្មណ៍អ្នកឲ្យទុក្ខណាទាន ចំពោះពួកជននោះ ក្នុងកាលគួរ។ ពួកជនណា មិនជាបំពេញ ត្រាច់ទៅក្នុងលោក មានស្មារតីសព្វកាល លះបង់នូវសេចក្តីប្រកាន់ ព្រាហ្មណ៍អ្នកឲ្យទុក្ខណាទាន ចំពោះពួកជននោះ ក្នុងកាលគួរ។ ព្រះតថាគតណា បានលះបង់នូវកិលេសកាម ជាអ្នកប្រព្រឹត្តគ្របសង្កត់នូវត្រកាល ពួកព្រះតថាគតណា ដឹងច្បាស់នូវទីបំផុតនៃជាតិ មរណៈ បានឃើញស្នាម មានចិត្តត្រជាក់ដូចអន្លង់ទឹក ព្រះតថាគតនោះ ទើបគួរទទួលគ្រឿងបូជា ឈ្មោះបូរ្យោសៈ។ ព្រះតថាគត ស្នើដោយព្រះសម្មទូទាំងឡាយ ដែលមានគុណស្មើគ្នា ឆ្ងាយពីពួកជន ដែលមានគុណមិនស្មើ ទ្រង់មានប្រាជ្ញាមិនមានទីបំផុត មានព្រះទ័យមិនជាបំពេញក្នុងលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ព្រះតថាគត ទើបគួរទទួលគ្រឿងបូជាឈ្មោះបូរ្យោសៈ។ មាហាយាន និងម៉ានៈ មិនមាននៅក្នុងព្រះតថាគតណា ព្រះតថាគតណា ប្រាសចាកសេចក្តីលោភ មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា បានបន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្រោធ មានចិត្តត្រជាក់ ឬថាព្រះតថាគតណា ជាអ្នកបណ្តែតចោលនូវបាប បានលះបង់មន្ទិល គឺសេចក្តីសោក ព្រះតថាគតនោះ ទើបគួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា ឈ្មោះបូរ្យោសៈ។ ព្រះតថាគតណា បានលះបង់នូវកិលេស ជាគ្រឿងអាស្រ័យនៅនៃចិត្ត គឺតណា និងទិដ្ឋិ ឬថាសេចក្តីប្រកាន់ណាមួយ ក៏មិនមានដល់ព្រះតថាគតណា ព្រះតថាគតនោះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ក្នុងលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ទើបគួរទទួលគ្រឿងបូជា ឈ្មោះបូរ្យោសៈ។ ព្រះតថាគតណា ជាអ្នកមានចិត្តតាំងមាំ បានឆ្លងឱយៈ បានដឹងធម៌ដោយទិដ្ឋិដ៏ឧត្តម ជាអ្នកអស់អស់រវៈ ទ្រទ្រង់កាយជាទីបំផុត ព្រះតថាគតនោះ ទើបគួរទទួលគ្រឿងបូជា ឈ្មោះបូរ្យោសៈ។ ភាសានៈទាំងឡាយដង បាណក្រក់ផង ដែលព្រះតថាគតណា កំចាត់បង់ហើយ ដល់នូវការតាំងនៅមិនបាន គឺថា មិនមានព្រះតថាគតនោះ ជាអ្នកបាននូវវេទ មានចិត្តផុតចាកធម៌ មានខន្ធជាដើមទាំងអស់ ទើបគួរទទួលគ្រឿងបូជា ឈ្មោះបូរ្យោសៈ។ កិលេសជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ទាំងឡាយ មិនមានដល់ព្រះតថាគតណា ព្រះតថាគតណា កន្លងផុតនូវកិលេសជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ កាលពួកសត្វជាប់ដោយមានៈ ព្រះអង្គក៏មិនជាប់ដោយមានៈ បានកំណត់ដឹងនូវទុក្ខ ព្រមទាំងខេត្តវត្ត គឺខោតុ និងបច្ច័យ ព្រះតថាគតនោះ ទើបគួរទទួលគ្រឿងបូជា ឈ្មោះបូរ្យោសៈ។ ព្រះតថាគតណា មិនមានចិត្តត្រជាក់ មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅត្រង់ មិនអាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ឃើញនូវព្រះទិព្វនិយម ជាធម៌សុភាគី ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដែលជនដទៃទៀតគប្បីឲ្យដឹង ធម៌ទាំងឡាយណាមួយ ជាអាហារណា គឺជាបច្ច័យ មិនមានដល់ព្រះតថាគតណា ព្រះតថាគតនោះ ទើបគួរទទួលគ្រឿងបូជាឈ្មោះ បូរ្យោសៈ។ ធម៌ទាំងឡាយ ទាំងខាងក្នុង និងខាងក្រៅមិនមាន ដែលព្រះតថាគតណា បានត្រាស់ដឹង កំចាត់បង់ហើយ ជាធម៌ដល់នូវកិលេសយ៉ាងមាំមួន គឺថាមិនមាន ព្រះតថាគតនោះ ជាអ្នកមានចិត្តស្ងប់ មានចិត្តផុតស្រឡះ ព្រោះអស់ទៅនៃឧបាទាន ទើបគួរទទួលគ្រឿងបូជា ឈ្មោះបូរ្យោសៈ។ ព្រះតថាគតណា បានឃើញនូវធម៌ជាទីអស់រវៈទៅនៃសយោជនៈផង ឃើញនូវធម៌ជាទីអស់រវៈទៅនៃជាតិផង បានបន្ទោបង់នូវតន្ត្រនៃវាតៈ មិនមានសេសសល់ ជាអ្នកបរិសុទ្ធ មិនមានទោស ប្រាសចាកមន្ទិល ទាំងមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ព្រះតថាគតនោះ ទើបគួរទទួលគ្រឿងបូជា ឈ្មោះបូរ្យោសៈ។ ព្រះតថាគតណា មិនឃើញខ្លួនឯង ដោយខ្លួនឯង ជាអ្នកមានចិត្តតាក់ថា មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅត្រង់ មិនមិននឹងដឹង ព្រះតថាគតនោះ មានព្រះទ័យមិនរើកើប មិនរើសង្ស័យ ទើបគួរទទួលគ្រឿងបូជាឈ្មោះ បូរ្យោសៈ។ សការធម៌ទាំងឡាយ ដែលមានមោហា ជាហេតុណាមួយ មិនមានដល់ព្រះតថាគតណា ព្រះតថាគតណា បានឃើញដោយប្រាជ្ញា ក្នុងធម៌ទាំងឡាយទាំងពួង ហើយទ្រទ្រង់នូវសរិះដាទីបំផុត ទាំងសម្រេចនូវសម្មាធិញ្ញាណ ជាគ្រឿងក្រុមយ៉ាងប្រសើរ ព្រះអង្គមានសេចក្តីបរិសុទ្ធយ៉ាងអស់ដឹង ត្រឹមប៉ុណ្ណោះ (ព្រះតថាគតនោះ ទើបគួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា ឈ្មោះបូរ្យោសៈ)។

(ព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលសូរថា) ការបូជារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាការបូជាមានផលពិត ៗ ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គបានបុគ្គលអ្នកដល់នូវវេទ ប្រហែលនឹងព្រះអង្គ ហេតុនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ ជាបន្ទាបដ៏ប្រសើរ ទទួលគ្រឿងបូជារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះមានព្រះភាគ សោយគ្រឿងបូជា ឈ្មោះបូរ្យោសៈរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) តថាគត មិនគួរបរិភោគភោជន ដែលបានមកអំពីការពោលតាថាទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ នេះមិនមែនជាធម្មតា របស់ពួកបុគ្គលអ្នកឃើញ (ធម៌) ទេ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ តែងបន្ទោបង់នូវអាហារ ដែលពោលតាថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ការលើធម៌មានហើយ នេះឯង ជាគ្រឿងចិញ្ចឹមជីវិត។ អ្នកច្នៃទំនុកបំរុង បុគ្គលជាខិណ្ឌាស្រព មានគុណដ៏បរិបូណ៌ អ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ អ្នកម្លាប់សេចក្តីពិសដោយឯង និងដោយទេ ព្រោះថា នោះជាខេត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រាថ្នាបុណ្យ។

(ព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលសូរថា) បពិត្រព្រះគោតម សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ទុក្ខិណេយ្យបុគ្គលណា គួរបរិភោគទុក្ខិណាទានរបស់បុគ្គលដូចជាខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គបានដល់នូវសាសនានេះព្រះអង្គ ស្វែងរកទុក្ខិណេយ្យបុគ្គលណា និងទំនុកបម្រុងក្នុងកាលដែលបូជា ខ្ញុំព្រះអង្គដឹងច្បាស់ (នូវទុក្ខិណេយ្យបុគ្គលនោះ) ដោយប្រការដូច្នោះ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) សេចក្តីប្រណាំងប្រវែង របស់បុគ្គលណា ទៅប្រាសហើយផង ឬចិត្តរបស់បុគ្គលណា មិនល្អក៏ផង បុគ្គលណា ដុតស្រឡះចាកកាមទាំងឡាយផង សេចក្តីរោកចង ដែលបុគ្គលណា បន្ទោបង់ហើយផង អ្នកទាំងឡាយ ចូរបំបាត់នូវការក្រញាវមុខ ហើយផ្តងអញ្ជាស់និមន្ត ឬជាបុគ្គល អ្នកទូន្មាននូវពួកបុព្វជន និងសេចក្តីបុគ្គល អ្នកដឹងច្បាស់នូវជាតិ និងមរណៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញ បរិបូណ៌ដោយប្រាជ្ញា ប្រាកដដូច្នោះ មកកាន់ទីជាទីបូជានោះ ដោយម្លប់ចំណី និងទឹក កាលបើយ៉ាងនេះ ទុក្ខណាទានទាំងឡាយ រមែងសម្រេច។

(ក្រាហ្គណ៍ក្រាបទូលថា) ព្រះពុទ្ធដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គជាបុព្វគុណប្រសើរ គួរទទួលគ្រឿងបូជា ឈ្មោះបូរិយាស្រស់ ជាការបូជាក្នុងលោកទាំងអស់ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ចំពោះព្រះពុទ្ធដ៏ចម្រើន មានផលច្រើន។

(៤៧) លំដាប់នោះ សុន្ទរិកការទ្វាដប្រាហ្គណ៍ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ច្បាស់ពេកណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ច្បាស់ពេកណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ ដូចជាគេថ្កាននូវរបស់ដែលផ្កាប់ ឬបើកបង្ហាញនូវរបស់ដែលកំបាំង ពុំនោះសោត ដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់មនុស្សរង្វេងផ្លូវ ឬដូចជាគេទ្រោលប្រទីបប្រេងបំភ្លឺក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា ឲ្យពួកមនុស្សមានភ្នែកមើលឃើញបទទាំងឡាយបាន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ក្នុងដល់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាសរណៈ ខ្ញុំព្រះអង្គគួរទាននូវបព្វជ្ជា គួរបាននូវឧបសម្ព័ន្ធ ក្នុងសំណាក់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន។ សុន្ទរិកការទ្វាដប្រាហ្គណ៍ បានបព្វជ្ជា បានឧបសម្ព័ន្ធជាគ្នា ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ។ បេ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះសុន្ទរិកការទ្វាដដ៏មានអាយុ ក៏ជាព្រះអរហន្តមួយដែរ។

ចប់ សុន្ទរិកការទ្វាដសូត្រ ទី៤។

មាយសូត្រ ទី៥

CS sut.kn.snp.3.05 | ភាគទី ៥៤

(៥. មាយសូត្តំ)

(៤៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅភ្នំគិដ្ឋក្នុង ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ។ គ្រានោះ មាយមាណា បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបបង្គំទូលសំណេះសំណាល ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យគួររីករាយ គួររីករាយហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ មាយមាណា លុះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាទាយក ជាទានបតី អ្នកដឹងនូវពាក្យពេចន៍ (របស់សូម) អ្នកគួរគេសូមបាន ស្វែងរកនូវភោគៈទាំងឡាយ តាមធម៌ លុះខ្ញុំព្រះអង្គស្វែងរកភោគៈទាំងឡាយ តាមធម៌បានហើយ (ក៏យក) នូវភោគៈទាំងឡាយ ដែលបាននិមន្តមកតាមធម៌ សម្រេចមកតាមធម៌នោះ ឲ្យដល់បុគ្គលម្នាក់ខ្លះ ឲ្យដល់បុគ្គលពីរនាក់ខ្លះ ឲ្យដល់បុគ្គល ៣ នាក់ខ្លះ ឲ្យដល់បុគ្គល ៤ នាក់ខ្លះ ឲ្យដល់បុគ្គល ៥ នាក់ខ្លះ ឲ្យដល់បុគ្គល ៦ នាក់ខ្លះ ឲ្យដល់បុគ្គល ៧ នាក់ខ្លះ ឲ្យដល់បុគ្គល ៨ នាក់ខ្លះ ឲ្យដល់បុគ្គល ៩ នាក់ខ្លះ ឲ្យដល់បុគ្គល ១០ នាក់ខ្លះ ឲ្យដល់បុគ្គល ២០ នាក់ខ្លះ ឲ្យដល់បុគ្គល ៣០ នាក់ខ្លះ ឲ្យដល់បុគ្គល ៤០ នាក់ខ្លះ ឲ្យដល់បុគ្គល ៥០ នាក់ខ្លះ ឲ្យដល់បុគ្គលមួយរយនាក់ខ្លះ ឲ្យដល់បុគ្គលច្រើនជាងនោះខ្លះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កាលខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យយ៉ាងនេះ ឬជាយ៉ាងនេះ តើបានបុណ្យច្រើនដែរឬ? ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា អើមាណា កាលបើអ្នកឲ្យយ៉ាងនេះ ឬជាយ៉ាងនេះ រមែងបានបុណ្យច្រើន។ មាយមាណា បើទាយក ទានបតី អ្នកដឹងនូវពាក្យពេចន៍ (របស់សូម) អ្នកគួរគេសូមបាន ដែលស្វែងរកភោគៈទាំងឡាយតាមធម៌ លុះស្វែងរកភោគៈទាំងឡាយ តាមធម៌ហើយ (ក៏យក) ភោគៈទាំងឡាយតាមធម៌ សម្រេចមកតាមធម៌នោះ ឲ្យដល់បុគ្គលម្នាក់ខ្លះ រឺ បេ។ ឲ្យដល់បុគ្គលមួយនាក់ខ្លះ ឲ្យដល់បុគ្គលច្រើនជាងនោះខ្លះ ទាយកនោះ រមែងបានបុណ្យច្រើន។ លំដាប់នោះ មាយមាណា បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថាដូច្នោះថា

(៤៩) ខ្ញុំសូមទូលសូមព្រះគោតម ព្រះអង្គទ្រង់ប្រារបនូវពាក្យពេចន៍ ទ្រង់អាស្រ័យនៅដោយសំពត់កាលាយៈ មិនមានផ្ទះ គ្រាច់ទៅផ្សេងៗ គ្រហស្ថណា ជាម្ចាស់ទាន គួរគេសូមបាន ជាអ្នកត្រូវការដោយបុណ្យ ប្រាថ្នាបុណ្យ កាលឲ្យនូវបាយទឹក ឬជាដល់ពួកជនដទៃក្នុងលោកនេះ ការបូជារបស់បុគ្គលដែលបូជានោះ តើបរិសុទ្ធដូចម្តេច។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) ម្ចាស់មាណា គ្រហស្ថ (ណា) ជាម្ចាស់ទាន គួរគេសូមបាន ជាអ្នកត្រូវការដោយបុណ្យ ប្រាថ្នាបុណ្យ កាលឲ្យនូវបាយ និងទឹក ឬជាដល់ពួកជនដទៃក្នុងលោកនេះ គ្រហស្ថប្រាកដដូច្នោះ គប្បីប្តាប់ទុក្ខិណេយ្យបុគ្គលទាំងឡាយឲ្យត្រេកអរបាន។

(មាយមាណា ក្រាបទូលថា) គ្រហស្ថ (ណា) ជាម្ចាស់ទាន គួរគេសូមបាន ជាអ្នកត្រូវការដោយបុណ្យ ប្រាថ្នាបុណ្យ កាលឲ្យនូវបាយ និងទឹក ឬជាដល់ពួកជនដទៃ ក្នុងលោកនេះ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គប្រាប់នូវទុក្ខិណេយ្យបុគ្គលទាំងឡាយ (របស់គ្រហស្ថនោះ) ចំពោះខ្ញុំព្រះអង្គ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) ពួកជនណា មិនមានចិត្តជាប់ចំពាក់ក្នុងលោក មិនមានកង្វល់ មានកិច្ចសម្រេចហើយ ជាអ្នកគ្រប់គ្រងចិត្ត ក្រាហ្គណ៍ណា ប្រាថ្នារបុណ្យ ហើយបូជា ក្រាហ្គណ៍នោះ គួរបរិច្ចាគទុក្ខិណាទាន ចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ។

ពួកជនណា បានផ្តាច់ចំណង គឺសំយោជនៈទាំងពួង ជាអ្នកបានទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយ មានចិត្តផុតស្រឡះ មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ក្រាហ្គណ៍ណា ប្រាថ្នារបុណ្យ ហើយបូជា ក្រាហ្គណ៍នោះ គប្បីបរិច្ចាគទុក្ខិណាទាន ចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ។

ពួកជនណា ដុតស្រឡះចាកសំយោជនៈទាំងពួង ជាអ្នកទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយ មានចិត្តផុតស្រឡះ មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ក្រាហ្គណ៍គួរបរិច្ចាគទុក្ខិណាទាន ចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ។ (ពួកជនណា) បានលះបង់រាគៈផង ទោសៈផង មោហៈផង មានអាសវៈអស់ហើយ មានមគ្គព្រហ្មចារ្យប្រព្រឹត្តរួចហើយ ក្រាហ្គណ៍គួរបរិច្ចាគទុក្ខិណាទាន ចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ។

ការបិទបាំងទោសខ្លួន និងការប្រកាន់ មិនមាននៅក្នុងពួកជនណាដែលមានអាសវៈអស់ហើយ មានមគ្គព្រហ្មចារ្យប្រព្រឹត្តរួចហើយ ក្រាហ្គណ៍គួរបរិច្ចាគទុក្ខិណាទាន ចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ។

ពួកជនណា ប្រាសចាកសេចក្តីលោភ មិនប្រកាន់ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា មានអាសវៈអស់ហើយ មានមគ្គព្រហ្មចារ្យប្រព្រឹត្តរួចហើយ ក្រាហ្គណ៍គួរបរិច្ចាគទុក្ខិណាទាន ចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ។

ពួកជនណា មិនដល់នូវការធ្លាក់ចុះ ក្នុងគណ្តាទាំងឡាយ មិនប្រកាន់ ហើយឆ្លងអន្លង់បាន ក្រាហ្គណ៍គួរបរិច្ចាគទុក្ខិណាទាន

ចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ។

តណ្ហារបស់ពួកជនណា ដើម្បីរកឃើញមានទៅទៀតក្នុងលោកនេះ ឬលោកខាងមុខណាមួយ មិនមានទេ ព្រាហ្មណ៍គួរបរិច្ចាគទក្ខិណាទាន ចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ។

ពួកជនណា បានលះបង់កាមទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ សង្រួមចិត្តត្រង់ល្អដូចខ្លះ ព្រាហ្មណ៍គួរបរិច្ចាគទក្ខិណាទាន ចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ។

ពួកជនណា ប្រាសចាកភាគៈ មានឥន្ទ្រិយតម្កល់មាំល្អ ដូចព្រះចន្ទ្រដែលផុតស្រឡះចាកវាហុគ្រោះ ព្រាហ្មណ៍គួរបរិច្ចាគទក្ខិណាទាន ចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ។

ពួកជនណា ជាអ្នកស្ងប់ចាកកិលេស ប្រាសចាកភាគៈ មិនមានសេចក្តីក្រោធ គតិរបស់ជនណា មិនមាន ព្រោះលះបង់ (នូវខន្ធ) ក្នុងលោកនេះ ព្រាហ្មណ៍គួរបរិច្ចាគទក្ខិណាទាន ចំពោះជននោះ តាមកាលគួរ។

ពួកជនណា លះបង់ជាតិ និងមរណៈមិនមានសេសសល់ ឆ្លងផុតសេចក្តីរឿងច្រលំបាប់យ៉ាង ព្រាហ្មណ៍គួរបរិច្ចាគទក្ខិណាទានចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ។

ពួកជនណា មានខ្លួនជាទីពឹង គ្រាចំទៅក្នុងលោក មិនមានកង្វល់ ផុតស្រឡះចាកសភាវធម៌ទាំងពួង ព្រាហ្មណ៍គួរបរិច្ចាគទក្ខិណាទាន ចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ។

ពួកជនណា ដឹងក្នុងសភាវធម៌នេះ តាមសេចក្តីពិតថា ជាតិនេះជាដាតិបំផុតហើយ ភពថ្មីមិនមានទៅទៀតឡើយ ព្រាហ្មណ៍គួរបរិច្ចាគទក្ខិណាទាន ចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ។

ជនណាបានដល់នូវទេវ ត្រេកអរក្នុងឈាន ជាអ្នកមានស្មារតី បានសម្រេចនូវសម្ពោធិញ្ញាណ ជាទីពឹងរបស់ជនច្រើន ព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកប្រាថ្នារបុណ្យហើយបូជា ព្រាហ្មណ៍នោះ គួរបរិច្ចាគទក្ខិណាទាន ចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ។

(មាយមាណា ក្រាបបង្គំទូលថា) បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ការក្រាបទូលសូរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនមែនជាការឥតអំពើ ដោយពិត ព្រះអង្គបានសំដែងប្រាបទក្ខិណាយ្យបុគ្គលទាំងឡាយ ចំពោះខ្ញុំព្រះអង្គ ទើបខ្ញុំព្រះអង្គ បានដឹងសេចក្តីនេះ តាមពិត ធម៌ ព្រះអង្គ ទ្រង់ប្រាបពិត យ៉ាងនោះហើយ។

(មាយមាណា ក្រាបទូលថា) គ្រហស្ថ (ណា) ជាម្ចាស់ទាន អ្នកគួរគេសូមបាន ជាអ្នកត្រូវការដោយបុណ្យ ប្រាថ្នានូវបុណ្យ កាលឲ្យបាយ និងទឹក ឬដាច់ដល់ពួកជនដទៃ ក្នុងលោកនេះ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គ ទ្រង់សំដែងប្រាបនូវយញ្ញសម្បទា (របស់គ្រហស្ថនោះ) ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់មាយៈ អ្នកចូររៀបចំ កាលដែលអ្នកឬជា ចូរញ៉ាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងកាលទាំងពួង (ព្រោះ) គ្រឿងយឺញី ជាអារម្មណ៍របស់អ្នកឬជា បុគ្គលដែលបានប្រតិស្ឋាន ក្នុងគ្រឿងយឺញីនេះហើយ រមែងលះបង់នូវទោសបាន លុះបុគ្គលនោះ ប្រាសចាកភាគៈ បន្ទាប់នូវទោសៈហើយ រមែងចំរើននូវមេត្តាចិត្ត មិនមានប្រមាណ ជាបុគ្គលមិនធ្វេសប្រហែសជាទិព្វ អស់យប់ និងថ្ងៃ ផ្សាយនូវមេត្តាចិត្ត មិនមានប្រមាណ ក្នុងទិសទាំងពួង។

(មាយមាណា ក្រាបទូលថា) បុគ្គលដូចម្តេច បរិសុទ្ធ បុគ្គលដូចម្តេច រួច បុគ្គលដូចម្តេច ជាប់នៅ បុគ្គលទៅកាន់ព្រហ្មលោកបាន ដោយហេតុដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ កាលខ្ញុំខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកមិនដឹង ក្រាបទូលសូរហើយ សូមព្រះអង្គទ្រង់សំដែង បពិត្រព្រះអង្គជាព្រហ្ម វ្យុតក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឃើញព្រះអង្គជាបន្ទាល់ហើយ ព្រោះព្រះអង្គពិតជាស្ម័គ្រនឹងព្រហ្មរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គ ទ្រង់មានសេចក្តីរុងរឿង បុគ្គលទៅកាន់ព្រហ្មលោកបាន ដោយប្រការដូចម្តេច។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់មាយៈ) គមាគតពោលថា បុគ្គលណា ឬថានូវយញ្ញសម្បទា ៣ ប្រការ បុគ្គលបែបនោះ ញ៉ាំងពួកទក្ខិណាយ្យបុគ្គល ឲ្យត្រេកអរបាន លុះឬជាយ៉ាងនេះហើយ ជាអ្នកគួរគេសូមបាន ដោយប្រព្រឹត្ត រមែងចូលទៅកាន់ព្រហ្មលោក។

(៥០) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មាយមាណាព័ក្តិបានក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ច្បាស់ពេកណាស់។ បើ ថាជាអ្នកដល់នូវព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ជាសរណៈស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនេះតទៅ។

ចប់ មាយសូត្រ ទី៥។

សភិយសូត្រ ទី៦

(៦. សភិយសុត្តិ)

[៥១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេទ្យវន ជាកលន្ទកនិកាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ។ សម័យនោះឯង ទេវតាជាសាលោហិតិដើម របស់បរិព្វាជក ឈ្មោះសភិយៈ បានសំដែងឡើងនូវប្រស្នាទាំងឡាយថា ម្ចាស់សភិយៈ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណា ដែលអ្នកសូរប្រស្នាទាំងនេះហើយ ឆ្លើយរួច អ្នកត្រូវប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ក្នុងសីលាភកនៃសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍នោះចុះ។ គ្រានោះ សភិយបរិព្វាជក រៀនប្រស្នាទាំងឡាយ ក្នុងសីលាភកនៃគ្រានោះ ទើបចូលទៅរកពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមានពួក មានក្រុម (ប្តេជ្ញាខ្លួនថា ជាសព្វញ្ញសាស្តា) ជាគណាចារ្យ^១ ដែលអ្នកផងធ្លាប់ស្គាល់ ជាអ្នកមានយសៈ^២ ធ្វើនូវកំណង គឺទិដ្ឋិ ដែលជនច្រើនគ្នាសន្មតថា ជាសម្បុរស គឺត្រឈ្មោះប្តេជ្ញាសម្បុរស ឈ្មោះមត្តលិវោសាល ឈ្មោះអធិតកេសម្ពុល ឈ្មោះបក្សទុកច្ចាយនៈ ឈ្មោះសព្វាយវេទ្យដ្ឋបុគ្គ ឈ្មោះនិគ្គន្ធនាដបុត្ត ហើយសូរប្រស្នាទាំងនោះ។ គ្រានោះ លុះត្រូវសភិយបរិព្វាជក សូរប្រស្នាទាំងឡាយ ក៏ឆ្លើយមិនរួច កាលបើឆ្លើយមិនរួច ក៏ធ្វើនូវសេចក្តីក្រោធ ប្រទូស្ត អាភ័អន់ចិត្តឲ្យប្រាកដទៀង រួចក៏សូរត្រឡប់ទៅរកសភិយបរិព្វាជកវិញ។ គ្រានោះ សភិយបរិព្វាជក មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចម្រើនណា ជាអ្នកមានពួក មានក្រុម ជាគណាចារ្យ ដែលអ្នកផងធ្លាប់ស្គាល់ជាអ្នកមានយស ធ្វើនូវកំណង គឺទិដ្ឋិ ដែលជនច្រើនគ្នាសន្មតថា ជាសម្បុរស គឺត្រឈ្មោះប្តេជ្ញាសម្បុរស ឬប្តេជ្ញាសម្បុរស។ ឈ្មោះនិគ្គន្ធនាដបុត្ត សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុះត្រូវអញ្ជូនសូរប្រស្នាទាំងឡាយហើយ ក៏ឆ្លើយមិនរួច កាលបើឆ្លើយមិនរួច

កំផ្លើនរសេចក្តីក្រោធ ប្រទេស អាភ័អន់ចិត្ត ឲ្យប្រាកដឡើង រួចក៏សូរត្រឡប់មករកអញក្នុងប្រសាទាំងនេះវិញ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ត្រឡប់មកកាន់គេទៅដាក់ទាប គឺគេទៅគ្រហស្ថ បរិភោគកាមវិញចុះ។ លំដាប់នោះ សកិយបរិព្វាជក មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតមនេះឯង ក៏ជាអ្នកមានពួក មានក្រម ជាគណៈចារ្យ ដែលអ្នកផងធ្លាប់ស្គាល់ ជាអ្នកមានយស ធ្វើនូវកំណើត គឺទិដ្ឋិ ដែលជនច្រើនគ្នាសន្មតថា ជាសប្បុរសដៃ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ចូលទៅរកព្រះសមណគោតម ហើយសូរស្រឡាទាំងនេះ។ លំដាប់នោះ សកិយបរិព្វាជក មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះទៀតថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចំរើនណា ដែលចាស់គ្រាំគ្រា ជាព្រឹទ្ធាចារ្យ មានអាយុច្រើន សំនេរយូរឆ្នាំមកហើយ មានអាយុក៏ជ្រុលចូលមកក្នុងបច្ច័យហើយ ជាអ្នកខ្ជាប់ខ្ជួន (ក្នុងសមណធម៌) ស្គាល់រាត្រីច្រើន ឬសយូរឃ្លាហើយ ជាអ្នកមានទុក មានក្រម ជាគណៈចារ្យ ដែលអ្នកផងធ្លាប់ស្គាល់ ជាអ្នកមានយស ធ្វើនូវកំណើត គឺទិដ្ឋិ ដែលជនច្រើនគ្នាសន្មតថា ជាសប្បុរស គឺគ្រឿងឈ្នះឬរណកស្សប។ បើ ឈ្នះនិគ្គន្តនាដបត្ត សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះសោត លុះត្រូវអញសូរស្រឡាទាំងឡាយហើយ ក៏ឆ្លើយមិនរួច កាលបើឆ្លើយមិនរួច ក៏ធ្វើនូវសេចក្តីក្រោធ ប្រទេស អាភ័អន់ចិត្តឲ្យប្រាកដឡើង រួចក៏សូរត្រឡប់មករកអញ ក្នុងប្រសាទាំងនេះវិញ។ ចុះព្រះសមណគោតម កាលបើត្រូវអញសូរស្រឡាទាំងនេះហើយ តើនឹងឆ្លើយយ៉ាងណាទៅអើ? ព្រោះថា ព្រះសមណគោតម ក្មេងដោយជាតិផង ថ្មីដោយផ្លុសផង។ លំដាប់នោះ សកិយបរិព្វាជក មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម អញមិនត្រូវមើលងាយ មិនត្រូវប្រោយថា ក្មេងទេ ទោះបីព្រះអង្គជាសមណៈក្មេងកំពិត ប៉ុន្តែព្រះអង្គជាអ្នកមានប្លឺទិច្រើន មានអានុភាពច្រើន។ បើដូច្នោះ គួរតែអញចូលទៅរកព្រះសមណគោតម ហើយសូរស្រឡាទាំងនេះ។ គ្រានោះ សកិយបរិព្វាជក ក៏ឡើយចេញទៅកាន់ចារិក សំដៅទៅក្រុងវេជ្ជគ្រិះ កាលបើដំរើទៅកាន់ចារិកតាមលំដាប់ ក៏បានចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ បដវត្តអេស្ស ជាកលនុភវិសាលន ក្នុងក្រុងវេជ្ជគ្រិះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានពាក្យវិភក្សស្មោះស្មោះ ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យវិភក្សវិភក្ស គួរឲ្យលើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដំសមគួរ។ សកិយបរិព្វាជក លុះអង្គុយក្នុងទីដំសមគួរហើយ បានពោលចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថា

[៥២] (សកិយបរិព្វាជក ពោលថា) ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីក្រៀមឆ្ងល់ សង្ស័យ ទើបមកប៉ុនប៉ងនឹងសូរស្រឡាទាំងឡាយ (ហេតុនេះ) ព្រះអង្គ កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គសូរស្រឡាទាំងឡាយហើយ សូមធ្វើនូវទីបំផុតនៃប្រសាទាំងនោះ សូមព្រះអង្គសំដែងធម៌តាមសមគួរដល់សេចក្តី ជាលំដាប់លំដោយ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យទាន។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សកិយៈ) អ្នកមកអំពីចម្ងាយ ប៉ុនប៉ងនឹងសូរស្រឡាទាំងឡាយ គឺថាគត កាលបើអ្នកសូរស្រឡាទាំងឡាយហើយ និងធ្វើនូវទីបំផុតនៃប្រសាទាំងនោះ គឺថាគតនឹងដោះស្រាយនូវធម៌ដំសមគួរដល់សេចក្តី ជាលំដាប់លំដោយដល់អ្នក។ ម្ចាស់សកិយៈ អ្នកកប់ក្នុងចិត្តចំពោះប្រសាណាមួយ ចូរសូរស្រឡាទាំងនោះ មកគឺថាគតចុះ គឺថាគតនឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃប្រសាទាំងនោះ ។ ដល់អ្នក។

[៥៣] គ្រានោះ សកិយបរិព្វាជក នឹកយ៉ាងនេះថា យីអើ អស្សាប្បណាស់ យីអើ ចំរើក្រណាស់ អញមិនដែលបានសូម្បីត្រឹមតែកម្ម គឺឱកាស ក្នុងសំណាក់នៃសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដៃទេ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ ព្រះសមណគោតម បានធ្វើកម្មគឺឱកាសនោះ ដល់អញហើយ ។ ក៏ត្រេកអរ រីករាយ មានចិត្តអណ្តែតឡើង កើតបីតិសោមនស្ស ហើយសូរស្រឡា និងព្រះមានព្រះភាគ

(សកិយបរិព្វាជក សូរថា) បណ្ឌិតទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលអ្នកបានគុណវិសេសដូចម្តេច ថាជាភិក្ខុ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលអ្នកស្តាប់ម្តាប់ ដោយធម៌ល្អ ដោយហេតុដូចម្តេច បុគ្គលដែលមានខ្លួនទូទាសហើយ ដែលប្រកាសដូចម្តេច អ្នកផងតែងហៅថា ព្រះពុទ្ធ តើដោយប្រកាសដូចម្តេច បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គ កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គសូរហើយ សូមឆ្លើយឲ្យទាន។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សកិយៈ) បុគ្គលណា បានដល់នូវការរំលត់ទុក្ខ ដោយមគ្គដែលខ្លួនបានចំរើនហើយ ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ ហើយលះបង់នូវសេចក្តីវិនាស និងសេចក្តីចំរើន មានមគ្គប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ មានភពថ្មីអស់ហើយ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ជាភិក្ខុ។ បុគ្គលណា ជាអ្នកប្រព័ន្ធជាមួយ ក្នុងអាម្មណ៍ទាំងពួង មានស្មារតី បុគ្គលនោះ មិនបៀតបៀន (សត្វណាមួយ) ក្នុងលោកទាំងពួង ជាអ្នកក្លងអន្លង់រួចហើយ ជាអ្នករម្ងាប់បាប មានចិត្តមិនល្អក៏ ចំបាយ គឺកិលេស មិនដល់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា អ្នកស្តាប់ម្តាប់ដោយល្អ បុគ្គលណា បានចំរើននូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ទាំងខាងក្នុង និងខាងក្រៅ ក្នុងលោកទាំងអស់ ដឹងច្បាស់នូវរលាកនេះ និងលោកដទៃ ទន្ទឹងតែមរណកាល បុគ្គលនោះ មានឥន្ទ្រិយអប់រំហើយ (យ៉ាងនេះ) ឈ្មោះថា មានខ្លួនទូទាសហើយ។ បុគ្គលណា ពិចារណានូវកប្បៈ^{១១} ទាំងអស់ និងសង្សៈ^{១២} ចិត្ត និងបដិសន្ធិទាំងពីរ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលដែលមានធូលី គឺកិលេសទៅប្រាសហើយ អ្នកមិនមានទីទូល គឺកិលេស ស្អាតដោយវិសេស ដល់នូវព្រះនិរ្វាន ជាគ្រឿងក្ស័យនៃជាតិនោះ ថាជាព្រះពុទ្ធ។

[៥៤] គ្រានោះ សកិយបរិព្វាជក មានចិត្តត្រេកអរខ្ពស់ឡើង កើតបីតិសោមនស្ស ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិតព្រះមានព្រះភាគ ហើយសូរស្រឡា និងព្រះមានព្រះភាគគទៅ

(សកិយបរិព្វាជក សូរថា) បណ្ឌិតទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលអ្នកបានគុណវិសេសដូចម្តេច ថាជាព្រាហ្មណ៍ ជាសមណៈ ដោយហេតុដូចម្តេច អ្នកផងតែងហៅថា ជាអ្នកងូតលាង (កិលេស) ដោយប្រកាសដូចម្តេច ហៅថា នាគ តើដោយប្រកាសដូចម្តេច បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គ កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គសូរហើយ សូមឆ្លើយឲ្យទាន។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សកិយៈ) បុគ្គលណា បន្តបង់នូវបាបទាំងពួង ប្រាសចាកមន្តិយ មានចិត្តតាំងនៅល្អ មានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន កន្លងផុតនូវសង្ស័យ មានកិច្ចសម្រេចហើយ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមិនអាស្រ័យ (ដោយគណៈ និងទិដ្ឋិ) ជាអ្នកនឹងផឹង បុគ្គលនោះ គឺថាគតហៅថា ព្រាហ្មណ៍។ បុគ្គលណា រម្ងាប់ (កិលេស ដោយអរិយមគ្គ) លះបណ្ត រឹងបា ប្រាសចាកធូលី គឺកិលេស ដឹងច្បាស់នូវរលាកនេះ និងលោកខាងមុខ ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវជាតិ និងមរណៈ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកនឹងផឹង មានសភាពដូច្នោះ គឺថាគត ហៅថាសមណៈ។ បុគ្គលណា លាងបាបទាំងពួង ទាំងខាងក្នុង និងខាងក្រៅ ក្នុងលោកទាំងមូល មិនដល់នូវកប្បៈ គឺគណៈ និងទិដ្ឋិ ក្នុងពួកទេវតា និងមនុស្ស ដែលគួរដល់កប្បៈ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលនោះថា ជាអ្នកងូតលាងនូវកិលេស។

បុគ្គលណា មិនបានធ្វើបាបណាមួយក្នុងលោក លះបង់នូវគ្រឿងប្រកបសត្វទុកទាំងពួង នូវកិលេសជាគ្រឿងចង មិនដាច់ក្នុងគ្រឿងដាច់ទាំងពួង (មានខន្ធជាដើម) ជាអ្នករួចស្រឡះ បុគ្គលជាអ្នកនឹងផឹង មានសភាពដូច្នោះនោះ គឺថាគតហៅថា នាគ។

[៥៥] គ្រានោះ សកិយបរិព្វាជក។ បើ សូរនូវស្រឡា និងព្រះមានព្រះភាគគទៅ

(សកិយបរិព្វាជក សូរថា) ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលណាថា ជាអ្នកឈ្នះនូវខេត្ត គឺអាយតនៈ ហៅបុគ្គលអ្នកប្រកាសនូវស្រឡា គឺកម្ម ដោយហេតុដូចម្តេច ហៅថា បណ្ឌិត តើដោយហេតុដូចម្តេច ហៅថាមុនី តើដោយហេតុដូចម្តេច បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គ កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គសូរហើយ សូមឆ្លើយឲ្យទាន។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សកិយៈ) បុគ្គលណា ពិចារណានូវខេត្ត គឺអាយតនៈ ទាំងអស់ គឺខេត្តជាទិព្វ ខេត្តជាវបស្សនស្ស ខេត្តជាវបស្សនស្ស រួចស្រឡះចាក់ចំណង (គឺអវិជ្ជា ភវតណ្ហាជាដើម) ជាបួសគល់នៃខេត្ត (ទាំងអស់) បុគ្គលនឹងឆឹង មានសភាពដូច្នោះនោះ ឈ្មោះថា អ្នកឈ្នះនូវខេត្ត គឺអាយតនៈ ព្រោះមានចិត្តទៀងទាត់។ បុគ្គលណា ពិចារណាយើញនូវស្រោម គឺកម្មទាំងអស់ គឺស្រោមជាទិព្វ ជាវបស្សនស្ស និងស្រោមជាវបស្សនស្ស រួចស្រឡះចាក់ចំណង (គឺអវិជ្ជា ភវតណ្ហា ជាដើម) ជាបួសគល់នៃស្រោមទាំងអស់ បុគ្គលនឹងឆឹង មានសភាពដូច្នោះនោះ ឈ្មោះថា អ្នកគ្រប់គ្រងនូវស្រោម គឺកម្ម។ បុគ្គលណា មានបុណ្យស្ថិត ពិចារណាយើញ នូវធម្មជាតិស្ថិត គឺអាយតនៈ ទាំងពីរ ទាំងខាងក្នុងខាងក្រៅ កន្លងនូវធម៌ខ្មៅ និងធម៌ស គឺបាប និងបុណ្យ បុគ្គលនឹងឆឹងមានសភាពដូច្នោះនោះ ឈ្មោះថា ជាបណ្ឌិត។ បុគ្គលណា ដឹងព្យាសធម៌របស់ពួកអសប្បុរស និងសប្បុរស ក្នុងលោកទាំងមូល ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ កន្លងបង់នូវគ្រឿងជាប់ចំពាក់ដោយបណ្តាញ បុគ្គលនោះ គួរទេវតា និងមនុស្សបូជា បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មុនី។

[៥៦] គ្រានោះ សកិយបរិព្វាជក។ លើ។ បានសូរស្រង្គានឹងព្រះមានព្រះភាគ តទៅ

(សកិយបរិព្វាជក សូរថា) បណ្ឌិតទាំងឡាយ ហៅបុគ្គល អ្នកបានគុណវិសេសដូចម្តេច ថាជាអ្នកដល់នូវដេ ហៅថាអ្នកត្រាស់ដឹងតាម តើដោយហេតុដូចម្តេច ហៅថា អ្នកមានព្យាយាម តើដោយប្រការដូចម្តេច ហៅថាអាជាធម្មយ្យ តើព្រោះហេតុដូចម្តេច បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គ កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គសូរហើយ សូមឆ្លើយឲ្យទាន។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សកិយៈ) បុគ្គលណា ពិចារណាយើញនូវទេវទាំងអស់ ដែលជាវេទរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ប្រាសចាកតម្រេក ក្នុងវេទនាទាំងពួង កន្លងបង់នូវវេទទាំងអស់ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ដល់នូវវេទ។

បុគ្គលណា ពិចារណារឿយ ៗ នូវបញ្ចម៌ និងនាមរូប ជាបួសគល់នៃពោត ទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅ រួចស្រឡះចាក់ចំណង គឺអវិជ្ជា ភវតណ្ហាជាដើម ជាបួសគល់នៃពោតទាំងអស់ បុគ្គលអ្នកនឹងឆឹងមានសភាពដូច្នោះនោះហៅថា អ្នកត្រាស់ដឹងតាម។

បុគ្គលណា រៀបចំចាប់ទាំងពួង កន្លងបង់និរយទុក្ខ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា អ្នកមានព្យាយាម បុគ្គលអ្នកមានព្យាយាមមាំ ជាធីរដន (អាចកំចាត់បង់កិលេស ជាដើម) ជាអ្នកនឹងឆឹង មានសភាពដូច្នោះនោះ ហៅថា អ្នកមានព្យាយាម។

បុគ្គលណា គ្រប់គ្រងនូវចំណង (គឺសំយោជនៈ) និងបួសគល់ នៃគ្រឿងជាប់ចំពាក់ ទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅ ជាអ្នករួចស្រឡះចាក់បួសគល់នៃគ្រឿងជាប់ចំពាក់ដោយចំណង (គឺសំយោជនៈ) ទាំងអស់ បុគ្គលអ្នកនឹងឆឹង មានសភាពដូច្នោះនោះ ហៅថាអាជាធម្មយ្យសុរ។

[៥៧] គ្រានោះ សកិយបរិព្វាជក។ លើ។ បានសូរស្រង្គានឹងព្រះមានព្រះភាគ តទៅ

(សកិយបរិព្វាជក សូរថា) បណ្ឌិតទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលអ្នកបាននូវគុណវិសេសដូចម្តេច ថាជាសោតិយបុគ្គល ហៅថា អរិយៈ ដោយហេតុដូចម្តេច ហៅថា អ្នកមានចរណៈ ដោយប្រការដូចម្តេច ហៅថា បរិព្វាជក ព្រោះហេតុដូចម្តេច បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គ កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គសូរហើយ សូមឆ្លើយឲ្យទាន។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សកិយៈ) បុគ្គលណា បានស្តាប់ ហើយដឹងច្បាស់នូវធម៌ទាំងពួង នូវអំពើមានទោស និងមិនមានទោសណាមួយ ក្នុងលោក បណ្ឌិតទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលអ្នកគ្រប់សង្កត់ (ធម៌ជាទីតាំងនៃកិលេស) មិនមានសេចក្តីរៀងឆ្ងល់ រួចស្រឡះ (ចាក់ចំណង គឺកិលេស) មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ក្នុងធម៌ទាំងពួងនោះ ថាជាសោតិយបុគ្គល។

បុគ្គលណា កាត់បង់នូវអាល័យ និងអាល័យៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញ បុគ្គលនោះ មិនចូលទៅកាន់ដំណេកក្នុងគភី បុគ្គលណា បន្ទោបង់នូវសញ្ញា ៣ ប្រការ៖ និងភក់ (គឺកាម) មិនដល់នូវកប្បៈ គឺតណ្ហា និងទិដ្ឋិ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលនោះថា អរិយៈ។

បុគ្គលណា ក្នុងសាសនានេះ បានដល់នូវអរហត្ត ដែលគេគប្បីដល់ ព្រោះចរណ៍ធម៌ទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ បានដឹងធម៌គ្រប់កាលទាំងពួង មិនជាប់នៅក្នុងធម៌ទាំងពួង មានចិត្តរួចស្រឡះហើយ បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីម្នាំងម្នាក់ចិត្ត បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មានចរណ៍ធម៌។

បុគ្គលណា កំចាត់បង់នូវកម្ម ដែលឲ្យផលជាទុក្ខ ទាំងអតីត ទាំងអនាគត ទាំងបច្ចុប្បន្ន ទាំងកម្មជាចន្លោះកណ្តាលនៃកាល ជាអ្នកប្រព្រឹត្តដោយប្រាជ្ញា មួយទៀត គេបាន (លះបង់) មាយា មានៈ លោភៈ កោធៈ និងធ្វើនាមរូប ឲ្យមានទីបំផុត បណ្ឌិតទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលអ្នកដល់នូវគុណសម្បត្តិ ដែលគេគប្បីដល់នោះថា ជាបរិព្វាជក។

[៥៨] គ្រានោះ សកិយបរិព្វាជក ត្រេកអររីករាយចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកមានចិត្តត្រេកអរ មានចិត្តអណ្តែតឡើង រីករាយ កើតចិត្ត និងសោមនស្ស ហើយព្រាកចាក់អាសនៈ ធ្វើឧត្តកសង្គៈ រឿងស្មោះម្ល៉ាង ប្រណម្យអពល្លចំពោះព្រះមានព្រះភាគ សរសើរព្រះមានព្រះភាគ ចំពោះព្រះភក្ត្រ ដោយគាថាទាំងឡាយដ៏សមគួរថា

បពិត្រព្រះអង្គ ជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាស្មើដោយផែនដី ទិដ្ឋិទាំងឡាយ ៣ ណា និងទិដ្ឋិទាំងឡាយ ៦០ ណា ដែលអាស្រ័យនៅដោយវាទស្ត្រីរបស់សមណៈ (ជាអន្តរគ្រឹះ) អាស្រ័យនៅនឹងពាក្យ (ថាស្ត្រី - បុរស) និងសញ្ញា (ខុសរបស់មនុស្សពាណ) ជាក់លាក់ ជាទីចុះរបស់សត្វ ព្រះមានព្រះភាគ បានកំចាត់ចោល (នូវទិដ្ឋិទាំងនោះ) បានកន្លងផុតនូវដំងើត គឺឱយៈ។ ព្រះអង្គជាអ្នកដល់នូវទីបំផុត ជាអ្នកដល់នូវត្រើយនៃទុក្ខ គឺព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គជាអរហន្ត (សម្មាសម្ពុទ្ធ) ខ្ញុំព្រះអង្គសំគាល់ព្រះអង្គថា ជាព្រះខិណ្ឌុស្រព ព្រះអង្គមានសេចក្តីរៀងរឿង មានយោបល់ មានប្រាជ្ញាច្រើន ធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ បានចម្រើនខ្ញុំព្រះអង្គ (ចាក់សេចក្តីសង្ស័យ)។

ព្រះអង្គប្រាបនូវសេចក្តីសង្ស័យណា ដែលខ្ញុំព្រះអង្គសង្ស័យហើយ បានចម្រើនខ្ញុំព្រះអង្គ ឲ្យរួចចាកសង្ស័យ (នោះ) (បពិត្រព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រាជ្ញ) ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គ ជាអ្នកដល់នូវគុណសម្បត្តិ ដែលគួរដល់ ដោយគន្លងនៃអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ព្រះអង្គជាអាទិទិព្វពង្ស មិនរឹងក្តឹង ជាអ្នកកស្លតបុគ្គល។ សេចក្តីសង្ស័យណា របស់ខ្ញុំ មានមកក្នុងកាលមុន ព្រះអង្គជាអ្នកមានចិត្ត បានដោះស្រាយហើយ នូវសេចក្តីសង្ស័យរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ត្រាស់ដឹងហើយដោយពិត ព្រះអង្គមិនមាននិរវណៈទាំងឡាយឡើយ។

សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ទាំងអស់ ដែលព្រះអង្គកំចាត់បង់ហើយ បានធ្វើឲ្យជ្រះស្រឡះហើយ ព្រះអង្គជាបុគ្គលត្រជាក់ ដល់នូវការទូន្មានអន្តិយ មានប្រាជ្ញា មានព្យាយាម ដោយទៀងទាត់។

កាលព្រះអង្គ ជាមហាវិបុលសិរីប្រសើរក្រៃលែងនោះ កំពុងសំដែង ពួកទេវតាទាំងពួង រមែងអនុមោទនា ទាំងទេវតាពីរពួក គឺនាទះ និងបព្វតៈ ក៏អនុមោទនា។

បពិត្រព្រះអង្គ ជាបុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមនមស្ការព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គជាបុរសឧត្តម ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមនមស្ការព្រះអង្គ ព្រះអង្គមិនមានបុគ្គលប្រៀបដូចក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក។

ព្រះអង្គជាអ្នកត្រាស់ដឹង ព្រះអង្គជាសាស្តាចារ្យ ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ គ្របសង្កត់នូវមារ (ទាំងបួន) ព្រះអង្គកាត់បង់នូវអនុសយក្តិលេស ឆ្លងបាននោះ។

ព្រះអង្គបានកន្លងឧបទិហើយ ព្រះអង្គបានទំលាយអាសវៈហើយ ព្រះអង្គជាបុគ្គលដូចសីហៈ មិនមានឧបាទាន បានលះភ័យ និងសេចក្តីស្អប់ស្អែងហើយ។

ផ្កាល្អកសិដ៍ល្អ មិនជាប់ក្នុងទឹក យ៉ាងណាមិញ ព្រះអង្គមិនជាប់ក្នុងអំពើទាំងពីរ គឺបណ្តា និងបាប ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រះអង្គជាវិបុលសិរី សូមព្រះអង្គសណ្តកព្រះបាទ សភីយបរិព្រាជក ថ្វាយបង្គំ (ព្រះបាទ) ព្រះសោក្ខា។

[៥] ត្រា នោះ សភីយបរិព្រាជក ឱនសិរ្សៈ ទៀបព្រះបាទទាំងគូ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយសរសើរព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ យ៉ាងនេះ (ក្តីច្បាស់ណាស់) ដូចជាគេធ្លាប់របស់ដែលផ្កាបចុះ ពុំនោះ ដូចជាគេចើកបង្ហាញ របស់ដែលកំបាំង ពុំនោះសោត ដូចជាគេប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នករង្វេងទិស ឬក៏ដូចជាគេទ្រោលប្រទេសប្រេង បំភ្លឺក្នុងទីងងឹត ឲ្យមនុស្សមានចក្ខុ មើលឃើញនូវបទាំងឡាយបាន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាសរណៈ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ គួរបានបព្វដ្ឋា គួរបានឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ។ ម្ចាស់សភីយៈ អ្នកណា ធ្លាប់ជាអនុវិទ្យា ប្រាថ្នាបព្វដ្ឋា ប្រាថ្នាឧបសម្បទា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ អ្នកនោះនៅបរិវាសអស់ ៥ ខែសិន លុះអំណើៈ ៥ ខែ ហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកមានចិត្តប្រោសប្រាណ ទើបញ្ជាំងបុគ្គលអ្នកនៅបរិវាសហើយ ឲ្យបព្វដ្ឋា ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បីឲ្យបានជាភិក្ខុ តែថាសេចក្តីផ្សេងនៃបុគ្គលក្នុងកិច្ចបរិវាសនោះ គឺថាគតដឹងច្បាស់ហើយ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើពួកជនដែលធ្លាប់ជាអនុវិទ្យា ប្រាថ្នាបព្វដ្ឋា ប្រាថ្នាឧបសម្បទា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ នៅបរិវាសអស់ ៥ ខែសិន លុះអំណើៈ ៥ ខែហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកមានចិត្តប្រោសប្រាណ ញ៉ាំងពួកកុលបុគ្គលអ្នកនៅបរិវាសហើយ ឲ្យបព្វដ្ឋា ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បីឲ្យបានជាភិក្ខុ។ ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមនៅបរិវាសអស់ ៥ ឆ្នាំ លុះកន្លង ៥ ឆ្នាំហើយ សេចក្តីក្នុងទំនៀម អ្នកមានចិត្តប្រោសប្រាណ ញ៉ាំងខ្ញុំព្រះអង្គអ្នកនៅបរិវាសហើយ ឲ្យបព្វដ្ឋា ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បីឲ្យបានជាភិក្ខុ។ សភីយបរិព្រាជក ក៏បានបព្វដ្ឋា បានឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ។ ព្រះសភីយៈដ៏មានអាយុ បានឧបសម្បទា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង មិនធ្វេសប្រហែស មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តស្ងប់ចម្រើន (កាន់ព្រះនិព្វាន) កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួស ដោយត្រឹមត្រូវ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន (លោក) ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវអនុត្តរធម៌នោះ មានព្រហ្មចរិយធម៌ជាទីបំផុត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរបស់ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានដឹងថា ជាភិក្ខុសំដែងហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញ ប្រព្រឹត្តចប់ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ បានធ្វើចប់ហើយ មិត្តការិនៃកិច្ចដ៏ទៃ ឬព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡាសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ សភីយៈដ៏មានអាយុ បានជាព្រះអង្គជាវិបុលសិរី ១ អង្គដែរ។

ចប់ សភីយសូត្រ ទី៦។

សេសសូត្រ ទី៧

(៧. សេសសូត្តិ)

[៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ចារិក ក្នុងអង្គត្តាបជនបទ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប គឺភិក្ខុមួយពាន់ពីររយហាសិប (១២៥០) យ៉ាងសំដៅទៅនិគមបណ្តុះអាបណៈ របស់ពួកអ្នកអង្គត្តាបជនបទ។ កេណិយដដិល បានពង្សនិយាយថា ព្រះសមណគោតម ជាសក្យបុត្រ ចេញចាកសក្យត្រកូល ទ្រង់ព្រះផ្នួស កំពុងធ្វើពុទ្ធដំណើរមកកាន់ចារិក ក្នុងអង្គត្តាបជនបទ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប គឺភិក្ខុមួយពាន់ពីររយហាសិប មកដល់និគមបណ្តុះអាបណៈហើយ។ ភិក្ខុសព្វដ៏ពិរោះ របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ ពុទ្ធខ្លាយស្ទុះសាយយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគនោះ ព្រះអង្គប្រាបចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវញេញធម៌ទាំងពួងដោយប្រពៃ ចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គបរិច្ចាណដោយវិជ្ជា និងចរណៈ គឺសេចក្តីចេះដឹង និងក្រិក្ស ដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត ព្រះអង្គមានដំណើរល្អទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គប្រាបចាកសង្ខារនូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា រកបុគ្គលណាមួយប្រើគ្នាន ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាននូវបុរស ដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងនូវសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត ព្រះមានព្រះភាគនោះ ព្រះអង្គ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយព្រះអង្គ ហើយញ៉ាំងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារណក ព្រហ្មលោក ញ៉ាំងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណប្រាហ្មណ ទាំងមនុស្សជាសូមតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ឲ្យត្រាស់ដឹងផង ព្រះអង្គទ្រង់សំដែងធម៌ ចំពោះបទដើម បទកណ្តាល និងបទចុង ព្រះអង្គប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ត និងល្បព្វានៈ ពេញបរិច្ចាណ បរិសុទ្ធទាំងអស់ ក៏ដំណើរបានឃើញ បានដូចនឹងព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនោះ ជាការប្រពៃពេក។ ត្រា នោះ កេណិយដដិល ចូលសំដៅទៅត្រង់ទីដែលព្រះមានព្រះភាគគង់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ លុះកេណិយដដិល អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងពន្យល់ណែនាំ ធ្វើឲ្យអាចហ្មាន ឲ្យរីករាយដោយធម៌ក្នុងក្រុម។ លំដាប់នោះ កេណិយដដិល ដែលព្រះមានព្រះភាគ ពន្យល់ណែនាំ ធ្វើឲ្យអាចហ្មាន ឲ្យរីករាយដោយធម៌ក្នុងក្រុមហើយ ក៏ប្រាបចូលនិមន្តព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលចង្ហាន់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គក្នុងថ្ងៃស្អែក ឲ្យទាន។

[៦១] កាលដែលកេណិយដដិល ប្រាបចូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់នឹងកេណិយដដិលដូច្នោះថា ម្ចាស់កេណិយៈ ភិក្ខុសង្ឃច្រើនណាស់ គឺភិក្ខុមួយពាន់ពីររយហាសិប អ្នកសោត ក៏ធ្លាប់ជ្រុះថ្នាក់ពួកព្រហ្មណ៍ហើយ។ កេណិយដដិល ទទួលព្រះមានព្រះភាគ អស់វារៈពីរដង យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប គឺភិក្ខុមួយពាន់ពីររយហាសិប ខ្ញុំព្រះអង្គសោត ជាអ្នកធ្លាប់ជ្រុះថ្នាក់ពួកព្រហ្មណ៍កំពិកមែន តែថា សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលចង្ហាន់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គក្នុងថ្ងៃស្អែកឲ្យទាន។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងកេណិយដដិលអស់វារៈពីរដងយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់កេណិយៈ ភិក្ខុសង្ឃច្រើន គឺភិក្ខុមួយពាន់ពីររយហាសិប អ្នកសោត អ្នកជាធ្លាប់ជ្រុះថ្នាក់ពួកព្រហ្មណ៍ហើយ។ កេណិយដដិល

ទូលព្រះមានព្រះភាគអស់ទាំង ២ ដងយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប គឺភិក្ខុមួយពាន់ពីររយហាសិបខ្ញុំព្រះអង្គសោត ជាអ្នកធ្លាប់ជ្រះថ្លាក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍កំពតមែន តែថា សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រមាថភិក្ខុសង្ឃ ទទួលចង្ហាន់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គក្នុងថ្ងៃស្អែកឲ្យទាន។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលនិមន្តដោយគុណភាព។ លំដាប់នោះ កេណីយជដល ដឹងច្បាស់នូវការទទួលនិមន្តរបស់ខ្ញុំព្រះមានព្រះភាគហើយ ក៏ព្រោកចាកអាសនៈ ចូលសំដៅទៅត្រង់អាស្រ័យរបស់ខ្លួន លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ប្រាប់ពួកមិត្រអមាគ្យ និងញាតិសាលោហិតថា ពួកមិត្រអមាគ្យ និងញាតិសាលោហិតដ៏ចម្រើន ចូរស្តាប់ពាក្យខ្ញុំ ព្រោះខ្ញុំបាននិមន្តព្រះសមណគោតម ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ដើម្បីចង្ហាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវជួយធ្វើការខ្ជួលខ្ជាយដោយកាយដល់ខ្ញុំ។ ពួកមិត្រអមាគ្យ និងញាតិសាលោហិតរបស់កេណីយជដល ក៏ទទួលស្តាប់ពាក្យកេណីយជដលថា អើលោក ពួកខ្លះដឹកចង្ហាន់ ដឹកគុក ពួកខ្លះពុះមស ពួកខ្លះលាងភាជន ពួកខ្លះដម្កល់ពាងទឹក ពួកខ្លះស្រាប់ពាក្យនេះ ឯកេណីយជដល ក៏ចាត់ចែងបារាំ ដោយខ្លួនឯង។

[២២] សមមីយនោះឯង លេសព្រាហ្មណ៍ នៅអាស្រ័យក្នុងនិគមលេ្មោះអាមណៈ ជាអ្នកដល់នូវត្រើយនៃវេទ ៣

ព្រមទាំងគម្ពីរលេ្មោះនិយណ្ឌ និងគម្ពីរលេ្មោះកេដុកៈ និងអំកូរឃ្យកេទ មានគម្ពីរលេ្មោះគិបាស ជាគិបៈ ៥ ជាអ្នករៀននូវវេទ ចេះព្យាករណ៍ មិនទើសទាល់ ក្នុងលោកាយតសាស្ត្រ និងមហាបុរិសលក្ខណសាស្ត្រ បង្រៀនមន្តទាំងឡាយ ដល់មាណពិរិយនាក់។ សមមីយនោះឯង កេណីយជដល ក៏ជាអ្នកធ្លាប់ជ្រះថ្លា ក្នុងសេសព្រាហ្មណ៍ដែរ។ គ្រានោះឯង សេសព្រាហ្មណ៍ មានមាណពិរិយចោមពោម ក្រាច់ដើរទៅគមសម្រាកស្ងប់ រៀបចំចូលសំដៅទៅត្រង់អាស្រ័យកេណីយជដល។ សេសព្រាហ្មណ៍ បានឃើញមន្តសុទ្ធព្រះពុទ្ធ កំពុងដឹកចង្ហាន់ ដឹកគុក រៀបអាស្រ័យកេណីយជដល។ មន្តសុទ្ធព្រះពុទ្ធ កំពុងក្រាលអាសនៈ ទាំងកេណីយជដល ក៏កំពុងចាត់ចែងបារាំដោយខ្លួនឯង រយៈពេលហើយ ក៏សួរកេណីយជដលយ៉ាងនេះថា កេណីយៈដ៏ចម្រើន នឹងមានភិក្ខុអាកាហៈ ឬរិក្ខុហៈ ឬរៀបចំមហាយិញ ឬក៏អង្កេញព្រះពុទ្ធមិត្តអាសនៈ មាគធសេនិយ ព្រមទាំងពួកពល ដើម្បីដល់លៀងក្នុងថ្ងៃស្អែកឬថ្ងៃស្អែកឬថ្ងៃ បពិត្រសេសព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន អាត្មាមិនកាន់កិច្ចអាហារៈ មិនមានកិច្ចរិក្ខុហៈទេ ទាំងមិនបានអង្កេញព្រះពុទ្ធមិត្តអាសនៈ មាគធសេនិយៈ ព្រមទាំងពួកពល ដើម្បីដល់លៀងក្នុងថ្ងៃស្អែកទេ។ ប៉ុន្តែអាត្មាមានការរៀបចំមហាយិញ ព្រះសមណគោតម ជាសក្យបុត្រ ចេញចាកសក្យក្រុលយ ទ្រង់ព្រះផ្នួស ធ្វើពុទ្ធដំណើរមកកាន់ចារិកក្នុងអង្គត្តបជនបទ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃជាច្រើនរូប គឺភិក្ខុមួយពាន់ពីររយហាសិប យ៉ាងមកដល់អាមណនិគមហើយ ក៏ក្តីសង្ឃដំពឹងពោះ របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ ពុទ្ធខ្លាយ សុះសាយយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគនោះ។ មេ្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងនូវសច្ចមម៌ ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត។ អាត្មាបាននិមន្តព្រះសមណគោតមនោះ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ដើម្បីចង្ហាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក។ បពិត្រកេណីយៈដ៏ចម្រើន លោកនិយាយថា ព្រះពុទ្ធម្យ។ ម្ចាស់សេសព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន អាត្មានិយាយថា ព្រះពុទ្ធ។ គ្រានោះ សេសព្រាហ្មណ៍ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សំឡេងគិកកងថា ពុទ្ធៈនេះ គេរកបានដោយត្រកូលលោក។ មហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ មានមកហើយ ក្នុងមន្តទាំងឡាយរបស់យើង មហាបុរិស ដែលប្រកបដោយមហាបុរិសលក្ខណៈទាំងនោះ រមែងមានគតិពីរយ៉ាង មិនប្លែកអំពីនេះទេ គឺនៅគ្រប់គ្រងចុះ និងបានជាស្តេចព្រាហ្មណ៍ ព្រះអង្គជាធម្មតាម្តាយ ជាសក្យម្តាយ លើផែនដី ៥ មានសមុទ្រទេវ ៥ ជាទីបំផុត មានផែនដីនេះខាងត្បូង និងខាងក្រៅ ដល់នូវភាពម៉ាយមន្តជនបទ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវត្ថុនេះ ៧ ប្រការ ឯវត្ថុនេះ ៧ ប្រការរបស់ស្តេចព្រាហ្មណ៍នោះ គឺចក្ខុវត្ថុនេះ ១ ហត្ថុវត្ថុនេះ ១ អស្សុវត្ថុនេះ ១ ម្រាបវត្ថុនេះ ១ ភ្នំវត្ថុនេះ ១ គបាបតិវត្ថុនេះ ១ បរិយាយវត្ថុនេះ ១ រូបវត្ថុនេះ ៧ ប្រការ ឯស្តេចព្រាហ្មណ៍នោះ មានព្រះរាជបុត្រច្រើនពាន់ ប្រកបដោយជានិច្ចថ្លា សុទ្ធសឹងតែក្តៅក្តាយ មានរូបដោយល្អ មាចសង្កត់សង្កិននូវសេនាបសស្តេចដទៃទាន។ ស្តេចច្រកត្តិនោះ ទ្រង់ត្រួតត្រាគ្រប់គ្រងផែនដីនេះ មាននាគរជាប្រើប្រទល់ដោយធម៌ មិនបាច់ប្រើអាជ្ញា មិនបាច់ប្រើគ្រឿងសស្ត្រាវុធ (នេះ ១)។ ប្រសិនបើចេញចាកកងដំណាក់ ទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស នឹងបានជាអវហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងលោក មានដម្បូលផ្លូវ គឺកិលេសបំបែកហើយ (១)។ សេសព្រាហ្មណ៍បានសួរថា ម្ចាស់កេណីយៈដ៏ចម្រើន ចុះត្បូរនេះ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ជាអវហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គឯងនៅក្នុងទីណា។

[២៣] សេសព្រាហ្មណ៍ និយាយយ៉ាងនេះ កេណីយជដល ក៏ផ្តួងដៃខាងស្តាំនិយាយនឹងសេសព្រាហ្មណ៍យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សេសព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន ដូរនៃព្រះខៀវ ៗ នុះ មានក្នុងចំណែកទិសណា (ព្រះអង្គគង់ក្នុងចំណែកទិសនោះ)។ លំដាប់នោះ សេសព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមាណព ៣០០ នាក់ ចូលសំដៅទៅត្រង់កន្លែងដែលព្រះមានព្រះភាគឯង។ លំដាប់នោះ សេសព្រាហ្មណ៍ ប្រាប់ពួកមាណពទាំងនោះថា អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ចូរនិយាយគ្នាតិច ៗ ចូរដើរជាដើងជិតជើង (ដើរសន្សឹម) ព្រោះលោកដ៏ចម្រើនទាំងនោះ មកអំពីចម្ងាយ ដើរតែម្នាក់ឯង ដូចសិបៈ ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ទម្រាមព្រះប្រិក្សានឹងព្រះសមណគោតមសិន ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំស្តាប់សំដីអញត្រង់ចន្លោះ ៗ ឡើយ អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ចូររង់ចាំនូវទីបំផុតនៃពាក្យអញសិន។ លំដាប់នោះ សេសព្រាហ្មណ៍ ចូលសំដៅទៅត្រង់កន្លែងដែលព្រះមានព្រះភាគឯង លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ដើរសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ សេសព្រាហ្មណ៍ លុះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពិនិត្យក្នុងមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ ក្នុងព្រះកាយរបស់ព្រះមានព្រះភាគ។ សេសព្រាហ្មណ៍ បានឃើញនូវមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ ក្នុងព្រះកាយរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយច្រើន លើកលែងតែមហាបុរិសលក្ខណៈពីរប្រការ ក៏សង្ស័យរៀងឆ្ងល់ មិនចុះចិត្តស្ងប់ មិនយល់ច្បាស់ ក្នុងមហាបុរិសលក្ខណៈ ២ ប្រការ គឺវត្ថុគុយប្រទេស ដែលស្រោបដោយស្រោម ១ ព្រះជិដ្ឋិល្លូនៃល្វ ១។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះគម្ពីរយ៉ាងនេះថា សេសព្រាហ្មណ៍ ឃើញតែមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ របស់គឺឋិត ដោយច្រើន លើកលែងតែមហាបុរិសលក្ខណៈ ២ ប្រការ ក៏សង្ស័យរៀងឆ្ងល់ មិនចុះចិត្តស្ងប់ មិនយល់ច្បាស់ ក្នុងមហាបុរិសលក្ខណៈ ២ ប្រការ គឺវត្ថុគុយប្រទេស ដែលស្រោបដោយស្រោម ១ ព្រះជិដ្ឋិល្លូនៃល្វ ១។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះជិដ្ឋិល្លូនៃល្វ ដែលគាត់តែងដោយបូជី មានទំនងល្មមឲ្យសេសព្រាហ្មណ៍ឃើញបាននូវគុយប្រទេស ដែលស្រោបដោយស្រោមរបស់ព្រះអង្គ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់លៀនព្រះជិដ្ឋិ ហើយប្រសើកតាមនូវនៃព្រះកាយទាំងពីរដង មហាបុរិសលក្ខណៈនៃព្រះនាសិកទាំងពីរដង ច្របាច់នូវមាណ នៃនាសិកទាំងអស់ដោយព្រះជិដ្ឋិដង។ លំដាប់នោះ សេសព្រាហ្មណ៍ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម ប្រកបដោយមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ គ្រប់គ្រាន់ មិនមែនមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ ប៉ុន្តែពួកមិនទាន់ស្គាល់ នូវលោកថា ជាព្រះពុទ្ធ ឬមិនមែនព្រះពុទ្ធ។ ប៉ុន្តែអញបានឮពាក្យរបស់ព្រាហ្មណ៍ចាស់ទុំ មានអាយុច្រើន ជាអាចារ្យ ប្រធានលើអាចារ្យ និយាយថា ពួកជនណា ជាអវហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដែមានព្រះភាគ ពួកជននោះ កាលបើត្រូវគេផ្លែងគុណដោយរបស់ខ្លួន រមែងសំដឹងខ្លួនឲ្យព្រាកដ លើដួងច្រាះ គួរតែអញសរសើរក្នុងទីចំពោះព្រះគុក្រ ដោយសារប្បុរាគាថា។ លំដាប់នោះ ព្រះសេសព្រាហ្មណ៍ សរសើរព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងទីចំពោះព្រះគុក្រ ដោយសារប្បុរាគាថា ដូច្នេះថា

ព្រះអង្គជាបុគ្គលមានព្រះកាយបរិបូណ៌ មានពន្លឺសរិះល្អ មានព្រះជាតិល្អ^{២១} មានការមៀងមើលល្អ^{២២} ព្រះមានព្រះភាគ មានសម្បុរដូចជាមាស មានព្រះទាហៈ សសុទ្ធ មានព្យាយាម ព្រោះថាមហាបុរិសលក្ខណៈទាំងអស់នោះ មានប្រាកដក្នុងព្រះកាយរបស់ព្រះអង្គ ដែលជាជនមានកំណើតណា។ ព្រះអង្គមានព្រះនេត្រថ្លា មានព្រះភក្តីល្អ មានព្រះកាយសមម្បុរ (ទាំងកម្ពស់ និងទំហំ) មានព្រះស្រីក្រវី មានស្បែងរៀង ក្នុងកណ្តាលនៃពួកសមណៈ ដូចព្រះអាទិត្យ។ ព្រះអង្គ ជាភិក្ខុអ្នកមៀងមើលល្អ ព្រះគតេត្តិថ្លាដូចមាស ប្រយោជន៍ដ៏យ៉ាងណាជាសមណៈដល់ព្រះអង្គ ដែលមានសម្បុរដ៏ឧត្តមយ៉ាងនេះ។

ព្រះអង្គត្រូវជាស្តេចច្រកត្រីដូចជាឧសភក្កក្នុងចុង ជាពស្សៈលើផែនដី ប្រដាប់ដោយទ្វីប ៤ មានសមុទ្រទាំង ៤ ជាទីបំផុត មានជ័យជំនះ ទាំងខាងក្នុង និងខាងក្រៅ ជាពស្សៈរបស់ជម្ពូទ្វីប ក្រប្រទាំងឡាយ ជាស្តេចបំរើចុះចូលព្រះអង្គ បរិព្រព្រះគោតម ព្រះអង្គជាស្តេចដែលពួកស្តេចគោរពបូជា ជាដីជាងពួកមនុស្ស សូមសោយរាជ្យទៅឃ្លា។

[២៤] (ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) ម្ចាស់សេលៈ តថាគតជាស្តេចធម្មរាជ ជាបុគ្គលប្រសើរ ញ៉ាំងចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយធម៌ ជាចក្រដែលអ្នកណាមួយឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបាន។

(សេលព្រាហ្មណ៍ និយាយថា) ព្រះអង្គប្តេជ្ញាជាព្រះសម្ពុទ្ធ ជាធម្មរាជ ជាបុគ្គលប្រសើរ បរិព្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គត្រាស់ថា តថាគតញ៉ាំងចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយធម៌ចុះ សាវ័កណា ជាសេនាបតី ជាអ្នកប្រព្រឹត្តតាមព្រះសាស្ត្រដ៏ចម្រើន សាវ័កណា ញ៉ាំងធម្មចក្រជាភ្នំដំណែលរបស់ព្រះអង្គនេះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សេលៈ) សាវ័កបុគ្គ ជាអនុជាត ញ៉ាំងធម្មចក្រ ជាចក្រដ៏ប្រសើរ ដែលតថាគតឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ (នោះ) ឲ្យប្រព្រឹត្តតាមតថាគត។ វិជ្ជា និងវិមុត្តិដែលគប្បីដឹងច្បាស់ តថាគតដឹងច្បាស់ហើយ មគ្គសច្ចដែលគប្បីចម្រើន តថាគតដឹងចម្រើនហើយ សមុទ្ធយសច្ចដែលគប្បីលះ តថាគតលះបង់ហើយ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះព្រះគោតមនោះ ទើបតថាគត ឈ្មោះថាពុទ្ធៈ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកច្នៃកំចាត់សេចក្តីសង្ស័យ ច្នៃជឿស៊ប់ចំពោះតថាគតចុះ ការបានជួបប្រទះនិងព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយរៀប ៗ ជាការបានដោយក្រ។

ការកើតឡើងនៃព្រះសម្ពុទ្ធក្នុងលោករៀប ៗ ជាការបានដោយក្រ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ តថាគតនោះ ជាអ្នកត្រាស់ដឹង ជាអ្នកកាត់នូវនរ គឺកាត់ទិក្ខុលេស ជាបុគ្គលប្រសើរ។

តថាគត ជាបុគ្គលប្រសើរ កន្លងនូវសេចក្តីប្រៀបដ្ឋិន ញ៉ាំងនូវមារសេនា ឥតមានភ័យអំពីទីណាឡើយ រមែងរីករាយ ព្រោះបានធ្វើសត្រូវទាំងអស់ ឲ្យលុះក្នុងអំណាច។

(សេលព្រាហ្មណ៍ និយាយថា) ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ព្រះពុទ្ធអ្នកមានចក្ខុ ទ្រង់កាត់នូវនរ គឺកាត់ទិក្ខុលេស ជាមហាវិបុល ដូចជាសំហះបន្តីក្នុងព្រៃ សំដែងយ៉ាងណា អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់នូវពាក្យនេះ យ៉ាងនោះចុះ។

បុគ្គលណា ឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរ កន្លងនូវសេចក្តីប្រៀបដ្ឋិន ញ៉ាំងនូវមារសេនា ហើយមិនគប្បីជ្រះថ្លា សូម្បីកណ្តាកិដ្ឋានកិដ្ឋាន (ជនកើតក្នុងត្រកូលថោកទាប មានត្រកូលចណ្ឌាលជាដើម ក៏ជ្រះថ្លាដែរ)។

អ្នកណាចង់ (បូស) ចូរមកតាមខ្ញុំ អ្នកណាមិនចង់ ចូរទៅឃ្លាចុះ ខ្ញុំនឹងបូសក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធ មានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ក្នុងទីនេះ។ (ពួកមាណព និយាយថា) បើលោកដ៏ចម្រើនកាត់ចិត្តនឹងសាសនា របស់ព្រះសម្ពុទ្ធយ៉ាងនេះ ពួកយើងក៏នឹងបូសក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធ មានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរដែរ។

(សេលព្រាហ្មណ៍ និយាយថា) ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំង ៣ យនក់ទាំងនេះ ប្រណម្យអញ្ជាស់ សូម (ផ្នួស) បរិព្រព្រះមានព្រះភាគ ពួកយើងនឹងប្រព្រឹត្តប្រាប្បក្នុងសំណាក់ព្រះអង្គ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សេលៈ) បព្វជ្ជារបស់កុលបុគ្គ អ្នកមិនធ្វើសប្បហែស កាលសិក្សាជាគុណជាតិ មិនឥតអំពើក្នុងព្រហ្មចរិយធម៌ណា ព្រហ្មចរិយធម៌នោះ តថាគត សំដែងទុកល្អហើយ ជាគុណឲ្យផលជាក់ច្បាស់ មិនកំណត់កាល។

[២៥] សេលព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងបរិស័ទ ក៏បានបព្វជ្ជា បានឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ។ លំដាប់នោះ លុះកន្លងរាត្រីនោះហើយ កេណិយជដិល ក៏ឲ្យកាត់តែងខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ធ្មត់ផ្អង ក្នុងអាស្រមរបស់ខ្លួន ហើយឲ្យក្រាបទូលភក្តីកាលដល់ព្រះមានព្រះភាគថា បរិព្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កាលគួរហើយ ភក្តីសម្រេចហើយ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ ចិរី ក្នុងបព្វណ្ណសម័យ ហើយទ្រង់យាងសំដៅចូលទៅអាស្រមកេណិយជដិល លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេត្រាលថាយ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ។ គ្រានោះ កេណិយជដិល បានអង្គុសភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ធ្មត់ផ្អង ដោយដៃខ្លួនឯង ឲ្យផ្អែកស្តុបស្តុល ទាល់តែហាមឃាត់។ លំដាប់នោះ កេណិយជដិល (បានចូលទៅកាល) ព្រះមានព្រះភាគ ដែលទ្រង់សោយភក្តីរួចហើយ មានព្រះហស្ត ដាក់ចេញពីបាត្រហើយ រួចក៏កាន់យកអាសនៈ ១ ដ៏ទាប អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ កាលដែលកេណិយជដិល អង្គុយស៊ប់ក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុមោទនាដោយគាថាទាំងនេះថា

ការបូជាទាំងឡាយ មានការបូជាភ្លើងជាប្រធាន គម្ពីរសាវ័ក្តិសាស្ត្រជាប្រធាន នៃគម្ពីរធនុស្សៈ ព្រះរាជាជាប្រធាននៃមនុស្សទាំងឡាយ សាគរជាប្រធាននៃទន្លេទន្លាំងទាំងឡាយ។ ព្រះចន្ទជាប្រធាននៃផ្កាយទាំងឡាយ ព្រះអាទិត្យជាប្រធាននៃកំដៅទាំងឡាយ (យ៉ាងណាមិញ) ព្រះសង្ឃជាប្រធាននៃដំណូង កាលបូជាប្រាថ្នានូវបុណ្យ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។

[២៦] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ លុះទ្រង់អនុមោទនាចំពោះកេណិយជដិលដោយគាថាយ៉ាងនេះហើយ ទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈ យាងចៀសចេញទៅ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះដ៏មានអាយុ ព្រមទាំងបរិស័ទ គេចចេញទៅ (ចាកពួក) តែម្នាក់ឯង ៗ ជាអ្នកមិនប្រមោទ មានព្យាយាម មានចិត្តស្ងប់ទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) កុលបុគ្គទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា មិនយូរយារប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវអនុត្តរធម៌នោះ ជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយៈ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរដោយខ្លួនឯង ក្នុងបព្វប្បន្ត ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញប្រព្រឹត្តចប់ហើយ សោឡុសភិក្ខុ ដែលគួរធ្វើ អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការនាគំច្នៃដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡុសភិក្ខុចេះទៀត មិនមានឡើយ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះសេលៈដ៏មានអាយុ ព្រមទាំងបរិស័ទ ក៏រាប់ថា ជាព្រះអរហន្តមួយរូបដែរ។ គ្រានោះ ព្រះសេលៈដ៏មានអាយុ ព្រមទាំងបរិស័ទ ចូលសំដៅទៅត្រង់ទីដែលព្រះមានព្រះភាគគង់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ធ្វើចិរីរៀងស្មាម្នា រួចប្រសូលអញ្ជើងទៅត្រង់ទីដែលព្រះមានព្រះភាគគង់ ហើយបានទូលព្រះមានព្រះភាគជាថាដូច្នោះថា

បរិព្រព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានចក្ខុ ពួកយើងបានដល់នូវព្រះអង្គជាទីពឹង ក្នុងថ្ងៃទី ៨ អំពីថ្ងៃនេះ ជាបុគ្គលរៀបរយហើយក្នុងសាសនារបស់ព្រះអង្គ ដោយកាលត្រឹមតែ ៧ រាត្រី។ ព្រះអង្គជាអ្នកត្រាស់ដឹង ព្រះអង្គជាសាស្ត្រាចារ្យ ព្រះអង្គជាអ្នកគ្របសង្កត់នូវមារ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ព្រះអង្គកាត់បង់អនុសយក្តិលេស ឆ្លងចាកកិលេសបានហើយ ចម្បាំងពួកសត្វនេះ ព្រះអង្គបានកន្លងផុតបដិហើយ ព្រះអង្គបានទំលាយអាសវៈហើយ ព្រះអង្គជាបុគ្គលដូចសិបាៈ មិនមានឧបាទាន បានលះបង់ភ័យ និងសេចក្តីស្ងប់ស្ងែងហើយ បរិព្រព្រះអង្គជាវិបុល ពួកភិក្ខុទាំង ៣០០ រូបនេះ ធ្វើអំណរ លើ (ចំពោះព្រះអង្គ)

ចប់ សេសសូត្រ ទី៧។

សណ្ឋសូត្រ ទី៨

(៨. សណ្ឋសុត្តិ)

[២៧] (សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងសណ្ឋសូត្រនេះ) ថា ជីវិតរបស់សត្វទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ មិនមានកំណត់ មិនមានអ្នកណាមួយអាចដឹងបាន ជីវិតនោះ ជាប់រស់ក្រែង តិចផង ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខផង។ ពួកសត្វដែលកើតហើយ រមែងមិនស្លាប់ ដោយសេចក្តីព្យាយាមណា សេចក្តីព្យាយាមនោះ មិនមានឡើយ កាលដល់នូវសេចក្តីគ្រាំគ្រាហើយស្លាប់ តែងមាន ព្រោះពួកសត្វទាំងឡាយ មានយ៉ាងនេះ ជាធម្មតា។ ផ្លែឈើទាំងឡាយដែលទុំហើយ តែងមានភ័យអំពីការផ្លែ ក្នុងពេលព្រឹក យ៉ាងណាមិញ សត្វទាំងឡាយដែលកើតហើយ តែងមានសេចក្តីភ័យអំពីសេចក្តីស្លាប់ អស់កាលជាទិព្វ យ៉ាងនោះដែរ។ កាជនដ៏ទាំងឡាយ ដែលសួនឆ្កាំងធ្វើហើយ កាជនទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមានកិរិយាបែកជាដំបូង យ៉ាងណាមិញ ជីវិតរបស់សត្វទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ពួកជនណា ក្មេងក្តី ចាស់ក្តី ពាលក្តី បណ្ឌិតក្តី ពួកជនទាំងអស់នោះ តែងលះក្នុងអំណាចនៃមច្ច ពួកជនទាំងអស់ មានមច្ចនៅស្នាក់ខាងមុខ។ កាលពួកជនទាំងនោះ ត្រូវមច្ចគ្របសង្កត់ហើយ កាលទៅក្នុងបរលោក បំផុតការពារប្រគ្រប់មិនបាន បុព្វកិញ្ញាតិ កិការពារញាតិមិនបាន។ អ្នកចូរមើលនូវការរៀបរាប់ជាច្រើន របស់ពួកញាតិដែលកំពុងអាទ្យោនៈអាល័យ បណ្តាសត្វទាំងឡាយ សត្វតែម្នាក់ ៗ ដែលត្រូវមច្ចនាំទៅ ដូចជាគោ ត្រូវគេសម្លាប់ សត្វលោក ត្រូវមច្ច និងជរាគ្របសង្កត់ហើយយ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញាទាំងឡាយ រមែងមិនសោកស្តាយឡើយ ព្រោះដឹងច្បាស់នូវបរិយាយនៃសត្វលោក។ អ្នកមិនស្គាល់ផ្លូវរបស់សត្វណា ដែលមក ឬទៅ មិនឃើញដាក់លាក់នូវចំណែកទាំងពីរ របស់សត្វនោះ អ្នកខ្សឹកខ្សួលឥតអំពើទេ ចើបុគ្គលរង្វេងរង្វាន់ ខ្សឹកខ្សួល ផ្តួលខ្លួនហើយ បាននូវប្រយោជន៍តិចតួច ផ្លូវសមអ្នកប្រាជ្ញណាស់ទេ គប្បីធ្វើនូវសេចក្តីខ្សឹកខ្សួលនោះដែរ។ បុគ្គលមិនមែនដល់នូវការស្រប់រមែងចិត្ត ព្រោះការរើ ការសោកទេ ទុក្ខកើតឡើងដោយក្រែងលែង ដល់បុគ្គលកាលយំវិលាកនោះ ទាំងសរិរៈក៏លំបាក។ បុគ្គលដែលផ្តួលខ្លួនដោយខ្លួនឯង តែងជាអ្នកសូម អាចសម្បុរ អ្នកចែកឋានទាំងឡាយ រមែងមិនរស់វិញបាន ដោយការខ្សឹកខ្សួលនោះទេ ការខ្សឹកខ្សួលដៃជាការឥតអំពើ។ សត្វកាលផ្ទុះស្តាយបុគ្គល ដែលធ្វើមរណកាល លុះអំណាចសេចក្តីសោក មិនលះបង់សេចក្តីសោកពេញទេ រមែងដល់នូវទុក្ខជាយ៉ាងក្រៃលែង។ អ្នកចូរមើលសត្វទាំងឡាយ មានជីវិតរងទៀត ក្នុងលោកនេះ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្ម ហៀបនឹងទៅ (កាន់បរលោក) ឬម្លោះនន្សៀល ព្រោះលុះអំណាចនៃមច្ច។ ពួកសត្វតែងសំគាល់ (ថា)នឹងមានអាយុវែង ដោយអាការណា។ ការសំគាល់នោះ រមែងផ្សេងអំពីអាការនោះ ៗ ការព្រាត់និកសប្រាកដដូច្នោះ អ្នកចូរមើលបរិយាយ របស់សត្វលោកចុះ។ ទោះបីសត្វលះសន្តោសនោះសូម្បីយន្ត ឬលើសជាង សេចក្តីព្រាត់ប្រាសចាកពួកញាតិ រមែងមាន (ព្រោះ)ថា សត្វក្នុងលោកនេះ រមែងលះចោលជីវិត។ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលបានស្តាប់ (ធម្មទេសនា) របស់ព្រះអរហត្តលោក ឃើញអ្នកដែលចែកឋាន ធ្វើមរណកាលទៅហើយ គប្បីបន្ទោបង់សេចក្តីខ្សឹកខ្សួលថា អ្នកចែកឋានទៅនេះ អាត្មាអញយាត់មិនបានទេ។ បុគ្គលគប្បីលំត់ផ្ទះ ដែលក្លែងឆេះដោយទឹក យ៉ាងណាមិញ នរេជនជាអ្នកប្រាជ្ញ ប្រកបដោយប្រាជ្ញ ជាបណ្ឌិតផ្សេងស្រាស់ គប្បីកំចាត់បង់ ឲ្យគ្រាប់រហ័សនូវសេចក្តីសោកដែលកើតឡើង ដូចខ្យល់បំប្លែងបំបាញ់ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ បុគ្គលកាលស្វែងរកសេចក្តីសុខបម្រុងខ្លួន គប្បីដកចេញនូវសេចក្តីសេចក្តីខ្សឹកខ្សួលរបស់ខ្លួន ទាំងគណ្ណា និងទោមនស្សរបស់ខ្លួនចេញ បុគ្គលមានសំដេកហើយ មិនអាស្រ័យ (ដោយគណ្ណា និងទិដ្ឋិ) គប្បីដល់នូវសេចក្តីសុខចិត្ត កន្លងផុតសេចក្តីសោកទាំងអស់ ហើយជាអ្នកមិនមានសោក ជាអ្នករលត់ទុក្ខ។

ចប់ សណ្ឋសូត្រ ទី៨។

វាសេដ្ឋសូត្រ ទី៩

(៩. វាសេដ្ឋសុត្តិ)

[២៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សមីយមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងដងព្រៃ ឈ្មោះឥត្តានង្គលៈ ជិតស្រុកឈ្មោះឥត្តានង្គលៈ។ សមីយនោះឯង ពួកក្រហ្មណមហាសាលាជាច្រើន មានឈ្មោះល្បីល្បាញ អាស្រ័យនៅក្នុងស្រុក ឈ្មោះឥត្តានង្គលៈ គឺចង្កីក្រហ្មណ ភាគក្រហ្មណ ពោត្តរសាតិក្រហ្មណ ជាណាសេណាប្រាហ្មណ គោទេយ្យក្រហ្មណ និងពួកក្រហ្មណមហាសាលាទៀត ដែលមានឈ្មោះល្បីល្បាញ។ គ្រានោះ វាសេដ្ឋមាណា និងការទ្វាដមាណា កំពុងដើរទៅដើរមកសម្រាកស្រាក ក៏កើតអន្តរាគមន៍នេះឡើងថា ម្ចាស់គ្នាយើង បុគ្គលឈ្មោះថាបាហ្មណ តើដោយប្រការដូចម្តេច។ ការទ្វាដមាណា និងមាយយ៉ាងនេះ ថា ម្ចាស់អ្នកដ៏ចំរើន បុគ្គលដែលមានកំណើតល្អទាំងពីរចំណែក គឺខាងមាតា និងខាងបិតា ជាអ្នកកើតក្នុងផ្ទះរបស់ក្រហ្មណដែលបរិសុទ្ធ ដកបរិសុទ្ធនៃដីដូនជីតា ពុំពុំណាមក មិនមានអ្នកណាពោលទោសគឺជឿល ដោយការពោលអំពីជាក៏បាន ម្ចាស់អ្នកដ៏ចំរើន បុគ្គលបានឈ្មោះថាបាហ្មណ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង។ វាសេដ្ឋមាណា និងមាយយ៉ាងនេះ ថា ម្ចាស់អ្នកដ៏ចំរើន លុះតែបុគ្គលមានសីលធម៌ បរិបូណ៌ដោយវត្តធម៌ ម្ចាស់អ្នកដ៏ចំរើន បុគ្គលនោះ ទើបហៅថាក្រហ្មណ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង។ ការទ្វាដមាណា មិនអាចញាត់វាសេដ្ឋមាណា ឲ្យយល់ឃើញបាន ទាំងវាសេដ្ឋមាណា ក៏មិនអាចញាត់ការទ្វាដមាណាឲ្យយល់ឃើញបាន។ គ្រានោះ វាសេដ្ឋមាណា ហៅការទ្វាដមាណាថា ម្ចាស់ការទ្វាដៈដ៏ចំរើន ព្រះសមណគោតមនេះ ជាសក្យបុត្រ ចេញពីសក្យត្រកូល ទ្រង់ព្រះផ្នួល (ឥឡូវនេះ) គង់នៅក្នុងដងព្រៃឥត្តានង្គលៈ ជិតស្រុកឈ្មោះឥត្តានង្គលៈ កិត្តិសុព្វដំពោះរបស់សាត្រី គោតមដ៏ចំរើននោះ ខ្លះឲ្យរស្មះសាយទៅ យ៉ាងនេះ ថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ។ យេ។ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងចតុករិយសច្ច ព្រះអង្គលែងត្រឡប់មកកើតក្នុងករណីទៀត ម្ចាស់ការទ្វាដៈ មកទៅ យើងនិងបុគ្គលដើរទៅគ្រប់ទីដែលព្រះសមណគោតមគង់ លុះចូលទៅដល់ហើយ នឹងសួរសេចក្តីនេះ ព្រះសមណគោតម នឹងដោះស្រាយឲ្យយើងយ៉ាងណា យើងនឹងចាំទុកនូវសេចក្តីនោះយ៉ាងនោះ។ ការទ្វាដមាណា ទទួលបានពាក្យរបស់វាសេដ្ឋមាណាថា អើអ្នក។ គ្រានោះ វាសេដ្ឋមាណា និងការទ្វាដមាណា ចូលសំដៅទៅគ្រប់កន្លែងដែលព្រះមានព្រះភាគគង់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលត្រូវរីករាយ និងពាក្យដែលត្រូវឲ្យរលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ វាសេដ្ឋមាណា លុះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថាទាំងឡាយថា

[២៩] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងជាអ្នកមានត្រៃវិជ្ជា ដែលអាចប្រារព្ធសុត្តន្ត និងប្រែដោយហើយដោយពិត ខ្ញុំព្រះអង្គជាសិស្សប្រាជ្ញសាតិក្រហ្មណ មាណា នេះ ជាសិស្សរបស់សាត្រីក្រហ្មណ។ ពាក្យណា របស់អ្នកមានត្រៃវិជ្ជាទាំងឡាយ ដែលអាចប្រាថ្នាចំហើយ ពួកយើងជាអ្នកសម្រេចក្នុងពាក្យនោះហើយ យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកចេះបង្អ

តថាគត ហៅបុគ្គលអ្នកមិនប្រឡូកប្រឡូង ដោយបុគ្គលពីរពួក គឺគ្រហស្ថ ១ បព្វជិត ១ ដែលគ្រាប់ទៅដោយមិនប្រកាន់លំនៅ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នានោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

បុគ្គលណា ដាក់ចេញនូវអាជ្ញាក្នុងពួកសត្វ អ្នកតក់ស្លុត និងពួកសត្វនឹងនួន មិនសម្លាប់ មិនបៀតបៀនសត្វ តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

តថាគត ហៅបុគ្គលអ្នកមិនមានគំនុំ ក្នុងពួកជនដែលមានគំនុំ អ្នកមានចិត្តត្រជាក់ ចំពោះអាជ្ញារបស់ខ្លួន ជាអ្នកមិនប្រកាន់ក្នុងពួកជន ដែលប្រកបដោយអំពើគួរប្រកាន់នោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

បុគ្គលណា បានទំលាក់ចោលចេញនូវរាគៈ ទោសៈ មានៈ និងមត្តៈ ដូចគ្រាប់ស្ពៃ ដែលធ្លាក់អំពីចុងដៃកស្រែច តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

បុគ្គលណា ពោលវាចាមិនទ្រគោះ វាចាញ៉ាំងគេឲ្យស្គាល់ច្បាស់នូវប្រយោជន៍ ជាសំដីពិត ដែលមិនញ៉ាំងគេឲ្យចំពាក់ចិត្តតិចតួច (ដោយអំណាចញ៉ាំងគេឲ្យខឹង) តថាគត ហៅបុគ្គលនោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

បុគ្គលណា មិនកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ទោះជាទ្រព្យវែងក្តី ខ្លីក្តី តូចក្តី ធំក្តី ល្អ និងមិនល្អក្តី ក្នុងលោក តថាគត ហៅបុគ្គលនោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងលោកនេះក្តី ក្នុងលោកខាងមុខក្តី តថាគត ហៅបុគ្គល អ្នកមិនមានសេចក្តីប៉ិនប៉ង ប្រាសចាកកិលេសនោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីអាល័យ មិនមានការរៀងឆ្ងល់ ព្រោះដឹងច្បាស់ តថាគត ហៅបុគ្គល អ្នកដល់នូវធម៌ជាក្រឡឹងឈមទៅរកព្រះនិព្វាន ឈ្មោះអមតៈនោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

បុគ្គលណា (កាត់បង់) អំពើទាំងពីរ គឺបុណ្យ ១ បាប ១ កន្លងផុតនូវសង្គមមិ តថាគត ហៅបុគ្គល អ្នកមិនមានសេចក្តីសោក ប្រាសចាកចូលវិ គឺភាគៈជាដើម ជាបុគ្គលបរិសុទ្ធនោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

តថាគត ហៅអ្នកស្អាតដូចព្រះចន្ទ្រ ប្រាសចាកមន្ទិល មានចិត្តជ្ជា មិនល្អក៏ដោយកិលេស មានតណ្ហាក្នុងភពអស់ហើយនោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

បុគ្គលណា កន្លងនូវផ្លូវរាង គឺភាគៈ នូវផ្លូវទុគ៌ម គឺកិលេស នូវសង្សារវដ្ត នូវមោហៈជាអ្នកឆ្លង (នូវឱយៈទាំង ៥) បានដល់ត្រើយ គឺព្រះនិព្វាន ជាអ្នកមានឈាន មិនមែនសេចក្តីញាប់ញ័រ មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ មិនប្រកាន់មាំ ជាអ្នករលត់កិលេស តថាគត ហៅបុគ្គលនោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

បុគ្គលណា លះកាមទាំងឡាយក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនមានផ្ទះ ឬស តថាគត ហៅបុគ្គលអ្នកមានកាមភាគៈអស់ហើយនោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

បុគ្គលណា បានលះតណ្ហាក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនមានផ្ទះ តថាគត ហៅបុគ្គលដែលមានតណ្ហា និងភពអស់ហើយនោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

បុគ្គលណា លះយោគៈ^(១) ជារបស់មនុស្ស កន្លងផុតនូវយោគៈ^(២) របស់ទិព្វ តថាគត ហៅបុគ្គលដែលប្រាសចាកយោគៈទាំងអស់នោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

តថាគត ហៅបុគ្គលអ្នកលះសេចក្តីត្រេកអរ (ក្នុងកាមគុណ) និងសេចក្តីអផ្សុក មានចិត្តត្រជាក់ មិនមានឧបធ័ គ្របសង្កត់នូវលោកទាំងអស់ ជាអ្នកមានព្យាយាមនោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

បុគ្គលណា បានដឹងច្បាស់នូវច្ចតិ និងបដិសន្ធិរបស់សត្វទាំងឡាយ ដោយសព្វគ្រប់ តថាគតហៅបុគ្គលអ្នកមិនជាប់ចំពាក់ មានដំណើរល្អ គ្រាស់ដឹងសច្ចៈធម៌នោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

ទេវតា គន្ធា និងមនុស្សទាំងឡាយ មិនដឹងគតិរបស់បុគ្គលណា តថាគត ហៅបុគ្គលដែលអស់អាសវៈហើយ ឆ្ងាយចាកកិលេសនោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីកង្វល់ គឺកិលេស មានភាគៈជាដើម ក្នុងអតីតកូន អនាគតកូន និងបច្ចុប្បន្នកូន តថាគត ហៅបុគ្គល ដែលមិនមានគ្រឿងកង្វល់ មិនមានការប្រកាន់ស្អិតនោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

តថាគត ហៅបុគ្គលអ្នកអង់អាច ដូចគោឧសក អ្នកប្រសើរ មានប្រាជ្ញា ស្វែងរកគុណដ៏ធំ មានជ័យជំនះមិនមានសេចក្តីញាប់ញ័រ ងូតលាង (នូវកិលេស) គ្រាស់ដឹងសច្ចៈធម៌នោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

បុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវបុព្វនិវាសផង ឃើញមានសូតិ និងអបាយផង ទាំងដល់នូវធម៌ជាទីក្ស័យនៃជាតិ តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាប្រាហ្មណ៍។

នាម និងគោត្រណា ដែលគេបានកំណត់ទុកហើយ (ថាប្រាហ្មណ៍ ក្សត្រិយ៍) នេះគ្រាន់តែជាឈ្មោះ (ជាបញ្ញត្តិវេហារ) ក្នុងលោក (ព្រោះនាម និងគោត្រនោះ) គឺពួកញាតិសាលោហិត បានផ្សំផ្គុំកំណត់ទុកហើយ ក្នុងកាលដែលកើតមកនោះ ។។

ទិដ្ឋិរបស់ពួកជនដែលមិនដឹង តែងដេកប្រាំអស់កាលអង្វែង ពួកជនដែលមិនដឹងហ្នឹងឯង តែងនាំគ្នានិយាយថា បុគ្គលឈ្មោះថាប្រាហ្មណ៍ ព្រោះជាតិ។ បុគ្គលមិនមែនឈ្មោះថាប្រាហ្មណ៍ព្រោះជាតិទេ បុគ្គលមិនមែនប្រាហ្មណ៍ ក៏មិនមែនព្រោះជាតិដែរ បុគ្គលឈ្មោះថាប្រាហ្មណ៍ ព្រោះកម្ម (ការងារ) ឈ្មោះថា មិនមែនប្រាហ្មណ៍ ក៏ព្រោះកម្ម។

បុគ្គលឈ្មោះថា អ្នកត្អូរវាស់ ព្រោះកម្ម ឈ្មោះថា អ្នកមានសិល្បសាស្ត្រ ក៏ព្រោះកម្ម ឈ្មោះថា អ្នកជំនួញ ក៏ព្រោះកម្ម ឈ្មោះថា អ្នកបំរើ ក៏ព្រោះកម្ម។

បុគ្គលឈ្មោះថាចោរ ព្រោះកម្ម ឈ្មោះថាយោធាដីរ កំព្រោះកម្ម ឈ្មោះថាយាដក (អ្នកបូជា) កំព្រោះកម្ម ឈ្មោះថាស្តេច កំព្រោះកម្ម។

បណ្ឌិតទាំងឡាយ អ្នកឃើញបដិច្ចសមុប្បាទ (ថាវត្ថុយ៉ាងនេះ កើតឡើងដោយបច្ច័យនេះ) ឈ្លាសវៃក្នុងកម្ម និងវិបាក រមែងឃើញកម្មនុ៎ះ តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះ។

លោករមែងប្រព្រឹត្តទៅព្រោះកម្ម ប្រជាជន ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ព្រោះកម្ម ពួកសត្វជាប់ចំពាក់ដោយកម្ម (ទើបប្រព្រឹត្តទៅបាន) ដូចត្រៅនៃចំណែកវិលទៅ។

បុគ្គលឈ្មោះថាប្រាហ្មណ៍បាន ដោយកម្មនេះ គឺតបធម៌ (ការសង្រួមឥន្ទ្រិយ) ១ ព្រហ្មចរិយៈ (ការប្រព្រឹត្តិប្រសើរ) ១ សញ្ញៈ (ការសង្រួមក្នុងសីល) ១ ទមៈ (ការទូន្មាន) ១ កម្មឧត្តមនេះឯង ដែលធ្វើឲ្យទៅជាប្រាហ្មណ៍ បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយផ្លា ៣ ប្រការ ជាអ្នកស្រី មានកល្យាណសីល ទើបឈ្មោះថាព្រះព្រហ្ម ឈ្មោះថាព្រះឥន្ទ របស់អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ម្ចាស់សេដ្ឋៈ អ្នកចូរដំណឹងយ៉ាងនេះចុះ។

[៧០] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ សំដែងយ៉ាងនេះហើយ វាសេដ្ឋមានាណ និងភារទ្វាដមានាណ ក៏សរសើរព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ច្បាស់ណាស់។ លើស លើសព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចំណាំនូវពួកយើង ថាជាឧបាសក អ្នកដល់សរណាតមន្តស្នើដោយជីវិត ក្នុងកាលតាំងអំពីថ្ងៃនេះ ជាដើមត្រៀមទៅ។

ចប់ វាសេដ្ឋសូត្រ ទី ៥។

កោកាលិកសូត្រ ទី ១០

CS sut.kn.snp.3.10 | ភាគទី ៥៥

(១០. កោកាលិកសូត្រ)

[៧១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបណ្ឌិតសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី។ គ្រានោះ កោកាលិកភិក្ខុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ។ កោកាលិកភិក្ខុ លុះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សាវត្ថុ និងមោគ្គល្លាន ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាជ្ញាលាមក លុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្តីប្រាជ្ញាលាមក។

[៧២] លុះកោកាលិកភិក្ខុ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងកោកាលិកភិក្ខុដូច្នោះថា នែកោកាលិក អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ នែកោកាលិក អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ នែកោកាលិក អ្នកចុះធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងសាវត្ថុ និងមោគ្គល្លានចុះ ដ្បិតសាវត្ថុ និងមោគ្គល្លាន មានសីលជាទីស្រឡាញ់។ កោកាលិកភិក្ខុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ជាគំរប់ដំណឹងទៀត ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ គួរខ្ញុំព្រះអង្គជឿ គួរខ្ញុំព្រះអង្គចូលចិត្ត ពិតមែន តែថា សាវត្ថុ និងមោគ្គល្លាន ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាជ្ញាលាមក លុះអំណាចនៃសេចក្តីប្រាជ្ញាលាមក។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងកោកាលិកភិក្ខុ ជាគំរប់ដំណឹងទៀត ដូច្នោះថា នែកោកាលិក អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ នែកោកាលិក អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ នែកោកាលិក អ្នកចុះធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងសាវត្ថុ និងមោគ្គល្លានចុះ ដ្បិតសាវត្ថុ និងមោគ្គល្លាន មានសីលជាទីស្រឡាញ់។ កោកាលិកភិក្ខុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ជាគំរប់ដំណឹងទៀត ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ គួរខ្ញុំព្រះអង្គជឿ គួរខ្ញុំព្រះអង្គចូលចិត្ត ពិតមែន តែថាសាវត្ថុ និងមោគ្គល្លាន ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាជ្ញាលាមក លុះអំណាចនៃសេចក្តីប្រាជ្ញាលាមក។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងកោកាលិកភិក្ខុ ជាគំរប់ដំណឹងទៀត ដូច្នោះថា នែកោកាលិក អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ នែកោកាលិក អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ នែកោកាលិក អ្នកចុះធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងសាវត្ថុ និងមោគ្គល្លានចុះ ដ្បិតសាវត្ថុ និងមោគ្គល្លាន មានសីលជាទីស្រឡាញ់។ គ្រានោះ កោកាលិកភិក្ខុ ក្រាបចាកអាសនៈ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយធៀសចេញទៅ។ កាលកោកាលិកភិក្ខុ ធៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ស្រាប់តែគង់កាយទាំងមូល មានពកប្រមាណប៉ុនគ្រាប់ស្ពៃ ដូចដោះឡើង។ ពកប្រមាណប៉ុនគ្រាប់ស្ពៃ ក៏ដំឡើងប៉ុនគ្រាប់សណ្តែកបាយ។ ពកប្រមាណប៉ុនគ្រាប់សណ្តែកបាយ ក៏ដំឡើងប៉ុនគ្រាប់សណ្តែកខ្មៅ។ ពកប្រមាណប៉ុនគ្រាប់សណ្តែកខ្មៅ ក៏ដំឡើងប៉ុនគ្រាប់ផ្លែឡា។ ពកប្រមាណប៉ុនគ្រាប់ផ្លែឡា ក៏ដំឡើងប៉ុនផ្លែឡា។ ពកប្រមាណប៉ុនផ្លែឡា ក៏ដំឡើងប៉ុនផ្លែសម័រ។ ពកប្រមាណប៉ុនផ្លែសម័រ ក៏ដំឡើងប៉ុនក្តីបញ្ជៅ។ ពកប្រមាណប៉ុនក្តីបញ្ជៅ ក៏ដំឡើងប៉ុនផ្លែព្រៅ។ ពកប្រមាណប៉ុនផ្លែព្រៅ ក៏បែក (ពេញទាំងសិរី)។ ខ្លះ និងឈាម ក៏ហូរល្បឿនចេញ។ លំដាប់នោះ កោកាលិកភិក្ខុ ក៏ធ្វើមរណៈដោយអាពាធនោះឯង។ កោកាលិកភិក្ខុ លុះធ្វើមរណកាលហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងបទុមនរក ព្រោះចង់ចិត្តអាមាតក្នុងព្រះសាវត្ថុ និងព្រះមោគ្គល្លាន។ គ្រានោះ វក្រើរបឋមយាមកនឹងទៅ សហម្បត្តិព្រហ្ម មានស្បែកដំណើរ បណ្តាលវត្តជេតពនដ៏ព្រៃទាំងអស់ ឲ្យភ្លឺច្រាល ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ហើយបិតនៅក្នុងទីសមគួរ។ សហម្បត្តិព្រហ្ម លុះបិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កោកាលិកភិក្ខុ ធ្វើមរណកាលហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កោកាលិកភិក្ខុ លុះធ្វើមរណកាលហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងបទុមនរក ព្រោះចង់ចិត្តអាមាត ក្នុងព្រះសាវត្ថុ និងព្រះមោគ្គល្លាន។ សហម្បត្តិព្រហ្ម ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ លុះពោលពាក្យនេះហើយ ធ្វើប្រទក្សិណ រួចក៏បោកទៅក្នុងទីនោះឯង។ គ្រានោះ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់លើពួកភិក្ខុថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ យប់មិញនេះ នាក្រើរបឋមយាមកនឹងទៅហើយ សហម្បត្តិព្រហ្ម។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សហម្បត្តិព្រហ្ម បានពោលពាក្យនេះ លុះពោលពាក្យនេះហើយ ធ្វើប្រទក្សិណ រួចក៏បោកទៅក្នុងទីនោះឯង។

[៧៣] កាលព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ ១ រូប ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រមាណនៃអាយុក្នុងបទុមនរក តើយូរអង្វែងយ៉ាងណាទៅ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ប្រមាណនៃអាយុក្នុងបទុមនរក យូរអង្វែងណាស់ ប្រមាណនោះ បុគ្គលមិនងាយនឹងបំបាត់បានថា ប៉ុណ្ណោះឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះព្រៃនិស្តា ប៉ុណ្ណោះព្រៃនិស្តា ប៉ុណ្ណោះព្រៃនិស្តា ប៉ុណ្ណោះព្រៃនិស្តា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គអាចនឹងធ្វើសេចក្តីឧបមាបានដែរឬ? ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ តថាគតអាចនឹងធ្វើបាន ម្ចាស់ភិក្ខុ ដូច្នោះទេសប្រាបដ្ឋក្រាបបង្គំលុះប្រមាណនៃសេចក្តីជេតពន មានចំនួន ២០ ខាត្រី^(១) មានបុរសម្នាក់ លុះកន្លងទៅ ១ យស្តា ១ ពានស្តា ១ ពានស្តា ទើបបរិសេសគ្រាប់ស្ពៃ ម្តងមួយគ្រាប់ ៗ អតិរទេះនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុ រទេះសប្រាប់ដុកគ្រាប់ស្ពៃ របស់អ្នកដែនកោសល ចំនួន ២០ ខាត្រីនោះ ដល់នូវកោសលទៅដោយព្យាយាមនេះ ឆាប់ជាង ឯកាលយូរអង្វែងរបស់អ្នកទូទនកម្ម^(២) មិនងាយនឹងដល់នូវកោសលបានឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុ អពុទនរក^(៣) ២០ ដង (យូរ) យ៉ាងណា និរុទទនរកតែមួយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុ និរុទទនរក ២០ ដង យូរយ៉ាងណា អពុទនរកតែមួយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុ អពុទនរក ២០ ដង យូរយ៉ាងណា អបាហនរកតែមួយ ក៏យូរយ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុ អបាហនរក ២០ ដង (យូរ) យ៉ាងណា អដដនរកតែមួយ ក៏យូរយ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុ អដដនរក ២០ ដង (យូរ) យ៉ាងណា កុមុទនរកតែមួយ ក៏យូរយ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុ កុមុទនរក ២០ ដង (យូរ) យ៉ាងណា អសោនិកនរកតែមួយ ក៏យូរយ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុ

សោតុន្តិកនរក ២០ ដង (យូរ) យ៉ាងណា ឧប្បល្លនរកតែមួយ ក៏យូរយ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុ ឧប្បល្លនរក ២០ ដង (យូរ) យ៉ាងណា បុណ្ណិកនរកតែមួយ ក៏យូរយ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុ បុណ្ណិកនរក ២០ ដង (យូរ) យ៉ាងណា បទុមនរកតែមួយ ក៏យូរយ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុ ក្នុងកោតាលិកភិក្ខុ ចូលទៅកើតក្នុងបទុមនរក (នោះ) ព្រោះចងចិត្តអាយាត ក្នុងសារីបុត្ត និងមោតុល្លាន។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះពុទ្ធដីការនេះ ព្រះសុគតជាសាស្តា លុះទ្រង់ត្រាស់ព្រះពុទ្ធដីការនេះហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធតទៅទៀតថា

ព្រំ៥ បុគ្គលពាល ពោលពាក្យទុក្ខាសិត រមែងកាត់នូវបួសគល់នៃខ្លួន (កុសលមូល) ដោយផស្សៈវាចាណា វាចា (នោះ) ដូចជាដឹងចាំងកើតក្នុងមាត់នៃបុរស (នោះ)។ បុគ្គលណា សរសើរនូវបុគ្គលដែលគូរនិរទេស ឬនិរទេសបុគ្គលដែលគូរសរសើរវិញ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាសន្សំនូវទោសកំហុសដោយមាត់ មិនបាននូវសេចក្តីសុខ ដោយទោសកំហុសនោះទេ។ កិរិយាពាក្យដោយប្រទ្រព្យទាំងអស់ ឬជាមួយនឹងខ្លួនផង ព្រោះស្បែងក្តាលទាំងឡាយណា ការពាក្យនេះ ជាទោសកំហុស មិនប្រមាណគឺចម្រេ បុគ្គលណា ធ្វើចិត្តប្រទ្រុសក្នុងព្រះសុគត គឺព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ បច្ចេកពុទ្ធ ពុទ្ធសារីរក ការប្រទ្រុសនេះឯង ជាទោសកំហុសធំជាង។

បុគ្គលគឺៈ ជៀលព្រះអរិយៈ ដាក់លំវាចាចិត្តលាមក រមែងចូលទៅកាន់បទុមនរក អស់កាលណា កាលនោះ កំណត់ ១ សែននិរទុះ ៣៦ និង ៥ អព្វទនរកទៀត។

បុគ្គលណា ពោលពាក្យមិនពិត ឬបុគ្គលណាធ្វើហើយ និយាយថា អាត្មាអញមិនធ្វើវិញ រមែងទៅនរក បុគ្គលទាំងពីរពួកនោះ ជាមនុស្សមានកម្មដ៏ថោកទាប លុះលះអត្តភាពនេះទៅ រមែងស្មើគ្នា ក្នុងលោកខាងមុខ។

បុគ្គលណា ប្រទ្រុសចំពោះជនដែលមិនប្រទ្រុស ជាបុរសបរិសុទ្ធ មិនមានកិលេស បាបរមែងត្រឡប់ត្រូវបុគ្គលពាលនោះវិញ ដូចជាធ្វល់ដំណុត ដែលបុគ្គលបាចទៅកាន់ទីប្រាសឱ្យល្អ។

បុគ្គលណា ប្រកបរឿយៗ ក្នុងលោកគុណ (គុណ) បុគ្គលនោះ មិនមានសទ្ធា មានតែសេចក្តីកំណាញ់ស្វិតស្វាញ មិនស្គាល់ពាក្យឱវាទ ជាអ្នកកំណាញ់ ប្រកបរឿយៗ ក្នុងបិណ្ឌណាវាចា រមែងតិះដៀលនូវបុគ្គលដទៃដោយពាក្យ។

ម្ចាស់អ្នកមានមាត់អាក្រក់ ពោលពាក្យគ្មានពិត មិនប្រសើរ បំផ្លាញនូវសេចក្តីចម្រើន ជាមនុស្សលាមក ធ្វើអំពើអាក្រក់ ជាបុរសថោកទាប បុរសគិតបុណ្យ មានកំណើតថោកទាប អ្នកឯងដូចជាសត្វនរក អ្នកកុំនិយាយច្រើនក្នុងទីនេះឡើយ។ អ្នកពោយចុះនូវចូលរំលែខ្លួន ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ អ្នកតិះដៀលពួកសប្បុរស ធ្វើអំពើអាក្រក់ ប្រព្រឹត្តទុក្ខិតច្រើនប្រការ អ្នកនឹងទៅកាន់នរក អស់កាលយូរអង្វែង។ កម្មរបស់សត្វមួយៗ មិនវិនាសទេ សត្វជាម្ចាស់ រមែងបាននូវកម្មនោះ សត្វល្អខ្លះខ្លោ អ្នកធ្វើកម្មអាក្រក់ ឃើញនូវទុក្ខចំពោះខ្លួនក្នុងលោកខាងមុខ។ អ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ តែងចូលទៅកាន់ចម្រងដែកដ៏មុត ជាទីដែលនាយនិរយបាល ចាក់និងដែកស្រេច ទាំងដុំដែកមានសណ្ឋានប្រហែលផ្លែផ្កាដ៏ក្តៅ សមគួរដល់កម្មនោះ ជាគោជន (របស់សត្វទាំងនោះ)។ ពួកនាយនិរយបាល កាលនឹងពោល មិនពោលពាក្យពិរោះឡើយ មិនស្ទុះទៅដោយមុខវិករាយ មិនមែនចូលទៅឲ្យជាទីពឹងបានទេ ឲ្យដេកលើកម្រាលដើកភ្លើង បញ្ចូលទៅកាន់អណ្តាតភ្លើង ដែលឆេះសំន្រាសនោះ។ ពួកនាយនិរយបាល ពុំទូដោយសំណាញ់ វាយដោយញញួរដែក ក្នុងទីនោះ សត្វនរក ដើរទៅកាន់នរក (ឈ្មោះ ធូមរោពុ) ឯជិតឈប់ ដែលធ្វើឲ្យខ្លាច នរកនោះ ធំទូលាយដូចជាផ្លែផែនដី។ មួយវិញទៀត សត្វនរក ចូលទៅកាន់លោហកម្មនរក ដែលមានអណ្តាតភ្លើងឆេះសន្រោសន្រៅ ជាសត្វលិចអណ្តាត។ នេះនៅក្នុងលោហកម្មនរក ដែលមានភ្លើងឆេះដុំវិញ អស់កាលយូរអង្វែង។ បុគ្គលធ្វើកម្មអាក្រក់ តែងឆេះនៅក្នុងលោហកម្មនរកនោះ ច្រឡំដោយខ្លះ និងឈាម តើដូចម្តេច សត្វនរកទៅកាន់ទីសណ្ឋាន។ សឹងចំពាលដោយខ្លះ និងឈាម ប្រឡូបប្រឡូក ក្នុងទិសនោះ។ បុគ្គលធ្វើកម្មអាក្រក់ តែងរងផលកម្ម ក្នុងទឹក (ទងដៃ) ជាទីនៅរបស់ដង្កូវ ក្នុងតូចនរកនោះ តើដូចម្តេច ទីដ៏ម្រាស គឺព្រំដី អាចនឹងឡើងចុះបាន ពុំមានឡើយ ព្រោះថា រណ្តៅនរក (នោះ) មានដីបែងចាត់ស្មើជុំវិញទាំងអស់។ មួយវិញទៀត សត្វនរក ចូលទៅកាន់ព្រៃឈើ មានស្លឹកជាដាវដ៏មុត មានខ្លួនមុតជាប់សព្វអន្លើដោយដាវនោះ នាយនិរយបាល ក៏ផ្ទុកទាញអណ្តាតដោយផ្លែសន្ធឹច ហើយការសំឡាប់ហើយ សំឡាប់ទៀត។ គព្វនោះ សត្វនរកស្ទុះចូលទៅកាន់ស្នឹងទឹកផ្សា (ទឹកក្រត) ដែលសត្វហ្មត់ទៅបានដោយកម្រ បុរសចូលទៅកាន់មុតកាបិតកោរ មានមុតដ៏មុត សត្វល្អខ្លះខ្លោ វាអ្នកធ្វើអំពើលាមក លុះធ្វើអំពើលាមកទាំងឡាយហើយ រមែងធ្លាក់ទៅក្នុងនរកនោះ។ ហ្វូងក្រែកខ្មៅ ហ្វូងឆ្កែសម្បុរលឿង សម្បុរព្រះ ហ្វូងចចក ហ្វូងត្នាត ហ្វូងតាដក់ ហ្វូងក្រែកស តែងចឹកដៃព្រៃឈើស្ទឹង (នូវសត្វនរក) ដែលកំពុងស្រែកយំ ក្នុងនរកនោះ។ ជនអ្នកធ្វើនូវកម្មអាក្រក់ ឃើញនូវសេចក្តីប្រព្រឹត្តណា សេចក្តីប្រព្រឹត្តនរកនេះ ជាការលំបាកមែន ព្រោះហេតុនោះ កាលបើមានជីវិតសនៅក្នុងលោកនេះ នរនេះ គប្បីធ្វើកិច្ចកិប្រមាទឡើយ។ ពួកសត្វណា ចូលទៅកើតក្នុងបទុមនរក អស់ ១ នហត្ថ (មួយរយសែនគោដីប្រគោដី) និង ៥ គោដីទៀត ឬអស់ ១២ រយគោដីដទៃទៀត ពួកសត្វនរកទាំងនោះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ រាប់ហើយដោយរទេះល្ងា។ សេចក្តីទុក្ខក្នុងនរក ដែលលោកពោលហើយក្នុងទីនេះ យូរត្រឹមណា កោតាលិកភិក្ខុ គប្បីនៅក្នុងនរកនោះ អស់កាលយូរត្រឹមនោះ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីរក្សាវាចាចិត្តឲ្យល្អជាប្រក្រតី ក្នុងគុណដ៏ប្រពៃ គឺសេចក្តីស្អាត និងសីលជាទីស្រឡាញ់ចុះ។

ចប់ កោតាលិកសូត្រ ទី១០។

នាឡកសូត្រ ទី១១

CS sut.kn.snp.3.11 | ភាគទី ៥៥៤

(១១. នាសកសុត្តិ)

ព្រំ៥ អសីតតសី សម្រាកនៅក្នុងទិវារិហារ បានឃើញនូវពួកទេវតាជាន់តារត្តិរូប មានសេចក្តីសោមនស្សរីករាយផង នូវសត្វទេវរាជ ជាដីជាងទេវតាផង នូវពួកទេវតាដែលស្លៀកសំពត់ស្អាតផង កាន់នូវសំពត់ ហើយសរសើរក្រៃពេក។ លុះឃើញទេវតា (ទាំងនោះ) មានចិត្តរីករាយ មានចិត្តខ្ពស់ឡើង ក៏ធ្វើនូវសេចក្តីអើពើ សួរដូច្នោះថា ពួកទេវតាក្នុងជាន់តារត្តិរូបនោះ មានសការិករាយក្រៃពេក ព្រោះហេតុអ្វី អ្នកទាំងឡាយ កាន់សំពត់ ត្រេកអរ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី។ (អសីតតសី ដឹងថា) ក្នុងវេលាណា មានសង្គ្រាមពួកអសុរ ដោះមិនដល់ពួកទេវតា ពួកអសុរព្រៃ ក្នុងវេលានោះ ពួកទេវតាក៏មិនមានការព្រៃប្រាកដដូច្នោះឡើយ ពួកទេវតាត្រេកអររីករាយ ព្រោះឃើញនូវហេតុចម្លែកចម្លែកដូចម្តេច។ ពួកទេវតាហ្វូងផង ព្រៀងផង ប្រគំផង ទះដៃទាំងសងខាងផង វាផង ថា នៃទេវតាទាំងឡាយ ជាបុគ្គលនិរទេស ខ្ញុំសូមអ្នកទាំងឡាយដែលនៅលើកំពូលភ្នំមេវុតិជាន់តារត្តិរូប (នេះ) សម្តែងទាំងឡាយ បន្ទោបង់សេចក្តីសង្ឃឹមរបស់ខ្ញុំដោយឆាប់។ (ពួកទេវតា តបថា) ពោធិសត្វនោះ ដូចជាកែវដ៏ប្រសើរ ឥតមានអ្វីនឹងផ្លិមបាន ទ្រង់កើតក្នុងព្រៃលម្ពិនីវិន ក្នុងជនបទ ជាស្រុករបស់ពួកសក្យៈ ក្នុងមនុស្សលោក ដើម្បីជាប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ ព្រោះហេតុនោះ បានជាយើងខ្ញុំមានសេចក្តីត្រេកអរ មានសក់ពរីករាយក្រៃពេក។ ពោធិសត្វនោះ ប្រសើរជាងសព្វសត្វ (ទេវតា និងមនុស្ស) ជាអគ្គបុគ្គល

ជានេះអង្គចា ឧត្តមជាងពួកសត្វទាំងអស់ អាចញ៉ាំងចេញឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងព្រៃព្រៃសំបុកមិនទាយវិន ដូចសត្វសំបា ជាសត្វមានកំឡាំង គ្របសង្កត់នូវពួកម្រឹត បន្តិសីហានាទដៃ។ អសីតសីនោះ លុះឡើងនោះហើយ ទើបចុះមកដោយស្រានី ចូលសំដៅទៅកាន់ព្រះដំណាក់របស់ព្រះបាទសុម្ភោទនៈ ក្នុងកាលនោះ លុះអង្គុយនៅក្នុងព្រះដំណាក់ហើយ ក៏សួរពួកសក្យៈដូច្នោះថា ព្រះរាជកុមារនៅឯណា អាត្មាកាព ត្រូវការចង់ឃើញ។ គ្រានោះ ពួកសក្យៈបញ្ជាព្រះរាជកុមារ ដាក់ឧប្បត្តិ មានសម្បុររុងរឿងដូចមាន គ្រងមុខថាដែលជាងអាត្មាណាស់វិ ឲ្យដំណើរឲ្យ ៗ មានសម្បុរស ដំរីរុងរឿងដោយសិរី មានសម្បុរមិនខិនខួរ ដល់អសីតសី។ អសីតសី លុះឃើញព្រះរាជកុមារមានសម្បុររុងរឿងដូចអណ្តាតភ្លើង ដូចព្រះចន្ទរង្សីក្នុងក្រុងកណ្តាលក្នុងផ្កាយ បិតនៅព្រះដំណាក់សា បរិសុទ្ធដូចព្រះអាទិត្យ ផុតអំពីពណ៌ រុងរឿងក្នុងសំរោងរូប មានសេចក្តីរីករាយ បាននូវបិតិធិទូលាយ។ ពួកទៅតាបាំងគ្រួស មានផ្អែមច្រើន មានមណ្ឌលមួយ (សំដៅអំពីមាសភ្លឺន) នាកណ្តាលអាត្មាសា ចាមទាំងឡាយ មានដងដាំវារីនោះនៃកាស សំរាប់ចុះ ពួកទៅតាមកាន់ចាម និងនិរត្រឹមប្រាកដឡើយ។ ដំរីដងដាំវារីនោះកណ្តាលវិ លុះឃើញព្រះរាជកុមារស្បែករុងរឿងដូចម្តាយស្រស់ស្រាយសំបុកម្តាយ ដែលពួកទៅតាបាំងស្រែកស្រែកលើព្រះសិរីហើយ ក៏មានចិត្តអណ្តូកខ្លួនសំឡើង មានចិត្តរីករាយ ហើយទទួលយក (ព្រះរាជកុមារនោះ)។ តាបសនោះ ជាអ្នកត្រូវរិះរិះ រំពឹងនូវកាលជាអនាគត ជាអ្នកនេះចប់នូវមន្តសម្រាប់ស្តាល់នូវលក្ខណៈ លុះទទួលព្រះរាជកុមារដំបូរសើរ របស់ពួកសក្យៈហើយ មានចិត្តរីករាយ បញ្ចេញសំណើចថា ព្រះរាជកុមារនេះ ប្រសើរឧត្តមជាងពួកសត្វមានជើងពីរ គឺទេវតា និងមនុស្ស។ លំដាប់នោះ កណ្តាលវិ រហូតឃើញដំណើរបស់ខ្លួន ក៏មានសភាពមិនរីករាយ ទើបយល់ស្រុកទឹកភ្នែកវិញ ពួកសក្យៈឃើញហើយ ក៏សុរសី ដែលកំពុងយំថា សេចក្តីអន្តរាយ និងមានជំងឺព្រះរាជកុមារនេះយើងឃ្លា។ ឥរិយុៈឃើញពួកសក្យៈមិនរីករាយហើយ ទើបពោលថា អាត្មាយើងនឹងបាននូវរំពើចិននៃមាតប្រយោជន៍ចំពោះ ព្រះរាជកុមារឡើយ មួយទៀត សេចក្តីអន្តរាយ និងមិនមានដល់ព្រះរាជកុមារទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មិនរោកថយឡើយ សូមអ្នកទាំងឡាយ មានចិត្តរីករាយចុះ។ ព្រះរាជកុមារនេះ នឹងបានត្រាស់ដឹងនូវសម្តេចធិញ្ញាណដំបូរសើរ ព្រះរាជកុមារនេះ ជាអ្នកឃើញនូវព្រះនិព្វានដំបូរស្មោះត្រង់ ព្រះរាជកុមារនេះ ជាអ្នកអនុគ្រោះនូវប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន នឹងញ៉ាំងព្រះធម្មចេត្ត ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ព្រហ្មចរិយៈ គឺសាសនារបស់ព្រះរាជកុមារនេះ នឹងសាយភាយទៅ។ ឯអាយុរបស់អាត្មា មិនបានកាំងនៅយូរ ក្នុងមនុស្សនេះទេ កាលកិរិយារបស់អាត្មា នឹងមានក្នុងរវាង (នេះ) ឯង អាត្មានឹងមិនបានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះរាជកុមារអ្នកមានព្យាយាម មិនមានអ្នកណាស្នើឡើយ ព្រោះហេតុនោះ បានជាអាត្មាស្តាយក្រោយ ព្រមចិត្តក៏ត្រឡប់។ តាបសអ្នកមានព្រហ្មចរិយធម៌ចេះ ញ៉ាំងបិតិធិធំទូលាយ ឲ្យកើតឡើងដល់ពួកសក្យៈ ហើយក៏ចៀសសាចេញ អំពីបុរាណដំរីទៅ តាបសនោះ មានសេចក្តីអនុគ្រោះចំពោះក្មួយរបស់ខ្លួន ក៏បបួលឲ្យកាន់យកធម៌របស់មហាបុរស អ្នកមានព្យាយាម មិនមានអ្នកណាស្នើ ថាបើអ្នកបានឈប់ឡើងថា ពុទ្ធា អំពីសំណាក់បុគ្គលដទៃហើយ (ត្រូវដឹងថា) មហាបុរស ដល់នូវការត្រាស់ដឹងហើយ បើកនូវទៅកាន់ព្រះនិព្វានហើយ អ្នកគប្បីចូលទៅសាកសួររក្ស ក្នុងសំណាក់នៃមហាបុរសនោះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភោគៈចុះ។ នាឡករមានព្រះនោះ ជាបុគ្គលមានបុណ្យសន្យាទុកហើយ ដែលសីលនោះ មានចិត្តប្រកបដោយប្រយោជន៍ មិនញាប់ញ័រ ឃើញថា ព្រះនិព្វានបរិសុទ្ធត្រឡប់លែង ក្នុងអនាគត ប្រៀនប្រដៅហើយ ក៏នៅរត់ចាំព្រះជិនស្រី រក្សាលោកិយ្យ ឫសដោយគេទទួលបានតាបស។ នាឡករតាបស លុះឮសំឡេងគឺកាំង (ដែលទៅកាន់ទ្បាយ ធ្វើហើយ) ក្នុងកាលដែលព្រះជិនស្រី ញ៉ាំងចេញដំបូរសើរ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក៏ទៅ (កាន់ទុក) នុះទៅដល់ហើយ ឃើញព្រះមានព្រះភាគ ដូចសី ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា បានសាកសួរនូវមោឃ្យវគ្គ គម្ពីរធិញ្ញាណដំបូរសើរ និងព្រះពុទ្ធជាមុនីវិសេស តាមពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់អសីតសីខ្លួនហើយ។

ចប់ រត្តកថា។

៧២) នាឡករតាបស សួរថា បពិត្រព្រះគោតម នេះជាពាក្យពិតរបស់អសីតតាបស ដែលខ្ញុំព្រះអង្គដឹងហើយ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមសួរព្រះអង្គ អ្នកដល់ត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គសួរហើយ សូមព្រះអង្គសំដែងប្រាប់នូវមោឃ្យវគ្គប្រដាប់ ជាវគ្គដ៏ឧត្តមរបស់អ្នកប្រាជ្ញ (ដើម្បីជាវគ្គ របស់អ្នកឫសស្វែងរកភិក្ខុបា ដែលខ្ញុំព្រះអង្គ)។

(ព្រះមានព្រះភាគ) ទ្រង់ត្រាស់ថា គឺជាគតនិងបញ្ចក្ខន្ធមោឃ្យវគ្គប្រដាប់ ដែលជាវគ្គធ្វើបានដោយកម្រ អត់ធន់បានដោយកម្រដល់អ្នក បើដូច្នោះ គឺជាគតនិងសីលដែលមានយុប្បដិបទនោះដល់អ្នក ត្រូវអ្នកផ្ទង់ព្យាយាមឲ្យមានចុះ។ បុគ្គលត្រូវធ្វើខ្លួនឲ្យមានភាពដល់ ចំពោះបុគ្គលអ្នកផង និងអ្នកថ្វាយបង្គំ ក្នុងស្រុក បុគ្គល (បើគេជេដ) ត្រូវរក្សាសេចក្តីប្រសូក្ខុស្តិចិត្ត (បើគេជេដ) ត្រូវស្រប កុំប៉ោងកាមអម្បណ៍។ អាមេណ៍ខ្លួន សីលទាំងទាំងឡាយ (អាមេណ៍ខ្លួន និងអាត្រា) តែងផ្សាយចេញមក (កាន់ដំបូរជាដើម) ឧបមាដូចអណ្តាតភ្លើងដែលឆេះរងព្រៃ នាទាំងឡាយ តែងប្រលោមនូវអ្នកប្រាជ្ញ នាទាំងឡាយនោះ គឺប្រលោមអ្នកបានឡើយ។ បុគ្គលរៀនហើយចាកមិច្ឆេធម្ម លុះកាមដែលល្អ និងអាត្រាក៏ទាំងឡាយ ក៏មានមនុស្ស កុំត្រេកអរ ចំពោះសត្វដែលគក់ស្លឹក និងសត្វដែលលម្អមន (មិនគក់ស្លឹក) ក្នុងសត្វទាំងឡាយ។ គប្បីប្រៀបខ្លួនឯងថា អាត្មាអញយ៉ាងណា សត្វទាំងឡាយនុ៎ះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ សត្វទាំងឡាយនុ៎ះ យ៉ាងណា អាត្មាអញ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ហើយមិនត្រូវសំឡាប់ មិនត្រេបបើគេឲ្យសំឡាប់ឡើយ។ បុគ្គល ជាប់ចិត្តក្នុងបច្ច័យណា បុរសអ្នកមានបញ្ញាចក្ខុ ត្រូវតែលះចោលនូវសេចក្តីប្រាជ្ញាផង នូវសេចក្តីលោកផង (ក្នុងបច្ច័យនោះ) ហើយប្រព្រឹត្តនូវមោឃ្យវគ្គប្រដាប់ថា ត្រូវតែប្រដៅដំនូរណា ដែលបំពេញបានដោយកម្រនេះ។ បុគ្គលរួមមានពោះ មានអាហារកំណត់ មានប្រាជ្ញាគិត មិនលោក បុគ្គលមិនឃ្លានដោយសេចក្តីប្រាជ្ញាសព្វ ៗ កាល ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រាជ្ញា រមែងលតសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះកិលេស (ដោយមិនមានសេចក្តីប្រាជ្ញា)។ ភិក្ខុអ្នកប្រតិបត្តិមោឃ្យវគ្គប្រដាប់នោះ ប្រព្រឹត្តនូវបុណ្យបាតចារិក្ខុធម៌ហើយ គប្បីប្រញាប់ចូលទៅកាន់ព្រៃឆ្ងាយ ចូរពិតនៅក្រោមម្លប់ល្អ រួចចូលទៅកាន់អសីន។ អ្នកប្រាជ្ញនោះ គួរខ្លួនក្លាយ គួរត្រេកអរក្នុងព្រៃ គួរត្រេកអរនឹងខ្លួនឯង ហើយគប្បីចំរើនលាវន ក្រោមម្លប់ល្អ។ គង់ដំបូរ លុះកន្លងព្រឹត្តទៅ គប្បីចូលទៅកាន់ស្រុក មិនគួរត្រេកអរនឹងកាន់និមន្តផង មិនគួរទទួលនូវគោដរដែលគេនាំចេញអំពីស្រុកផង។ មុនិចូលទៅកាន់ស្រុក មិនគួរត្រេកអរដោយការរូសរាន ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយឡើយ គួរជាអ្នកកាត់បំបាត់នូវកថា (ពាក្យពោល) មិនគួរពោលពាក្យផ្សេងៗ ស្វែងរកស្នើឡើយ។ មុននោះ ជាតាទិបុគ្គល ដោយលោកទាំងពីរប្រការ គឺអាត្មាអញបាននោះ ជាប្រាជ្ញ អាត្មាអញមិនបាន គឺជាវារល្អ ហើយក៏ចូលទៅកាន់ត្រកូល ដូចអ្នករកផ្លែឈើ ចូលទៅកាន់ឈើ។ មុន មានបាត្រក្នុងដៃត្រាច់ទៅ មិនគ ឥន្ទតថា ដូចគ មិនគួរពេលប្រដាយនឹងទានដែលមានប្រយោណគិត មិនគួរមើលងាយនូវបុគ្គលអ្នកឲ្យទាន។ ឯបដិបទដែលខ្លួន សីលទាំង មិនមណៈបានប្រកាសហើយ ធម្មតា ព្រះអរិយបុគ្គល មិនដែលទៅកាន់ត្រើយខាងនាយ គឺព្រះនិព្វានដល់ពីរដងឡើយ ព្រះនិព្វាននេះ មិនគួរបានដោយគុណតែមួយទេ។ ភិក្ខុណា មិនមានគណ្ណា សេចក្តីក្រហាយក្រហាយ និងមិនមានដល់ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកមានខ្សែភិលេសកាត់ហើយ អ្នកលះចោលនូវភិក្ខុចិត្ត និងកិច្ចផលហើយ។

(ព្រះមានព្រះភាគ) ទ្រង់ត្រាស់ថា គឺជាគតនិងបញ្ចក្ខន្ធមោឃ្យវគ្គប្រដាប់ ដែលជាវគ្គធ្វើបានដោយកម្រ អត់ធន់បានដោយកម្រដល់អ្នក ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តនូវមោឃ្យវគ្គប្រដាប់ គប្បីប្រៀបខ្លួនដូចមុខចិត្តគោតម គប្បីទល់ពីគាត់ដោយអណ្តាត ហើយសង្រួមដៃ (ដោយកាំមិនសើបចម្ងាយដែលគេឡើងដោយផ្លូវសំលាប់)។ ភិក្ខុនោះ មិនមានចិត្តខ្លួនផង ក៏គិតច្រើនផង ជាអ្នកមិនមានកិលេសផង មិនអាស្រ័យណាផង មានសាសនប្រាជ្ញចេះ ជាខាងមុខផង គួរសិក្សាបម្រុងនឹងសេចក្តីរូសរានស្លាប់ម្នាក់ឯងផង បម្រុងសេពអាម្បណ៍ ដែលសមណៈគប្បីចូលទៅជិតផង អ្នកជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ទាំងត្រេកអរនូវមោឃ្យវគ្គប្រដាប់ ជាចំណែកមួយ

ដែលគេថាគតសំដែងហើយដោយពិត។ (អ្នកនឹងឮពីខ្លះខ្លាយទៅក្នុងទិសទាំង ១០ ក្នុងកាលជាងាយក្រោយ អ្នកព្យាបាលឡើងល្បី (អំពីសំណាក់) អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ជាអ្នកមានឈ្មោះ លះបង់កាម គំហើញដោយក្រៃលែងនូវហិរិដង នូវសទ្ធាផង ក្នុងកាលនោះ ទើបឈ្មោះថាជាសាវ័ករបស់គាត់គត។ អ្នកត្រូវដឹងបរិយាយនោះ ដោយសេចក្តីឧបមា ដោយទន្ទេរទាំងឡាយ (ត្រូវដឹងបរិយាយផ្សេងទៀត) ចំពោះបឹង និងស្ទឹងទាំងឡាយថា ស្ទឹងតូចទាំងឡាយ តែងធ្វើសំឡេងហូរទៅ ឯស្ទឹងធំ តែងហូរទៅស្ងៀម ។ ទឹកណា ដែលកន្លះ ទឹកនោះ តែងព្យួរ ទឹកណា ដែលពេញ ទឹកនោះ តែងស្ងប់ ជនពាលមានឧបមាដូចទឹកកន្លះក្នុង ជនបណ្ឌិត មានឧបមាដូចអន្លង់ទឹកដីពេញ។ សមនោះ គឺព្រះពុទ្ធ តែងសំដែងនូវធម៌ដែលប្រកបដោយប្រយោជន៍ដ៏ច្រើន សមណៈនោះ ជ្រាបប្រាកដ ទើបសំដែងនូវធម៌ សមណៈនោះ ជ្រាបប្រាកដ ទើបសំដែងដោយច្រើន។ មួយទៀត មុនីណា ជ្រាបប្រាកដនូវធម៌ មានចិត្តសង្រួមហើយ ជ្រាបប្រាកដនូវធម៌ មិននិយាយច្រើន មុនីនោះ គួរដល់មោទន៍យុវប្បដិបទា មុនីនោះ បានដល់នូវអរហត្តមគ្គិយ្យណា។

ចប់ នាឡកសូត្រ ទី១១។

ទូយតានុបស្សនាសូត្រ ទី១២

CS sutkn.snp.3.12 | ភាគទី ៥៥

(១២. ទូយតានុបស្សនាសូត្រ)

[៧៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងបញ្ចកាម មិនមានគ្រូប្រាសាទ ជិតត្រង់សារត្តី។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃប្រមាណ គង់ក្នុងទិវល នាព្រំព័ទ្ធជ្រាបណ៍ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថទី ១៥ នោះ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឈ្ងៀងមើលនូវភិក្ខុសង្ឃ ដែលស្ងៀមស្ងាត់ ហើយទ្រង់ហៅពួកភិក្ខុថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កុសលធម៌ទាំងឡាយណា ជាអរិយធម៌ ជានិយ្យានិកធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសម្តោធិញ្ញាណ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើ មានគេសុខស្សនាទាំងឡាយ ប្រយោជន៍អ្វីដល់អ្នកទាំងឡាយ ក្នុងកិរិយាស្តាប់នូវកុសលធម៌ទាំងឡាយនោះ ដែលជាអរិយធម៌ ជានិយ្យានិកធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសម្តោធិញ្ញាណ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នករាល់គ្នា គួរពោលយ៉ាងនេះ ទៅនឹងជនទាំងនោះវិញថា ប្រយោជន៍ដើម្បីដឹងតាមពិតនូវសភាពនៃធម៌ជាគូនឹងគ្នា ជាកំណត់ អ្នករាល់គ្នាពោលនូវសភាពនៃធម៌ដែលគូនឹងគ្នា តើដូចម្តេច (គប្បីពោល) ថា នេះជាទុក្ខ នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ នេះជាទីរលត់ទុក្ខ នេះជាបដិបទាទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចារណាយើញរឿយ ៗ នូវសភាពនៃធម៌ជាគូនឹងគ្នា ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះហើយ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន បណ្តាជលទាំងពីរប្រការ ផលណាមួយនឹងប្រាកដ គឺនឹងបាននូវអរហត្តផល ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឬមួយបើខន្ធដ៏សេស ដែលគប្បីកើតតទៅទៀតនោះ នឹងបានដល់នូវអនាគាមិផល។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះ លុះព្រះសុគត ជាសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់គាថាពិន្ទុ តទៅទៀតថា

[៧៨] ពួកជនណា មិនដឹងច្បាស់នូវទុក្ខ ទាំងនូវហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ នូវព្រះនិព្វានជាទីរលត់ទុក្ខ មិនសេសសល់ដោយសព្វគ្រប់ ទាំងមិនដឹងរដូវទៅកាន់ទីរម្ងាប់ទុក្ខនោះ ពួកជននោះ សាបសូន្យហើយ ចាកចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ពួកជននោះ មិនគួរដើម្បីនឹងធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ជាទីរលត់នៃដុតទុក្ខ ពួកជននោះ ចូលទៅកាន់ជាតិ និងជកតិយ្យក្រាំង។ ពួកជនណា ដឹងច្បាស់នូវទុក្ខ នូវហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ នូវព្រះនិព្វាន ជាទីរលត់ទុក្ខ ឥតសេសសល់ ដោយសព្វគ្រប់ ទាំងដឹងច្បាស់នូវរដូវដែលទៅកាន់ទីរម្ងាប់ទុក្ខនោះ ពួកជននោះ បរិបូណ៌ដោយចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ពួកជននោះ ទើបគួរនឹងធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ជាទីរលត់នៃដុតទុក្ខ ពួកជននោះ មិនចូលទៅកាន់ជាតិ និងជកតិយ្យ។

[៧៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើគេសួរថា ការពិចារណានូវសភាពនៃធម៌ដែលជាគូនឹងគ្នាដោយប្រពៃ ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ អ្នករាល់គ្នាគួរប្រាប់ថា មាន តើមានដូចម្តេច (ត្រូវប្រាប់ថា) ទុក្ខនីមួយៗទាំងអស់ តែងកើតឡើង ព្រោះឧបទិដ្ឋាបច្ច័យ នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ មួយទៀត ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះរលត់ដោយប្រាសចាកតម្រេក មិនមានសេសសល់នៃពួកឧបទិដ្ឋាបច្ច័យ គឺកម្ម នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ភិក្ខុអ្នកពិចារណាយើញនូវសភាពនៃធម៌ ដែលជាគូនឹងគ្នា ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះ។ បើ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់គាថាពិន្ទុដទៃ តទៅទៀតថា

ទុក្ខទាំងឡាយ រមែងកើតឡើង ព្រោះមានឧបទិ (កម្ម) ជាបច្ច័យ ពួកសត្វណានីមួយក្នុងលោក មានរូបច្រើនប្រការ (រមែងទទួលនូវទុក្ខនោះ) បុគ្គលពាលណា មិនស្គាល់ច្បាស់ ហើយធ្វើនូវឧបទិ បុគ្គលពាល (នោះ) តែងបាននូវទុក្ខរឿយ ៗ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញពិចារណាយើញនូវឧបទិ ជាហេតុឲ្យកើតទុក្ខ កាលស្គាល់ច្បាស់ មិនគប្បីធ្វើនូវឧបទិឡើយ។

[៨០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើមានគេសួរថា ការពិចារណានូវសភាពនៃធម៌ ដែលជាគូនឹងគ្នាដោយប្រពៃ ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ អ្នករាល់គ្នា គប្បីតបថា មាន តើមានដូចម្តេច (ត្រូវប្រាប់ថា) ទុក្ខនីមួយៗទាំងអស់ តែងកើតឡើង ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ មួយទៀត ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះរលត់ដោយប្រាសចាកតម្រេក មិនមានសេសសល់នៃអវិជ្ជា នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ភិក្ខុអ្នកពិចារណាយើញនូវសភាពនៃធម៌ ដែលជាគូនឹងគ្នាដោយប្រពៃយ៉ាងនេះ។ បើ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់គាថាពិន្ទុដទៃ តទៅទៀតថា

ពួកសត្វ រមែងទៅកាន់ជាតិមរណៈ និងការអន្ទោលទៅក្នុងភពថ្មីរឿយ ៗ (ដោយអវិជ្ជាគតិណៈ) អវិជ្ជាគតិណៈ មិនដឹងនូវសភាពជាមនុស្សនេះផង និងភាពនៃនិកាយដទៃផង។ ការអន្ទោលទៅ (ក្នុងភព) អស់កាលដទៃនេះ ក៏ព្រោះតែអវិជ្ជា គឺហេតុនោះផង ពួកសត្វណា ដែលមានវិជ្ជាគតិ ពួកសត្វនោះ រមែងមិនទៅកាន់ភពថ្មីទៀតឡើយ។

[៨១] ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ។ បើ តើមានដូចម្តេច (ត្រូវប្រាប់ថា) ទុក្ខនីមួយៗទាំងអស់ តែងកើតឡើង ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះរលត់ដោយប្រាសចាកតម្រេក មិនមានសេសសល់នៃអវិជ្ជា នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ភិក្ខុអ្នកពិចារណាយើញនូវសភាពនៃធម៌ ដែលជាគូនឹងគ្នាដោយប្រពៃយ៉ាងនេះឯង។ បើ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់គាថាពិន្ទុដទៃ តទៅទៀតថា

ទុក្ខនីមួយៗទាំងអស់ តែងកើតឡើង ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះរលត់ទៅនៃសង្ខារទាំងឡាយ។ អ្នកប្រាជ្ញ ជ្រាបនូវទោសនេះថា ទុក្ខកើតឡើង ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ព្រោះរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងឡាយ ព្រោះរលត់ទៅនៃកាមសញ្ញាជាដើមបាន ព្រោះប្រាបនូវកងទុក្ខនេះ តាមពិត។ បណ្ឌិតទាំងឡាយ អ្នកដល់នូវដេវ ឃើញដោយប្រពៃ ប្រាបនូវកងទុក្ខនេះ ព្រោះរលត់ដោយឧបទិដ្ឋាបច្ច័យ គឺដ៏ ក្នុងភូមិទាំង ៣ ហើយ រមែងមិនត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀតឡើយ។

[៨២] ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ។ បើ តើមានដូចម្តេច (ត្រូវប្រាប់ថា) ទុក្ខនីមួយៗទាំងអស់

តែងកើតឡើងព្រោះវិញ្ញាណជាប់ថ្វីយ នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះរលត់ ដោយប្រាសចាកតម្រេក មិនមានសេសសល់នៃវិញ្ញាណ នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ភិក្ខុអ្នកពិចារណាយើញរឿយ ៗ នូវសភាពធម៌ដែលជាគូនឹងគ្នា ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះឯង។ បើ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធដទៃ តទៅទៀតថា

ទុក្ខនីមួយៗទាំងអស់ តែងកើតឡើង ព្រោះវិញ្ញាណជាប់ថ្វីយ ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ។
អ្នកប្រាជ្ញដឹងនូវទោសនេះថា ទុក្ខ (កើតឡើង) ព្រោះវិញ្ញាណជាប់ថ្វីយ ភិក្ខុមិនមានតណ្ហា បានបរិនិព្វាន ព្រោះម្យ៉ាងបង្អស់នូវវិញ្ញាណ។

[៤៣] ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ? បើ តើមានដូចម្តេច (ត្រូវប្រាប់ថា) ទុក្ខនីមួយៗទាំងអស់ តែងកើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាប់ថ្វីយ នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះរលត់ដោយប្រាសចាកតម្រេក មិនមានសេសសល់នៃផស្សៈ នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ភិក្ខុអ្នកពិចារណាយើញរឿយ ៗ នូវសភាពធម៌ដែលជាគូនឹងគ្នាយ៉ាងនេះឯង។ បើ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធដទៃ តទៅទៀតថា

ការអស់សំរោងនេះ ជាធម៌ឃ្លាងរបស់ពួកជនទាំងនោះដែលមានផស្សៈគ្របសង្កត់ហើយ ប្រព្រឹត្តតាមខ្សែតណ្ហាក្នុងភព ជាអ្នកប្រតិបត្តិការផ្លូវខុស។ ពួកជនណា រំលត់ដឹងនូវផស្សៈ ត្រេកអរក្នុងព្រះនិព្វាន ជាទីម្យ៉ាង (សង្ឃារទាំងពួង) ដោយបញ្ញា ពួកជននោះ មិនមានតណ្ហា រមែងបរិនិព្វាន ព្រោះរលត់បង្អស់នូវផស្សៈ។

[៤៤] ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ? បើ តើមានដូចម្តេច (ត្រូវប្រាប់ថា) ទុក្ខនីមួយៗទាំងអស់ តែងកើតឡើងព្រោះវេទនាជាប់ថ្វីយ នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះរលត់ដោយប្រាសចាកតម្រេក មិនមានសេសសល់នៃវេទនា នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ភិក្ខុអ្នកពិចារណាយើញរឿយ ៗ នូវសភាពធម៌ដែលជាគូនឹងគ្នា ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះឯង។ បើ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធដទៃ តទៅទៀតថា

អ្នកប្រាជ្ញជ្រាបថា ធម្មជាតិនីមួយៗ ទោះបីជាសុខ ឬជាទុក្ខ ព្រមទាំងមិនទុក្ខមិនសុខ ដែលមានខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី ដែលសត្វទទួលហើយ ធម្មជាតិទុះ សុទ្ធតែជាទុក្ខ បានជាលក្ខណៈសម្រេចនូវធម៌សម្រាប់វិនាស និងធម៌សម្រាប់ទុក្ខទ្រព្យ (ដោយខុសយល់វិញ្ញាណ) យើងត្រូវការស្វែងរកទៅ ដឹងច្បាស់វេទនានោះ ដោយប្រការដូច្នោះ។ ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនាទាំងឡាយ។

[៤៥] ដោយបរិយាយ ដទៃទៀត មានដែរឬ? បើ តើមានដូចម្តេច (ត្រូវប្រាប់ថា) ទុក្ខនីមួយៗទាំងអស់ តែងកើតឡើង ព្រោះតណ្ហាជាប់ថ្វីយ នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ ការកើតឡើងនៃទុក្ខ មិនមាន ព្រោះរលត់ដោយប្រាសចាកតម្រេក មិនមានសេសសល់នៃតណ្ហា នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ភិក្ខុអ្នកពិចារណាយើញរឿយ ៗ នូវសភាពធម៌ ដែលជាគូនឹងគ្នា ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះឯង។ បើ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធដទៃ តទៅទៀតថា

បុរសដែលមានតណ្ហាជាគំរប់ពីរ (នឹងខ្លួន) រមែងអន្ទោលទៅកាន់អត្តភាពនេះ និងអត្តភាពដទៃ អស់កាលយូរអង្វែង មិនបាននឹងប្រព្រឹត្តកន្លងសង្សារបានឡើយ។ ភិក្ខុល្អដឹងទោសនៃតណ្ហានេះដំបៅលោតុឲ្យកើតទុក្ខ គប្បីជាអ្នកប្រាសចាកតណ្ហា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ មានសតិរៀបចេញ (ចាកតណ្ហា ឧបាទាន)។

[៤៦] ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ? បើ តើមានដូចម្តេច (ត្រូវប្រាប់ថា) ទុក្ខនីមួយៗទាំងអស់ តែងកើតឡើង ព្រោះឧបាទានជាប់ថ្វីយ នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ ការកើតឡើងនៃទុក្ខ មិនមាន ព្រោះរលត់ដោយប្រាសចាកតម្រេក មិនមានសេសសល់នៃឧបាទាន នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ភិក្ខុអ្នកពិចារណាយើញរឿយ ៗ នូវសភាពធម៌ ដែលជាគូនឹងគ្នា ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះឯង។ បើ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធដទៃ តទៅទៀតថា

ភពកើតឡើង ព្រោះឧបាទានជាប់ថ្វីយ សត្វដែលកើតហើយ រមែងបាននូវទុក្ខ មរណៈក៏កើតមានដល់សត្វដែលកើតហើយដែរ នេះជាសត្វៈ កើតឡើងព្រមទាំងឡាយ។ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ មិនត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត ព្រោះអស់ឧបាទាន ព្រោះដឹងត្រូវ ព្រោះប្រាប់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ជាទីអស់ទៅនៃគាថា។

[៤៧] ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ? បើ តើមានដូចម្តេច (ត្រូវប្រាប់ថា) ទុក្ខនីមួយៗទាំងអស់ តែងកើតឡើងព្រោះព្យាយាម (ជំសម្បយុត្តដោយកម្ម) ជាប់ថ្វីយ នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះរលត់ដោយប្រាសចាកតម្រេក មិនមានសេសសល់នៃព្យាយាម នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ភិក្ខុអ្នកពិចារណាយើញរឿយ ៗ នូវសភាពធម៌ដែលជាគូនឹងគ្នា ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះឯង។ បើ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធដទៃ តទៅទៀតថា

ទុក្ខនីមួយៗទាំងអស់ តែងកើតឡើង ព្រោះព្យាយាមជាប់ថ្វីយ ការមិនកើតឡើងនៃទុក្ខ ព្រោះរលត់នូវព្យាយាម។ អ្នកប្រាជ្ញប្រាប់នូវទោសនេះថា ទុក្ខកើតឡើង ព្រោះព្យាយាមជាប់ថ្វីយ ហើយក៏លះចោលនូវព្យាយាមទាំងពួងចេញ ការកិច្ចជៀសវិស័យក្នុងព្រះនិព្វាន ជាដៃនៃមិនមានព្យាយាម បានផ្តាច់ផ្តិលនូវតណ្ហាក្នុងភព មានចិត្តស្ងប់ម្យ៉ាងហើយ ការអន្ទោលទៅកាន់ជាតិក៏អស់រលីង ភិក្ខុនោះ មិនមានភពថ្មីទៀតឡើយ។

[៤៨] ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ? បើ តើមានដូចម្តេច (ត្រូវប្រាប់ថា) ទុក្ខនីមួយៗទាំងអស់ តែងកើតឡើងព្រោះអាហារជាប់ថ្វីយ នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះរលត់ដោយប្រាសចាកតម្រេក មិនមានសេសសល់នៃអាហារ នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ភិក្ខុអ្នកពិចារណាយើញរឿយ ៗ នូវសភាពធម៌ដែលជាគូនឹងគ្នា ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះឯង។ បើ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធដទៃ តទៅទៀតថា

ទុក្ខនីមួយៗទាំងអស់ តែងកើតឡើង ព្រោះអាហារជាប់ថ្វីយ ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះរលត់អាហារ។ អ្នកប្រាជ្ញលះប្រាប់នូវទោសនេះថា ទុក្ខ (កើតឡើង) ព្រោះអាហារជាប់ថ្វីយ ហើយមិនអាស្រ័យនូវអាហារទាំងពួង ព្រោះកំណត់ដឹងនូវអាហារទាំងពួង ជាអ្នកពិចារណាហើយ ទើបរសេច (បដិសេធ) គាត់នៅក្នុងសត្វធម៌ មិនដល់នូវការរាប់ (ថាជាមនុស្ស ឬទេវតា) ព្រោះប្រាប់ច្បាស់ដោយប្រពៃនូវព្រះនិព្វាន ជាដៃនៃមិនមានពោត ព្រោះអស់នៃអាសវៈទាំងឡាយ។

[៤៩] ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ? បើ តើមានដូចម្តេច (ត្រូវប្រាប់ថា) ទុក្ខនីមួយៗទាំងអស់ តែងកើតឡើង ព្រោះធម៌ជាគ្រឿងញាប់ញ័រជាប់ថ្វីយ នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះរលត់ដោយប្រាសចាកតម្រេក មិនមានសេសសល់នៃធម៌ជាគ្រឿងញាប់ញ័រ នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ភិក្ខុអ្នកពិចារណាយើញរឿយ ៗ នូវសភាពធម៌ដែលជាគូនឹងគ្នា ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះឯង។ បើ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធដទៃ តទៅទៀតថា

ទុក្ខនីមួយៗទាំងអស់ តែងកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីញាប់ញ័រជាប់ថ្វីយ ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះរលត់នៃសេចក្តីញាប់ញ័រ។

ភិក្ខុដឹងនូវទោសនុំ៖ ថា ទុក្ខ (កើតឡើង) ព្រោះសេចក្តីញាប់ញ័រជាប់ថ្មយ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុគប្បីលះបង់គណ្ណា រំលត់សង្ហារទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនធានាគណ្ណា មិនមានឧបាទាន រៀបរយឡះចាកសេចក្តីញាប់ញ័រនោះ។

[៩០] ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ។ បើមានដូចម្តេច (ត្រូវប្រាប់ថា) សកាណញ្ញវន្តតំ តែងមានដល់បុគ្គលដែលអាស្រ័យ (គណ្ណា មាន៖ ទិដ្ឋិ) នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ បុគ្គលដែលមិនអាស្រ័យ (គណ្ណា មាន៖ ទិដ្ឋិ) រមែងមិនទាន់ឡើយ នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ភិក្ខុអ្នកពិចារណាយើញរៀយ ៗ នូវសភាពធម៌ដែលជាគូនឹងគ្នាដោយប្រពៃយ៉ាងនេះឯង។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់គាថាពិន្ទុដទៃ តទៅទៀតថា

បុគ្គលមិនអាស្រ័យ (គណ្ណា មាន៖ ទិដ្ឋិ) រមែងមិនទាន់ បុគ្គលអ្នកអាស្រ័យនូវការប្រកាស រមែងមិនប្រព្រឹត្តនូវការអន្តោលទៅកាន់អត្តភាពនេះ និងអត្តកាណដទៃ។ ភិក្ខុដឹងនូវទោសនុំ៖ ថា ជាក៏យធំ ព្រោះការអាស្រ័យ (គណ្ណា មាន៖ ទិដ្ឋិ) គប្បីជាបុគ្គលមិនអាស្រ័យ (គណ្ណា មាន៖ ទិដ្ឋិ) មិនមានឧបាទាន មានសតិរៀបរយឡះ។

[៩១] ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ។ បើមានដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអរូបញ្ជិតជាប់ពួករូប នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ ព្រះនិព្វានជាធម៌ល្អិតជាប់ពួកអរូប នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ភិក្ខុអ្នកពិចារណាយើញរៀយ ដែលសភាពធម៌ ដែលជាគូនឹងគ្នា ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះឯង។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់គាថាពិន្ទុដទៃ តទៅទៀតថា

ពួកសត្វណា តាំងនៅក្នុងរូបភពក្តី ពួកសត្វណា តាំងនៅក្នុងអរូបភពក្តី ពួកសត្វទាំងនោះ មិនស្គាល់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ជាអ្នកត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត មួយទៀត ពួកជនណា កំណត់ដឹងក្នុងរូប បិតនៅក្នុងអរូប មានចិត្តរៀបសឹបក្នុងព្រះនិព្វាន ជនទាំងនោះ ឈ្មោះថា មានមច្ចុសាបសូន្យហើយ។

[៩២] ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ។ បើមានដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នាម និងរូបណា ដែលលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ពិនិត្យឃើញថា នេះជារបស់ពិត តែនាម និងរូបនោះ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ឃើញច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមពិតថា នេះជារបស់មិនពិត នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះនិព្វានណា ដែលលោក ព្រមទាំងទេវលោក។ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ពិនិត្យឃើញថា នេះជារបស់មិនពិត តែព្រះនិព្វាននោះ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ឃើញច្បាស់ដោយចក្ខុដ៏ប្រពៃ តាមពិតថា នុំ៖ ជារបស់ពិត នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ភិក្ខុអ្នកពិចារណាយើញរៀយ ៗ នូវសភាពធម៌ដែលជាគូនឹងគ្នា ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះឯង។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់គាថាពិន្ទុដទៃ តទៅទៀតថា

អ្នកចម្រើនល្អិតលោក ព្រមទាំងទេវលោក ដែលតាំងនៅក្នុងនាម និងរូប បុគ្គលមានសេចក្តីសំគាល់ថា ខ្លួនក្នុងរបស់ដែលមិនមែនខ្លួន តែងសំគាល់ថា នេះទៀង។ ពួកសត្វតែងសំគាល់ដោយរូបជាដើមណា ៗ ថា រូបរបស់អញ អេទនារបស់អញ នាម និងរូបនោះ ទៅជារបស់ដទៃអំពីការសំគាល់នោះ ព្រោះនាម និងរូបនោះ របស់សត្វនោះ ជារបស់មិនពិត ជាធម៌សោះសូន្យទេ។ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាននោះ ដែលជាធម៌មិនសោះសូន្យដោយពិត ទើបព្រះអរិយៈទាំងនោះ មិនមានគណ្ណា បានដល់ព្រះនិព្វាន ព្រោះបានន្រ្តសដឹងនូវធម៌។

[៩៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើគេសួរថា ការពិចារណាយើញរៀយ ៗ នូវសភាពធម៌ ដែលជាគូនឹងគ្នា ដោយប្រពៃដទៃទៀត មានដែរឬ ត្រូវប្រាប់ថា មាន តើមានដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាម្មណ៍ទាំង ៦ ប្រការ មានរូបជាដើមណា ដែលលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ពិនិត្យឃើញថា នេះជាសុខ ឯអាម្មណ៍នោះ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ឃើញច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា នេះជាទុក្ខវិញ នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះនិព្វានណា ដែលលោក ព្រមទាំងទេវលោក។ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ពិនិត្យឃើញថា នេះជាទុក្ខ ព្រះនិព្វាននោះ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ឃើញច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា នេះជាសុខវិញ នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកពិចារណាយើញរៀយ ៗ នូវសភាពធម៌ដែលជាគូគ្នា ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះហើយ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន បណ្តាផលទាំងពីរ ផលណាមួយ នឹងកើតប្រាកដ គឺនឹងបាននូវអរហត្តផល ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឬមួយបើខ្លួនដ៏សេសដែលគប្បីកើតទៀតនៅមាន នឹងបានដល់នូវអនាគាមិផល។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព័ក្សនេះ សុះព្រះសុគតជាសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់គាថាពិន្ទុ តទៅទៀតថា

រូប សំឡេង ក្លិន រស ធម្មៈ ធម្មាម្មណ៍ទាំងអស់ ជាទីប្រាជ្ញា ជាទីស្រឡាញ់ និងជាទីពេញចិត្ត លោកពោលថា មាននៅដាច់ណា អាម្មណ៍ទាំងនុំ៖ សត្វលោក ព្រមទាំងទេវលោក សន្មតថា ជាសុខ (ដាច់នោះ) អាម្មណ៍ទាំងនោះ តែងរលត់ទៅក្នុងព្រះនិព្វានណា ព្រះនិព្វាននោះ ពួកសត្វលោកទាំងនោះ សន្មតថា ជាទុក្ខវិញ។ ការរលត់នូវសក្តាយ គឺខន្ធទាំង ៥ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ឃើញថា ជាសុខពិត ការឃើញ (របស់ព្រះអរិយៈ) អ្នកយល់នេះ ជាទីនាស់នឹងសត្វលោកទាំងពួង។ ពួកជនពាលដទៃ ពោលនូវវត្តកាមណាថា ជាសុខ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ពោលនូវវត្តកាមនោះ ថាជាទុក្ខ ពួកជនពាលដទៃ ពោលនូវព្រះនិព្វានណា ថាទុក្ខ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ឃើញព្រះនិព្វាននោះ ថាជាសុខ អ្នកចម្រើនល្អិតលោក មិនចម្រើនល្អិតលោក មិនដឹង រង្វេងហើយក្នុងធម៌នុំ៖ ។ សេចក្តីដឹងតម្លៃនូវភាពខ្ចាត់ តែងប្រាកដដល់ពួកជនពាល ដែលអវិជ្ជាបិទបាំង មិនឃើញនូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វានដូចជាពន្លឺ រមែងបើកបង្ហាញដល់ពួកសប្បុរសអ្នកឃើញ ពួកជនអ្នកមិនល្អិតល្អន់ធម៌ គឺព្រះនិព្វាន រមែងមិនដឹងច្បាស់ (នូវព្រះនិព្វាន សុម្បិទមាន) ក្នុងទិដ្ឋិតឡើយ។ ព្រះនិព្វាននេះ ពួកជនពាលដែលមានករណ៍គ្របសង្កត់ហើយ កំពុងអន្តោលទៅតាមខ្សែក្នុងកំព កើតហើយក្នុងកន្លែងរបស់មារ មិនងាយនឹងត្រាស់ដឹងបានឡើយ។ នរណាញ់ រៀបរយតែព្រះអរិយៈរេញ គូរនឹងត្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វានបាន ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មិនមានអសាវធម៌ បរិនិព្វានហើយ ព្រោះបានត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃនូវព្រះនិព្វាន។

[៩៤] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សុត្រនេះរួចហើយ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយនឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ។ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពោលដើម្បីការណ៍នេះ ពួកភិក្ខុប្រមាណ ៦០ រូប មានចិត្តរួចស្រឡះចាកអសាវធម៌ ព្រោះមិនមានឧបាទាន។

ចប់ ទូយតានុបស្សនាសូត្រទី ១២។

ឧទ្ទានក្នុងទូយតានុបស្សនាសូត្រនោះគឺ

និយាយអំពីចតុករិយសត្វ ១ ឧបទិ ១ អវិជ្ជា ១ សង្ខារ ១ វិញ្ញាណ ១ ជាគំរប់ប្រាំ ផស្សៈ ១ អេទនា ១ គណ្ណា ១ ឧបាទាន ១ អារម្មៈ (ព្យាយាម)

ចប់ មហាវគ្គ ទី៣ ។

ឧទ្ទាននៃមហាវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីបុព្វសូត្រ ១ បធានសូត្រ ១ សុភាសិតសូត្រ ១ សុន្ទរិកការទ្វាដសូត្រ ១ មាយសូត្រ ១ សកិយសូត្រ ១ សេលសូត្រ ១ សល្លសូត្រ ១ សេដ្ឋសូត្រ ១ កោកាលិកសូត្រ ១ នាឡិកសូត្រ ១ ទ្វយតានុបស្សនាសូត្រ ១ សូត្រទាំង ១២ នុ៎ះ ហៅថា មហាវគ្គ ។

អដ្ឋករវគ្គ ទី៤

CS sut.kn.snp.v4 | ភាគទី ៥៤

(៤. អដ្ឋករវគ្គ)

កាមសូត្រ ទី១

CS sut.kn.snp.4.01 | ភាគទី ៥៤

(១. កាមសូត្រ)

[៥៤] កាលសត្វប្រាជ្ញាកាមណា បើកាមនោះសម្រេចដល់សត្វនោះ លុះសត្វ (នោះ) បានកាមប្រាជ្ញាហើយ រមែងមានចិត្តប្រកបដោយបិតិរដោយពិត ។ កាលបើសត្វនោះប្រាជ្ញា មានឆន្ទៈកើតហើយ កាមនោះ សាបសូន្យទៅ សត្វក៏ស្ងប់សៅទៅ ដូចជាមុតដោយសរ ។ សត្វណាវៀស្រឡះចាកកាមទាំងឡាយ ដូចជាបុរសរតេជនីក្បាលលប់ ដោយជើងរបស់ខ្លួន សត្វនោះ ជាអ្នកមានសតិ ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវគណ្ណាជាគ្រឿងផ្សាយទៅនេះ ក្នុងលោកបាន ។ មួយទៀត ជនណា ជាប់ចំពាក់នឹងស្រែ ចិការ កន្លែង ប្រាក់ គោ សេះ និងបុរសជាខ្ញុំ ពួកស្ត្រី ពួកដៅពង្ស និងកាមដ៏ច្រើន ពួកកិលេសយ៉ាងខ្សោយ រមែងត្របសង្កត់ជននោះ អន្តរាយទាំងឡាយ ញ៉ាញ័រជននោះ តពីនេះទៅ ទុក្ខនឹងជាប់ជននោះ ដូចជាទឹកហូរចូលទូកដែលបែកធ្លាយ ។ ព្រោះហេតុនោះ សត្វអ្នកមានសតិសព្វកាល គួរវៀចាកកាមទាំងឡាយ លុះលះកាមទាំងនោះហើយ ទើបឆ្លងអន្លង់បាន ដូចជាបុរសស្តោះទូក ហើយទៅដល់ក្រើយខាងនាយ ។

ចប់ កាមសូត្រ ទី១ ។

គុហដ្ឋកសូត្រ ទី២

CS sut.kn.snp.4.02 | ភាគទី ៥៤

(២. គុហដ្ឋកសូត្រ)

[៥៥] ជនជាប់ចំពាក់ក្នុងគុហា គឺឯងកាយ ស្រោបដោយកិលេសច្រើនប្រការ ធ្លាក់ចុះក្នុងមោហា គឺកាមគុណា ហើយបិតនៅ ជនមានសភាពដូច្នោះ ជ្រោះថ្ម ធ្លាយអំពីវិវេក ព្រោះថា កាមទាំងឡាយក្នុងលោក បុគ្គលមិនងាយនឹងលះបានឡើយ ។ សត្វទាំងនោះ ជាប់ចំពាក់ដោយសត្វភ្នំក្នុងភព ព្រោះសេចក្តីប្រាជ្ញាជាហេតុអាឡោះអាល័យនូវកាមទាំងឡាយ ក្នុងអនាគតផង ក្នុងអតីតផង ប្រាជ្ញានូវកាមទាំងឡាយ ជាបច្ចុប្បន្ននេះ និងអតីត អនាគត ជាសត្វរូបបានដោយក្រ មិនរួចដោយហេតុដទៃបាន ។ សត្វទាំងនោះ ជាប់ចំពាក់ ខ្វល់ខ្វាយរង្វេងក្នុងកាមទាំងឡាយ មិនកាន់យកទុក្ខចន្លោះតាំងនៅមាំក្នុងធម៌មិនស្មើ គឺកាយទុច្ចរិត ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ តែងខ្សឹកខ្សួលថា ឱហ្ន៎ អាត្មាអញច្យុតអំពីអត្តភាពនេះ និងទៅកើតក្នុងទីណាអេះ ។ ព្រោះហេតុនោះ សត្វគប្បីសិក្សាក្នុងសាលានេះ អ្នកប្រាជ្ញគប្បីដឹងនូវកម្មនិមួយ ថាជាភក្តីមិនរកបទាបក្នុងលោក មិនគប្បីប្រព្រឹត្តធម៌មិនរកបទាប ព្រោះហេតុនៃកម្មនោះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ តែងពោលនូវជីវិតនោះ ថាជាវរបស់មានប្រមាណតិច ។ គឺជាគតយើងឮនូវពួកសត្វនេះ ដែលកំពុងអន្ទះអន្ទែងក្នុងលោក លុះក្នុងអំណាចគណ្ណាក្នុងភពទាំងឡាយ ពួកជនអ្នកខោកថយ មិនប្រាសចាកគណ្ណា ក្នុងភពតូចតាមដំទាំងឡាយ រមែងខ្សឹកខ្សួលក្នុងមាតិកនៃមធ្យម ។ អ្នកទាំងឡាយ ចុះមើលពួកសត្វកំពុងអន្ទះអន្ទែង ក្នុងវត្តជាក់ណាន ដូចជាមន្ត្រាជាតិដែលកំពុងអន្ទះអន្ទែង ក្នុងទីមានទឹកតិច មានខ្សែទឹករឹងអស់ហើយ អ្នកប្រាជ្ញមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ លុះឃើញទោសនុ៎ះហើយ មិនគប្បីសន្សំរូតណ្ណាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ក្នុងភព ហើយត្រាច់ទៅ ។ អ្នកប្រាជ្ញកំណត់ដឹងនូវផស្សៈ ហើយលះបង់នូវឆន្ទៈក្នុងផស្សៈទាំងពីរប្រការ គឺផស្សៈដែលកើតហើយ និងហេតុដែលនាំឲ្យកើតផស្សៈដ៏លាមក មិនជាប់ចំពាក់ (ក្នុងផស្សៈទាំងនោះ) អ្នកប្រាជ្ញមិនគឺជឿលអាត្មាឯង ដោយកម្មណា មិនធ្វើនូវកម្មនោះ មិនជាប់នៅក្នុងអារម្មណ៍ដែលបានឃើញបានឮ ។ អ្នកប្រាជ្ញកំណត់ដឹងនូវកាមសញ្ញា ហើយឆ្លងចាកអន្លង់ មានចិត្តមិនជាប់ចំពាក់ ក្នុងបរិវត្តិមាធម៌ គឺគណ្ណា និងទិដ្ឋិទាំងឡាយឡើយ ដកចោលនូវសរ គឺកាទិក្តិលេស មិនមានសេចក្តីប្រមាទ ត្រាច់ទៅទាំងមិនមានសេចក្តីប្រាជ្ញាក្នុងលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ។

ចប់ គុហដ្ឋកសូត្រ ទី២ ។

ទុដ្ឋដ្ឋកសូត្រ ទី៣

CS sut.kn.snp.4.03 | ភាគទី ៥៤

(៣. ទុដ្ឋដ្ឋកសូត្រ)

[៥៦] តិរិយ ១ ពួក មានចិត្តប្រទូស្ត ពោលគឺៈដៀល (ព្រះមានព្រះភាគ និងភិក្ខុសង្ឃ) មិនតែប៉ុណ្ណោះ តិរិយដទៃទៀត ដែលមានសេចក្តីសីលាល័យមិន កំពោលគឺៈដៀលដែរ ឯអក្កោសវាទ ដែលកើតហើយ មិនចូលទៅដល់ព្រះមុនី ព្រោះហេតុនោះ ត្រូវដឹងថា ព្រះមុនីមិនមានសសរខៀន គឺភក្តីកិលេស ក្នុងសុទ្ធានតិចតួចនោះឡើយ ។ បុគ្គលកន្លងនូវទិដ្ឋិបេសខ្លួនដូចម្តេចបាន បុគ្គលត្រូវឆន្ទៈដឹកនាំហើយ តាំងនៅហើយ តាមគាប់ចិត្ត ធ្វើនូវទិដ្ឋិឲ្យពេញពេញដោយខ្លួនឯង ដឹងយ៉ាងណា ពោលយ៉ាងនោះ ។ សត្វណា ដែលមិនទាន់សាកសួរ ស្រាប់តែសរដៃដៃប្រាប់នូវសីល និងវត្តបេសខ្លួន ដល់ជនដទៃ សត្វណា ពោលសរសើរខ្លួនដោយខ្លួនឯង អ្នកណាសរសើរទាំងឡាយ ពោលនូវវាទៈរបស់សត្វនោះ ថាជាធម៌មិនប្រសើរឡើយ ។ មួយទៀត ភិក្ខុអ្នកស្ងប់ម្រាប់ហើយ មានខ្លួនរលត់ហើយ មិនពោលអួតព្រោះសីល (ទប់ខ្លួន) ថា អាត្មាអញមានសីលដូច្នោះ ឬ ប្រមូលធម៌ជាចិហាយ គឺភក្តីទិក្តិលេសក្នុងលោកនីមួយ មិនមានដល់ភិក្ខុណា អ្នកណាសរសើរទាំងឡាយ ដែលនូវការមិនពោលអួតរបស់ភិក្ខុនោះ ថាជាធម៌ដ៏ប្រសើរ ។ ធម៌ គឺទិដ្ឋិ ៦២ ដែលបច្ច័យកំណត់តាក់តែងធ្វើខាងមុខ មិននូវផង មានដល់សត្វណាមួយ (ជាទិដ្ឋិតិកៈ) បុគ្គលនោះ

ឃើញអាទិសង្ឃណាក្នុងខ្លួន ក៏អាស្រ័យអាទិសង្ឃនោះ និងកុប្បដិច្ចសន្តិទិដ្ឋិ។^{៤១} សេចក្តីប្រកាន់ទិដ្ឋិ គឺសត្វមិនងាយប្រព្រឹត្តកន្លងបាន ព្រោះចូលចិត្តនូវទិដ្ឋិដែលខ្លួនប្រកាន់ហើយ ក្នុងទិដ្ឋិធម៌ ៦២ ព្រោះហេតុនោះ ជនរណាសំចោលខ្លះ កាន់យកខ្លះនូវធម៌ គឺទិដ្ឋិ ក្នុងការប្រកាន់យកនូវទិដ្ឋិទាំងនោះ។ ព្រះអរហន្តក្នុងលោក មិនមានទិដ្ឋិដែលបុគ្គលកំណត់ ក្នុងភពតូចភពធំ ក្នុងលោកតិចតួចឡើយ ព្រោះអរហន្តនោះ លះបង់មាយាផង មាន៖ ផង គប្បីទៅដោយគតិវិសេសដូចម្តេច ព្រះអរហន្តនោះ មិនផ្អាកផ្អិតនូវតណ្ហា និងទិដ្ឋិទៀតទេ។ ព្រោះបុគ្គលអ្នកផ្អាកផ្អិតនូវតណ្ហា និងទិដ្ឋិ តែងចូលទៅជិតកាន់វាទៈ ក្នុងទិដ្ឋិធម៌ទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីពោលទោស ចំពោះបុគ្គលអ្នកមិនផ្អាកផ្អិតនូវតណ្ហា និងទិដ្ឋិ ដោយរាគាទិទោស ដូចម្តេចបាន ដកត្តទិដ្ឋិ និងឧច្ឆេទទិដ្ឋិ របស់ព្រះអរហន្តនោះ មិនមានឡើយ ព្រះអរហន្តនោះ ក៏ចាត់បង់ហើយនូវទិដ្ឋិទាំងអស់ក្នុងលោក។

ចប់ ទុដ្ឋដ្ឋកសូត្រ ទី៣។

សុទ្ធដ្ឋកសូត្រ ទី៤

CS sut.kn.snp.4.04 | ភាគទី ៥៥

(៤. សុទ្ធដ្ឋកសុត្តំ)

[៤៤] ជនពាលតែងដឹងថា អាត្មាអញឃើញ (នូវរូប) ស្អាតប្រសើរ មិនមានភោគ ការស្អាត តែងមានដល់សត្វ ដោយរូបដែលឃើញហើយ ការដឹងយ៉ាងនេះ ថា ប្រសើរដូច្នោះ ហើយជាអ្នកពិចារណាឃើញរឿយ ៗ ថា ស្អាត រមែងជឿថាជាញាណ។ ប្រសិនបើកិស្តាន្ត មានដល់សត្វព្រោះរូបដែលឃើញហើយមែន សត្វនោះ គង់នឹងលះបង់នូវកងទុក្ខ ដោយញាណបាន ឬសត្វដែលប្រកបដោយឧបទ្វីនោះ គង់នឹងស្អាតដោយមត្ត មិនស្អាតដោយគុណដទៃ ព្រោះទិដ្ឋិ រមែងប្រាប់បុគ្គលអ្នកមានទិដ្ឋិនោះ កាលពោលយ៉ាងនោះ។ ខីណាសវព្រាហ្មណ៍ មិនពោលសរសើរនូវការស្អាត ត្រង់អារម្មណ៍ ដែលបានឃើញ បានឮ បានប៉ះពាល់ ឬគ្រង់សីល និងវត្ថុ ជាអរិយមត្តញាណទេ (លោក) មិនប្រឡាក់នឹងបុណ្យបាន លះបង់នូវសេចក្តីយល់ថា ខ្លួនមានធ្វើនូវកម្មក្នុងលោកនេះ។ ពួកអ្នកសុទ្ធិវាទៈ អ្នកលុះក្នុងវិណាចតណ្ហា លះបង់នូវលទ្ធិមុនហើយ អាស្រ័យនូវលទ្ធិខាងក្រោយទៀត ពួកសុទ្ធិវាទៈនោះ រមែងឆ្លងនូវកិលេស គ្រឿងជាប់មិនរួចឡើយ សុទ្ធិវាទៈទាំងនោះ តែងកាន់យកខ្លះ លះចោលវិញខ្លះ ដូចពានរ ចាប់យកមែកឈើ ដែលនៅចំពោះមុខ។ សត្វកាន់យកនូវវត្ថុទាំងឡាយ ដោយខ្លួនឯង ជាសត្វជាប់លួតក្នុងកាមសញ្ញាហើយ តែងទៅគប់រកគ្រុឌស្ល និងទាប អ្នកប្រាជ្ញ មានបញ្ញាប្រាសដូចដែនដី ត្រាស់ដឹងនូវសេចក្តីដោយវេទ គឺមត្តញាណទាំង ៤ មិនបានទៅគប់រកគ្រុឌស្ល និងទាបឡើយ។ អ្នកប្រាជ្ញនោះ ក៏ចាត់បង់មារសេនាហើយ បិតនៅនឹងនូវ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងពួង ទោះអារម្មណ៍ដែលឃើញ ដែលឮ ដែលប៉ះពាល់ណាមួយក្តី (អ្នកណាមួយ) គប្បីកំណត់នូវអ្នកប្រាជ្ញ អ្នកឃើញ (ដ៏បរិសុទ្ធ មានគ្រឿងប្រក់ គឺកិលេសបើកហើយនោះឯង ដោយគ្រឿងកំណត់ណា ក្នុងលោកបាន។ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយបែបនោះ មិនកំណត់ មិនធ្វើតណ្ហា និងទិដ្ឋិ ឲ្យជាប្រធាន ទាំងមិនពោលសរសើរនូវទិដ្ឋិ ថាជារបស់ស្អាតមត៌តទេ តែងផ្តាច់ចោលនូវចំណង គឺសេចក្តីប្រកាន់ ដែលចងក្នុងចិត្តសន្តានរបស់ខ្លួន តែងមិនធ្វើសេចក្តីប្រាជ្ញា ក្នុងសន្តានឯណានិមួយ ក្នុងលោកទេ។ (អ្នកប្រាជ្ញនោះ) ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវខេត្រដែន (កិលេស) បន្ទាត់បង់បាប លោកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ព្រោះជ្រាប ព្រោះឃើញទេ លោកមិនត្រេកអរក្នុងកាមភគៈ មិនរីករាយក្នុងរូបភព និងអរូបភព អ្នកប្រាជ្ញនោះ មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ថា នេះជារបស់ប្រសើរក្នុងលោកនេះឡើយ។

ចប់ សុទ្ធដ្ឋកសូត្រ ទី៤។

បរមដ្ឋកសូត្រ ទី៥

CS sut.kn.snp.4.05 | ភាគទី ៥៥

(៥. បរមដ្ឋកសុត្តំ)

[៤៥] សត្វនៅត្រាំក្នុងទិដ្ឋិទាំងឡាយថា នេះប្រសើរ តែងលើក (គោរព) ត្រណាថា វិសេសដុតក្នុងលោក បានពោលបង្គាប់ពួកគ្រាំក្នុងអស់ដទៃអំពីគ្រុឌនោះថា ថោកទាប ព្រោះលើកនោះ បានជាសត្វប្រព្រឹត្តកន្លងនូវវិវាទទាំងឡាយមិនរួច។ សត្វឃើញនូវអាទិសង្ឃណាក្នុងខ្លួន ត្រង់អារម្មណ៍ដែលបានឃើញ បានឮ បានប៉ះពាល់ ឬគ្រង់សីល និងវត្ថុ សត្វនោះ ប្រកាន់ញាប់នូវអាទិសង្ឃនោះ ក្នុងសត្វាយទិដ្ឋិនោះ ហើយឃើញនូវគ្រឿងទាំងអស់ថា ថោកថយ។ សត្វអាស្រ័យគ្រូរបស់ខ្លួន ហើយឃើញគ្រឿងទាំងនោះ ថោកថយ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ពោលនូវការឃើញនោះ ថាជាចំណងពិត ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុមិនគប្បីអាស្រ័យអារម្មណ៍ ដែលបានឃើញ បានឮ បានប៉ះពាល់ ឬសីល និងវត្ថុឡើយ។ ភិក្ខុមិនគប្បីធ្វើទិដ្ឋិឲ្យកើតឡើងក្នុងលោក ដោយញាណ ឬដោយសីល និងវត្ថុទេ មិនគប្បីប្រឡើយនូវខ្លួនថា អាត្មាអញ ជាអ្នកស្មើ (នឹងគេ) ទេ មិនគប្បីស្មើគ្នាឯខ្លួនថា អាត្មាអញជាអ្នកថោកថយទេ ឬថាអាត្មាអញជាអ្នកវិសេសខ្លាំងគេទេ។ កាលភិក្ខុនោះ លះបង់នូវអត្តទិដ្ឋិហើយ មិនប្រកាន់មាំ ទាំងមិនសន្សំនូវនិស្ស័យក្នុងញាណ កាលបើសត្វបែកផ្សេងគ្នា ភិក្ខុនោះ ក៏មិនប្រព្រឹត្តជាពួក ភិក្ខុនោះ មិនត្រឡប់មកកាន់ទិដ្ឋិនិមួយទេ។ ព្រះខីណាស្រពណា មិនមានតណ្ហា ដើម្បីនឹងកើតរឿយ ៗ ក្នុងលោកនេះ ឬលោកខាងមុខ ត្រង់ទីបំផុតទាំងពីរ^{៤២} ទៀតទេ ព្រះខីណាស្រពណា មិនមានទិដ្ឋិហើយនៅនិមួយឡើយ ព្រះខីណាស្រពនោះ (មិនមាន) សេចក្តីប្រកាន់ ព្រោះពិចារណាឃើញក្នុងពួកទិដ្ឋិធម៌ទាំងឡាយ សូម្បីតណ្ហាតិចតួច ដែលកំណត់ក្នុងអារម្មណ៍ បានឃើញ បានឮ បានប៉ះពាល់ ក្នុងលោកនេះ របស់ព្រះខីណាស្រពនោះ ក៏មិនមានឡើយ បុគ្គលណា គប្បីកំណត់នូវខីណាសវព្រាហ្មណ៍នោះ អ្នកមិនប្រកាន់នូវទិដ្ឋិដោយសេចក្តីកំណត់ដូចម្តេច ក្នុងលោកនេះបាន។ ព្រះខីណាស្រពទាំងឡាយ មិនកំណត់ មិនធ្វើតណ្ហា និងទិដ្ឋិ ឲ្យជាប្រធានទេ ធម៌ទាំងឡាយ គឺទិដ្ឋិធម៌ចំពោះ (បញ្ញា) របស់ព្រះខីណាស្រពអម្បាលនោះបានឡើយ ព្រះខីណាសវព្រាហ្មណ៍ មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមសីល និងវត្ថុ (ដទៃ) ទេ បានដល់ត្រើយ គឺព្រះនិព្វាន មានសភាពជាតាទិបុគ្គល មិនត្រឡប់មកកាន់ភព (ឲ្យ) ទៀតឡើយ។

ចប់ បរមដ្ឋកសូត្រ ទី៥។

ជរាសូត្រ ទី៦

CS sut.kn.snp.4.06 | ភាគទី ៥៥

(៦. ជរាសុត្តំ)

[១០០] ជីវិតនេះ មានប្រមាណតិចប៉ុណ្ណោះ តែងស្លាប់ថយអំពី ១០០ ឆ្នាំ ប្រសិនបើរស់ហួសពី ១០០ ឆ្នាំ សត្វនោះ នឹងស្លាប់ដោយជកជាប្រាកដ។ ជនទាំងឡាយតែងលោក ព្រោះត្រូវដែលប្រកាន់ថា របស់យើង

សេចក្តីប្រកាន់ជារបស់ទៀងទាត់មិនមានឡើយ ជីវិតនេះ មានការព្រាត់ប្រាសចាករបស់ដែលមានជាធម្មតា អ្នកប្រាជ្ញលះយើញដូច្នោះហើយ រមែងមិននៅគ្រប់គ្រងផ្ទះឡើយ។ បុរសសំគាល់របស់ណាថា នេះជាបរិសុទ្ធសញ រមែងលះរបស់នោះដោយមរណៈ ឯអ្នកប្រាជ្ញបំរើអានព្រះតន្ត្រីយ៍ ជ្រាបច្បាស់នូវទោសនុ៎ះ ហើយមិនបង្កាន់ (ចិត្ត) ទៅដើម្បីសេចក្តីប្រកាន់ថា របស់យើងឡើយ។ បុរសអ្នកភ្នាក់ (ពិរេក) រមែងមិនឃើញប្រាជ្ញាជាដើម ដែលមកដូចប្រទេស ដោយយល់សព្វ យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលមិនឃើញជនជាទីស្រឡាញ់ ដែលធ្វើកាលកិរិយាទៅកាន់លោកខាងមុខ ក៏យ៉ាងនោះដែរ។ ជនទាំងនោះ ដែលគេឃើញហើយ ឮហើយ គេតែងហៅឈ្មោះ កាលលះលោកនេះទៅ នៅសល់តែឈ្មោះសម្រាប់ហៅប៉ុណ្ណោះ។ ពួកសត្វមានសេចក្តីលោភ តែងមិនលះបង់នូវសេចក្តីលោភខ្សឹកខ្សួល និងសេចក្តីកំណាញ់ ក្នុងវត្ថុដែលជាទីបំរើអានបានឡើយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ដែលឃើញព្រះនិទាន ថាជាទីក្សេមហើយ រមែងលះបង់សេចក្តីប្រកាន់បាន។ កិត្តិណាមិនសំដែងខ្លួនក្នុងភាព (ប្តីទៀត) អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ហៅកំរើនោះ របស់កិត្តិណោះ អ្នកប្រព្រឹត្តិញ អ្នកកប់ប្រសព្វអាសនៈស្លាប់ ថាជាសភាពសមម្យ៉ាងហើយ។ អ្នកប្រាជ្ញមិនបានអាស្រ័យក្នុងអាយតនៈទាំងអស់ឡើយ មិនធ្វើសត្វ និងសង្ខារឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ទាំងមិនធ្វើសត្វ និងសង្ខារឲ្យមិនជាទីស្រឡាញ់ សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល និងសេចក្តីកំណាញ់ នេះជាបញ្ចក្ខណៈសន្តានរបស់ព្រះឱណ្ណស្រពនោះ ដូចទឹកមិនប្រឡាក់លើស្លឹកឈូកដូច្នោះដែរ។ គំណក់ទឹកមិនដក់នៅលើស្លឹកឈូក ដូចម្តេចក៏ ទឹកមិនទទឹកនាផ្កាឈូកដូចម្តេចក៏ អ្នកប្រាជ្ញមិនជាប់នៅក្នុងអារម្មណ៍នីមួយៗ សូម្បីអារម្មណ៍បានឃើញ បានប៉ះពាល់ ក៏ដូច្នោះដែរ។ មួយទៀត ព្រះអរហន្ត មិនសំគាល់ក្នុងអារម្មណ៍នីមួយៗ សូម្បីអារម្មណ៍ដែលឃើញ ដែលឮ ដែលប៉ះពាល់ដោយវត្ថុនោះ ៗ ឡើយ ទាំងមិនប្រាថ្នាការស្លាប់ដោយវត្ថុដទៃទៀត ព្រោះព្រះអរហន្តនោះ មិនត្រេកត្រអាល មិនស្រាសតម្រេក (ដូចកល្យាណបុព្វជន និងសេត្វ)។

ចប់ ជកសូត្រ ទី៦។

តិស្សមេត្តយ្យសូត្រ ទី៧

CS sut.kn.snp.4.07 | ភាគទី ៥៥

(៧. តិស្សមេត្តយ្យសុត្តំ)

[១០១] ព្រះតិស្សមេត្តយ្យដ៏មានអាយុ (អាភពនាថា) បពិត្រព្រះអង្គនិរទុក្ខ សូមព្រះអង្គ សំដែងសេចក្តីចង្អៀតចង្អាត របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបមេចុនធម្មវិញ ៗ យើងខ្ញុំបានស្តាប់ពាក្យប្រដៅព្រះអង្គហើយ នឹងសិក្សានូវវិវេកទាំងឡាយ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា ម្ចាស់មេត្តយ្យ) បុគ្គលអ្នកប្រកបមេចុនវិញ ៗ រមែងភ្លេចពាក្យប្រដៅផង ប្រតិបត្តិខុសផង ការប្រព្រឹត្តិខុសនុ៎ះ ជាអំពើមិនប្រសើរ ចំពោះបុគ្គលនោះទេ។ បុគ្គលណា ប្រព្រឹត្តម្នាក់ឯង គឺទ្រង់គេទប់ពូជក្នុងកាលពីមុន (លុះខាងក្រោយ) ត្រឡប់សេដមេចុនធម្មវិញ អ្នកប្រាជ្ញហៅបុគ្គលនោះថា ជាបុព្វជន អ្នកថោកថយក្នុងលោក ដូចជាឃានលៀនទៅដូច្នោះឯង។ យស និងសេចក្តីសរសើរណាក្នុងកាលពីមុន យស និងសេចក្តីសរសើរនោះ របស់បុគ្គលនោះ រមែងសាបសូន្យទៅ បុគ្គលឃើញការចំរើន និងការសាបសូន្យយស សរសើរនុ៎ះហើយ គប្បីសិក្សាដើម្បីលះបង់នូវមេចុនធម្មចេញ។ បុគ្គលនោះ ត្រូវសង្កប្បៈទាំងឡាយ គ្របសង្កត់ហើយ រមែងជ្រប់នៅ ដូចមនុស្សកំព្រា បុគ្គលបែបនោះ ពួកក្ស័យជនដទៃហើយ រមែងអៀនខ្លួន។ មួយទៀត បុគ្គលនោះ ត្រូវវាទៈអ្នកដទៃដាស់តឿនហើយ រមែងធ្វើគ្រឿងស្រឡា គឺមូសាវាទ សេចក្តីសំពៅធំនោះឯង របស់បុគ្គលនោះ រមែងធ្លាក់ចុះកាន់មូសាវាទ។ បុគ្គលដែលជនដទៃ អំពើស្មោះថា ជាបណ្ឌិត តាំងផ្តើមការប្រព្រឹត្តិម្នាក់ឯង លុះកាលខាងក្រោយមក បែរទៅជាប្រកបក្នុងមេចុនធម្មវិញ បណ្ឌិតនោះ នឹងសៅហ្មងដូចជនពាលដែរ។ អ្នកប្រាជ្ញ លុះជ្រាបទោសនុ៎ះហើយ គួរធ្វើនូវការប្រព្រឹត្តិម្នាក់ឯង ឲ្យស្ងា ក្នុងសាសនានេះ ទាំងមុនទាំងក្រោយ កុំគប្បីសេដមេចុនធម្មវិញ។ បុគ្គលគប្បីសិក្សានូវវិវេកតែម្យ៉ាង ព្រោះវិវេកនុ៎ះ ប្រសើរធូរសាបព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ប៉ុន្តែបុគ្គលមិនគប្បីសំគាល់ថា អាត្មាអញប្រសើរដោយវិវេកនោះទេ បុគ្គលនោះឯង ឈ្មោះថា ប្រតិក្ខន្ធនៅក្នុងទីជិតធនព្រះនិទាន។ ពួកសត្វអ្នកជាប់នៅក្នុងកាមទាំងឡាយ តែងស្រឡាញ់អ្នកប្រាជ្ញ ដែលមានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិនអាឡោះអាឈ័យក្នុងកាមទាំងឡាយ ផ្លូវនូវអន្លង់បាន។

ចប់ តិស្សមេត្តយ្យសូត្រ ទី៧។

បស្សសូត្រ ទី៨

CS sut.kn.snp.4.08 | ភាគទី ៥៥

(៨. បស្សសុត្តំ)

[១១២] ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដទៃក្នុងលោកនេះ តែងពោលសរសើរថា បរិសុទ្ធិ (សំដៅទិដ្ឋិរបស់ខ្លួន) តែមិនពេញគម្ពីរ បរិសុទ្ធិចំពោះសមុទ្រដទៃ (ក្រៅអំពីគ្រូរបស់ខ្លួន) សមណព្រាហ្មណ៍ជាច្រើន អាស្រ័យនឹងលទ្ធិណា តែទៅសរសើរថា ល្អក្នុងលទ្ធិនោះ តាំងនៅក្នុងបច្ចេកសាស្ត្រ (សេចក្តីពិរេកដោយវិទ្យុក)។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ប្រាថ្នាទុវាទៈ ចូលទៅកាន់បរិសុទ្ធិហើយ ទាំង ២ នាក់ ឃើញគ្នានឹងគ្នាថា ជាពេលទាំងអស់ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ អាស្រ័យនឹងគ្រូដទៃ ក៏ពោលជម្លោះ ប្រាថ្នានូវការសរសើរ ក៏សំគាល់ថា យើងឯងកែវក្នុងវាទៈ។ បុគ្គលអ្នកខ្ជិលខ្ជាយ ក្នុងការនិយាយដដែល ប្រាថ្នានូវការសរសើរ ក្នុងកណ្តាលបរិសុទ្ធ រមែងទញ្ចុក្ខៈ និងជាបុគ្គលអៀនប្រាជ្ញាទាំងឡាយ ពោលនូវវាទៈរបស់បុគ្គលនោះ ថាជារាជៈថោកទាប ថាគេដាក់ចោលហើយ បុគ្គលអ្នកមានវាទៈថោកទាប នៃឲ្យខ្សឹកខ្សួល សោក ថូរថា អ្នកនោះ កន្លងអាត្មាអញ (ដោយវាទៈ)។ វិវេកទាំងនុ៎ះ កើតឡើងក្នុងពួកសមណៈ សភាពត្រេកអរនឹងការអាក់អន់ចិត្ត រមែងកើតឡើង ព្រោះវាទៈទាំងនុ៎ះ អ្នកប្រាជ្ញឃើញទោសនុ៎ះហើយ គប្បីស្រាវជ្រាវជម្លោះចេញ ប្រយោជន៍ជនដទៃ អំពើការសរសើរ និងលាភមិនមានឡើយ មួយទៀត បុគ្គលដែលគេសរសើរក្នុងរឿងនោះហើយ ក៏ពោលនូវវាទៈ (របស់ខ្លួន) ក្នុងកណ្តាលបរិសុទ្ធ បុគ្គលនោះ រីករាយផង ឡើងជារាជៈ ព្រោះសម្រេចប្រយោជន៍ គឺជយជនៈដូចចិត្ត។ ការឡើងដោយ ជាហេតុនៃសេចក្តីចង្អៀតចង្អាត របស់បុគ្គល បុគ្គលនុ៎ះ តែងពោលនូវមានៈ និងអតិមានៈ បុគ្គលឃើញទោសនេះហើយ គប្បីចៀសវាងការជម្លោះ អ្នកល្អាសវៃទាំងឡាយ មិនពោលសរសើរថា បរិសុទ្ធដោយជម្លោះនោះឡើយ។ ប្រៀបដូចបុគ្គលអ្នកអង់អាចដែលស្តេចចិញ្ចឹមហើយដោយរាជៈម្ចាស់ កាលប្រាថ្នាគឺមានទៅក្នុងបុគ្គលអង់អាចតប អ្នកអង់អាចតបនោះ មានក្នុងទីណា នៃអ្នកអង់អាច អ្នកចូរទៅក្នុងទីនោះចុះ ក៏លេចស្រឡាញ់មិនដោយចម្ងក់ មិនមានតាំងពីមុនមក។ ជនទាំងឡាយ ដែលប្រកាន់ទិដ្ឋិ ហើយពោលដៃកែផង ពោលថា នេះឯងជាបរិសុទ្ធិផង អ្នកចូរដៃកែនឹងទាំងនោះចុះ ជនអ្នកធ្វើទំនាស់ ក្នុងវាទៈដែលកើតហើយក្នុងទីនេះ មិនមានដល់អ្នកទេ។ បុគ្គលទាំងឡាយណា ធ្វើសេនារបស់កិលេសឲ្យវិនាស មិនប្រាថ្នានឹងទិដ្ឋិ ដោយទិដ្ឋិទាំងឡាយឡើយ ការប្រកាន់ទិដ្ឋិដ៏ក្រៃលែង មិនមានក្នុងបុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ ម្ចាស់បស្សៈ អ្នកគប្បីបាននូវការតបតដូចម្តេច ក្នុងបុគ្គលទាំងនោះ។ មួយទៀត អ្នកកាលត្រិះរិះគិតនូវទិដ្ឋិទាំងឡាយ ដោយចិត្ត ហើយមកប្រណាំងប្រជែង (នឹងព្រះសិម្មាសមុទ្ធ) ដែលមានកិលេសលាងហើយ

ចប់ បស្សសូត្រ ទី៤។

មាតិកានិយសូត្រ ទី៥

(៥. មាតិកានិយសុត្តិ)

[១០៣] ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ត្រាស់នឹងមាតិកានិយសូត្រថា អើ ក៏សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងមេដុម មិនមាន (ដល់តថាគត) ព្រោះឃើញនាងគណ្ណានាងអរតី និងនាងវាតា (ដែលជាជិតានៃមាតា) សោះទៅហើយ ធ្វើម្តេចឡើយ តថាគតនឹងមានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងមេដុម ព្រោះឃើញរូបរបស់ទារិកា ដែលពោរពេញដោយម្រិត និងកវិសនេះ តថាគត មិនគួរត្រូវការដើម្បីបំពេញនូវតិរច្ឆានរបស់អ្នកនោះ សូម្បីតែដោយជើងឡើយ។

(មាតិកានិយសូត្រ ទូលតបថា) បើព្រះអង្គមិនត្រូវការនារីតន៍បែបនេះ ដែលពួកក្សត្រិយ៍ជាងនេះច្រើនគ្នាប្រាថ្នាទេ តើព្រះអង្គនឹងពោលនូវទិដ្ឋិផង សីលផង វិតផង ជីវិតផង ការកើតឡើងក្នុងភព (របស់ព្រះអង្គ) ផង ថាដូចម្តេច។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់មាតិកានិយៈ) តថាគតនោះ មិនប្រកាន់ថា តថាគតវិនិច្ឆ័យក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺទិដ្ឋិ ឯង ហើយនឹងសំដែងនូវពាក្យនេះដូច្នោះទេ ព្រោះតថាគតឃើញ (ទោស) ក្នុងទិដ្ឋិទាំងឡាយផង មិនប្រកាន់ទាំ (នូវទិដ្ឋិណាមួយ) ផង ពិចារណា (នូវសច្ចៈទាំងឡាយ) ផង ក៏បានឃើញនូវសេចក្តីស្ងប់ក្នុងសន្តាន គឺព្រះនិព្វាន។

(មាតិកានិយសូត្រ ទូលតបថា) បពិត្រព្រះមុនី ទិដ្ឋិទាំងឡាយណា ដែលសត្វបានវិនិច្ឆ័យ កំណត់ទុកហើយ ព្រះអង្គមិនប្រកាន់មាំនូវទិដ្ឋិទាំងនោះ សំដែងនូវបរមត្ថធម៌ណា មានសេចក្តីស្ងប់ក្នុងសន្តានដូច្នោះ បរមត្ថធម៌នោះ តើអ្នកប្រាថ្នាទាំងឡាយ សំដែងដោយប្រការដូចម្តេច។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់តបថា ម្ចាស់មាតិកានិយៈ) អ្នកប្រាថ្នា មិនពោលថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះការយល់ឃើញ ព្រោះការស្តាប់ឮ ព្រោះការដឹងច្បាស់ ព្រោះសីល និងវិតទេ ទាំងមិនពោលថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះមិនមានការយល់ឃើញ ព្រោះមិនមានការស្តាប់ឮ ព្រោះមិនមានការដឹងច្បាស់ ព្រោះមិនមានសីល ព្រោះមិនមានវិតទាំងនោះទេ ចំណែកបុគ្គលជាសប្បុរស តែងលះនូវធម៌ មានទិដ្ឋិជាដើមនុ៎ះ ហើយមិនប្រកាន់ មិនអាស្រ័យ (នូវធម៌ណាមួយ) រមែងមិនប្រាថ្នាទៅកើតក្នុងភពវៀតឡើយ។

(មាតិកានិយសូត្រ ទូលតបថា) បើអ្នកប្រាថ្នាមិនពោលថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះការយល់ឃើញ ព្រោះការស្តាប់ឮ ព្រោះការដឹងច្បាស់ ព្រោះសីល និងវិតទេ ទាំងមិនពោលថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះមិនមានការយល់ឃើញ ព្រោះមិនមានការស្តាប់ឮ ព្រោះមិនមានការដឹងច្បាស់ ព្រោះមិនមានសីល ព្រោះមិនមានវិតទាំងនោះទេ ខ្ញុំព្រះអង្គសំគាល់នូវធម៌ នាំសត្វឲ្យរង្វេងក្រៃពេក មានសមណប្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ដឹងនូវសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះការយល់ឃើញដែរ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់មាតិកានិយៈ) អ្នកអាស្រ័យនូវទិដ្ឋិ បានជាខំដឹងដឹកសូរ (តថាគត) អ្នកដល់នូវសេចក្តីកាន់ច្រឡំ ក្នុងទិដ្ឋិទាំងឡាយ ដែលអ្នកប្រកាន់មាំហើយ ហើយមិនបានឃើញនូវសេចក្តីសំគាល់សូម្បីបន្តិចបន្តួច អំពីធម្មទេសនា ដែលតថាគតសំដែងនេះឡើយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទើបយល់ឃើញនូវធម៌នេះ ថាជាធម៌នាំសត្វឲ្យរង្វេងក្រៃពេក បុគ្គលណាសំគាល់ខ្លួនថា ជាបុគ្គលស្មើនឹងគេ ជាបុគ្គលវិសេសជាងគេ ឬជាបុគ្គលថោកទាបជាងគេ បុគ្គលនោះ នឹងនិយាយទទឹងទាស់ ដោយសេចក្តីសំគាល់នោះ (បើបុគ្គលណា) មិនញាប់ញ័រក្នុងមានៈ ៣ ទេ សេចក្តីសំគាល់ខ្លួនថា អញជាបុគ្គលស្មើនឹងគេ អញជាបុគ្គលវិសេសជាងគេ (ឬថា អញជាបុគ្គលថោកទាបជាងគេ) មិនមានដល់បុគ្គលនោះឡើយ។ បុគ្គលដែលមានបាប គឺមានៈ និងទិដ្ឋិ លះបង់ហើយនោះ នឹងនិយាយថា សេចក្តីយល់នោះឯង ជាសេចក្តីយល់ត្រូវពិត ដូចម្តេចកើត ឬបុគ្គលនោះ នឹងនិយាយទទឹងទាស់ថា (ពាក្យខ្ញុំពិត ពាក្យអ្នកឯងមិនពិត ដូច្នោះ ជាមួយនឹងបុគ្គលណាបាន មួយទៀត សេចក្តីសំគាល់ថា ស្មើ ឬមិនស្មើ មិនមានក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ នឹងផ្សាយវាទៈជាមួយអ្នកណាបាន។ អ្នកប្រាថ្នាចូលលះបង់ឱកៈ^១ ហើយ ជាអ្នកមិនរូករនូវអារម្មណ៍ជាគ្រឿងកំណត់ មិនធ្វើសេចក្តីខ្ញុំទូលាល (នឹងគ្រហស្ថ) ក្នុងលោកផង ក្នុងលោកផង យ៉ាងនោះឯង។ បុគ្គលម្នាក់ដល់នូវអេទ គឺមគ្គ ៤ តែងមិនប្រព្រឹត្តទៅតាមទិដ្ឋិទេ បុគ្គលនោះ មិនត្រឡប់មកកាន់មានៈ ដោយការបំពេញទេ បុគ្គលនោះ មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាចនៃគណ្ណា ទិដ្ឋិនោះទេ បុគ្គលនោះ មិនងាយអ្នកណាដឹកនាំដោយកម្ម ឬដោយអារម្មណ៍ដែលឮបានឡើយ បុគ្គលនោះ មិនចូលទៅនៅអាស្រ័យក្នុងនិវេសនៈ គឺគណ្ណា និងទិដ្ឋិទេ។ កិរិយសគ្រឿងរូបវិតទាំងឡាយ តែងមិនមានដល់បុគ្គលអ្នកប្រាសចាកកាមសញ្ញា (ជាដើម) មោម៉ាៈ (សេចក្តីកាន់ច្រឡំ) តែងមិនមានដល់បុគ្គលអ្នកផុតស្រឡះ (ចាកកិរិយសទាំងពួង) ព្រោះវិស្សនាបញ្ញា បុគ្គលទាំងឡាយណា ប្រកាន់មាំនូវកាមសញ្ញាជាដើមក្តី ប្រកាន់មាំនូវទិដ្ឋិក្តី បុគ្គលពួកនោះ រមែងព្យាយាមប្រព្រឹត្តនូវកាមាធិករណ៍ ឬធម្មាធិករណ៍ នូវនា និងគ្នាក្នុងលោក។

ចប់ មាតិកានិយសូត្រ ទី៥។

បុរាភេទសូត្រ ទី១០

(១០. បុរាភេទសុត្តិ)

[១០៤] (ព្រះពុទ្ធនិម្មិត ត្រាស់សួរព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ) បុគ្គលអ្នកមានទស្សនៈដូចម្តេច មានសីលដូចម្តេច ដែលព្រះអង្គត្រាស់ហៅថា អ្នកស្ងប់ម្តាប់ បពិត្រព្រះគោតម ព្រះអង្គ ដែលខ្ញុំសួរហើយ សូមប្រាប់នូវឧត្តមផលនោះ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា) មុននឹងបែកធ្លាយរាងកាយទៅ បុគ្គលណា ប្រាសចាកគណ្ណា មិនអាស្រ័យនូវកាលខាងដើម និងទីបំផុត គឺកាលជាអតីត និងអនាគត ជាបុគ្គលដែលអ្នកប្រាថ្នា មិនគប្បីពោលថា ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងបច្ចុប្បន្ន ការធ្វើនូវគណ្ណា

និងទិដ្ឋិឲ្យជាប្រធាននៃបុគ្គលនោះ មិនមានឡើយ។ បុគ្គលនោះឯង មិនក្រោធ មិនគក់ស្លុត មិនពោលអួត មិនពើស ជាអ្នកពោលបុគ្គលអ្នកមិនរាយមាយ សង្រួមដោយវិចារ ជាអ្នកប្រាជ្ញ។ បុគ្គលមិនមានតណ្ហាក្នុងអារម្មណ៍ជាអនាគត មិនសោកស្តាយនូវអារម្មណ៍អតីត ជាអ្នកឃើញសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ក្នុងផស្សៈទាំងឡាយ មិនបង្កើនចិត្តទៅក្នុងមិត្តាទិដ្ឋិទាំងឡាយ ជាអ្នកពុទ្ធសម្មិ មិនបំភានគេ មិនមានសេចក្តីប្រាជ្ញាជាប្រក្រតី មិនមានសេចក្តីកំណាញ់ មិនឃើសឃ្នង ជាបុគ្គលដែលគេមិនស្អប់ខ្ពើម ជាអ្នកមិនប្រកបក្នុងការព្រួយបារម្ភ មិននឹកនាទៅករិត្តជាទីត្រេកអរ មិនប្រកបក្នុងការមើលងាយគេ ជាអ្នកមានការងារល្អិតល្អ មានបដិណ្ឌា មិនជឿអ្នកដទៃ មិនត្រេកអរ មិនសិក្សា មិនប្រាជ្ញាលោក មិនក្រៃពេកឆ្ងាយ ព្រោះមិនមានលោក ជាអ្នកមិនខឹង មិនជាប់ចិត្តក្នុងវេស ព្រោះតណ្ហា ជាបុគ្គលមានឧបក្ខា មានស្មារតីសព្វពេល មិនសំគាល់ថា ស្មើនឹងគេក្នុងលោក មិនលើកខ្លួនថា វិសេសជាងគេ មិនដាក់ខ្លួនថាថោកទាបជាងគេ កិលេសគ្រឿងពុះពោះ មិនមានដល់បុគ្គលនោះឡើយ។ បុគ្គលមាននិស្សយន្តចម្អិត គឺតណ្ហា និងទិដ្ឋិ បុគ្គលណា ដឹងនូវធម៌ ហើយមិនអាស្រ័យនូវតណ្ហា និងទិដ្ឋិ បុគ្គលមិនមានតណ្ហាក្នុងសេចក្តីចំរើន និងសេចក្តីវិនាស^(១) តថាគតហៅបុគ្គលអ្នកមិនអាទ្យោហៈ អាល័យក្នុងកាយទាំងឡាយនោះ ថាជាអ្នកស្ងប់ម្ល៉ោង កិលេសគ្រឿងចាក់ស្រែរបស់បុគ្គលនោះ មិនមាន បុគ្គលនោះ បានឆ្លងនូវតណ្ហាដែលឡាយទៅហើយ។ កូនទាំងឡាយ សត្វចិញ្ចឹមទាំងឡាយ និងស្រែចម្ការ ទើបនោះរបស់បុគ្គលនោះ មិនមានឡើយ សេចក្តីប្រកាន់ថា ជារបស់ខ្លួន គឺសស្សៈតទិដ្ឋិ សេចក្តីប្រកាន់ថា មិនមែនជារបស់ខ្លួន គឺឧច្ឆេទិដ្ឋិ មិនមានក្នុងបុគ្គលនោះទេ។ ពួកទេវតា និងមនុស្ស ជាបុព្វជន ឬពួកបុគ្គលប្រាជ្ញា គឺឃ្លីពោលទោសចំពោះបុគ្គលនោះ ដោយកិលេស មានភក្តីជាដើមណា កិលេស មានភក្តីជាដើមនោះ បុគ្គលនោះ មិនធ្វើឲ្យជាប្រធានឡើយ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនញាប់ញ័រ ព្រោះពាក្យពោលទាំងឡាយឡើយ។ អ្នកប្រាជ្ញប្រាសចាកសេចក្តីជាប់ចំពាក់ (ក្នុងរូបជាដើម) មិនមានសេចក្តីកំណាញ់ មិននិយាយលើកខ្លួន ក្នុងគុណដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មិននិយាយប្រកបខ្លួន ក្នុងគុណដ៏ស្មើ ។ មិននិយាយបន្ទាបខ្លួន ក្នុងគុណដ៏ថោកទាប មិនដល់នូវកម្មៈ គឺមិនមានតណ្ហា និងទិដ្ឋិ ព្រោះជាបុគ្គលមិនមានកម្មៈ។ បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ថា របស់ខ្លួនក្នុងលោក បុគ្គលនោះ មិនសោកព្រោះរបស់ដែលមិនមាន មិនលុះក្នុងអតតិធម៌ទាំងឡាយ បុគ្គលនោះឯង ហៅថា អ្នកស្ងប់ម្ល៉ោង។

ចប់ បុរាណេសូត្រ ទី១០។

កលហវិវាទសូត្រ ទី១១

(១១. កលហវិវាទសូត្រ)

CS sut.kn.snp.4.11 | ភាគទី ៥៥

[១០] ពុទ្ធនិម្មិត ត្រាស់សួរព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជា បពិត្រព្រះអង្គ ការល្អោះ ការទាស់ទែងគ្នា ការខ្សឹកខ្សួល ការសោកស្តាយ និងសេចក្តីកំណាញ់ ការប្រកាន់ ការមើលងាយ និងការព្រួយបារម្ភ កើតមកអំពីណា កិលេសធម៌ទាំងនោះ បណ្តាលមកអំពីណា សូមព្រះអង្គសំដែងសេចក្តីនោះ ឲ្យទាន។ (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធផ្រងត្រាស់ថា) ការល្អោះ ការទាស់ទែងគ្នា ការខ្សឹកខ្សួល ការសោកស្តាយ និងសេចក្តីកំណាញ់ ការប្រកាន់ ការមើលងាយ និងការព្រួយបារម្ភ កើតមកអំពីរបស់ជាទីស្រឡាញ់ ឯកិលេសធម៌ មានការល្អោះ និងការដេកគ្នា (ជាដើម) ប្រកបក្នុងសេចក្តីកំណាញ់ កាលបើសេចក្តីទាស់ទែងគ្នាកើតឡើងហើយ ពាក្យព្រួយបារម្ភកើតឡើងដែរ។ (ព្រះពុទ្ធនិម្មិត សួរថា) សេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងលោក ឬលោកៈរបស់ពួកសត្វដែលត្រូវលោកៈគ្របសង្កត់ រដ្ឋាភិទៅក្នុងលោក កើតមកអំពីអ្វី សេចក្តីប្រិកាន់ និងការសម្រេច (នៃសេចក្តីប្រិកាន់) និងធម៌ដែលមានក្នុងបរិលោកីរបស់សត្វ កើតមកអំពីអ្វី។ (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធផ្រងត្រាស់ថា) សេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងលោក ឬលោកៈរបស់ពួកសត្វដែលត្រូវលោកៈគ្របសង្កត់ កើតមកអំពីឆន្ទៈ សេចក្តីប្រិកាន់ និងការសម្រេច (នៃសេចក្តីប្រិកាន់) និងធម៌ដែលមានក្នុងបរិលោកីរបស់សត្វ កើតមកអំពីឆន្ទៈ នេះដែរ។ (ព្រះពុទ្ធនិម្មិត សួរថា) ឆន្ទៈក្នុងលោក កើតមកអំពីអ្វី មួយទៀត និច្ច័យ (ការមើលចិត្តក្នុងតណ្ហា និងទិដ្ឋិ) កើតមកអំពីអ្វី ការក្រែរក្រាធ ការនិយាយមោសា និងសេចក្តីសង្ស័យ ឬអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដែល (ប្រកបដោយការក្រែរក្រាធជាដើម) តើព្រះសមណៈសំដែងហើយថា កើតអំពីអ្វី។ (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធផ្រងត្រាស់ថា) អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ក្នុងលោក បានសំដែងហើយនូវអារម្មណ៍ណាថា ជាទីត្រេកអរ^(២) និងមិនជាទីត្រេកអរ^(៣) ឆន្ទៈត្រាស់សួរថា ព្រោះអាស្រ័យអារម្មណ៍ណា ឬលោកៈសមណៈសំដែងហើយ ព្រោះដឹង។ (ព្រះពុទ្ធនិម្មិត សួរថា) អារម្មណ៍ជាទីត្រេកអរ ទើបធ្វើនូវនិច្ច័យ (ក្នុងតណ្ហា និងទិដ្ឋិ)។ ការក្រែរក្រាធ ការពោលពាក្យមោសា សេចក្តីសង្ស័យ ធម៌ទាំង ៣ នេះឯង កាលបើអាម្មណ៍ជាទីត្រេកអរ និងមិនជាទីត្រេកអរ ទាំង ២ ប្រការនោះ នៅមាន ទើបកើតមានឡើងបាន បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីសង្ស័យ គប្បីសិក្សាក្នុងឆន្ទៈនៃការដឹង ឯធម៌ទាំងឡាយ ព្រោះដឹង។ (ព្រះពុទ្ធនិម្មិត សួរថា) អារម្មណ៍ជាទីត្រេកអរ និងមិនជាទីត្រេកអរ កើតមកអំពីអ្វី កាលបើអ្វីមិនមាន ទើបអារម្មណ៍ទាំងនេះ មិនមានដែរ អត្ត គឺសេចក្តីវិនាស និងសេចក្តីចំរើន (នៃអារម្មណ៍ជាទីត្រេកអរ និងមិនជាទីត្រេកអរ) ណា អត្តនោះ កើតមកអំពីផស្សៈនេះ គឺថាគតសំដែងប្រាប់ដល់អ្នក (ដូច្នោះ)។ (ព្រះពុទ្ធនិម្មិត សួរថា) ចុះផស្សៈក្នុងលោក កើតមកអំពីអ្វី មួយទៀត សេចក្តីប្រិកាន់ កើតមកអំពីអ្វី កាលបើអ្វីមិនមាន សេចក្តីប្រិកាន់ថា របស់អញ ។ ទើបមិនមាន កាលបើអ្វីមិនមាន ផស្សៈទាំងឡាយ ទើបមិនពាលត្រូវ។ (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់តបថា) ផស្សៈ (កើតឡើង) ព្រោះអាស្រ័យនាម និងរូប សេចក្តីប្រិកាន់ កើតមកអំពីសត្វ កាលបើសត្វ មិនមាន សេចក្តីប្រិកាន់ថា របស់អញ ។ ក៏មិនមាន កាលបើរូបមិនមាន ផស្សៈទាំងឡាយ ក៏មិនពាលត្រូវ។ (ព្រះពុទ្ធនិម្មិត សួរថា) កាលបុគ្គលប្រតិបត្តិដូចម្តេច ទើបរូបវិនាសទៅ មួយទៀត រូបជាសុខ (រូបគ្នាប្រាជ្ញា) និងរូបជាទុក្ខ (រូបដែលមិនជាទីប្រាជ្ញា) វិនាសទៅវិញ ដោយប្រការដូចម្តេច សូមព្រះអង្គសំដែងនូវរូបដែលជាសុខ និងជាទុក្ខនោះ ដល់ខ្ញុំ រូបដែលជាសុខ និងជាទុក្ខវិនាសទៅវិញហេតុណា ខ្ញុំដឹងនូវហេតុនោះ ខ្ញុំមានចិត្តត្រិះរិះដូច្នោះ។ (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់តបថា) បុគ្គលមិនមែនជាវិញសាស្ត្រ^(៤) បុគ្គលមិនមែន ជាវិសញ្ញាសាស្ត្រ^(៥) បុគ្គលមិនមែន ជាអសញ្ញាសាស្ត្រ^(៦) បុគ្គលមិនមែន ជាវិភុតសញ្ញាសាស្ត្រ^(៧) កាលបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ រូបទើបវិនាសបាន ព្រោះធម៌ជាចំណែកនៃសេចក្តីយតយូវទាំងឡាយ មានសញ្ញាជាហេតុ។ (ព្រះពុទ្ធនិម្មិត ពោលថា) ខ្ញុំបានសួរនូវធម៌ណា ព្រះអង្គក៏បានសំដែងធម៌នោះ ដល់ខ្ញុំរួចហើយ ខ្ញុំសូមសួរធម៌ផ្សេងទៀត សូមព្រះអង្គសំដែងធម៌នោះ ដល់ខ្ញុំ ឲ្យទាន (បពិត្រព្រះអង្គ) ចុះសមណប្រាហ្មណ៍ ជាបណ្ឌិតពួកខ្លះ ក្នុងលោកៈ សំដែងនូវសេចក្តីបរិសុទ្ធិដ៏ប្រសើរ របស់សត្វ បំផុតត្រឹមប៉ុណ្ណោះ ឬ ឬក៏សំដែងនូវសេចក្តីបរិសុទ្ធិដ៏ទៃ ជាងអរូបសមាបត្តិទាំងនោះទៅទៀត។ (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់តបថា) ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ជាបណ្ឌិតពួកខ្លះ សំដែងនូវអរូបសមាបត្តិទាំងឡាយនោះ ថាជាធម៌ដ៏បរិសុទ្ធិប្រសើរ របស់សត្វតែប៉ុណ្ណោះ បណ្តាសមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណប្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះទៀត (ជាដូច្នោះ) ជាអ្នកពោលលើកខ្លួនថា យើងស្មើគ្នាសក្តីឯអនុជាទីសេសនិព្វាន តើឯប្រកាន់ពោលនូវលទ្ធិ គឺសេចក្តីជាច្បាស់ឲ្យថា (ជាធម៌ដ៏បរិសុទ្ធិប្រសើររបស់សត្វ)។ ព្រះពុទ្ធជាវិមលីបណ្ឌិត ទ្រង់ជ្រាបនូវពួកសមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះថា ជាអ្នកអាស្រ័យនូវសេចក្តីទិដ្ឋិ និងធម៌ទិដ្ឋិផង ទ្រង់ជ្រាបនូវធម៌គ្រឿងអាស្រ័យនោះ (របស់ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ) ផង ជ្រាប (នូវធម៌ទាំងឡាយ ថាជាទុក្ខ មិនទៀងជាដើម) ហើយបានរូបស្រឡះផង ទើបមិនដល់នូវការទាស់ទែង អ្នកប្រាជ្ញតែងមិនមក ដើម្បីកើតរឿយ ។ ឡើយ។

ចូឡវិយ្យហស្តត្រ ទី១២

(១២. ចូឡវិយ្យហស្តត្រ)

[១០៦] (ព្រះពុទ្ធនិម្មិត ត្រាស់សួរព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជា) សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ កាលដំអក់នៅក្នុងទិដ្ឋិ (សេចក្តីយល់ឃើញ) របស់ខ្លួន ៗ រមែងប្រកាន់មាំ ឬថ្លាថា ខ្លួនជាអ្នកឆ្លៀតឆ្លាស់ (ក្នុងទិដ្ឋិនោះ) ហើយនិយាយផ្សេង ៗ គ្នា បុគ្គលណា ដឹងយ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ដឹងនូវធម៌ពិត បុគ្គលណា បដិសេធម៌នេះ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មិនមានគុណបរិបូណ៌ឡើយ ។ លុះសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ប្រកាន់មាំយ៉ាងនេះហើយ តែងទាស់ទែងគ្នា ទាំងពោលគឺ៖ ជឿលថា បុគ្គលដទៃ ៗ ជាបុគ្គលពោល ជាបុគ្គល មិនល្អសរសើរ វាទះ របស់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ រូបណា ជាវាទះពិត ព្រោះសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ ជាអ្នកពោលលើកខ្លួនថា ឆ្លៀតឆ្លាស់ ។ (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់ថា) សមណព្រាហ្មណ៍ កាលបើមិនយល់ឃើញនូវធម៌របស់ជនដទៃ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលពោល ជាបុគ្គល ថោកទាប មានប្រាជ្ញាទាន មិនមានសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់ សុទ្ធតែជាបុគ្គលពោល មានប្រាជ្ញាថោកទាប ឈ្មោះថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ ជាអ្នកដំអក់នៅក្នុងទិដ្ឋិ ។ មួយទៀត បើសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ជាអ្នកផ្លូវជនក្នុងទិដ្ឋិរបស់ខ្លួន ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាដ៏បរិសុទ្ធ ជាអ្នកល្អសរសើរ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ រកអ្នកណាមួយ មានប្រាជ្ញាថោកទាប គ្មានទេ ព្រោះថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានទិដ្ឋិស្មើ ៗ គ្នា ។ ជនទាំងឡាយ (អ្នកធ្វើនូវជំលោះ) ធ្វើមត្តាជាគូ ៗ បានពោលសំគួរគំនិតនូវគ្នាដោយពាក្យណាថា អ្នកនេះ ជាបុគ្គលពោល ដូច្នោះ គឺថាគិត មិនបានពោលនូវពាក្យនេះថា ជាពាក្យពិតឡើយ ព្រោះថា ជនទាំងនោះ បានធ្វើនូវសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួន ៗ ថាជាវាទះពិត ព្រោះហេតុនោះ បានជាជនទាំងនោះ ដុតកំដៅបុគ្គលដទៃដោយពាក្យថា បុគ្គលពោល ។ (ព្រះពុទ្ធនិម្មិត សួរថា) សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ បានសរសើរទិដ្ឋិណា ថាជាវាទះពិតតទៅទៀត ចំណែកសមណព្រាហ្មណ៍ពួកដទៃ គឺ៖ ជឿលទិដ្ឋិនោះ ថាជាវាទះទេ កុហកវិញ លុះសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ប្រកាន់ផ្សេង ៗ យ៉ាងនេះហើយ ក៏ទាស់ទែងគ្នា ចុះសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ មិននិយាយមូលមាត់គ្នាតែបែបមួយ តើព្រោះហេតុអ្វី ។ (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់ថា) ព្រោះថា បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ក្នុងសច្ចៈណា ទើបមិនទាស់ទែងគ្នា ឯសច្ចៈនោះ មានតែមួយ មិនមែនមានពីរឡើយ ប៉ុន្តែជនទាំងឡាយ តែងសរសើរសច្ចៈរបស់ខ្លួនផ្សេង ៗ គ្នា ហេតុនោះ បានពាក្យសមណព្រាហ្មណ៍ មិននិយាយមូលមាត់គ្នាតែបែបមួយ ។ (ព្រះពុទ្ធនិម្មិតសួរថា) ព្រោះហេតុអ្វី បានជាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដែលពោលលើកខ្លួនថា ជាអ្នកឆ្លៀតឆ្លាស់ ជាអ្នកពោលតាមបំណងរបស់ខ្លួន តែងពោលសច្ចៈផ្សេង ៗ គ្នា ចុះសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បានពួមកថា សច្ចៈមានច្រើនផ្សេង ៗ គ្នា ឬ ក៏សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ នឹករកដោយសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្លួនទេ ។ (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់ថា) សច្ចៈទាំងឡាយច្រើនផ្សេង ៗ គ្នាក្នុងលោក មិនមានទេ លើកលែងតែសេចក្តីប្រកាន់ថា ទៀងដោយសញ្ញាចេញ គឺមានតែបរមត្ថសច្ចៈមួយប៉ុណ្ណោះ មួយទៀត សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ កំណត់ទុកនូវសេចក្តីត្រិះរិះ ឲ្យប្រជុំចុះក្នុងទិដ្ឋិទាំងឡាយ ហើយនិយាយនូវលាភមួយគូជាធម៌ស្មោះ គឺសេចក្តីពិត ១ មុសា ១ ។ បុគ្គលពួកមួយ អាស្រ័យនូវទិដ្ឋិធម៌ទាំងនេះ គឺអាម្មណ៍ដែលខ្លួនឃើញហើយ ឬឮហើយ ដែលខ្លួនពាលត្រូវហើយ ឬសំរេក ជាអ្នកឃើញនូវសេចក្តីប្រកាន់ថា គឺសន្តិភាព លុះបិតនៅក្នុងវិនិច្ឆ័យធម៌ គឺទិដ្ឋិ ៦២ ហើយរីករាយកំពោលគឺ៖ ជឿលថា បុគ្គលដទៃជាបុគ្គលពោលមិនឆ្លៀតឆ្លាស់ ។ មួយទៀត បុគ្គលនោះ តែងដុតកំដៅបុគ្គលដទៃថា ជាបុគ្គលពោល ៗ ដូច្នោះ ដោយហេតុណា ក៏បានពោលលើកខ្លួនឯង ថាជាអ្នកឆ្លៀតឆ្លាស់ ដោយហេតុនោះ បុគ្គលនោះ ពោលលើកខ្លួនឯងថា ជាអ្នកឆ្លៀតឆ្លាស់ ចំពោះខ្លួនដោយខ្លួនឯង រមែងគឺ៖ ជឿលបុគ្គលដទៃ ហើយពោលប្រកាន់ទិដ្ឋិនោះ ។ បុគ្គលនោះ បរិបូណ៌ហើយដោយទិដ្ឋិ គឺការយល់ឃើញថា មានខ្លឹមសារក្រៃពេក និងដោយមាន៖ មានមាន៖ ដំបរិបូណ៌ ប្រសព្វសន្តានខ្លួនដោយមាន៖ គឺប្រកាន់ថា ខ្លួនជាបណ្ឌិត ទិដ្ឋិនោះ របស់បុគ្គលនោះ បរិបូណ៌ហើយដោយប្រការដូច្នោះ ។ ប្រសិនបើមានបុគ្គលអ្នកថោកទាប ដោយសារវាចាក្រតិ៖ ជឿលរបស់បុគ្គលដទៃ បុគ្គលដែលគឺ៖ ជឿលគេនោះ និងទៅជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាថោកទាប ស្មើនឹងបុគ្គលថោកទាបនោះ មួយទៀត បើបុគ្គលនោះ ជាអ្នកដល់នូវវេទ ជាអ្នកប្រាជ្ញាខ្លាចខ្លួនចំពោះខ្លួនឯង ក៏រកបុគ្គលណាមួយ ជាមនុស្សល្អ ក្នុងពួកសមណៈ មិនមាន ។ ពួកបុគ្គលណា សរសើរធម៌ គឺទិដ្ឋិដទៃក្រៅពីនេះ ពួកបុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានគុណមិនបរិបូណ៌ ឈ្មោះថា ប្រទេស្តចំពោះផ្លូវដំបរិសុទ្ធ ពួកគឺរិយៈតែងនិយាយគឺ៖ ជឿលគ្នា ដោយច្រើនយ៉ាងនេះឯង ព្រោះថា គឺរិយៈទាំងនោះ ត្រេកអរសើបរិយៈដោយគម្ពីរក្នុងទិដ្ឋិរបស់ខ្លួន ។ លុះពួកនោះ (ត្រេកអរយ៉ាងនេះហើយ) ទើបនាំគ្នានិយាយសរសើរសេចក្តីបរិសុទ្ធ ក្នុងធម៌ (របស់ខ្លួន) នេះតែម្យ៉ាង មិននិយាយសរសើរសេចក្តីបរិសុទ្ធ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដទៃឡើយ ពួកគឺរិយៈ តែងចូលចិត្តដោយច្រើនយ៉ាងនេះ ហើយពោលប្រកាន់មាំ ក្នុងផ្លូវនៃទិដ្ឋិរបស់ខ្លួននោះ ។ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះឡើយ ពួកគឺរិយៈទាំងនោះ សូម្បីតែមួយនាក់ កាលពោលប្រកាន់មាំ ក្នុងផ្លូវនៃទិដ្ឋិរបស់ខ្លួនហើយ មុខជាដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ ថាជាមនុស្សពោល ព្រោះទិដ្ឋិរបស់ខ្លួនដូច្នោះ លុះត្រូវពោលនូវបុគ្គលដទៃថា ជាមនុស្សពោល ថាជាអ្នកមានធម៌មិនបរិសុទ្ធហើយ គប្បីនាំមកនូវជម្លោះចំពោះខ្លួនឯង ។ គឺរិយៈនោះ តាំងនៅក្នុងវិនិច្ឆ័យធម៌ (ដោយគណ្តា និងទិដ្ឋិ) តាំងលេចដោយខ្លួនឯងហើយ រមែងដល់នូវការទាស់ទែងគ្នា ដំក្រែលែងលើសលុបក្នុងលោក ចំណែកសត្វ ដែលលះបង់នូវវិនិច្ឆ័យធម៌ទាំងឯង (ដោយអរិយមគ្គ រមែងមិនធ្វើនូវជម្លោះក្នុងលោកឡើយ) ។

ចប់ ចូឡវិយ្យហស្តត្រ ទី១២។

មហាវិយ្យហស្តត្រ ទី១៣

(១៣. មហាវិយ្យហស្តត្រ)

[១០៧] (ព្រះពុទ្ធនិម្មិត សួរថា) សមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ត្រូវនៅក្នុងទិដ្ឋិ (របស់ខ្លួន) តែងដៃដកគ្នាថា នេះឯងជាវាទះពិត តើពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ និងនាំមករៀង ៗ នូវពាក្យនិន្ទា ឬបាននូវពាក្យសរសើរ ព្រោះទិដ្ឋិរបស់ខ្លួននោះ ដៃឬ ។ (ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) ដល់នៃវាទះ គឺសេចក្តីសរសើរនេះ មានបន្តិចបន្តួចទេ មិនគួរដើម្បីសេចក្តីខ្លាចរម្ងាប់ (ព្រះព្រះដើម) បានឡើយ គឺថាគតពោលនូវផលនៃការដៃដកគ្នា ព្រោះទិដ្ឋិមានពីរប្រការ គឺនិន្ទានិងសរសើរ ចំណែកជនជាបណ្ឌិត ឃើញទោសក្នុងការដៃដកគ្នានេះ ហើយឃើញពួកសន្តវនិព្វាន ជាក្នុងមិនទាស់ទែងគ្នា ថាជាទីដំក្រុមក្បួន ទើបមិនទាស់ទែងគ្នា ។ ទិដ្ឋិទាំងឡាយឯណាមួយ ដែលកើតឡើង អ្នកប្រាជ្ញរមែងមិនប្រកាន់នូវទិដ្ឋិទាំងនេះ បើលោកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ (នូវទិដ្ឋិ) មិនធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ អាម្មណ៍ដែលឃើញហើយ ឮហើយ ធ្វើម្តេចឡើយនឹងប្រកាន់នូវអាម្មណ៍ដែលគួរប្រកាន់ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ប្រកាន់ពោលថា សីលជាគុណដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ហើយសំដែងនូវសេចក្តីបរិសុទ្ធ ដោយគុណត្រឹមតែកាសប្រែម ជនទាំងឡាយនោះ សមាទាននូវត្ថហើយ ប្រកាន់មាំ (ក្នុងវត្ថុដែលខ្លួនសមាទាននោះ) ដោយគិតឃើញថា យើងទាំងឡាយ

មិនគប្បីធ្វើការដេកលក់ឲ្យច្រើនទេ គប្បីគ្រប់រន្ធសេចក្តីភ្ញាក់រឭក គប្បីលះបង់សេចក្តីខ្ជិលច្រអូស មាយា ល្បែងសើច ល្បែងលេងមេចុន ព្រមទាំងការស្តីតស្តាប់ខ្លួនឯង។ ភិក្ខុអ្នកបរិវារនេះ គេនាំយកមិនគប្បីប្រកបអាជីពណាមន្ត (មន្តសម្រាប់ឲ្យឧបទ្វ័រ កើតឡើង ក្នុងបច្ចាមិត្ត) មន្តសម្រាប់ទាយសុបិន មន្តសម្រាប់ទាយលក្ខណៈ មន្តសម្រាប់សំដែងបុក្ខមង្គល មិនគប្បីសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនគប្បីសម្រាប់ទាយសម្រែកសត្វផង ថ្កាសម្រាប់ធ្វើគភ៌ឲ្យតាំងនៅផង ការរក្សាពេកផង។ ភិក្ខុមិនគប្បីញ័រញ័រនឹងពាក្យនិទាន បើមានគេសរសើរ ក៏មិនគប្បីឡើងដោយផង គប្បីបន្ទោបង់លោកៈ មច្ឆិរិយៈ សេចក្តីក្រែកក្រោធ និងពាក្យព្រះញាប់។ ភិក្ខុមិនគប្បីតាំងនៅក្នុងការលក់ចេញ ទិញចូល មិនគប្បីធ្វើការពោលគឺៈ ជឿលក្នុងទិណាមួយ មិនគប្បីជាប់ចិត្តក្នុងស្រែក មិនគប្បីថាបានដឹងផង ព្រោះប្រាជ្ញាលោក។ មួយទៀត ភិក្ខុមិនគប្បីពោលវាចាពេលខ្លួន មិនគប្បីពោលវាចាផ្សេងៗ មិនគប្បីសិក្សានូវសេចក្តីឃើសឃ្លាំង កាយ វាចា ចិត្ត មិនគប្បីពោលពាក្យប្រណិប័តន៍។ ភិក្ខុមិនគប្បីដឹកនាំក្នុងពាក្យសុភាវៈ មិនគប្បីធ្វើការអ្នកអាងទាំងដងខ្លួន មួយទៀត មិនគប្បីមើលងាយអ្នកដទៃ ដោយអាជីវៈ (ការចិញ្ចឹមជីវិត) និងបំណង និងសេចក្តី ភិក្ខុកាលលើបានព្យាបាល (មិនជាទីតាំងចិត្ត) ដ៏ច្រើន របស់សមណៈទាំងឡាយ ឬរបស់បុព្វបុត្រទាំងឡាយ មិនគប្បីប្រទូស្តទៅរក មិនគប្បីពោលគប់ ដោយពាក្យអាក្រក់ ព្រោះថា លោកអ្នកស្ងប់ម្យ៉ាងទាំងឡាយ រមែងមិនធ្វើការល្អៗ តបតឡើយ។ ភិក្ខុ កាលបានដឹង បានពិចារណាធម៌នេះ គប្បីជាអ្នករិក្សាសិក្សាសព្វកាល លើបានដឹងសេចក្តីរលីករលាយ ថាជាសេចក្តីស្ងប់ហើយ មិនគប្បីប្រហែសធ្វេស ក្នុងសាសនានៃព្រះគោតមឡើយ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកគ្របសង្កត់បង្កើន ជាអ្នកដែលរូបជាដើម គ្របសង្កត់មិនបាន ជាអ្នកឃើញធម៌ ចំពោះភ្នែកផង មិនអាងគេថា ដូច្នោះ ៗ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុគប្បីជាអ្នកមិនប្រហែស គប្បីមិនស្តារសិក្សាក្នុងសាសនានៃព្រះមានព្រះភាគនោះ សព្វ ៗ កាល។

ចប់ គុវដកសូត្រ ទី១៨។

អត្ថទណ្ឌសូត្រ ទី១៨

CS sut.kn.snp.4.15 | ភាគទី ៥៥

(១៥. អត្ថទណ្ឌសុត្តិ)

[១០៩] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ភីយកើតមកពីអាជ្ញារបស់ខ្លួន (សេចក្តីប្រព្រឹត្តិកិច្ចការក្រក់របស់ខ្លួន) អ្នកទាំងឡាយ ចុះមើលជនអ្នកទាស់ទែងគ្នា តថាគត (កាលនៅជាពោធិសត្វ) បានតក់ស្លុតហើយ យ៉ាងណា តថាគតនឹងសំដែងនូវសេចក្តីតក់ស្លុត យ៉ាងនោះ (ដែលអ្នកទាំងឡាយ)។ ភីយមកកាន់តថាគត ព្រោះឃើញនូវពួកសត្វ កំពុងញាប់ញ័រ (ដោយតណ្ហាជាដើម) ដូចពួកមជ្ឈដំណាក់ ក្នុងទីមានទឹកតិច ព្រោះឃើញសត្វលោកបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា។ លោកមិនមានខ្លឹមសារដោយជីវិត ទិសទាំងពួង រមែងញាប់ញ័រ តថាគតកាលប្រាថ្នានូវភព (ជាទីពឹង) របស់ខ្លួន ក៏មិនបានឃើញភពណាមួយ ដែលជរាធម៌ជាដើម ជិះជាន់មិនបាន សេចក្តីមិនរីករាយ បានកើតមានដល់តថាគតហើយ ព្រោះបានឃើញសត្វទាំងឡាយ ត្រូវជរាធម៌ជាដើម បៀតបៀនហើយ ក្នុងកាលជាទីបំផុត តពីនោះមក តថាគតបានឃើញសារ ដែលគេឃើញបានដោយកម្រ អាស្រ័យនៅក្នុងហឫទ័យ ក្នុងសត្វទាំងឡាយនោះ។ សត្វលោកដែលសរដោតដប់ហើយ រមែងស្ទុះទៅកាន់ទិសផ្សេង ៗ បុគ្គលជាប់ស្លឹក ដកសរនោះ ទើបមិនស្ទុះទៅ មិនលិចចុះ។ (អារម្មណ៍ជាទីស្រឡាញ់ គឺបញ្ចកាមគុណណា មានក្នុងលោក) ប្រជុំផង តែងសំដែងនូវភាសិត ជាគ្រឿងសិក្សា (មានការសិក្សាដ៏រមែងដើម) ដើម្បីឲ្យបានអារម្មណ៍ជាទីស្រឡាញ់នោះ បណ្តែតមិនខ្វះខាត ក្នុងបញ្ចកាមគុណ ឬក្នុងកិច្ចសិក្សានោះឡើយ គប្បីនឿយណាយក្នុងកាមារម្មណ៍ ដោយប្រការទាំងពួង គប្បីសិក្សានូវព្រះនិព្វានបម្រុងខ្លួន។ បុគ្គលជាអ្នកប្រាជ្ញ គប្បីជាអ្នកមានសច្ចៈ... ជាបុគ្គលមិនឃើសឃ្លាំង មិនមានមាយា លះបង់ពាក្យព្រះញាប់ មិនក្រែកក្រោធ ឆ្លងឲ្យចម្លើយលោកៈដ៏លាមក និងមច្ឆិរិយៈ និរដេន មានចិត្តឱនទៅក្រព្រះនិព្វាន គប្បីគ្របសង្កត់នូវការដេកលក់ សេចក្តីខ្ជិលច្រអូស ការរញ្ជា មិនគប្បីដេកនៅដោយសេចក្តីប្រហែសធ្វេស មិនគប្បីតាំងខ្លួនក្នុងមានៈដ៏រីកលែង។ បុគ្គលអ្នកបង្កោនចិត្តទៅក្រព្រះនិព្វាន មិនគប្បីដឹកនាំ ក្នុងពាក្យសុភាវៈ មិនគប្បីធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់រូប ត្រូវកំណត់ដឹងនូវមានៈ ហើយគប្បីរៀបចេញចាកអំពើដ៏រលីករលាយ។ មិនគប្បីស្របស្រាលទៅកបញ្ចក្ខន្ធ ដែលជារបស់ចាស់ គឺជាអតីត មិនគប្បីធ្វើសេចក្តីពេញចិត្តនឹងបញ្ចក្ខន្ធ ដែលជារបស់ថ្មី គឺជាបច្ចុប្បន្ន មិនត្រូវសោកស្តាយនឹងបញ្ចក្ខន្ធ ដែលសារលាបទៅហើយ មិនត្រូវជាប់ស្លឹកនៅក្នុងតណ្ហា។ តថាគតពោលនូវសេចក្តីជាប់ចិត្ត គឺតណ្ហា ថាជាអន្លង់ធំ តថាគតពោលនូវសេចក្តីដាច់ចិត្ត គឺតណ្ហា ថាជាគ្រឿងល្បឿនទៅនៃចិត្ត ថាជាគ្រឿងជាប់ញាប់មនៅនៃចិត្ត ថាជាអារម្មណ៍នៃចិត្ត ថាជាគ្រឿងត្រិះរិះ (ព្រោះ) កាមតណ្ហា ដូចជាកក់ ស័ក្ខទាំងឡាយ អាចឆ្លងបានដោយលំបាក។ អ្នកក្រាប ជាប្រាហ្មណ៍ មិនគេចចេញចាកសច្ចៈ រមែងតាំងនៅលើទីទួល គឺព្រះនិព្វាន តថាគតហៅបុគ្គលនោះថា ជាអ្នកស្ងប់ ព្រោះលះអាយតនៈទាំងអស់។ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកប្រាជ្ញ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកដល់នូវអេទ ជាបុគ្គលដែលតណ្ហា និងទិដ្ឋិ មិនអាស្រ័យនៅហើយ ព្រោះឃើញសង្ខារធម៌ (ថាជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន) បុគ្គលនោះ រមែងប្រព្រឹត្តនៅក្នុងលោកដោយប្រហែ មិនជាប់ចិត្តនឹងបុគ្គលណាមួយឡើយ។ បុគ្គលណា បានឆ្លងផុតនូវកាមផង នូវកិលេសគ្រឿងជាប់ ដែលឆ្លងបានដោយកម្រ ក្នុងលោកផង បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា កាកខ្សែតណ្ហា មិនមានចំណង រមែងមិនសោក មិនស្ងប់សេចក្តី។ កិលេសជាតណ្ហា កើតឡើង (ព្រោះប្រាជ្ញ) សង្ខារជាអតីត អ្នកចុះធ្វើកិលេសនោះ ឲ្យរឹងស្ងួតទៅ កិលេសគ្រឿងកង្វល់ (មានកេរ្តិ៍ជាដើម កើតឡើងព្រោះប្រាជ្ញ) សង្ខារដែលលឹងមានទៅខាងក្រោយ ចុះក៏មានដល់អ្នកឡើយ លើអ្នកមិនប្រកាន់ក្នុងធម៌ថាកណ្តាល (មានរូបជាដើម ដែលជាបច្ចុប្បន្ន) អ្នកនឹងទៅជាអតីតស្ងប់។ បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ក្នុងនាម និងរូប ថាជារបស់អញ សព្វកន្លែងទេ បុគ្គលនោះឯង រមែងមិនសោក ព្រោះនាមរូបដែលមិនមានផង មិនទ្រុឌទ្រោមទៅក្នុងលោកផង។ កង្វល់ថា នេះរបស់អញ នេះជារបស់ជនដទៃ មិនមានដល់បុគ្គលណា បុគ្គលនោះ កាលមិនបាននូវត្រូវដែលប្រកាន់ក្នុងនាម ៣ នោះ រមែងឃើញសេចក្តីក្សេមក្សងទាំងទាំងឡាយ អ្នកប្រាជ្ញ រមែងមិននឹងច្បាយអ្វីខ្លួន (ដោយមានៈថា អញជាបុគ្គលស្មើគ្នា) ក្នុងពួកបុគ្គលស្មើគ្នា (ថាអញជាបុគ្គលថោកទាប) ក្នុងពួកបុគ្គលដែលថោកទាប (ថាអញជាបុគ្គលប្រសើរ) ក្នុងពួកបុគ្គលដែលប្រសើរ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកស្ងប់ប្រាសចាកសេចក្តីកំណាញ់ រមែងមិនប្រកាន់មិនអន្ទៈសារ។

ចប់ អត្ថទណ្ឌសូត្រ ទី១៨។

សារីបុត្តសូត្រ ទី១៦

CS sut.kn.snp.4.16 | ភាគទី ៥៥

(១៦. សារីបុត្តសុត្តិ)

[១១០] ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានពោលថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាសាស្តាចារ្យ ព្រះអង្គចុះចាកគុសិត មកជាគណាចារ្យ ព្រះអង្គមានព្រះរាជពិព័រណ៍នេះយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនដែលឃើញ មិនដែលឮ អំពីសំណាក់អ្នកណាមួយ ក្នុងកាលមុនអំពីកាលដែលព្រះអង្គស្តេចចុះមកកាន់ក្រុងសង្ក្រាន្តស្បៈសោះឡើយ។ ព្រះសាស្តា ព្រះអង្គមានចក្ខុ (ជើងខ្ពស់) រមែងប្រាកដដល់មនុស្សលោក ព្រមទាំងទេវលោក ព្រះអង្គជាបុគ្គលក៏ បាននូវឆ្ងាយនូវដំណឹងអស់ហើយ បានឮសោះ ធម៌ដ៏វិសេស ដែលជាទីត្រេកអរ។ ខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្តីត្រេកអរនឹងសូរប្រុស្តា ដើម្បីសារីកទាំងឡាយច្រើននោះ ទើបមកគាល់ព្រះអង្គជាព្រះពុទ្ធ មានសន្តានបរិសុទ្ធ ប្រាសចាកគណ្តានិស្ស័យ និងទិដ្ឋិនិស្ស័យ ព្រះអង្គជាបុគ្គលមិនញាប់ញ័រ ជាបុគ្គលមិនក្រហក ជាគណាចារ្យ ស្តេចមកក្នុងក្រុងសង្ក្រាន្តស្បៈនេះ កាលបើភិក្ខុខ្ពើម (អំពីជាតិជាដើម) ជាអ្នកគប្បីរកសេនាសនៈស្មាតក្តី នៅទិដ្ឋិនិស្ស័យដើមឈើក្តី នូវព្រៃស្មាសនក្តី ឬជាអ្នកនៅអាស្រ័យក្នុងល្អាងភ្នំទាំងឡាយក្តី ភិក្ខុកាលនៅក្នុងសេនាសនៈស្មាត ប្រាសគាល់សំឡេងគឺក៏បង់ មិនគប្បីញាប់ញ័រ ដោយហេតុគួរឲ្យភ័យណា ភ្នំភ្នំគួរឲ្យភ័យក្នុងសេនាសនៈ ហែក្រាប និងឧត្តមនោះ មានប៉ុន្មាន ភិក្ខុនៅក្នុងសេនាសនៈស្មាត គប្បីគ្របសង្កត់សេចក្តីអន្តរាយទាំងឡាយណា សេចក្តីអន្តរាយទាំងឡាយនោះ មានប៉ុន្មាន ដែលនឹងមានដល់ភិក្ខុ កាលទៅកាន់ទិស ដែលគេមិនធ្លាប់ទៅ គឺព្រះនិរ្មាន ក្នុងលោកនេះ។ ពាក្យពេចន៍របស់ភិក្ខុអ្នកមានខ្លួនបញ្ជូនទៅ គឺជាអ្នកមានឡាយមតិឯង តើដូចម្តេច គោចរទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ របស់លោក តើដូចម្តេច សីល និងវត្តទាំងឡាយ របស់លោក តើដូចម្តេច ភិក្ខុនោះ គប្បីសមាទាន នូវសិលាដូចម្តេច ទើបជាអ្នកមានសតិ មានចិត្តមូលក្នុងអាម្មណ៍តែមួយ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាគប្បីបន្ទោបង់កិលេស ជាមន្ទិលរបស់ខ្លួនបាន ដូចជាងមាស ដេញអាចម៍មាសឲ្យអស់ចេញបាន។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្ត ជាសូរិយារម្មេច (គ្រឿងនៅវិសុខសម្រាន្ត) ណា របស់ភិក្ខុអ្នកខ្ពើម (អំពីជាតិជាដើម) អ្នកប្រាថ្នានូវការត្រាស់ដឹង សេចក្តីសេនាសនៈស្មាត គឺថាគតនិងពោលនូវជាសូរិយារម្មេចនោះ ធម៌ដ៏សមគួរដល់អ្នកតាមដឹង។ ភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នា មានស្មារតី ប្រព្រឹត្តក្នុងគុណមានទីចម្អុតដោយវិញ្ញាណ⁵⁰ មិនគប្បីខ្លាចនូវភ័យទាំង ៥ យ៉ាង គឺមិនខ្លាចសត្វរោម ១ ស្រ្តី ១ ពស់តូចពស់ធំ ១ ជស្សៈនៃមនុស្សជាចៅ ១ ពួកសត្វធំដឹងបួន ១ ភិក្ខុអ្នកប្រាថ្នានោះ ជាអ្នកស្វះស្វែងរកកុសលធម៌ សូម្បីបានឃើញជនដែលក្រៅអំពីសហធម៌ក្នុង ឬបានសំឡេងដែលខ្លួនគួរខ្លាចដល់ច្រើន របស់ជនទាំងនោះ ឬអ្នកឃើញយ៉ាងដទៃ ១ គប្បីត្រឡប់មក មិនគប្បីតក់ស្លុតនូវតម្រូវ ភិក្ខុអ្នកប្រាថ្នានោះ បើជស្សៈនៃពោគ ឬសេចក្តីស្រេកឃ្លាន ឬក៏ប្រាក់ និងក្តៅពាល់ត្រូវហើយ គប្បីរួចអត់សង្កត់ ភិក្ខុនោះ ដែលជស្សៈនៃពោគ និងសេចក្តីស្រេកឃ្លាន (ជាដើមនោះ) ពាល់ត្រូវហើយ (ដោយអាការៈផ្សេង ៗ) សូម្បីច្រើនយ៉ាងណា ក៏មិនបានធ្វើឱកាស (ឲ្យដល់វិញ្ញាណ ដែលប្រកបដោយសង្ខារ គឺចិត្តដែលសម្បយុត្តដោយកុសលាកុសលចេតនា) គប្បីធ្វើសេចក្តីណាមួយប្រឹងប្រែងមុតមាំ។ ភិក្ខុមិនគប្បីធ្វើការលួច មិនគប្បីពោលពាក្យក្របាច់ គប្បីផ្សាយមេត្តាចិត្ត ចំពោះពួកសត្វ ដែលមានចិត្តតក់ស្លុត និងមានចិត្តរឹងប៉ឹង គឺពួកសត្វ ដែលមានចិត្តប្រកបដោយតណ្ហា និងប្រាសចាកតណ្ហា ក្នុងកាលណា ភិក្ខុបើដឹងនូវភាពនៃចិត្តករណ៍ ក្នុងកាលនោះ គប្បីបន្ទាបនូវភាពនៃចិត្តករណ៍នោះចេញ ដោយគិតថា នោះជាពួកបច្ច័ន្តធម៌ខ្មៅ។ ភិក្ខុមិនគួររុះរំណាចនៃសេចក្តីក្រោច និងសេចក្តីប្រកាន់ខ្លួនហួសហេតុ មួយទៀត គប្បីគាល់លើលើបុសនៃសេចក្តីក្រោច និងសេចក្តីប្រកាន់ហួសហេតុទាំងនោះចេញ មួយវិញទៀត គប្បីទម្រង់ទម្រាមគ្របសង្កត់សេចក្តីស្រឡោញ និងសេចក្តីស្អប់ ឲ្យប្រុះស្រឡះ។ ភិក្ខុអ្នកមានបីតិដ៏ល្អ គប្បីធ្វើប្រាថ្នាឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ហើយគប្បីសង្កត់សង្កិនសេចក្តីអន្តរាយនោះ គប្បីអត់សង្កត់សេចក្តីមិនត្រេកអរ ក្នុងសេនាសនៈស្មាត គប្បីអត់សង្កត់ធម៌ទាំងនៃសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ៥ យ៉ាង ភិក្ខុអ្នកសិក្សាក្នុងត្រៃសិលា ជាអ្នកមិនមានកង្វល់ ក្រាច់ទៅ គប្បីបន្ទោបង់សេចក្តីត្រិះរិះ ៥ យ៉ាង ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល គឺត្រិះរិះថា អញនឹងបានរបស់អ្វីបរិភោគ ១ ថាអញនឹងបរិភោគក្នុងទីណា ១ ថាអញដេកជាទុក្ខក្នុងពត្រីនេះ ១ ថាអញនឹងដេកក្នុងទីណា (ទើបជាសុខសប្បាយ) ១។ ភិក្ខុក្នុងធម្មវិន័យនេះ បាននូវបាយផង នូវសំពត់ស្លៀកដណ្តប់ផង ក្នុងកាលគួរ ភិក្ខុនោះ គប្បីដឹងប្រមាណ (ក្នុងការទទួល ឬការប្រើប្រាស់នូវបច្ច័យ ៥) ដើម្បីសន្តោស ភិក្ខុនោះ គប្បីជាអ្នកគ្រប់គ្រងក្នុងប្តីយទាំង ៥ នោះ គប្បីជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តសង្រួម ក្នុងស្រុកទេស សូម្បីត្រូវអ្នកណា ៗ ឬទូស្សហើយ ក៏មិនគប្បីពោលពាក្យអាក្រក់ (ទៅរកអ្នកនោះ)។ ភិក្ខុគប្បីជាអ្នកមានចក្ខុដាក់ចុះ មួយទៀត មិនគប្បីជាអ្នករំពឹងដឹង គប្បីជាអ្នកប្រកបរៀយ ៗ ក្នុងឈាន ជាអ្នកភ្ញាក់រំពួកច្រើន ជាអ្នកប្រាព្រឹត្តប្រកា ហើយមានចិត្តដក់សម្ងាត់ គប្បីកាត់អកុសលវិតក្កៈ និងធម៌ជាទីអាស្រ័យនៅនៃអកុសលវិតក្កៈ និងការរំពឹង (មានរំពឹងដៃដៃមាំ)។ ភិក្ខុ កាលគេជាសំគៀន ដោយពាក្យទាំងឡាយ គប្បីជាអ្នកមានស្មារតី ទទួលត្រេកអរ គប្បីជាអ្នកទំលាយចិត្តរំលង ក្នុងសព្វប្រយោជន៍ទាំងឡាយចេញ គប្បីបញ្ចេញវាចាជាសុសល មិនគប្បីបញ្ចេញវាចាហួសកំណត់ កុំគិតគូរក្នុងពាក្យគរបានិន្ទារបស់ពួកជន។ មួយទៀត ភិក្ខុអ្នកមានស្មារតី គប្បីសិក្សាក្នុងត្រៃសិលា ដើម្បីកំចាត់បង់ធូលីណា ធូលីនោះ មាននៅក្នុងលោក ៥ យ៉ាង គឺរូបរាគៈ ១ សូចរាគៈ ១ ធនរាគៈ ១ វសរាគៈ ១ ជស្សរាគៈ ១ ភិក្ខុនោះ គប្បីអត់សង្កត់នូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងរូប សំឡេង ក្លិន រស ជស្សៈទាំងនោះចេញ។ ភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតី មានចិត្តផុតស្រឡះហើយដោយប្រព្រឹត្ត គប្បីកំចាត់បង់សេចក្តីប្តីបង់ ក្នុងការម្ស័យទាំងឡាយនោះចេញ (ត្រាស់មាធិចិត្តកើតឡើងហើយ) ភិក្ខុនោះ (មិនបានឈប់នៅត្រឹមប៉ុណ្ណោះ) ខំត្រិះរិះពិចារណាធម៌ ដោយត្រឹមត្រូវតាមកាលតទៅទៀត ភិក្ខុនោះ គប្បីជាអ្នកមានចិត្តជាងកត្តា កំចាត់បង់ដឹង គឺកិលេសចេញ។

ចប់ សារីបុត្តសូត្រ ទី១៦។

ចប់ អដ្ឋកវគ្គ ទី៥។

ឧទ្ទាននៃអដ្ឋកវគ្គ ទី៥ នោះគឺ

និយាយអំពីកាមសូត្រ ១ គុប្បកសូត្រ ១ ទុដ្ឋកសូត្រ ១ សុទ្ធដ្ឋកសូត្រ ១ បរមដ្ឋកសូត្រ ១ ជរាសូត្រ ១ តិស្សមេត្តេយ្យសូត្រ ១ បសុវសូត្រ ១ មាគន្ធិយសូត្រ ១ បុរាណេសូត្រ ១ កលហារិកេសូត្រ ១ វិជ្ជាសូត្រ ២ គុរដកសូត្រ ១ អត្តទណ្ឌសូត្រ ១ សារីបុត្តសូត្រ ១ សូត្រទាំង ១៦ នេះ មានក្នុងអដ្ឋកវគ្គទាំងអស់ ដោយប្រការដូច្នោះ។

បាយនវវគ្គ ទី៥

(៥. បាយនវវគ្គ)

វត្ថុគថា

(វត្ថុគថា)

[១១១] ព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ បានលើករឿងនេះ មកកាន់ទីប្រជុំ ក្នុងកាលធ្វើសង្គ្រាមនាថា ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះពារី ជាអ្នកដល់នូវត្រើយនៃមន្ត ប្រាថ្នានូវភាពជាអ្នកមិនកង្វល់ បានចេញអំពីបុរីនៃដែនកោសល ជាបុរីដ៏សប្បាយរីករាយ

CS sut.kn.snpv.5 | ភាគទី ៥៥

CS sut.kn.snp.5.0 | ភាគទី ៥៥

ទៅកាន់ទឹកណាមួយមួយទៀត ពារីព្រហ្មណ៍នោះ នៅអាស្រ័យទៀតច្រើនស្ទើរគោរពរិះ ជិតដែនអស្សុកៈ និងជិតដែនមុឡុកៈ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយការស្វែងរក (សូមគេ) ផង ដោយមើមឈើ និងផ្លែឈើផង។ ស្រុកនោះ បានរីកធន៍ទូលាយ ព្រោះអាស្រ័យពារីព្រហ្មណ៍នោះផង ឯពារីព្រហ្មណ៍នោះ បានបរិច្ចាគនូវមហាយុញ្ញ ដោយសារអាករស្វយវៃ ដែលរកឺតឡើងអំពីស្រុកនោះ លុះពារីព្រហ្មណ៍បានបូជានូវមហាយុញ្ញរួចហើយ ក៏ចូលទៅកាន់អាស្រម័យ។ កាលពារីព្រហ្មណ៍នោះ ចូលទៅកាន់អាស្រម័យហើយ មានព្រហ្មណ៍ដទៃទៀត មានជើងញាប់រន្ទាន់ សស្លេតសស្លាក់ មានចេញពណ៌ដូចកំ មានក្បាលប្រឡាក់ដោយធូលី ព្រហ្មណ៍នោះ បានដើរចូលទៅរកពារីព្រហ្មណ៍នោះ ហើយសួរផ្គុំ ៥០០ ទេ។

ពារីព្រហ្មណ៍ បានឃើញព្រហ្មណ៍នោះហើយ ក៏អញ្ជើញដោយអាសនៈ សាកសួរសេចក្តីសួរផង កុសលផង ហើយបានពោលពាក្យនេះថា ទេយ្យធម៌ណាមួយស្តី ទេយ្យធម៌ទាំងអស់នោះ ខ្ញុំបានបរិច្ចាគអស់ហើយ ម្ចាស់ព្រហ្មណ៍ អ្នកចូរជឿខ្ញុំចុះ ខ្ញុំមិនមានវត្ថុ ៥០០ ទេ។

(ព្រហ្មណ៍នោះ និយាយថា) កាលខ្ញុំសួរហើយ បើអ្នកដំបើងនឹងមិនឲ្យទេ ក្បាលរបស់អ្នក ចូររំលែក ៧ ភាគ ក្នុងថ្ងៃទី ៧។ ព្រហ្មណ៍ក្នុងក្រុងនោះ បានធ្វើករណីដោយ ហើយសំដែងនូវហេតុដែលគួរខ្លាចដឹងនឹក ដល់ពារីព្រហ្មណ៍នោះ លុះពារីព្រហ្មណ៍ ឮពាក្យព្រហ្មណ៍នោះហើយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខព្រួយ មិនបរិភោគអាហារ ទៅជាច្រើនស្រមៃ ចុកលោនដោយសរ គឺសេចក្តីសោក កាលបើពារីព្រហ្មណ៍មានចិត្តយ៉ាងនេះ ចិត្តក៏មិនត្រេកអរក្នុងឈាន។ ទេវតាម្នាប្រាថ្នាប្រយោជន៍ បានឃើញពារីព្រហ្មណ៍ មានសេចក្តីកំស្លុត ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខព្រួយ ដូច្នោះហើយ ក៏ចូលទៅរកពារីព្រហ្មណ៍ និយាយដូច្នោះថា ព្រហ្មណ៍នោះ មិនដឹងក្បាលទេ គាត់ជាអ្នកក្នុងក្រុង ជាអ្នកត្រូវការដោយទ្រព្យ គាត់មិនមានការដឹងនូវក្បាល និងការធ្លាក់ចុះនៃក្បាលទេ។

(ពារីព្រហ្មណ៍ សួរថា) ម្ចាស់អ្នកដំបើងនឹង ឥឡូវនេះ អ្នកណាដឹងនូវក្បាល និងការធ្លាក់ចុះនៃក្បាល ខ្ញុំសូមសួរអ្នក ចូរអ្នកប្រាប់នូវអ្នកដែលដឹងនោះ ដល់ខ្ញុំចុះ ខ្ញុំនឹងចាំស្តាប់ពាក្យរបស់អ្នកនោះ។

(ទេវតា តបថា) ខ្ញុំមិនដឹងនូវក្បាល និងការធ្លាក់ចុះនៃក្បាលនោះទេ ខ្ញុំមិនមានការដឹងក្នុងហេតុទាំងពីរនោះឡើយ ក្បាលក្តី ការធ្លាក់ចុះនៃក្បាលក្តី មានតែព្រះជិនស្រីទេ ទើបឃើញបាន។

(ពារីព្រហ្មណ៍ សួរថា) លើមណ្ឌលប្របពិធាន តើឥឡូវនេះ មានអ្នកណា អាចដឹងនូវក្បាល និងការធ្លាក់ចុះនៃក្បាល ម្ចាស់ទេវតា អ្នកចូរប្រាប់នូវអ្នកនោះ ដល់ខ្ញុំ។

(ទេវតា ប្រាប់ថា) ព្រះលោកនាយក ព្រះអង្គជាពង្សនៃព្រះបាទឱក្ខារៈ ជាសក្របុត្រ ព្រះអង្គមានពន្លឺស្និះ ទ្រង់ចេញចាកមហាបុរី ឈ្មោះកបិលព័ស្ត (ទៅទ្រង់ព្រះដួស)។ ម្ចាស់ព្រហ្មណ៍ ព្រោះព្រះលោកនាយកនោះ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងដល់ ទ្រង់ដល់ត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង បរិបូណ៌ដោយកិច្ចខិតខំឡើងនៃអំណាចទាំងពួង មានចិត្តក្នុងធម៌ទាំងពួង បានដល់នូវការអស់ទៅនៃមុខទាំងអស់ មានហឫទ័យចុះសិប ក្នុងធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅ នៃឧបទិក្ខុលេស ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធមានជាគម្ពីរនោះ មានចិត្ត សំដែងធម៌ក្នុងលោក អ្នកចូរអញ្ជើញទៅសួរព្រះអង្គចុះ ព្រះអង្គនឹងសំដែងហេតុនោះដល់អ្នក។ ពារីព្រហ្មណ៍ គ្រាន់តែឮពាក្យថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធក៏មានចិត្តរីករាយ មានសេចក្តីសោកស្រាលស្តែង ទាំងពាន់នូវចិត្តដំបើងទូលាយ។

លុះពារីព្រហ្មណ៍នោះ ពេញចិត្ត មានចិត្តត្រេកអរ មានចិត្តរីករាយហើយ ក៏សួរទេវតានោះថា ព្រះលោកនាយក ព្រះអង្គគង់នៅក្នុងស្រុកណា និគមណា បូជនបទណា យើងនឹងទៅថ្វាយបង្គំព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ឧត្តមជាងសត្វមានជើងពីរ ក្នុងទីណា។

(ទេវតា ប្រាប់ថា) ព្រះជិនស្រី មានប្រាជ្ញាច្រើន មានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ដូចដែនដី គង់នៅក្នុងកោសលមន្ទីរ ក្នុងក្រុងសារត្តិ ព្រះមានបុណ្យនោះ ជាសក្របុត្រ មានធុរៈដាក់ចោលអស់ហើយ មិនមានអាសវៈទេ ប្រសើរជាងនរណា ទើបដឹងនូវក្បាល និងការធ្លាក់ចុះនៃក្បាល។ លំដាប់នោះ ពារីព្រហ្មណ៍ បានលោកព្រហ្មណ៍ជាសិស្ស ដែលដល់នូវត្រើយនៃមន្ទីរ (រួចចប់មន្ទីរ) មកថា ម្ចាស់មណ្ឌលទាំងឡាយ អ្នកកល់គ្នាចុះមកនេះ យើងនឹងប្រាប់ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ពាក្យយើងចុះ ការកើតឡើងប្រាកដរៀប ៗ នៃសម្មាសម្ពុទ្ធកាល ដែលគេបានដោយក្រក្រងលោក ថ្ងៃនេះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ខ្ញុំបានពាក្យដល់ហើយថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធកើតឡើងហើយក្នុងលោក អ្នកទាំងឡាយ ចូរនាំគ្នាទៅកាន់ក្រុងសារត្តិ ឲ្យឆាប់ ៗ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះអង្គ ដែលខត្តមជាងសត្វមានជើងពីរ។ ពួកព្រហ្មណ៍ជាសិស្សសួរថា បពិត្រព្រហ្មណ៍ ពួកយើងឃើញហើយគប្បីស្គាល់ថា អ្នកនោះ ជាព្រះពុទ្ធបានដោយប្រការដូចនិមួយ សូមលោកប្រាប់ដល់យើងទាំងឡាយ ដែលជាអ្នកមិនស្គាល់ ឲ្យឃើញហើយ យើងទាំងឡាយ ស្គាល់ព្រះអង្គ។ ពារីព្រហ្មណ៍និយាយថា មហាបុរិសលក្ខណៈទាំង ៣២ ប្រការ មានមកក្នុងមន្ទីរទាំងឡាយ ដែលពួកហោរៈបានព្យាករវិបូណ៌ហើយ ដោយលំដាប់។ មហាបុរិសលក្ខណៈទាំងនោះ មានក្នុងខ្លួននៃបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ មានគតិគៃពីរគត គតិជាគំរប់ ៣ មិនមានឡើយ គឺបើនៅគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន នឹងគប្បីឈ្នះនូវដែនដីនេះ ដោយមិនបាច់ប្រើអាជ្ញា មិនបាច់ប្រើគ្រឿងស្រវឹងស្រវាំង គ្រាន់តែប្រៀនប្រដៅដោយធម៌ បើបុគ្គលនោះ ចេញចាកចុះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស រមែងជាបុគ្គលមានជំបូល គឺរកិលេសបំបែកហើយ បានជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសួរដោយចិត្ត នូវជោគិផង នូវគោត្រផង នូវលក្ខណៈផង (របស់យើង) នូវមន្ទីរដែលយើងបាននិយាយផង នូវព្រះសិស្ស (របស់យើង) ដទៃទៀតផង នូវក្បាលផង នូវការធ្លាក់ចុះនៃក្បាលផង។ បើបុគ្គលនោះ ព្រះគង់ជាព្រះពុទ្ធ អ្នកឃើញការទាំងពួង ដោយអនាមិកា បើបុគ្គលនោះ មិន កាលបើប្រស្នាដែលអ្នកទាំងឡាយសួរហើយដោយចិត្ត ព្រះអង្គនឹងដោះស្រាយដោយវាចា។ ឯពួកព្រហ្មណ៍ជាសិស្សទាំងអស់ ១៦ នាក់ គឺ អធិតមាណ៍ ១ គឺស្សមេត្តោយ្យ ១ បណ្ណកៈ ១ មេត្តត្ថ ១ ជោតកៈ ១ ឧបសរិៈ ១ នន្ទៈ ១ លោមកៈ ១ តោទេយ្យ និងកប្បៈជាពីរនាក់ ដកកណ្តិបណ្ឌិត ១ កុត្រាវេរៈ ១ ឧទ្យៈ ១ បោសាលព្រហ្មណ៍ ១ អោយាវមេតាវ ១ បិណ្ឌិយមហាថា ១ ព្រហ្មណ៍ទាំងអស់នេះ សុទ្ធតែជាមគគលៈផ្សេងៗ គ្នា ល្អល្អាញពាសពេញក្នុងលោក ជាអ្នកមានឈាន ត្រេកអរក្នុងឈាន មានប្រាជ្ញាមុតថា បានអប់រំសាសនាទុកមក ពីក្នុងជាតិមុន ៗ លុះបានស្តាប់ពាក្យពារីព្រហ្មណ៍ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំពារីព្រហ្មណ៍ រួចធ្វើប្រទេសក្សិណពារីព្រហ្មណ៍នោះ ទាំងអស់គ្នា សុទ្ធតែទ្រទ្រង់នូវក្នុងសក់ និងស្បែកខ្លា ឈមមុខទៅទិសខាងជើង ហើយដើរចេញទៅកាន់ទីប្រតិស្ឋាននៃក្រុងមុឡុកៈ កាន់ក្រុងមាហិស្សតិ ក្រុងឧដ្ឋេនី ក្រុងគោនន្ទា ក្រុងវេទិសៈ ក្រុងវេសិស្ត ក្រុងសោតេត ក្រុងសារត្តិដ៏ឧត្តម ក្រុងសេតព្យៈ ក្រុងកបិលវត្ត ក្រុងកុសិនារា ក្រុងបារា ក្រុងគោតៈ ក្រុងវេសិស្ត ក្រុងមគគលៈ និងបាសាស្តកេតិយ ដែលជាទីសប្បុរសភាពយើងចិត្ត ពួកព្រហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានឡើងទៅកាន់ក្តី គឺគេតិយ ដោយប្រញាប់ប្រញាល់ ក្នុងសរិៈរបស់ព្រះអង្គ ហើយបើកនៅក្នុងទីដ៏សស្តុក មានចិត្តរីករាយ បានសួរនូវប្រស្នាទាំងឡាយ ក្នុងចិត្តថា សូមព្រះអង្គសំដែងប្រាប់នូវធាន្យា (របស់អាចារ្យនៃខ្ញុំ) សូមព្រះអង្គសំដែងប្រាប់នូវគោត្រ ព្រមទាំងលក្ខណៈ សូមព្រះអង្គសំដែងនូវពារី

(ការសម្រេច) ក្នុងមន្ត្រីទាំងឡាយ ព្រាហ្មណ៍ជាអាចារ្យរបស់ខ្ញុំ ប្រៀនប្រដៅសិស្ស មានប៉ុន្មាននាក់។ ព្រះសម្តេច ទ្រង់ត្រាស់ថា អាចារ្យរបស់អ្នកនោះ មានអាយុ ១២០ ឆ្នាំ ឈ្មោះពារីតាមគោត្រ លក្ខណៈក្នុងខ្លួនរបស់គាត់មាន ៣ ប្រការគាត់ចេះចប់នូវត្រៃវេទ គាត់បង្រៀននូវមហាបុរិសលក្ខណៈផង នូវគម្ពីរឥតិហាសៈ ព្រមទាំងគម្ពីរនិបរណ៍ និងគម្ពីរសកេដុកៈផង នូវមន្ត ៥០០ ផង ដល់នូវបារមី គឺការសម្រេចក្នុងព្រាហ្មណ៍ផងរបស់ខ្លួន។ អធិតមាណព ក្រាបទូលថា បំពិតព្រះអង្គជាបុគ្គលឧត្តមជាងនរណា អ្នកកាត់ផ្តាច់នូវគុណ សូមព្រះអង្គពិចារណានូវលក្ខណៈរបស់ពារីព្រាហ្មណ៍ រួចសំដែងកិច្ចឃើងខ្ញុំមានសេចក្តីសង្ឃឹម។ ព្រះសម្តេច ទ្រង់ត្រាស់ថា ពារីព្រាហ្មណ៍ យកអណ្តាតបាំងមុខបាន មានឧណ្ណាលោម នៅត្រង់ចន្លោះចិញ្ចឹម វត្តគុប្បៈ (លិង្គ) របស់គាត់បិទបាំងដោយស្រោម ម្ចាស់មាណព អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ។ មែនពិត ពួកជនទាំងអស់គ្នា មិនដែលបានឮពាក្យបុព្វាណាមួយ លុះឮប្រសូទ្យទាំងឡាយ ដែលព្រះអង្គឆ្លើយហើយ ក៏កើតសេចក្តីរីករាយ ធ្វើប្រណម្យអញ្ជូល ហើយត្រិះរិះ ដូច្នេះថា នរណាហ្ន៎ ទោះទៅរតក្តី ព្រហ្មក្តី ឬក៏ព្រះឥន្ទឈ្មោះសុធម្មតិក្ខុ កាលគេសូមប្រសូទ្យដោយចិត្តហើយ នឹងដោះស្រាយប្រសូដូចម្តេចបាន។ អធិតមាណព ទូលថា ពារីព្រាហ្មណ៍ សាកសួរនូវក្បាលផង នូវការធ្លាក់ចុះនៃក្បាលផង បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គឆ្លើយនូវប្រសូទ្យឲ្យទាន បពិត្រព្រះអង្គជាអ្នកសួរស្វែងគុណ សូមព្រះអង្គក៏ចាត់បង់នូវសេចក្តីសង្ឃឹម របស់យើងខ្ញុំទាំងឡាយ។ ព្រះសម្តេច ត្រាស់ថា អ្នកចូរដឹងចុះថា អរិយ្យ ទុកជាក្បាល វិញ្ញាដែលប្រកបដោយសទ្ធា សតិ សមាធិ ធន្ទៈ និងវិរិយៈ ទុកជាការធ្លាក់ចុះនៃក្បាល។ លំដាប់នោះ អធិតមាណព ខំទប់ទល់ ដោយសេចក្តីត្រេកអរច្រើន ហើយយកស្បែកខ្លាព័ទ្ធផ្សោងស្មាម្ខាង រួចក្រាបសិរ្សៈ ទៀបព្រះបាទទាំងគូ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គនិទុក្ខ ព្រះអង្គមានចក្ខុ ពារីព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន ព្រមទាំងពួកសិស្ស មានចិត្តរីករាយ ស្រោះស្រាយ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទ (របស់ព្រះអង្គ)។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា ម្ចាស់មាណព សូមឲ្យពារីព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងពួកសិស្ស បានដល់នូវសេចក្តីសុខចុះ ទាំងរូបអ្នកសោត ក៏ចូរជាបុគ្គលដល់នូវសេចក្តីសុខ រស់នៅអស់កាលយូរចុះ។ អ្នកទាំងឡាយ តថាគតបើកឱកាសឲ្យហើយ ចូរសួរនូវសេចក្តីសង្ឃឹមទាំងអស់ របស់ពារីព្រាហ្មណ៍ផង របស់អ្នកផង របស់ពួកជនទាំងអស់ផង ចូរព្រាថ្នា ទុកក្នុងចិត្តនូវហេតុណាមួយចុះ។ លុះព្រះសម្តេចបើកឱកាសឲ្យហើយ អធិតមាណព អង្គុយប្រណម្យអញ្ជូល សូមប្រសូទ្យ ១ នឹងព្រះតថាគត ក្នុងទីនោះឯង។

ចប់ វត្តកថា។

អធិតប្បញ្ញា ទី១

CS sut.kn.snp.5.01 | ភាគទី ៥៤

(១. អធិតមាណវបុញ្ញា)

[១១២] (អធិតមាណពដ៏មានអាយុ ទូលសួរថា) សត្វលោកត្រូវអ្វីបិទបាំង រមែងមិនដាក់ច្បាស់ ព្រោះអ្វី ព្រះអង្គត្រាស់ថា អ្វីជាគ្រឿងប្រឡាក់ អ្វីជាភ័យធំ របស់សត្វលោកនោះ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់អធិត) សត្វលោកត្រូវអវិជ្ជាបិទបាំង រមែងមិនដាក់ច្បាស់ ព្រោះសេចក្តីកំណាញ់ និង (សេចក្តីប្រមាទ) តថាគតពោលថា តណ្ហាជាគ្រឿងប្រឡាក់ ទុក្ខជាភ័យធំ របស់សត្វលោកនោះ។

(អធិតមាណពដ៏មានអាយុ ទូលសួរថា) ខ្សែតណ្ហាទាំងឡាយ រមែងហូរទៅក្នុងអាយតនៈទាំងពួង អ្វីជាគ្រឿងទប់ខ្សែតណ្ហាទាំងឡាយ សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់នូវធម៌ជាគ្រឿងរាំងនូវខ្សែតណ្ហាទាំងឡាយ ខ្សែតណ្ហាទាំងឡាយ ត្រូវបិទដោយអ្វី។

(ព្រះមានព្រះភាគ ដោះស្រាយថា ម្ចាស់អធិត) សតិជាគ្រឿងទប់ខ្សែតណ្ហាទាំងឡាយនោះ ដែលមាននៅក្នុងលោក តថាគតពោលថា សតិជាគ្រឿងរាំងខ្សែតណ្ហាទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីបិទខ្សែតណ្ហាទាំងនោះ ដោយបញ្ញា។

(អធិតមាណពដ៏មានអាយុ ទូលសួរថា) បពិត្រព្រះអង្គនិទុក្ខ បញ្ញាផង សតិផង នាម និងរូបផង ធម៌នុ៎ះ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គសួរហើយ សូមព្រះអង្គសំដែង តើធម៌នុ៎ះ លេចទៅក្នុងទីណា។

ម្ចាស់អធិតៈ អ្នកបានសួរនូវបញ្ញាណ ចំពោះតថាគត តថាគតនឹងសំដែងនូវបញ្ញានោះ ដល់អ្នក នាម និងរូប លេចមិនសល់ក្នុងទីណា សតិ នឹងបញ្ញានេះ កំរលត់ទៅក្នុងទីនោះ ព្រោះលេចវិញ្ញាណ។

ពួកអសេត្តបុគ្គល អ្នកមានធម៌ចំពារណាហើយ និងពួកសេត្តបុគ្គលជាច្រើនណា ក្នុងសាសនានេះ បពិត្រព្រះអង្គនិទុក្ខ ខ្ញុំព្រះអង្គសួរនូវសេចក្តីប្រព្រឹត្តិទៅនៃបុគ្គលទាំងនោះ ព្រះអង្គមានបញ្ញាចាស់ក្លា សូមសំដែងប្រាប់ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ។

បុគ្គលមិនគប្បីដាច់ជំពាក់ ក្នុងកាមទាំងឡាយ គប្បីជាអ្នកមានចិត្តមិនល្អ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ចំពោះធម៌ទាំងអស់ ជាភិក្ខុមានសតិ គប្បីរៀបស្រឡះ (ចាកកាមទាំងឡាយ)។

ចប់ អធិតមាណវកប្បញ្ញា ទី១។

តិស្សមេត្តេយ្យប្បញ្ញា ទី២

CS sut.kn.snp.5.02 | ភាគទី ៥៤

(២. តិស្សមេត្តេយ្យមាណវបុញ្ញា)

[១១៣] (តិស្សមេត្តេយ្យមាណពដ៏មានអាយុ ទូលសួរថា) អ្នកណា ឈ្មោះថា ជាអ្នកសន្តោសក្នុងលោកនេះ សេចក្តីញាប់ញ័រ រមែងមិនមានដល់បុគ្គលណា អ្នកណាដឹងនូវចំណែកនៃខន្ធទាំងពីរ (ខន្ធអតីត និងអនាគត) ដោយបញ្ញា ហើយរមែងមិនជាប់នៅក្នុងខន្ធតណ្ហាល (ខន្ធបច្ចុប្បន្ន) ព្រះអង្គត្រាស់ថា អ្នកណាជាមហាបុរស អ្នកណាឆ្លងតណ្ហាជាគ្រឿងចាក់ស្រែះ ក្នុងលោកនេះបាន។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់មេត្តេយ្យ) ភិក្ខុមានព្រហ្មចរិយៈ (សង្រម) ក្នុងកាមទាំងឡាយ ប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នា មានសតិរលីកឃើញសព្វកាល ភិក្ខុជាអ្នកលេចទុក្ខ ព្រោះពិចារណាឃើញច្បាស់ (ឈ្មោះថា ជាអ្នកសន្តោស) សេចក្តីញាប់ញ័រ រមែងមិនមានដល់ភិក្ខុនោះឡើយ ភិក្ខុនោះ ដឹងនូវចំណែកនៃខន្ធទាំងពីរ ដោយបញ្ញាហើយ រមែងមិនជាប់នៅក្នុងខន្ធតណ្ហាល តថាគតពោលនូវភិក្ខុនោះ ថាជាមហាបុរស ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា ឆ្លងនូវតណ្ហាគ្រឿងចាក់ស្រែះក្នុងលោកនេះបាន។

បុណ្ណកប្បបញ្ញា ទី៣

(៣. បុណ្ណកមាលាវបុព្វា)

[១១៤] (បុណ្ណកមាលាវដ៏មានអាយុ ទូលសូរថា) ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាអ្នកត្រូវការដោយបញ្ហា ទើបមកសួរព្រះអង្គ អ្នកមិនធ្លាប់ឮរឿង ទ្រង់ឃើញនូវធម៌ជាបុស្កគល់ ពួកមនុស្សជាច្រើនក្នុងលោកនេះ គឺឥសី ក្សត្រិយ៍ ព្រាហ្មណ៍ អាស្រ័យនូវអ្វី ទើបរៀបចំនូវយើង ដល់ពួកទេវតា ខ្ញុំព្រះអង្គទូលសូរនូវដំណើរនោះ សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់សេចក្តីនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យទាន។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់បុណ្ណកៈ) ពួកមនុស្សទាំងនេះជាច្រើន ក្នុងលោកនេះ គឺឥសី ក្សត្រិយ៍ ព្រាហ្មណ៍ បានរៀបចំនូវយើង ដល់ពួកទេវតា ម្ចាស់បុណ្ណកៈ ពួកមនុស្សទាំងនេះ កាលប្រាជ្ញាខ្លះភាពនៃហេតុនេះ ៗ សុទ្ធតែអាស្រ័យនូវធម៌ ដែលទ្រុឌទ្រោម ទើបបានរៀបចំយើង។

(បុណ្ណកមាលាវដ៏មានអាយុ ទូលសូរថា) ពួកមនុស្សចំពួកខ្លះជាច្រើន ក្នុងលោកនេះ គឺឥសី ក្សត្រិយ៍ ព្រាហ្មណ៍ បានរៀបចំនូវយើង ព្រោះពិចារណាក្នុងទេវលោក មនុស្សលោក ទើបឆ្លងជាតិ និងដកទៅបាន បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គទូលសូរនូវដំណើរនោះ សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់សេចក្តីនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យទាន។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់បុណ្ណកៈ) ពួកមនុស្សអម្បាលនោះ ប្រកបក្នុងការបូជា ត្រេកអរដោយអំណាចនៃវរករកៈ ទើបប៉ុនប៉ង សរសើរ (ជាប់ចំពាក់) បូជា ជ្រលជ្របកក្នុងកាម ព្រោះអាស្រ័យលាភ តថាគតពោលថា អ្នកបូជាយើងអម្បាលនោះ មិនបានឆ្លងជាតិ និងដកទៅបានឡើយ។

(បុណ្ណកមាលាវដ៏មានអាយុ ទូលសូរថា) បពិត្រព្រះអង្គនិទុក្ខ បើពួកអ្នកបូជាយើងទាំងនោះ ឆ្លងជាតិដកដោយយើងទាំងឡាយមិនរួចទេ ដូច្នោះ តើនរណាក្នុងទេវលោក មនុស្សលោក ទើបឆ្លងជាតិ និងដកទៅបាន បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គទូលសូរនូវដំណើរនោះ សូមព្រះអង្គត្រាស់សេចក្តីនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យទាន។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់បុណ្ណកៈ) បុគ្គលណា មិនមានកិលេសជាតិគ្រឿងញាប់ញ័រ ក្នុងលោកណាមួយ ព្រោះពិចារណាយើងនូវធម៌ដ៏ខ្ពស់ និងទាប ក្នុងលោក តថាគតពោលថា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកស្ងប់ ប្រាសចាកផ្សែង គឺទុច្ចរិត មិនមានសេចក្តីតានតឹង មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា តែងឆ្លងជាតិ និងដកផុតបាន។

មេត្តគូបញ្ញា ទី៤

(៤. មេត្តគូមាលាវបុព្វា)

[១១៥] (មេត្តគូមាលាវដ៏មានអាយុ ទូលសូរថា) បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមទូលសូរព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់សេចក្តីនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យទាន ខ្ញុំព្រះអង្គសំគាល់ឃើញថា ព្រះអង្គជាអ្នកដល់វេទ ជាអ្នកមានខ្លួនបានអប់រំហើយ សេចក្តីទុក្ខទាំងឡាយណាមួយ ជាច្រើនប្រការ ក្នុងលោកនេះ កើតមកអំពីអ្វី។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់មេត្តគូ) អ្នកបានសួរអំពីដែនកើតនៃទុក្ខ ចំពោះតថាគត តថាគតនឹងប្រាប់ដែនកើតនៃទុក្ខនោះ ដល់អ្នក តាមដែលបានដឹងច្បាស់ សេចក្តីទុក្ខទាំងឡាយណាមួយច្រើនប្រការ ក្នុងលោកនេះ រមែងកើតឡើងព្រោះឧបទ បុគ្គលណា ជាអ្នកល្ងង់ខ្លៅ មិនចេះដឹង តែងធ្វើឧបទឲ្យកើតឡើង បុគ្គលនោះ រមែងបានទុក្ខរៀយ ៗ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ ពិចារណាយើងរៀយ ៗ នូវកំណើតជាដែនកើតនៃទុក្ខ មិនត្រូវធ្វើឧបទឡើយ។

ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានទូលសូរបទណា ព្រះអង្គក៏បានដោះស្រាយបទនោះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គសូមទូលសូរបទដទៃទៀត សូមព្រះអង្គសំដែង អ្នកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ រមែងឆ្លងផុតឱយៈផង ជាតិ និងជកជង សោក និងសេចក្តីខ្សឹកខ្សួលផង ដោយហេតុដូចម្តេច សូមព្រះអង្គជាព្រះមុនី ដោះស្រាយបទនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះថា ធម៌នុ៎ះ ព្រះអង្គប្រាបច្បាស់ហើយ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់មេត្តគូ) បុគ្គលមានសតិ គួរដឹងច្បាស់នូវធម៌ណា ហើយឆ្លងតណ្ហា ដែលផ្សាយទៅផ្សេង ៗ ក្នុងលោកបាន តថាគតនឹងសំដែងនូវធម៌នោះ ដែលតថាគតដាក់ច្បាស់ក្នុងខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះដល់អ្នក។

បពិត្រព្រះអង្គអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ បុគ្គលអ្នកមានសតិ គួរដឹងច្បាស់នូវធម៌ណា ហើយឆ្លងតណ្ហាដែលផ្សាយទៅផ្សេង ៗ ក្នុងលោកបាន ខ្ញុំព្រះអង្គត្រេកអរចំពោះធម៌ដ៏ឧត្តមនោះ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់មេត្តគូ) អ្នកដឹងនូវហេតុណាមួយ ក្នុងចំណែកខាងលើ (អនាគត) ក្នុងចំណែកខាងក្រោម (អតីត) ក្នុងចំណែកទទឹង បុគ្គលណា (បច្ចុប្បន្ន) អ្នកចូរបន្ទាប់សេចក្តីត្រេកអរ និងសេចក្តីប្រកាន់មាំ ក្នុងចំណែកនៃហេតុនោះចេញ ទើបរឿញ្ញាណ (របស់អ្នក) មិនតាំងនៅក្នុងភ័ព៌ ភិក្ខុមានធម៌ជាគ្រឿងនៅយ៉ាងនេះ មានសតិ មិនធ្វេសប្រហែស លះបង់កិលេសដែលប្រកាន់ថា ជាបរិសុទ្ធគ្រឿង ដឹងច្បាស់ក្នុងអត្តភាពនេះហើយ ទើបលះបង់នូវទុក្ខ គឺជាតិ ជក និងសោកខ្សឹកខ្សួលបាន។

បពិត្រព្រះគោតម ខ្ញុំព្រះអង្គត្រេកអរនឹងព្រះវិហារនោះ របស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ព្រះនិព្វាន ដែលមិនមានឧបទ ព្រះអង្គទ្រង់សំដែងប្រហើយ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គលះទុក្ខបាន កាលយំពិត ព្រោះធម៌នោះ ព្រះអង្គប្រាបច្បាស់ហើយ។ បពិត្រព្រះមុនី ព្រះអង្គប្រដៅពុទ្ធសាសនា ដោយមាំមួន សូម្បីពួកជនទាំងនោះ ក៏លះទុក្ខនោះ បានដោយពិត បពិត្រព្រះពុទ្ធនាគ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គទើបបានមកមកសួរចំពោះព្រះអង្គ សូម (ព្រះមានព្រះភាគ) ប្រដៅខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយមាំមួនចុះ។

អ្នកស្គាល់ច្បាស់នូវព្រាហ្មណ៍ណា ដល់នូវវេទ មិនមានកិលេសគ្រឿងកង្វល់ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងកាមភព ព្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថា បានឆ្លងឱយៈនេះ ដោយពិត ជនណាមិនមានសេចក្តីរឹងឆ្អឹង មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ បានឆ្លងនូវត្រឹម គឺកិលេស ជននោះ ឈ្មោះថា

ព្រោះកិលេសណា កិលេសនោះ របស់បុគ្គលនោះ មិនមានទេ កាលធម៌ទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលនោះ កំចាត់អស់ហើយ សូម្បីគន្លងនៃពាក្យទាំងអស់ ក៏បុគ្គលនោះ កំចាត់អស់ហើយ។

ចប់ ឧបសម្ព័ន្ធរមណីកប្បញ្ញា ទី៦។

នន្ទប្បញ្ញា ទី៧

CS sut.kn.snp.5.07 | ភាគទី ៥៤

(៧. នន្ទមាណវប្បញ្ញា)

[១១៨] (នន្ទមាណវដ៏មានអាយុ ទូលសូរថា) ជនទាំងឡាយ តែងពោលថា ពួកមុនី រមែងមាននៅក្នុងលោក ដំណើរនោះ តើយ៉ាងណា ជនទាំងនោះ ហៅបុគ្គលដែលប្រកបដោយញ្ញាណថា មុនី ឬហៅបុគ្គលដែលប្រកបដោយការចិញ្ចឹមជីវិត ថាជាមុនី។

(ព្រះមានព្រះភាគ ដោះស្រាយថា ម្ចាស់នន្ទ) ពួកជនអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងលោកនេះ មិនហៅថា មុនី ព្រោះការឃើញ ព្រោះការស្តាប់ ព្រោះការដឹង ឬព្រោះសីល និងវិត តែប៉ុណ្ណោះទេ ជនទាំងឡាយណា ធ្វើខ្លួនឲ្យប្រាសចាកមារសនា ជាអ្នកមិនគានតឹង មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា តថាគតហៅជនទាំងនោះ ថា មុនី។

(នន្ទមាណវដ៏មានអាយុ ទូលសូរថា) សមណប្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះទាំងនេះ តែងពោលសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះអារម្មណ៍ដែលឃើញខ្លះ ដែលស្តាប់ខ្លះ ពោលសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះសីលវិតខ្លះ ពោលសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះវិធីច្រើនយ៉ាងខ្លះ។ (បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ) អ្នកនិទុក្ខ ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តក្នុងវិត ដែលឃើញថា ជាគ្រឿងបរិសុទ្ធិនោះ តើបានឆ្លងផុតជាតិ និងជកបានដែរឬ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមសូមព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គសំដែងប្រាប់សេចក្តីនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់នន្ទ) សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយពួកខ្លះទាំងនេះ ពោលថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិព្រោះអារម្មណ៍ដែលឃើញ និងអារម្មណ៍ដែលស្តាប់ខ្លះ ពោលថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះសីលនិងវិតខ្លះ ពោលថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះវិធីជាច្រើនយ៉ាងខ្លះ សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ រមែងប្រព្រឹត្តក្នុងវិត ដែលឃើញថា ជាគ្រឿងបរិសុទ្ធិនោះ ក៏មែនពិតហើយ ប៉ុន្តែតថាគតពោលថា សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនបានឆ្លងផុតជាតិ និងជកបានឡើយ។

(នន្ទមាណវដ៏មានអាយុ ទូលសូរទៀតថា) សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ពួកខ្លះ ទាំងនេះ ពោលថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះអារម្មណ៍ដែលឃើញ និងអារម្មណ៍ដែលស្តាប់ខ្លះ ពោលថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះសីល និងវិតខ្លះ ពោលថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះវិធីជាច្រើនយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គជាព្រះមុនី បើព្រះអង្គត្រាស់ថា សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ឆ្លងឱយៈមិនបានទេ បពិត្រព្រះអង្គនិទុក្ខ កាលបើដូច្នោះ តើនរណាក្នុងទេវលោក ឬមនុស្សលោក ទើបឆ្លងផុតជាតិ និងជកទៅបាន បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមសូមព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គសំដែងប្រាប់សេចក្តីនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់នន្ទ) តថាគតមិនបានពោលថា ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ទាំងអស់ ត្រូវជាតិ ជកគ្របសង្កត់ទេ តថាគតពោលថា ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ណា ក្នុងលោកនេះ លះអារម្មណ៍ដែលខ្លួនបានឃើញ បានឮ បានប៉ះ បានឃើញ បានឮ បានប៉ះ ពាល់ និងសីលវិត លះបង់វិធីជាច្រើនទាំងអស់ចេញ ឬពួកសមណប្រាហ្មណ៍ណា កំណត់ដឹងនូវតណ្ហា មិនមានអាសវៈ ពួកជននោះឯង ឈ្មោះថា ឆ្លងផុតឱយៈបាន។

ខ្ញុំព្រះអង្គ ត្រេកអរចំពោះព្រះវាចានេះរបស់ព្រះអង្គ អ្នកស្វែងរកគុណដ៏ធំ បពិត្រព្រះគោតម ព្រះនិព្វានដែលមិនមានឧបធិ ដែលព្រះអង្គបានសំដែងទុកឈ្មោះហើយ ព្រះអង្គពោលថា កាលពួកសមណប្រាហ្មណ៍ណា លះអារម្មណ៍ដែលខ្លួនបានឃើញ បានឮ បានប៉ះ ពាល់ និងសីលវិត លះបង់វិធីជាច្រើនយ៉ាងទាំងអស់ចេញ ឬពួកជនណា កំណត់ដឹងនូវតណ្ហា មិនមានអាសវៈ ទើបតថាគត ពោលថា ជនទាំងនោះ ឆ្លងផុតឱយៈបាន។

ចប់ នន្ទមាណវប្បញ្ញា ទី៧។

ហោមកប្បញ្ញា ទី៨

CS sut.kn.snp.5.08 | ភាគទី ៥៤

(៨. ហោមកមាណវប្បញ្ញា)

[១១៩] (ហោមកមាណវដ៏មានអាយុ ទូលសូរថា) ក្នុងកាលពីដើម មុនសាសនានៃព្រះគោតម អាចារ្យទាំងឡាយ បានពោលយ៉ាងដាក់ច្បាស់ថា ពាក្យនោះ ធ្លាប់មានមកហើយយ៉ាងនេះ ពាក្យនោះ នឹងមានតទៅ ពាក្យទាំងអស់នោះ ជាពាក្យមិនដាក់ច្បាស់ ពាក្យទាំងអស់នោះ ជាគ្រឿងចម្អិននៃសេចក្តីត្រិះរិះ (ខ្ញុំព្រះអង្គមិនទាន់ពេញចិត្តក្នុងពាក្យនោះឡើយ) បពិត្រព្រះអង្គជាព្រះមុនី សូមព្រះអង្គសំដែងធម៌ សម្រាប់ដកចេញនូវតណ្ហា ដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គដឹងច្បាស់ មានសតិ ឆ្លងតណ្ហាដែលផ្សាយទៅផ្សេង ៗ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា) ម្ចាស់ហោមកៈ ជនទាំងឡាយណា ដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ជាដីបន្លាបង់នូវឆន្ទភាព ជាគុណជាតិមិនច្យុត ដែលបានឃើញ បានស្តាប់ បានប៉ះ ពាល់ហើយ ចំពោះរូបជាទីស្រឡាញ់ (ដែលគេដឹងច្បាស់ហើយ) ជាអ្នកមានសតិ រលត់កិលេសក្នុងបច្ចុប្បន្នហើយ ជនអ្នកមានសតិស្ងប់កិលេសទាំងនោះ ឈ្មោះថា ឆ្លងតណ្ហាដែលផ្សាយទៅផ្សេង ៗ ក្នុងលោកបានហើយ។

ចប់ ហោមកមាណវប្បញ្ញា ទី៨។

គោទេយ្យប្បញ្ញា ទី៩

CS sut.kn.snp.5.09 | ភាគទី ៥៤

(៩. គោទេយ្យមាណវប្បញ្ញា)

[១២០] (គោទេយ្យមាណវដ៏មានអាយុ ទូលសូរថា) កាមារម្មណ៍ទាំងឡាយ មិនមាននៅក្នុងបុគ្គលណា តណ្ហារបស់បុគ្គលណា មិនមាន

ទាំងបុគ្គលណា ឆ្លងសេចក្តីសង្ស័យបាន រឺ មោក្ខធម៌ (ការរួចផុត) របស់បុគ្គលនោះ តើដូចម្តេច។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់គោទេយ្យ) ភាមារម្មណ៍ទាំងឡាយ មិនមាននៅក្នុងបុគ្គលណា តណ្ហារបស់បុគ្គលណា មិនមាន ទាំងបុគ្គលណា ឆ្លងសេចក្តីសង្ស័យបាន រឺ មោក្ខធម៌របស់បុគ្គលនោះ មិនមែនទៅជាយ៉ាងដទៃទេ។

(បុគ្គលនោះ នឹងត្រូវណាយាម ដើម្បីធ្វើនូវឧប្បត្តិផុតទៅ ក្រៅអំពីនេះទៀតមិនមានទេ) បុគ្គលនោះ ជាអ្នកប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នា ឬនៅប្រកបដោយសេចក្តីប្រាថ្នា ជាបុគ្គលមានប្រាថ្នា ឬជាអ្នកគ្រាន់តែកំណត់ថា មានបញ្ញា បរិក្ខេបព្រះអង្គជាសក្យបុព្វ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីស្គាល់បាននូវមន្ត ដោយប្រការដូចម្តេច បរិក្ខេបព្រះអង្គមានបញ្ញាចត្ត ឃើញធម៌ដោយជុំវិញ សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់នូវមន្តនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ។

(ព្រះអង្គ ទ្រង់ដោះស្រាយថា) បុគ្គលនោះ ប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នា ទាំងជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីប្រាថ្នាក៏ទេ ជាអ្នកមានបញ្ញា ទាំងជាអ្នកគ្រាន់តែកំណត់ថា មានបញ្ញាក៏ទេ ម្ចាស់គោទេយ្យ អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាមុនី ជាអ្នកមិនមានកង្វល់ មិនជាប់នៅក្នុងកាមភព យ៉ាងនេះទេ។

ចប់ គោទេយ្យមាណវកប្បញ្ញា ទី៩។

កប្បប្បញ្ញា ទី១០

CS sut.kn.snp.5.10 | ភាគទី ៥៥

(១០. កប្បមាណវប្បញ្ញា)

[១២១] (កប្បមាណវដ៏មានអាយុ ទូលសួរថា) ពួកសត្វបិតនៅក្នុងកណ្តាលនៃសង្សារវដ្ត ត្រូវជរា និងមច្ចុគ្របសង្កត់ ក្នុងកាលដែលខ្លិយៈ ជាភ័យធុរកើតឡើងហើយ បរិក្ខេបព្រះអង្គនិទុក្ខ សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់នូវទីពឹងឲ្យទាន សេចក្តីទុក្ខក្នុងសង្សារវដ្តនេះ មិនគប្បីមានគរទៅទៀត ដោយប្រការណា សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់នូវទីពឹងដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ (ដើម្បីរៀបចាកទុក្ខ) ដោយប្រការនោះ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់កប្បៈ) ពួកសត្វបិតនៅក្នុងកណ្តាលនៃសង្សារវដ្ត ត្រូវជរា និងមច្ចុគ្របសង្កត់ ក្នុងកាលដែលខ្លិយៈ ជាភ័យធុរកើតឡើង ម្ចាស់កប្បៈ គឺជាគតនិងសំដែងប្រាប់នូវទីពឹងដល់អ្នក។ ការមិនកង្វល់ (ដោយកិលេស) ការមិនប្រកាន់មាំន្តៈនិង ឈ្មោះថា ជាទីពឹងនាំកំណត់ មិនមានទីពឹងដទៃលើសជាងទេ គឺជាគតលោកិយទីពឹងនោះថា ព្រះនិព្វាន ជាទីក្ស័យនៃជរា និងមច្ចុ។ ជនទាំងឡាយណា ដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាននោះ ជាអ្នកមានសតិ រលត់ទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ជនទាំងនោះ ជាអ្នកមិនលុះអំណាចនៃមារ ជនទាំងនោះ មិនដល់នូវភាពជាអ្នកបំរើនៃមារឡើយ។

ចប់ កប្បមាណវកប្បញ្ញា ទី១០។

ជតុកណ្ណិបញ្ញា ទី១១

CS sut.kn.snp.5.11 | ភាគទី ៥៥

(១១. ជតុកណ្ណិមាណវប្បញ្ញា)

[១២២] (ជតុកណ្ណិមាណវដ៏មានអាយុ ទូលសួរថា) បរិក្ខេបព្រះអង្គជាវិបុលស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឮថា ព្រះអង្គមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាយ ឆ្លងអន្លង់ គឺកិលេសបានហើយ ទើបមកដើម្បីទូលសួរព្រះអង្គ អ្នកមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា បរិក្ខេបព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានដូចព្រះនគរយើញ្ជនូវធម្មតាលោក ដែលកើតឡើងព្រម សូមព្រះអង្គសំដែងនូវសន្តិបទ គឺធម៌សូប បរិក្ខេបព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គសំដែងនូវសន្តិបទនេះ តាមសេចក្តីពិត ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យទាន។ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ តែងប្រព្រឹត្តគ្របសង្កត់នូវកាយ (ដូចព្រះអាទិត្យ មានគេជះ គឺរស្មី គ្របសង្កត់នូវប្រិចពីមណ្ឌល ដោយគេជះដូច្នោះ) បរិក្ខេបព្រះអង្គមានព្រះបញ្ញាធិទូលាយដូចផ្ទៃដែនដី សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់នូវធម៌ដែលខ្ញុំព្រះអង្គគួរដឹង ជាធម៌សម្រាប់លះជាតិ និងជរា ក្នុងអត្តកាលនេះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាអ្នកមានបញ្ញាស្ងួចស្ងើងឲ្យទាន។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់ជតុកណ្ណិ) អ្នកចូរកំចាត់បង់នូវតម្រេកក្នុងកាយទាំងឡាយចេញ ចូរឃើញនូវនេត្តិមូល ដោយសេចក្តីក្សេមក្សាន្ត កិលេសជាតិគ្រឿងខ្វល់ ដែលអ្នកប្រកាន់មាំ (ដោយតណ្ហា និងទិដ្ឋិ) ឬដែលគូរលះបង់ កុំមានដល់អ្នកឡើយ គ្រឿងខ្វល់ណា ដែលមានហើយ ក្នុងកាលមុន អ្នកចូរឲ្យគ្រឿងខ្វល់នោះ រឹងស្មុតចុះ គ្រឿងខ្វល់ មានក្នុងខាងក្រោយ កុំមានដល់អ្នកឡើយ បើអ្នកមិនកាន់យកនូវគ្រឿងខ្វល់ក្នុងកណ្តាល អ្នកនឹងជាមនុស្សស្ងប់គ្រឿងខ្វល់បាន។ ម្ចាស់ក្រាហ្វណិ បុគ្គលតែងលុះក្នុងអំណាចនៃមច្ចុ ដោយអារសៈ ទាំងឡាយហោ អារសៈ ទាំងនោះ រមែងមិនមានដល់បុគ្គលដែលប្រាសចាកតម្រេក ក្នុងនាមរូបដោយសព្វគ្រប់។

ចប់ ជតុកណ្ណិមាណវកប្បញ្ញា ទី១១។

ភទ្រាវុធប្បញ្ញា ទី១២

CS sut.kn.snp.5.12 | ភាគទី ៥៥

(១២. ភទ្រាវុធមាណវប្បញ្ញា)

[១២៣] (ភទ្រាវុធមាណវដ៏មានអាយុ ទូលសួរថា) ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមអាពាធនាព្រះអង្គ អ្នកលះអាស័យ កាត់តណ្ហា មិនរំភើប (ព្រោះលោកធម៌) លះសេចក្តីត្រេកអរ ឆ្លងអន្លង់ហើយ រួចផុតស្រឡះហើយ លះធម៌គ្រឿងកំណត់ (ដោយតណ្ហា និងទិដ្ឋិ) ព្រះអង្គមានព្រះប្រាជ្ញាញាណ បរិក្ខេបព្រះអង្គជាវិបុលស ពួកជនអ្នកនៅក្នុងជនបទឈ្លេងៗ ចង់ស្តាប់ព្រះវាចារបស់ព្រះអង្គ បានមកព្រមគ្នាហើយ អំពីជនបទនោះ ៗ បើបានស្តាប់ព្រះវាចារបស់ព្រះអង្គហើយ នឹងត្រឡប់អំពីទីនេះវិញ សូមព្រះអង្គទ្រង់ដោះស្រាយបញ្ហា ដើម្បីជនទាំងអម្បាលនោះ ព្រោះធម៌នោះ ព្រះអង្គបានជ្រាបហើយ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់ភទ្រាវុធ) បុគ្គលគួរកំចាត់បង់នូវតណ្ហា ជាគ្រឿងប្រកាន់មាំ ក្នុងចំណែកខាងលើ ក្នុងចំណែកខាងក្រោម និងក្នុងចំណែកទទឹង គឺត្រង់កណ្តាល ឲ្យអស់ទៅ ព្រោះថា ជនទាំងអម្បាលនោះ ប្រកាន់មាំនូវរបស់ណា ៗ ក្នុងលោក មាររមែងជាប់តាមសត្វ ដោយរបស់នោះ ៗ វិញដែរ ហេតុនោះ កិក្ខុកាលដឹង ឃើញនូវពួកសត្វអ្នកជាប់នៅក្នុងអាម្មណ៍ផ្សេង ៗ

ជាទីតាំងនៃមជ្ឈមណ្ឌលនេះ ជាសត្វជាប់នៅព្រោះសេចក្តីប្រកាន់មាំដូច្នោះ គប្បីជាអ្នកមានសតិ មិនប្រកាន់មាំនូវគ្រឿងខ្ពស់ក្នុងលោកទាំងពួង។

ចប់ កម្រាវធម្មាណវកប្បញ្ញា ទី១២។

ឧទយប្បញ្ញា ទី១៣

CS sut.kn.snp.5.13 | ភាគទី ៥៤

(១៣. ឧទយមាណវកប្បញ្ញា)

[១២៤] (ឧទយមាណវកប្បញ្ញា ទូលសូរថា) ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកត្រូវការដោយបញ្ហា ទើបមកគាល់ (ដើម្បីសួរ) ព្រះអង្គជាអ្នកបំពេញឈាន មានព្រះសន្តានប្រាសចាកចូល គឺកិលេស មិនមានអាសវៈ បានទ្រង់ធ្វើកិច្ច ដែលគួរធ្វើស្រេចហើយ ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង សូមព្រះអង្គទ្រង់សំដែងនូវវិមោក្ខធម៌ គឺព្រះអរហត្ត ជាគ្រឿងទំលាយអវិជ្ជាចេញបាន។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់ឧទយៈ) តថាគតពោលនូវការលះនូវកាមច្នន្ទៈ និងទោមនស្សទាំងពីរយ៉ាងផង ការបន្ទោបង់នូវសេចក្តីញែកផង ការឃាត់បង់នូវកក្កដៈផង មានឧបេក្ខា និងសតិដ៏បរិសុទ្ធ មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងធម៌ជាប្រធានថា ជាវិមោក្ខធម៌ គឺព្រះអរហត្ត ជាគ្រឿងទំលាយនូវអវិជ្ជាចេញបាន។

សត្វលោកមានអ្វីជាគ្រឿងចងទុក អ្វីជាគ្រឿងសព្វទៅនៃសត្វលោកនោះ លោកពោលថា និព្វាន ។ ដូច្នោះ តើព្រះលះអ្វីបាន។

សត្វលោក មានសេចក្តីត្រេកត្រអាល ជាគ្រឿងចងទុក មានសេចក្តីគិតដណ្តឹង ជាគ្រឿងសព្វទៅនៃសត្វលោកនោះ ដែលលោកពោលថា និព្វាន ព្រោះលះតណ្ហាចេញបាន។

កាលបុគ្គលមានសតិគ្រាប់ទៅដូចម្តេច វិញ្ញាណទើបរលត់ យើងខ្ញុំមកគាល់ដើម្បីនឹងទូលសួរព្រះអង្គ នឹងបានស្តាប់ព្រះរាថាបរសព្រះអង្គ។

កាលបុគ្គលមិនត្រេកត្រអាលចំពោះវេទនាទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅ មានសតិ គ្រាប់ទៅយ៉ាងនេះ វិញ្ញាណទើបរលត់ទៅ។

ចប់ ឧទយមាណវកប្បញ្ញា ទី១៣។

បោសាលប្បញ្ញា ទី១៤

CS sut.kn.snp.5.14 | ភាគទី ៥៤

(១៤. បោសាលមាណវកប្បញ្ញា)

[១២៥] (បោសាលមាណវកប្បញ្ញា ទូលសូរថា) ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកត្រូវការដោយបញ្ហា ទើបមកគាល់ដើម្បីសួរ ព្រះអង្គសំដែងព្រះប្រាថ្នាញាណក្នុងកាលជាអតីត មិនញាប់ញ័រ (ចំពោះស្មុំខុទ្ទក្ខ) មានសេចក្តីសង្ស័យកាត់បង់ហើយ ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង បពិត្រព្រះអង្គជាសក្យពង្ស ខ្ញុំព្រះអង្គសូមទូលសួរ ញាណវបស័បុគ្គល មានសេចក្តីកំណត់ កត់សំគាល់ក្នុងរូប បានជាក់ច្បាស់ (បានសម្រេចដល់រូបជ្ឈានហើយ) លះបង់ប្រាម្មណ៍ទាំងអស់បានហើយ (កន្លងរូបជ្ឈានហើយ) ឃើញទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅថា រត្នបន្តិចបន្តួចមិនមាន (សម្រេចអរូបជ្ឈាន ដែលហៅថា អាភិព្វាញាយតនៈ) បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ តើព្រះអង្គគប្បីប្រៀនប្រដៅដោយប្រការដូចម្តេចទៀត។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់បោសាលៈ) តថាគតជ្រាបវិញ្ញាណដ្ឋិតិ (ភូមិជាទីតាំងនៃវិញ្ញាណ) ទាំងអស់ ទើបជ្រាបបុគ្គលនោះ កំពុងបីតនៅ មានចិត្តច្នះស៊ីបក្នុង (អាភិព្វាញាយតនៈ) មានអាភិព្វាញាយតនៈនោះ ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ មានអាភិព្វាញាយតនៈ ជាដែនកើត មានសេចក្តីត្រេកត្រអាលជាគ្រឿងប្រកបដូច្នោះ លុះតថាគតជ្រាបច្បាស់យ៉ាងនេះហើយ លំដាប់អំពីអាភិព្វាញាយតនៈជ្ឈាននោះ ក៏រមែងពិចារណាឃើញច្បាស់ ក្នុងសច្ចាធម៌នោះ នេះឯងជាញាណដ៏ពិតប្រាកដរបស់ព្រាហ្មណ៍នោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តចប់ព្រហ្មចរិយធម៌។

ចប់ បោសាលមាណវកប្បញ្ញា ទី១៤។

មោយរាជប្បញ្ញា ទី១៥

CS sut.kn.snp.5.15 | ភាគទី ៥៤

(១៥. មោយរាជមាណវកប្បញ្ញា)

[១២៦] (មោយរាជមាណវកប្បញ្ញា ទូលសូរថា) បពិត្រព្រះអង្គជាសក្យពង្ស ខ្ញុំព្រះអង្គទូលសួរអស់វារៈ ២ ដងហើយ ព្រះអង្គមានដូចច្បាស់ក៏មិនទាន់បានដោះស្រាយ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គនៅឡើយ បពិត្រព្រះអង្គជាទេពឥសី ខ្ញុំព្រះអង្គបានឮថា បើគេទូលសួរអស់វារៈ ៣ ដង ព្រះមានព្រះភាគដោះស្រាយ លោកនេះ លោកនេះ ព្រហ្មលោក ព្រមទាំងទេវលោក រមែងមិនទាន់ដឹងនូវសេចក្តីយល់របស់ព្រះអង្គ ជាព្រះគោតមដ៏ទ្រង់យសទេ ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកត្រូវការដោយបញ្ហា ទើបមកគាល់ (ដើម្បីសួរ) ព្រះអង្គ ជាអ្នកឃើញដ៏លើសលុបយ៉ាងនេះ បុគ្គលកាលពិចារណានូវខន្ធលោកដូចម្តេច មច្ចុរាជទើបមិនឃើញ។

ម្ចាស់មោយរាជ អ្នកចូរជាអ្នកមានសតិសព្វកាល ចូរពិចារណាលោក ដោយសភាពជាបរស័ស្សន្យ បុគ្គលដកអត្តានុទិដ្ឋិ គឺសេចក្តីឃើញថាជាខ្លួនប្រាណចេញ ទើបឆ្លងមច្ចុរាជចេញបានយ៉ាងនេះ បុគ្គលកាលពិចារណាលោកយ៉ាងនេះ មច្ចុរាជទើបមិនឃើញ។

ចប់ មោយរាជមាណវកប្បញ្ញា ទី១៥។

បិដ្ឋិយប្បញ្ញា ទី១៦

CS sut.kn.snp.5.16 | ភាគទី ៥៤

(១៦. បិដ្ឋិយមាណវកប្បញ្ញា)

[១២៧] (បិដ្ឋិយមាណវកប្បញ្ញា ទូលសូរថា) ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកត្រូវការដោយបញ្ហា ទើបមកគាល់ (ដើម្បីសួរ) ព្រះអង្គសំដែងព្រះប្រាថ្នាញាណក្នុងកាលជាអតីត មិនញាប់ញ័រ (ចំពោះស្មុំខុទ្ទក្ខ) មានសេចក្តីសង្ស័យកាត់បង់ហើយ ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង បពិត្រព្រះអង្គជាសក្យពង្ស ខ្ញុំព្រះអង្គសូមទូលសួរ ញាណវបស័បុគ្គល មានសេចក្តីកំណត់ កត់សំគាល់ក្នុងរូប បានជាក់ច្បាស់ (បានសម្រេចដល់រូបជ្ឈានហើយ) លះបង់ប្រាម្មណ៍ទាំងអស់បានហើយ (កន្លងរូបជ្ឈានហើយ) ឃើញទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅថា រត្នបន្តិចបន្តួចមិនមាន (សម្រេចអរូបជ្ឈាន ដែលហៅថា អាភិព្វាញាយតនៈ) បុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ តើព្រះអង្គគប្បីប្រៀនប្រដៅដោយប្រការដូចម្តេចទៀត។

[១២៧] (ចិត្តិយមាណពជំមានអាយុ ទួលសូរថា) ខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្សចាស់ មិនសូវមានកំឡុង មានពណ៌សម្បុរអាបអន់ ភ្នែកក៏មិនសូវភ្លឺ ត្រចៀកសម្រាប់ស្តាប់ ក៏មិនសូវឮ សូមកុំឲ្យព្រះអង្គរង្វេងរង្វាន់វិនាសក្នុងចន្លោះ សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់ធម៌ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គគួរដឹង ជាគ្រឿងលះជាតិ និងជក ក្នុងអត្តភាពនេះឲ្យទាន។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់ចិត្តិយៈ) អ្នកចូរឃើញថា ជនទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រមាទ រមែងលំបាកព្រោះរូបជាហេតុ រមែងឈឺចាប់ ក៏ព្រោះរូបជាហេតុ ម្ចាស់ចិត្តិយៈ ព្រោះដូច្នោះ អ្នកកុំប្រមាទ ចូរលះរូបចោលចេញ ដើម្បីមិនកើតតទៅទៀត។

ទិសទាំងឡាយនេះ គឺទិសជ ៥ ទិសតូច ៥ ទិសខាងលើ ១ និងទិសខាងក្រោម ១ រួមត្រូវជា ១០ ទិស វត្តណាមួយក្នុងលោក ដែលព្រះអង្គមិនធ្លាប់ឃើញ មិនធ្លាប់ឮ មិនធ្លាប់ប៉ះពាល់ ឬមិនធ្លាប់ជ្រាប មិនមានទេ សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់ធម៌ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គគួរដឹង សម្រាប់លះជាតិ និងជក ក្នុងអត្តភាពនេះ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់ចិត្តិយៈ) កាលបើអ្នកឃើញនូវពួកមនុស្ស ដែលត្រូវគណ្តាំកំពុងគ្របសង្កត់ ជាសត្វមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយកើតឡើងហើយ ត្រូវដរក្សរិតហើយ ម្ចាស់ចិត្តិយៈ ហេតុដូច្នោះ អ្នកកុំប្រមាទ ចូរលះគណ្តាំចោលចេញ ដើម្បីមិនឲ្យកើតតទៅទៀត។

ចប់ ចិត្តិយមាណវកប្បញ្ញា ទី១៦។

ប្បញ្ញា ទី១៧

(បាយនត្តតិគាថា)

[១២៨] កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅនាបាសាណចេតិយ ក្នុងដែនមគធៈ ទ្រង់បានសំដែងសូត្រនេះ កាលពួកព្រាហ្មណ៍ ១៦ នាក់ ជាអ្នកបំរើ (របស់ពារីព្រាហ្មណ៍) អាណនាហើយ ទើបព្រះអង្គទ្រង់ដោះស្រាយបញ្ហា។ បើបុគ្គលបានដឹងនូវអត្ត បានដឹងនូវធម៌នៃបញ្ហាមួយ ៗ ហើយ គប្បីប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរតាមធម៌ បុគ្គលនោះ មុខជាដល់នូវត្រើយនៃរាជ និងមរណៈពុំខាន ធម៌ទាំងនេះ ជាធម៌គួរនាំសត្វទៅ (កាន់ត្រើយ គឺព្រះនិព្វាន) ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យថា បាយនៈ (ការប្រព្រឹត្តិទៅកាន់ត្រើយ) នេះ ជាឈ្មោះនៃធម្មបរិយាយនេះឯង។

[១២៩] (ព្រាហ្មណមាណព ១៦ នាក់ ដែលបានក្រាបទូលសូរបញ្ហា) នុ៎ះគឺមាណពឈ្មោះអធិត ១ តិស្សមេត្តេយ្យ ១ បណ្ណកៈ ១ មេត្តត្ថ ១ ឆោតកៈ ១ ឧបសិរៈ ១ នន្ទៈ ១ ហោមកៈ ១ គោទេយ្យ ១ កប្បៈ ១ ជតុកណ្ឌិមាណពជាបណ្ឌិត ១ ភទ្រាវេទ ១ ឧទយៈ ១ ព្រាហ្មណពោសា ១ ហោយរាជ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ១ ចិត្តិយៈជាមហាសី ១ ព្រាហ្មណទាំង ១៦ នាក់នុ៎ះ បានទៅគាល់ព្រះពុទ្ធ ជាអ្នកស្វែងរកនូវគុណ មានចរណៈ គឺធម៌ជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តិដល់ប្រណី បានចូលទៅក្រាបទូលសូរបញ្ហាដ៏ល្អិត ចំពោះព្រះពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរ។ ព្រះពុទ្ធជាព្រះមុនី បានដោះស្រាយនូវបញ្ហាទាំងឡាយ ដែលពួកព្រាហ្មណ៍ទូលសូរ តាមសេចក្តីពិត បានញ៉ាំងពួកព្រាហ្មណ៍ ឲ្យត្រេកអរដោយការដោះស្រាយបញ្ហា។ ព្រាហ្មណ៍ទាំង ១៦ នាក់នោះ កាលបើព្រះពុទ្ធ ជាអាទិ៍ចូរវង្ស មានចក្ខុ គឺប្រាជ្ញាញាណ បានឲ្យត្រេកអរហើយ ក៏បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះសាស្តា មានបញ្ញាដ៏ប្រសើរ។ ព្រះពុទ្ធចែនៈ ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ ចំពោះបញ្ហាមួយ ៗ ដោយប្រកាសយ៉ាងណា។ បើបុគ្គលណា ប្រតិបត្តិតាមដូច្នោះ បុគ្គលនោះ គប្បីទៅអំពីទីមិនមែនជាត្រើយ កាន់ត្រើយបាន ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលកាលចំរើនមគ្គដ៏ឧត្តម គឺអដ្ឋង្គិកមគ្គ គប្បីចេញចាកទីមិនមែនត្រើយ ទៅកាន់ត្រើយ គឺព្រះនិព្វាន។ មគ្គនោះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីទៅកាន់ត្រើយ គឺព្រះនិព្វាន ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា បាយនៈ ដោយប្រកាសដូច្នោះ។

[១៣០] (ចិត្តិយៈជំមានអាយុ ពោលសរសើរព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងទិដ្ឋិពារីព្រាហ្មណ៍ដូច្នោះថា) ខ្ញុំនឹងច្រៀងតាមបាយនធម៌ (ព្រះមានព្រះភាគ បានឃើញយ៉ាងណា ទ្រង់សំដែងយ៉ាងនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ប្រាសចាកមន្ទិល ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាញាណដូចជាដែនដី ព្រះអង្គមានសេចក្តីប្រាជ្ញាដ្ឋានចេញហើយ មានទុក្ខរលក់ហើយ ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរ គប្បីពោលពាក្យស្តាប់ទ ដោយហេតុដូចម្តេចកើត។ បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងសូមសំដែងវា ដែលប្រកបដោយគុណ គួរសរសើរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានមន្ទិល និងមោហៈលះបង់ហើយ ទាំងមានៈ និងមត្តៈ ក៏ព្រះអង្គលះបង់បានដាច់ស្រឡះហើយ។ ព្រះពុទ្ធមានចក្ខុដ៏វិញ គឺសព្វញ្ញតញ្ញាណ បន្ទោបង់នូវសេចក្តីឯង ដល់នូវទីបំផុតនៃលោក កន្លែងផុតនូវភពទាំងពួង ព្រះអង្គមិនមានអាសវៈ លះបង់នូវទុក្ខទាំងពួង មានព្រះនាមជាសច្ចបុគ្គល ខ្ញុំក៏បានចូលទៅក្រពះមានព្រះភាគប្រសើររួចហើយ។ បក្សីលះបង់ព្រៃតូច មានផ្លែឈើតិច មកអាស្រ័យព្រៃធំ មានផ្លែឈើច្រើន ដូចម្តេចម្តីញ ខ្ញុំលះបង់គណាចារ្យដែលមានសេចក្តីឃើញតិច (មកប្រសព្វព្រះមានព្រះភាគ) មានព្រះប្រាជ្ញាដ៏ច្រើន ដោយហេតុហើយមកចុះក្នុងព្រះដំរី។ ពួកអាចារ្យណាមុន (សាសនាព្រះគោតម) អាចារ្យទាំងនោះ បានពួកប្រសើរ ដោយអាងគោលការណ៍ថា ដំណើរនោះ តែងមានមកហើយដូច្នោះ ៗ នឹងមានតទៅខាងមុខដូច្នោះ ៗ (នេះជាពាក្យប្រដៅ ក្រៅចាកពាក្យប្រដៅព្រះគោតម) សេចក្តីពួកវាណ៍ទាំងអស់នោះ (មិនទាន់ប្រាកដទេ) គ្រាន់តែពោលថាដូច្នោះ ៗ សេចក្តីពួកវាណ៍ទាំងអស់នោះ ជាគ្រឿងធ្វើសេចក្តីត្រិះរិះឲ្យចំរើនឡើង (ខ្ញុំមិនពេញចិត្តក្នុងពាក្យនោះទេឃើញ) ព្រះមានព្រះភាគតែមួយព្រះអង្គប៉ុណ្ណោះ ទ្រង់បន្ទោបង់នូវឯង គង់នៅជាសុខ ព្រះអង្គមានស្បូវរៀង ទ្រង់ធ្វើនូវពុទ្ធិ (ដល់លោក)។ ព្រះគោតមមានញាណដ៏គ្រាន់ដូចដែនដី ព្រះគោតម ព្រះអង្គប្រកបដោយប្រាជ្ញាគ្រាន់ដូចដែនដី ទ្រង់សំដែងធម៌ (ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វាន) ប្រកបដោយផលគួរឃើញជាកំច្បាស់ មិនមានកំណាមរណ ជាគ្រឿងអស់គណ្តា មិនមានឧបទ្ទវៈ គឺកិរិយដល់ខ្ញុំ នឹងរកសេចក្តីឧបាចំពោះព្រះនិព្វាន ក្នុងទិដ្ឋិណាមួយ មិនបានឡើយ។

(ពារីព្រាហ្មណ៍ សូរចិត្តិយមាណពថា) ម្ចាស់ចិត្តិយៈ អ្នកដែលនៅឃ្លាត អំពីព្រះគោតម មានញាណគ្រាន់ដូចដែនដី អំពីព្រះគោតម ប្រកបដោយប្រាជ្ញាគ្រាន់ដូចដែនដីនោះ សូម្បីមួយរំពេចទេ ព្រះគោតមសំដែងធម៌ ប្រកបដោយផលគួរឃើញជាកំច្បាស់ មិនមានកំណាមរណ៍ មិនមានឧបទ្ទវៈ ដល់ខ្ញុំ នឹងរកសេចក្តីឧបាចំពោះព្រះនិព្វាន ក្នុងទិដ្ឋិណាមួយ មិនមានពិតមែន។ បរិព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមិនប្រមាទ ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ឃើញព្រះគោតមមានព្រះភាគអង្គនោះដោយចិត្ត ហាក់បីដូចជាឃើញដោយចក្ខុ ខ្ញុំនមស្តារ ព្រះគោតម នៅវហូតព្រឹក ខ្ញុំសំគាល់ឃើញនូវការមិននៅប្រាសចាកព្រះគោតមនោះឯង។ ធម៌

(ចិត្តិយមាណព តបថា) បរិព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមិនដែលឃ្លាតអំពីព្រះគោតម អ្នកមានញាណគ្រាន់ដូចដែនដី អំពីព្រះគោតម អ្នកប្រកបដោយប្រាជ្ញាគ្រាន់ដូចដែនដីនោះ សូម្បីមួយរំពេចទេ ព្រះគោតមសំដែងធម៌ ប្រកបដោយផលគួរឃើញជាកំច្បាស់ មិនមានកំណាមរណ៍ មិនមានឧបទ្ទវៈ ដល់ខ្ញុំ នឹងរកសេចក្តីឧបាចំពោះព្រះនិព្វាន ក្នុងទិដ្ឋិណាមួយ មិនមានពិតមែន។ បរិព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមិនប្រមាទ ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ឃើញព្រះគោតមមានព្រះភាគអង្គនោះដោយចិត្ត ហាក់បីដូចជាឃើញដោយចក្ខុ ខ្ញុំនមស្តារ ព្រះគោតម នៅវហូតព្រឹក ខ្ញុំសំគាល់ឃើញនូវការមិននៅប្រាសចាកព្រះគោតមនោះឯង។ ធម៌

៤ យ៉ាងនេះ គឺសទ្ធា ១ បិដិ ១ មនៈ ១ សតិ ១ (ដែលមានក្នុងសន្តានរបស់ខ្ញុំ) រមែងមិនប្រកាសចាកសាសនានៃព្រះគោតមទេ ព្រះគោតមអ្នកមានបុគ្គលដូចផែនដី សេចក្តីទៅកាន់ទិសណា ៗ ខ្ញុំនោះ ក៏ជាអ្នកបង្ហាញចិត្តទៅហើយ ដោយទិសភាគនោះ ៗ ឯង ។ បពិត្រពារីព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំជាបុគ្គលចាស់ មានកំឡាំងថយហើយ ហេតុនោះ កាយទៅក្នុងទីនោះ មិនបានទេ ខ្ញុំទៅអស់កាលជាដិច្ច ដោយដំណើរ គឺសេចក្តីត្រិះរិះ ព្រោះថា ចិត្តខ្ញុំប្រកបហើយដោយការរលឹកព្រះគោតមនោះ ។

(ពារីព្រាហ្មណ៍ តបថា) ខ្ញុំ (ដេកនៅ) ក្នុងភក់ គឺភាគ អន្លេង (ព្រោះតណ្ហា) សាត់អណ្តែតទៅអំពីគោរ ទៅកាន់គោរ គឺចេញអំពីសំណាក់សាស្ត្រាមួយ ទៅកាន់សំណាក់សាស្ត្រាមួយ ខ្ញុំក៏បានជួបប្រទះ និងព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមិនមានអាសៈ ព្រះអង្គដិតខិយៈហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា វត្តលី ១ ភីទ្រាវរាជ ១ និងអាជ្ញារីភាគម ១ សុទ្ធតែជាអ្នកមានសទ្ធាច្រើន សិប យ៉ាងណាមិញ សូម្បីអ្នក ក៏ចូរបញ្ជាញនូវសទ្ធាមកចុះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់បិដិយៈ អ្នកនឹងដល់នូវត្រើយនៃសង្សារ ជាទីតាំងនៃមច្ចុមារ។

(ព្រះបិដិយៈ ទូលសរសើរព្រះមានព្រះភាគថា) ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ ព្រះដ្ឋានដោយក្រៃពេក ព្រោះបានស្តាប់ព្រះវាចានៃព្រះអង្គជាព្រះមនី ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងហើយ ដោយព្រះអង្គឯង ព្រះអង្គមានដំបូលគ្រឿងប្រក់បើកហើយ មិនមានកិលេសគ្រឿងរឹងក្នុង ទ្រង់មានបដិភាណ ទ្រង់ជ្រាបនូវអធិទេវៈទាំងឡាយ គឺធម៌សម្រាប់ធ្វើសត្វឲ្យជាទេវតាដ៏ក្រៃលែង ទ្រង់ជ្រាបនូវធម្មជាតិទាំងពួង ជាធម៌ដ៏ប្រសើរ និងចោកទាប (ដល់ខ្លួន នឹងអ្នកដទៃ) ។ ព្រះសាស្ត្រា ទ្រង់ធ្វើនូវទីបំផុតនៃបញ្ហាទាំងឡាយ ដល់ពួកជនដែលប្តេជ្ញាថា ជាអ្នកមានសេចក្តីសង្ឃឹម ព្រះនិព្វាន ជាគុណជាតិមិនកក្រើក មិនញាប់ញ័រ មិនច្រឡំឧបមា ចំពោះព្រះនិព្វាន ក្នុងទិណាមួយ មិនមានឡើយ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងដល់ (នូវអនុបាទិសសេនិព្វានធាតុ) ដោយលឺត សេចក្តីសង្ឃឹម ក្នុងព្រះនិព្វាននោះ មិនមានដល់ខ្ញុំព្រះអង្គទេ សូមព្រះមានព្រះភាគ ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាអ្នកមានចិត្តរៀសិប (ក្នុងព្រះនិព្វាន) ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ចប់ បារាយនវគ្គ ទី៥។

ឧទ្ទាននៃសូត្រ ក្នុងសុត្តនិបាត

CS sutkn.snp.5.18 | ភាគទី ៥៤

(បារាយនានុគីតិភាថា)

្រាសូត្រ ១ ធនិដ្ឋានសូត្រ ១ ឧត្តរិសាលសូត្រ ១ កសិភារទ្វាជសូត្រ ១ ចន្ទសូត្រ ១ បរាគសូត្រ ១ រសលសូត្រ ១ ករណីយមេត្តសូត្រ ១ លោមវេតសូត្រ ១ អាជ្ញាវេតសូត្រ ១ វិជយសូត្រ ១ មុនិសូត្រ ជាសូត្រដ៏ប្រសើរ ១។

វត្តដ៏ប្រសើរវិញ្ញេត្ត តាំងនៅជាដំបូង ជាវត្តទ្រទ្រង់នូវសូត្រ ១២ លោកចែកទុកឈ្មោះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានចក្ខុប្រាសចាកមន្ទិល ទ្រង់សំដែងទុកហើយ យើងឃើងថា ឧត្តរវត្ត ជាវត្តដ៏ប្រសើរ។

វតនសូត្រ ១ អាមគន្ធសូត្រ ១ ហិរិសូត្រ ១ មង្គលសូត្រ ១ សូចិលោមសូត្រ ១ កបិលសូត្រ ១ ប្រមុចិរិយសូត្រ ១ ព្រាហ្មណធម្មិកសូត្រ ១ នាវាសូត្រ ១ កិសិលសូត្រ ១ ឧដ្ឋានសូត្រ ១ វាហុលសូត្រ ១ វដ្តិសសូត្រ ១ សម្មាបរិហ្វាជនីយសូត្រ ១ ធម្មិកសូត្រដ៏ប្រសើរ ១ លោកចែកទុកឈ្មោះហើយ ក្នុងវត្តនោះ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលនូវវត្តនោះ ថាជាច្បុកវត្តដ៏ប្រសើរ ទ្រទ្រង់នូវសូត្រ ១៤ ក្នុងលើកទី ២។

បព្វជ្ជាសូត្រ ១ បធានសូត្រ ១ សុភាសិតសូត្រ ១ បុរិសសូត្រ ១ មាសសូត្រ ១ សភិយសូត្រ ១ ករណីយសូត្រ ១ រសលសូត្រ ១ សល្លសូត្រ ១ វាសេដ្ឋសូត្រដ៏ប្រសើរ ១ កោកាលិកសូត្រ ១ នាឡុកសូត្រដ៏ប្រសើរ ១ លោកចែកទុកឈ្មោះហើយ ទូយភានុបស្សនាសូត្រ ១ យើងឮមកថា មហាវត្ត ជាវត្តដ៏ប្រសើរ ទ្រទ្រង់នូវសូត្រ ១២ ក្នុងលើកទី ៣។

កាមសូត្រ ១ គុហដ្ឋិកសូត្រ ១ ទុដ្ឋិដ្ឋិកសូត្រ ១ សុទ្ធដ្ឋិកសូត្រដ៏ប្រសើរ ១ បរមដ្ឋិកសូត្រ ១ ជរាសូត្រ ១ តិស្សមេត្តេយ្យសូត្រដ៏ប្រសើរ លោកចែកទុកឈ្មោះហើយ ១ បសុវសូត្រ ១ មាគន្ធិយសូត្រ ១ បុរាភេទសូត្រ ១ កលហារិវាទសូត្រ ១ វិយ្យោសូត្រ ១ ភីតទុក្ខវិយ្យោសូត្រ និងមហាវិយ្យោសូត្រ គុដ្ឋិកសូត្រ ១ អត្តទណ្ឌសូត្រ ១ សារិបុត្តសូត្រ ១ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលនូវវត្តនោះថា អដ្ឋិកវត្ត ជាវត្តដ៏ប្រសើរ ទ្រទ្រង់នូវសូត្រ ១៦ ក្នុងលើកទី ៤។

ដូចបានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាបុគ្គលប្រសើរក្នុងគណៈ ទ្រង់តង់ក្នុងប្រាសាទចេតិយដ៏ប្រសើរ ដែលបុគ្គលចាត់ចែងល្អហើយ ក្នុងប្រទេសដ៏ប្រសើរ ជាប្រទេសជាទីនៅនៃបុគ្គលអ្នកមានបុណ្យប្រាន់ធ្វើហើយ ក្នុងមគ្គធម៌នៃបទ ជាមណីយដ្ឋាន ដែលព្រាហ្មណ៍ទាំង ១៦ នាក់ ទូលស្រីហើយ នូវធម៌ណាទាំងពីរបរិហិណ្ឌគ្រប់គ្រាន់ក្នុងបរិសុទ្ធ មានយោជន៍ ១២ ទ្រង់ប្រកាសប្រទាននូវធម៌ តាមពាក្យបុព្វា គួរដល់បញ្ជាកម្ម ១៦ ព្រះជិនស្រី ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជើងពីរ ទ្រង់ប្រកាសនូវអត្ត បរិហិណ្ឌដោយព្យញ្ជនៈ ជាទីកើតនៃសេចក្តីរក្សមក្សាន្ត ដល់សត្វដទៃ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជើងពីរ ទ្រង់សំដែងនូវសូត្រដ៏ប្រសើរ ដ៏វិចិត្រដោយធម៌ច្រើនយ៉ាង ទ្រង់សំដែងសូត្រដ៏ប្រសើរ ជាហេតុនៃចាកកិលេសទាំងពួង។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រសើរជាងសត្វមានជើងពីរ ទ្រង់សំដែងសូត្រដ៏ប្រសើរ ប្រកបព្រមដោយព្យញ្ជនៈ និងអត្ត និងបទ ដែលគួរសំគាល់បានដោយអក្ខរៈដែលចុះកាន់សេចក្តីឧបមា ជាពន្លឺដ៏ប្រសើរ គឺញាណ ជាគ្រឿងពិចារណានូវលោក។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជើងពីរ ទ្រង់សំដែងសូត្រដ៏ប្រសើរ មិនមានមន្ទិល ប្រាសចាកមន្ទិលដ៏ប្រសើរក្នុងមន្ទិល គឺភាគៈ មិនមានមន្ទិល ប្រាសចាកមន្ទិលដ៏ប្រសើរក្នុងមន្ទិល គឺទោសៈ មិនមានមន្ទិល ប្រាសចាកមន្ទិលដ៏ប្រសើរក្នុងមន្ទិល គឺមោហៈ ជាពន្លឺដ៏ប្រសើរ គឺញាណជាគ្រឿងពិចារណានូវលោក។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលដ៏ប្រសើរជាងសត្វមានជើងពីរ ទ្រង់សំដែងសូត្រដ៏ប្រសើរ មិនមានមន្ទិល ប្រាសចាកមន្ទិលដ៏ប្រសើរក្នុងមន្ទិល គឺកិលេស ប្រាសចាកមន្ទិលដ៏ប្រសើរក្នុងមន្ទិល គឺទុច្ចរិត ជាពន្លឺដ៏ប្រសើរ គឺញាណជាគ្រឿងពិចារណានូវលោក។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជើងពីរ ទ្រង់សំដែងនូវកិលេស ជាគ្រឿងក្រាំ គ្រឿងចង គ្រឿងប្រកបផង នូវនិរវណៈទាំងឡាយផង នូវមន្ទិល ៣ ផង នូវសូត្រដ៏ប្រសើរ ជាហេតុនៃកិរិយានុចោកកិលេសផង។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជើងពីរ ទ្រង់សំដែងសូត្រដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងបន្ទាប់នូវកិលេសទាំងពួង មិនឲ្យមានមន្ទិល ប្រាសចាកកិលេសគ្រឿងត្រេកអរ មិនញាប់ញ័រ មិនលោកស្គាយ ជាធម៌ល្អិតសុខុមដែលបុគ្គលយើងឮបានដោយកម្រក្រៃលែង។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជើងពីរ ទ្រង់សំដែងនូវសូត្រដ៏ប្រសើរ ជាប្រធាននៃទីពឹង ជាទីកាត់បង់នូវថ្លៃនៃតណ្ហា និងតម្រេក ដែលបំបាក់បង់នូវរាគៈ និងទោសៈ ឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ និងកំណើតទុក្ខតិរិញ្ញាណ ៥។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជើងពីរ ទ្រង់សំដែងសូត្រដ៏ប្រសើរ គ្រប់គ្រាន់ដោយអត្ថដ៏ជ្រាលជ្រៅ និងអត្ថដ៏ល្អិត ដែលបុគ្គលឃើញបានដោយក្រ មានអត្ថដ៏ល្អិត ដែលបណ្ឌិតគប្បីដឹងបាន ជាពន្លឺដ៏ប្រសើរ គឺជ្រាលជាគ្រឿងពិចារណានូវលោក។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជើងពីរ ទ្រង់សំដែងសូត្រដ៏ប្រសើរ ចែកនូវឥន្ទ្រិយ ឈាន និងវិមោក្ខ ប្រកបដោយមគ្គមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ជាយានដ៏ប្រសើរ ដូចគ្រឿងប្រដាប់នៃផ្កាឈើមានពណ៌ស គឺនរង្គសក្តសាសនា។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជើងពីរ ទ្រង់សំដែងសូត្រដ៏ប្រសើរ ដ៏បរិសុទ្ធ ឥតមានមន្ទិល មានឧបមាដូចព្រះចន្ទ្រិចិត្រណ្ណដោយរតនៈ មានឧបមាដូចមហាសមុទ្រ ឧបមាដូចប្រដាប់ មានតេជៈ ឧបមាដូចព្រះអាទិត្យ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជើងពីរ ទ្រង់សំដែងសូត្រដ៏ប្រសើរ ជាទីដល់នូវព្រះនិព្វានដ៏ក្សេម ជាសុខដ៏ត្រជាក់ ស្ងប់រម្ងាប់ មានអត្ថដ៏ប្រសើរ ជាទីការពារនូវមច្ចុរាជ ជាហេតុឃើញនូវសេចក្តីស្ងប់ដ៏ប្រពៃ នៃអ្នកប្រតិបត្តិតាម។

ចប់ សុត្តនិបាត។
ចប់ ភាគ៥៤។

◀ លេខយោង ▶

- 1.) ពាក្យថា ត្រើយខាងអាយ បានដល់សំយោជនៈ ៥ យ៉ាង ជាចំណែកខាងក្រោម ព្រោះថា សំយោជនៈទាំងនេះ ជាហេតុនាំសត្វឲ្យខកនៅក្នុងសង្សារវដ្ត។ អដ្ឋកថា។
- 2.) ធម៌នេះ មាន ៣ តណ្ហា១ មានៈ១ ទិដ្ឋិ១ ជាធម៌ញ៉ាំងសត្វឲ្យមានដំណើរយឺតយូរ ក្នុងសង្សារវដ្ត។
- 3.) បានដល់ភ្លើងទាំង ១១ កង មានភ្លើង គឺភាគៈជាដើម។ អដ្ឋកថា។
- 4.) ការប្រព្រឹត្តិតាមចំណង់ចិត្តខ្លួន គឺធ្វើបានតាមឥស្សរចិត្ត ឬមិនជាប់ក្នុងអំណាចអ្នកដទៃ។ អដ្ឋកថា។
- 5.) សំដៅយកការមិនដើរលេង។ អដ្ឋកថា។
- 6.) ពាក្យថា តបធម៌ ក្នុងទីនេះ សំដៅយកសេចក្តីព្យាយាមយ៉ាងឧក្រិដ្ឋ ដោយការសង្រួមឥន្ទ្រិយ និងការកាន់ធុត្តង្គវត្ត។ អដ្ឋកថា។
- 7.) ភាជន៍មានតម្លៃ ១ សែនកហាបណៈ។ អដ្ឋកថា។
- 8.) បលាបោ ប្រែថា ជាអ្នកប្រហែលនឹងសំដីស្រូវ ព្រោះគ្មានសារៈខាងក្នុង។ អដ្ឋកថា។
- 9.) បាលីថា សិរី ក្នុងទីឯទៀតៗ បានដល់ព្រះនិព្វាន តែក្នុងទីនេះ អដ្ឋកថាប្រាប់ថា បានដល់សេចក្តីសុខក្សេមក្សាន្ត ក្នុងមនុស្ស និងទេវតា។
- 10.) សត្វមានកំណើតម្តងនោះ គឺសត្វដែលកើតអំពីញើសក្តែល អំពីទឹកស្អុយស្អុល និងឧបបាតិកៈ។ សត្វមានកំណើតពីរងនោះ គឺសត្វដែលកើតអំពីពង មានមាន និងទាជាដើម ហៅថា អណ្ណាជៈ។ អដ្ឋកថា។
- 11.) មិនលោកក្នុងអាហារដោយឆន្ទរាគៈ។
- 12.) ទេវគ្រាម ទេវបពិត្រ។ អដ្ឋកថា។
- 13.) ហេតុឲ្យបានបញ្ញា ៤ យ៉ាងគឺ ១. សទ្ធា, ២. ស្តាប់ដោយគោរព, ៣. អប្បមាទ, ៤. វិចក្ខណៈ ការពិចារណា។
- 14.) ព្យាយាមផ្លូវចិត្ត។
- 15.) ព្យាយាមផ្លូវកាយ។ អដ្ឋកថា។
- 16.) ព្រោះប្រកបមោនេយ្យធម៌។
- 17.) ចូរមើលតាមនយលក្ខណៈ ត្រង់សម្មាទិដ្ឋិសូត្រ មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសក បឋមភាគ ២០។
- 18.) សំដៅយកផ្លែឈើខ្លី។
- 19.)

សំដៅយកច័ម និងផ្លែឈើវណ្ណ។

20)

សំដៅយកផ្លែឈើដែលដុះក្នុងទឹក មានក្រចាប់ជាដើម។ (អដ្ឋកថា)។

21)

ចំពោះមុខ ល្អ កំបាំងមុខ អាត្រក់។

22)

ការប្រព្រឹត្តកំដៅសរីរៈដ៏ច្រើនប្រភេទ មានព្យាយាមអង្គុយច្របោងជាដើម ដែលនាំឲ្យលំបាកកាយទទេ
ប្រព្រឹត្តទៅព្រោះប្រាថ្នានូវភាពជាទេវតា។ អដ្ឋកថា។

23)

ភាគៈក្តី ទោសៈក្តី អកុសលវិតក្តុៈ មានកាមវិតក្តុៈជាដើមក្តី កើតមកអំពីអត្តភាពទាំងអស់ កាលបើធម៌ទាំងនោះកើតឡើងហើយ
ក៏លះបង់នូវកុសលចិត្តស្រឡះ ដូចជាពួកក្មេងអ្នកស្រុក យកខ្សែចងជើងភ្នែក ហើយគ្រវែងចោលទៅ។ អដ្ឋកថា។

24)

បានដល់កាយសុចរិតជាដើម។

25)

បានដល់មគ្គព្រហ្មចារ្យ គឺអដ្ឋង្គិកមគ្គ។

26)

មេចុនវិរតិ។

27)

យកឥសី ៦ គឺវិបស្សី សិខី វេស្សក កកុសន្ទៈ កោនាគមនៈ កស្សបៈ រួមនឹងព្រះអង្គ ត្រូវជា ឥសី ៧ គឺព្រះអង្គជាឥសីទី៧។ អដ្ឋកថា។

28)

ការបណ្តាលធម្មជាតិ ដូចជាដុំភ្លើងហោះ រន្ធជាញ។

29)

ការប្រកាន់ផ្តាច់ថា អញ របស់អញ ក៏បាន។

30)

អទ្ធា ៣ គឺ អតីតទ្ធា បានដល់អវិជ្ជាសង្ខារ, អនាគតទ្ធា បានដល់ ជាតិ ជរា មរណៈ, បច្ចុប្បន្នទ្ធា បានដល់ វិញ្ញាណ ជាខាងដើម ភវៈ
ជាទីបំផុត។ អដ្ឋកថា។

31)

រវាង៥ខែ គឺតាំងពីខែអាសាធ ដល់ខែកត្តិក ហៅថា បាដិហារិកបច្ចុ។ អដ្ឋកថា។

32)

ឃើញតែត្រឹមខន្ធតែប៉ុណ្ណោះ។

33)

ជាអាចារ្យនៃពួកបរិព្វាជក និងគ្រហស្ថ ដោយអំណាចនៃឧទ្ទេស និងបរិបូណ៌។

34)

បរិបូណ៌ដោយលាភ និងបរិវារ។ អដ្ឋកថា។

35)

តណ្ហា និងទិដ្ឋិ ហៅថា កប្បៈ ព្រោះសម្រេចដូច្នោះ ៗ បាន។ អដ្ឋកថា។

36)

លំដាប់ខន្ធធាតុ អាយតនៈ។ ន័យមួយទៀតថា ពិចារណាកប្បៈ គឺសំដៅកប្បវិដ្ឋកប្បនេះ ជាបូរេនិវាសន្តស្សតិញ្ញាណ សំសារ គឺចុតិ
បដិសន្ធិសត្វ នេះជាចុតុបបាតញ្ញាណ អសច្ចលី គឺទីទួល អស់ជាតិ នេះជាអាសវត្ថយញ្ញាណ។

37)

កាមសញ្ញា ១ អាហារសញ្ញា ១ ជីវិតសញ្ញា ១។ អដ្ឋកថា។

38)

កើតមកល្អស្រាប់ ដោយការដល់ព្រមដោយកំពស់ ទំហំ និងសណ្ឋាន។

39)

អាចារ្យខ្លះថា ព្រះអង្គមានព្រះអនត្រណ្ណ។ អដ្ឋកថា។

40), 41)

អាយុ និងកាមគុណប្រាំ។ អដ្ឋកថា។

42)

រាប់តាមលំដាប់យ៉ាងនេះ ៤ នាឡិក្សត្រូវកមគធៈ ជា ១នាឡិក្សត្រូវកមគធៈ ៤ នាឡិក្សត្រូវកមគធៈ ៤ នាឡិក្សត្រូវកមគធៈ ៤ នាឡិក្សត្រូវកមគធៈ ៤ នាឡិក្សត្រូវកមគធៈ
គឺ១៦នាឡិក្ស ជា១ទោណ, ៤ទោណ គឺ២៤នាឡិក្ស ជា១មាសិកា, ៤មាសិកា គឺ២៤នាឡិក្ស ជា១ខារី ១អម្រែក, ២០ខារី គឺ ៥១២នាឡិក្ស
ជា១តិសវាហៈ(១១១១)។

43)

ជាឈ្មោះរបស់នរក១១ណ្តៅ ដែលសត្វត្រូវអង្វរ រាប់ដោយរយវៃនៃពិន្ទុ (ឆ្នាំ) បើរាប់តាមសំខ្សា មានចំនួន ៥៦ពិន្ទុ
ទើបជាអព្វៈ១ (ប្រហែល ៨កោដិឆ្នាំ)។ អដ្ឋកថា អភិធាន កថាយន្ទបត្តអ្នកៈ (តទី៧)។

44)

តាំងអំពីត្រឹមអព្វៈរៀងទៅ យក២០គុណ ដរាបដល់នរកឈ្មោះបទុមនោះ។ (បាលីទាំងអដ្ឋកថា កថាយន្ទបត្តអ្នកៈ)។

45)

ទិដ្ឋិ បានដល់កិរិយាកំរើក ការអាស្រ័យហើយកើតឡើង កិរិយាស្ងប់ដោយការសន្មតិ។ អដ្ឋកថា។

46)

ទីបំផុតខាងដើមតណ្ហា មានផស្សៈជាដើម ទីបំផុតខាងចុងតណ្ហា គឺឧបាទាន។ អដ្ឋកថា។

47)

ឱកៈ សព្វនេះ សំដៅយករូប និងវត្ថុជាដើម ដែលជាកន្លែងសម្រាប់វិញ្ញាណជ្រក។ អដ្ឋកថា។

48)

សស្សតៈ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងរូបភព, ឧច្ឆេទ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអរូបភព។ អដ្ឋកថា។

49)

បានដល់សុខវេទនា និងវត្ថុដែលគួរព្រាថ្នា។

50)

បានដល់ទុក្ខវេទនា និងវត្ថុដែលមិនគួរព្រាថ្នា។ អដ្ឋកថា។

51)

បុគ្គលមានសញ្ញាដោយសញ្ញាជាប្រក្រតី គឺបុគ្គលមានសញ្ញាជាធម្មតា ហៅថា សញ្ញាសញ្ញីបុគ្គល។

52)

បុគ្គលមានសញ្ញាដោយខុសសញ្ញា គឺបុគ្គលឆ្គួត ឬមានចិត្តរាយមាយ ហៅថា វិសញ្ញាសញ្ញីបុគ្គល។

53)

បុគ្គលមិនមែនជាមិនមានសញ្ញា គឺបុគ្គលដែលចូលនិរោធសមាបត្តិ ឬអសញ្ញីសត្វ ហៅថា អសញ្ញីបុគ្គល។

54)

បុគ្គលដែលមានសញ្ញាក្នុងរូបដែលសូន្យ គឺបុគ្គលដែលមានអរូបជ្ឈាន ហៅថា វិភូតសញ្ញីបុគ្គល។ អដ្ឋកថា។

55)

សច្ចៈ ៣យ៉ាងគឺ វាចាសច្ចៈ ញាណសច្ចៈ មគ្គសច្ចៈ។ អដ្ឋកថា។

56)

សំដៅយកបារិសុទ្ធិសីល ៥។ ឧទ្ទកនិកាយ មហានិទ្ទេស។